

**HRVATSKA
NARODNA
BANKA**

1999

**GODIŠNJE
IZVJEŠĆE**

HRVATSKA NARODNA BANKA
GODIŠNJE IZVJEŠĆE
ZA 1999. GODINU

SADRŽAJ

I. Makroekonomска кретања у 1999. години	5
1.1. Међународно окружење	7
1.1.1. Свјет	7
1.1.2. Европска унија и «Еуroland»	11
1.1.3. Средња и Источна Европа	13
1.2. Темелјна обилježja хрватског гospодарства у 1999. години	15
1.2.1. Гospодарска активност	18
1.2.2. Понуда новца и међународне приčuve	21
1.2.3. Течaj i аggregatna razina cijena	26
1.2.4. Kamatne stope	30
1.2.5. Platna bilanca	35
1.2.6. Zaposlenost i nadnlice	45
1.2.7. Državni proračun	47
II. Monetarna politika u 1999. godini	53
2.1. Monetarni i kreditni agregati	55
2.1.1. Ukupna likvidna sredstva	55
2.1.2. Kreditni agregati	59
2.2. Instrumenti monetarne politike u 1999. godini	62
2.2.1. Odnosi s državom	62
2.2.2. Odnosi s poslovnim bankama	63
2.2.3. Kamatne stope Hrvatske narodne banke	68
III. Međunarodni odnosi	71
3.1. Medunarodne novčarske institucije	73
3.1.1. Odnosi Republike Hrvatske s Međunarodnim monetarnim fondom	73
3.2. Odnosi Republike Hrvatske s medunarodnim razvojnim bankama	75
3.3. Odnosi Hrvatske narodne banke s Bankom za međunarodne namire (BIS)	76
3.4. Suradnja Hrvatske narodne banke s drugim međunarodnim institucijama	76
3.5. Medunarodni platni promet i odnosi s inozemnim bankama	77
3.5.1. Platni promet s inozemstvom	77
3.5.2. Odnosi s inozemnim bankama	78
IV. Bankovni sustav u Republici Hrvatskoj	81
4.1. Struktura bilance banaka	84
4.1.1. Struktura aktive banaka	84
4.1.2. Struktura pasive banaka	85

4.2.	Jamstveni kapital i adekvatnost kapitala	85
4.3.	Kvaliteta aktive banaka	86
4.4.	Ograničenja koja smanjuju rizike poslovanja	87
4.4.1.	Izloženost banke prema jednoj osobi	87
4.4.2.	Velika izloženost banke	87
4.4.3.	Izloženost prema dioničarima banke	87
4.4.4.	Izloženost prema osobama u posebnom odnosu prema banci	88
4.4.5.	Ograničenja ulaganja	88
4.5.	Račun dobiti i gubitka banaka	88
4.6.	Poslovanje štedionica	89
4.6.1.	Struktura bilance štedionica	90
4.6.2.	Struktura aktive štedionica	90
4.6.3.	Struktura pasive štedionica	90
4.6.4.	Jamstveni kapital štedionica	90
4.6.5.	Analiza kvalitete aktive štedionica	91
4.6.6.	Ograničenja koja smanjuju rizike poslovanja	91
4.6.7.	Račun dobiti i gubitka štedionica	92
4.7.	Mjere koje je poduzela Hrvatska narodna banka u 1999. godini	93
4.8.	Nadzor i kontrola poslovanja banaka i štedionica	93

V. Poslovanje trezora

5.1.	Kretanje gotovine	97
5.2.	Prigodni novac	97

VI. Organizacija, upravljanje i ljudski potencijal

6.1.	Savjet Hrvatske narodne banke	101
6.2.	Interna kontrola	102
6.3.	Organizacija i informatizacija	103
6.4.	Direkcija platnog prometa	104
6.5.	Pravni poslovi	105
6.6.	Kadrovi	106
6.6.1.	Izobrazba i stručno usavršavanje zaposlenih	107
6.6.2.	Plaće zaposlenih	108
6.6.3.	Socijalna i druga obilježja	108
6.6.4.	Istraživanje zadovoljstva poslom zaposlenika HNB-a	108

VII. Financijsko izvješće: godišnji obračun HNB-a za 1999. godinu

7.1	Ostvareni prihodi	112
7.1.1.	Aktivne kamate	112
7.1.2.	Ostali prihodi	114
7.2.	Ostvareni rashodi	114
7.2.1.	Pasivne kamate	115
7.2.2.	Troškovi	116
7.3.	Višak prihoda nad rashodima	118

Rukovodstvo i unutrašnji ustroj Hrvatske narodne banke

Popis banaka i štedionica

Statistički dodatak

1

**MAKROEKONOMSKA KRETANJA
U 1999. GODINI**

HRVATSKA NARODNA BANKA - GODIŠNJE IZVJEŠĆE 1999

I.I.

Međunarodno okruženje

1.1.1.

Svijet

Od 1999. prisutno je poboljšanje ekonomskog stanja u zemljama Jugoistočne Azije koje su bile zahvaćene finansijskom krizom 1997. Međutim, krajem 1998. i početkom 1999. dogodila se kriza najveće latinskoameričke ekonomije – Brazila, što je dovelo do nestabilnosti u cijeloj Latinskoj Americi. Nadalje, kosovska kriza i akcija NATO-a protiv Miloševićeva režima također su negativno utjecale na ekonomije država Jugoistočne Europe.

Među nepovoljne učinke treba svakako ubrojiti "treći naftni šok", odnosno povećanje cijena nafte s 12 američkih dolara po barelu (u tekućim dolarima), početkom 1999., na 25 dolara po barelu (u tekućim dolarima), čime su dostignute cijene iz prve i drugoga naftnog šoka 1970-ih i 1980-ih. Dakle, iako se stanje u Jugoistočnoj Aziji počelo poboljšavati, ni 1999. nije prošla bez problema na svjetskom tržištu.

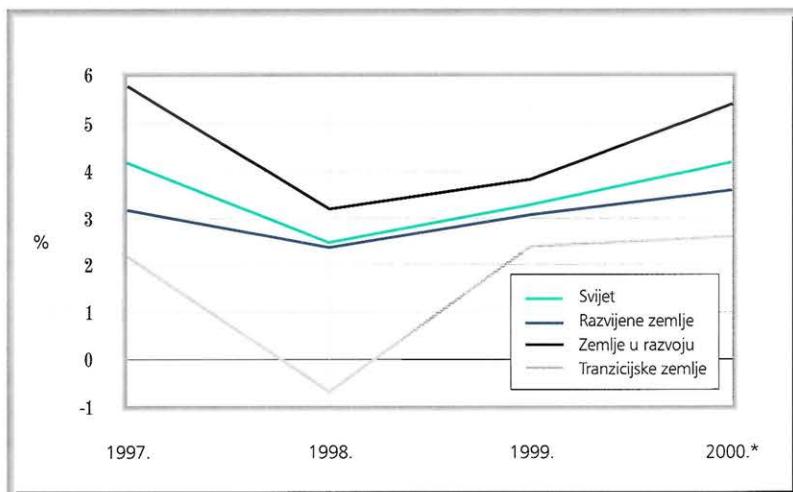
Najjača svjetska ekonomija, SAD, nastavila je i u 1999. napredovati, što bi, ako se nastavi i u 2000., bilo najduže razdoblje (duže od 8 godina ili 24 tromjesečja) rasta u njezinoj dokumentiranoj ekonomskoj povijesti (dakle, od sredine 19. stoljeća). Taj je rast najviše pridonio ublažavanju posljedica svjetskih finansijskih kriza 1997/98., uza slab rast u Europi i recesiju u Japanu. Najveći izvor toga rasta bilo je restrukturiranje krajem 1980-ih i početkom 1990-ih, brz tehnološki napredak zasnovan na propulzivnom rastu telekomunikacijskih i informacijskih sektora. Jedan od glavnih pokretača rasta bilo je fiskalno restrukturiranje i konsolidacija početkom 1990-ih, što je kronični fiskalni deficit iz 1970-ih i 1980-ih preokrenulo u surplust. S druge strane, Sustav saveznih pričuva (Fed) vodio je stabilnu monetarnu politiku vodeći računa o očekivanjima (*forward-looking*). Primarni je cilj bila niska razina inflacije, ali je ona ostvarena uz vrlo visoku stopu rasta i vrlo nisku stopu nezaposlenosti. Nezaposlenost je u 1999. pala na 4,2 posto, što je najniža razina u gotovo tri desetljeća i ispod je stope od 5 posto za koju se mislilo da je granica prirodne nezaposlenosti (revidirana sa 6 posto s početka 1990-ih). Unatoč tome indeks cijena na malo ne pokazuje znake rasta i ukazuje na godišnju inflaciju od 2,2 posto, odnosno 0,6 posto višu inflaciju nego u 1998., što se uglavnom pripisuje povećanju cijena nafte. Takva su kretanja u američkoj privredi, uza slab rast u Europi i recesiju u Japanu, kao i uz nesigurnost zbog finansijskih kriza u državama s tržištima u nastajanju uzrokovali "bijeg u američki dolar" i ulaganja u finansijske instrumente nominirane u dolarima te rast cijena na burzama u Americi. To je vjerojatno dalo dodatni poticaj rastu u SAD-u, a uzrokovalo je i nominalnu efektivnu aprecijaciju američkog dolara od 2,5 posto. Budući da rast traje tako dugo, sve je više ekonomista koji uviđaju da bi moglo doći do usporavanja rasta, a upravo u tom smjeru idu i odluke Saveznog odbora za operacije na otvorenom tržištu (FOMC) Sustava saveznih pričuva s posljednje tri sjednice, koji je odlučio povećati kamatne stope kako bi preventivno djelovao na eventualno ubrzanje inflacije. Najveći potencijalni rizik je svojevrsni "mjeđur" na američkoj burzi dionica, odnosno značajna precijenjenost vrijednosti dionica. Ako bi taj "mjeđur" puknuo, posljedica bi bila usporavanje rasta u SAD-u, "okretanje leđa dolaru", inflacijski pritisci i deprecijacija, a negativno bi se odrazilo i na svjetski rast.

Početkom 1999. realni se BDP počeo u Japanu povećavati dajući znakove oživljavanja nakon dugog razdoblja stagnacije i recesije uzrokovane u prvom redu slabostima u finansijskom sektoru. Dio tih problema je rješavan državnom intervencijom krajem 1998. i finansijskim injekcijama države velikim japanskim bankama, kao i paketom stimulativnih mjera državne potrošnje. Proces jačanja finansijskog sektora i oporavak banaka je u tijeku, a pooštene su mjere nadzora i kontrole ba-

naka, kao i propisi o adekvatnosti kapitala i druge mјere koje osiguravaju veću sigurnost bankovnog sustava nego prije. Međutim, veliki trošak konsolidacije finansijskog sustava, koji je uglavnom pao na teret proračuna (koji bi najvjerojatnije mogao završiti deficitom od čak 10 posto BDP-a), i proces restrukturiranja i poboljšanja konkurentnosti poduzeća koja, po uzoru na praksi u drugim razvijenim zemljama, počinju otpuštati višak radnika (što u Japanu do sada nije bilo poznato zahvaljujući sustavu "doživotnog zaposlenja"), kao i neizvjesnost povezana s time, mogli bi dovesti u pitanje budući oporavak Japana.

Slika I.1. Povećanje outputa

* procjena WEO za 2000.

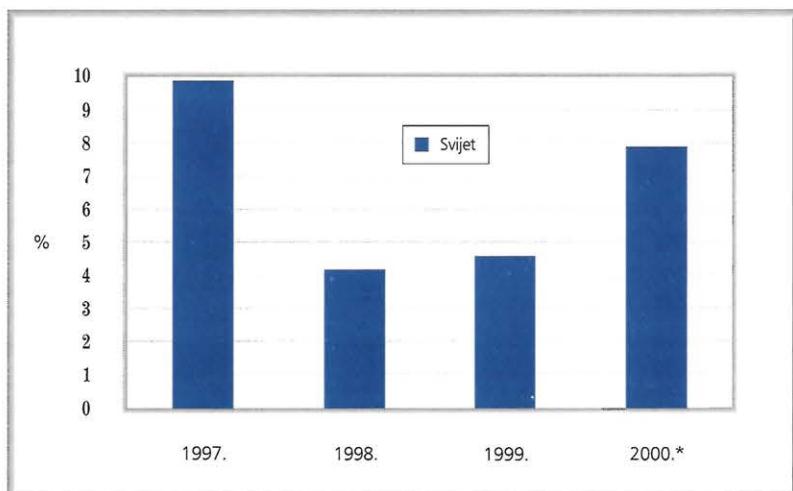

Izvor: *World Economic Outlook*, MMF, travanj 2000.

Rast SAD-a i oporavak Japana, kao i povećanje rasta u Europi osigurali su realni rast svjetske privrede u 1999. od 3 posto. U tom su rastu sudjelovale i zemlje u razvoju s 3,5 posto, dok su tranzicijske zemlje rasle samo 2,4 posto.

Slika I.2. Stopa rasta obujma svjetske trgovine

* procjena WEO za 2000.

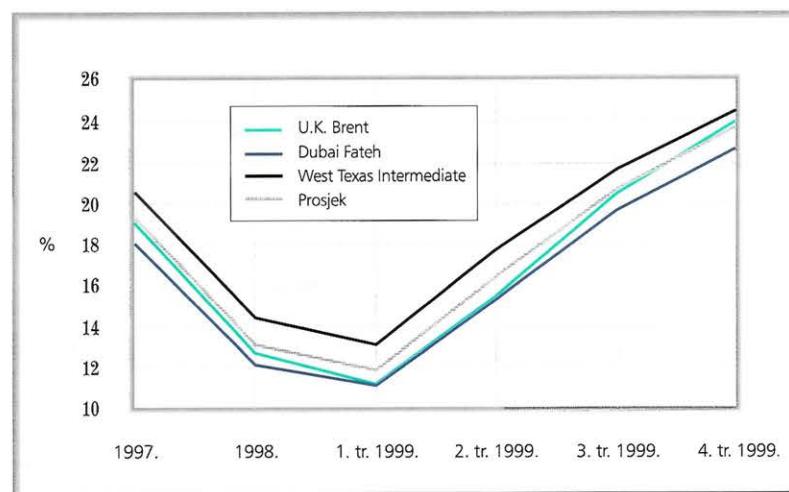
Izvor: *World Economic Outlook*, MMF, travanj 2000.

Takvom rastu svjetske privrede svakako je pogodovao rast svjetske trgovine od 4,6 posto, što je niže od dugogodišnjih prosjeka od 5 do 6 posto i 10-postotnog rasta ostvarenog u 1997. No, u svjetlu nedavne azijske, ruske i brazilske krize taj se rast može smatrati zadovoljavajućim. Oporavku svjetske trgovine svakako je pomogla i povećana agregatna potražnja u SAD-u. Međutim, povećanje cijena nafte vjerojatno će utjecati na usporavanje oporavka svjetske trgovine. U činitelje koji odmažu oporavku valja svakako ubrojiti i probleme u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji, posebno u njezinu funkcioniranju, koji su se osobito manifestirali na ministarskoj konferenciji u Seattleu, od 30. studenoga do 3. prosinca 1999., koja je završila neuspjehom. Nastavak neefikasnosti Svjetske trgovinske organizacije moglo bi doda-

tno potaknuti zemlje na regionalna udruživanja, osobito nakon sve većeg uspjeha europskih zemalja u međusobnoj integraciji nakon osnivanja Ekonomsko monetarne unije.

Rast u razvijenim zemljama i njihov uspjeh u održavanju cijena i inflacije u 1990-ima na najnižoj razini od početka ovoga stoljeća pogodovali su smanjenju svjetske inflacije. Prema indeksu cijena na malo, globalno su cijene povećane oko 6 posto, od čega su razvijene zemlje održale svoju inflaciju na razini od 1,4 posto, dok su cijene na malo u zemljama u razvoju povećane 6,5 posto, a u tranzicijskim zemljama čak 43,7 posto. Nepovoljan je učinak na globalnu inflaciju svakako imalo povećanje cijena nafte, koje su se u 1999. udvostručile. Ocjene MMF-a, donesene na temelju MULTIMOD globalnog makroekonomskog modela, govore da 10-postotno povećanje cijena nafte uzrokuje povećanje cijena na malo u razvijenim zemljama od oko 0,15 posto i pad realne ekonomske aktivnosti od 0,1 posto, što znači da se udvostručenje cijena nafte iz 1999. može smatrati odgovornim za povećanje svjetskih cijena od 1,5 posto i 1 posto manji realni rast.

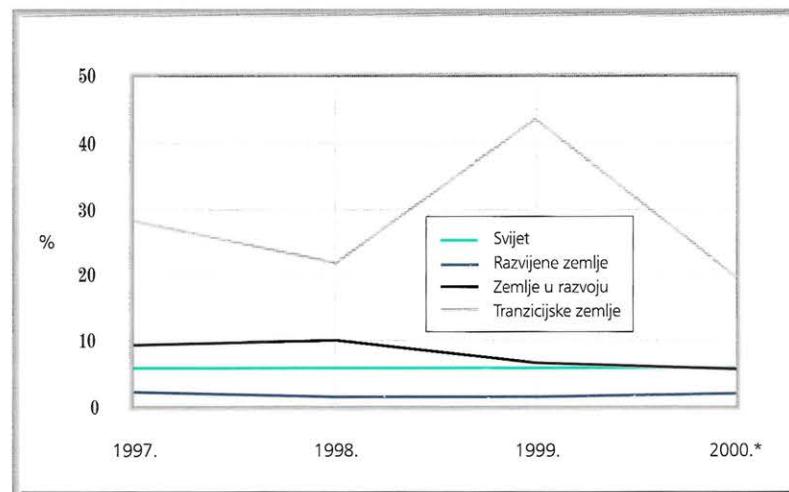
Slika I.3.
Kretanje cijene nafte
na tržištu,
(USD/barel)

Izvor: *World Economic Outlook*, MMF, travanj 2000.

Slika I.4.
Inflacija (CPI)

* procjena WEO za 2000.

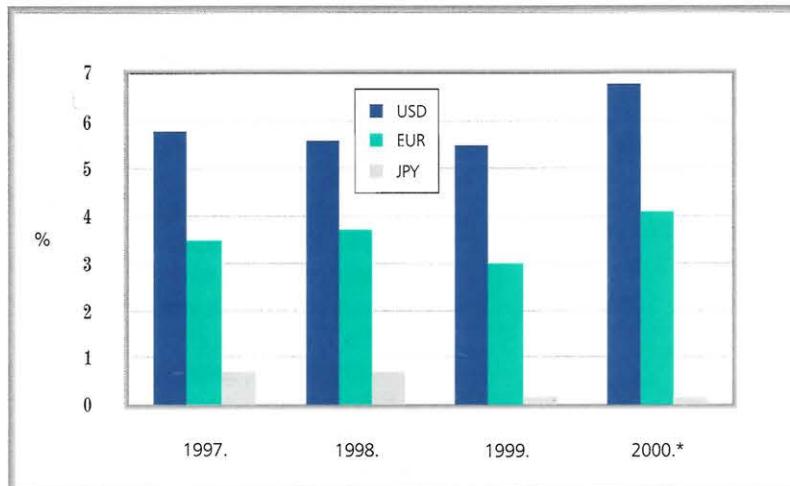

Izvor: *World Economic Outlook*, MMF, travanj 2000.

Posljedica svjetske finansijske krize bila je seljenje ulaganja s tržišta u nastajanju na tržišta razvijenih zemalja, poglavito SAD-a. Tako su i kamatne stope na finansijske instrumente nominirane u glavnim svjetskim valutama (američkom dolaru, euru i japanskom jenu) padale. U "Eurolandu" (području država članica europske Ekonomsko monetarne unije) došlo je i do početka konsolidacije finansijskih tržišta zbog stvaranja jedinstvenoga ekonomskeg i finansijskog prostora nakon uvođenja eura.

Slika I.5.
Šestomjesečni LIBOR na depozite

* procjena WEO za 2000.

Izvor: *World Economic Outlook*, MMF, travanj 2000.

Države s tržištem u nastajanju, osobito države Jugoistočne Azije, započele su u 1999. oporavak od azijske finansijske krize iz 1997. Koreja, Malezija, Tajland, Singapur i Hong Kong u 1999. ponovno ostvaruju visoke stope rasta uz provođenje mjera jačanja finansijskog sustava i konsolidiranja velikih poduzeća (npr. Daewoo u Koreji), te otklanjanja posljedica finansijske krize (osobito loših zajmova). Većina tih zemalja je oporavak potaknula fiskalnom ekspanzijom, a neke od njih su iskoristile i tečajnu politiku (primjerice Malezija, koja je provela prilagodbu tečaja konkurentnijoj razini) kako bi dodatno potaknule rast. Indonezija je pak proživjela krizu u Istočnom Timoru, koja joj je de facto produžila trajanje recesije i stagnacije nastale zbog azijske krize. Latinskoameričke su zemlje bile manje uspješne u 1999. godini. U Brazilu je krajem 1998. došlo do finansijske krize zbog nepovjerenja u uspješno završavanje fiskalne prilagodbe, posljedica čega je bio pad ekonomske aktivnosti, koji je, međutim, bio manji od očekivanog s jasnim naznakama oporavka u 1999. Meksiko je, međutim, zabilježio veliki rast, uglavnom potaknut dugotrajnim velikim rastom u SAD-u, njegovu najvećem trgovачkom partneru. Argentina, Čile, Kolumbija, Ekvador i Venezuela doživjeli su stagnaciju i recesiju zbog slabe fiskalne discipline, visoke inflacije i krhkih finansijskih sustava.

Globalizacija i integriranost svjetskih finansijskih tržišta uvelike su uznapredovali, osobito u 1990-ima. Tome su pridonijeli i razvoj telekomunikacija, računalnih veza i Interneta. Dobra strana takvih kretanja svakako je bolja svjetska alokacija štednje i poboljšanje ukupne efikasnosti svjetske privrede, i to ne samo u finansijskoj sferi, već i u sferi realne ekonomije. Najnoviji trend u SAD-u je svakako poslovanje preko Interneta, tzv. e-ekonomija (e-commerce, e-business). Međutim, sve to ima i svoju drugu stranu. Veća globalizacija i integriranost finansijskih sustava postavljaju sve veće zahtjeve nacionalnim monetarnim vlastima, osobito u otvorenim ekonomijama, putem pojačanog pritiska i sve nepredvidljivijih kretanja u domaćim finansijskim sustavima. To također vrši dodatni pritisak na tečaj te na konzistentnost i održivost ostalih ekonomske politike u nekoj zemlji. Rezultat nepovjerenja tržišta i inozemnih ulagača u konzistentnost i održivost ekonomske politike, kao i njihovi loši izgledi mogu uzrokovati nagle odljeve kapitala, a time i valutne i bankovne (pa čak i sustavne finansijske) krize. Tako je u 1990-ima svijet iskusio mnogo kriza, od krize europskoga tečajnog mehanizma (1992/93.), meksičke, tzv. tekila krize (1994/95.), azijske krize (1997/98.), ruske krize (1998.) do brazilske krize (1998.). Pritom od kriza nisu bile pošteđene ni najrazvijenije zemlje Zapadne Europe, a značajan broj zemalja bio je pogoden tim krizama zbog tzv. efekta zaraze, iako nisu učinile neke značajnije pogreške u vođenju ekonomske politike.

1.1.2.

Europska unija i "Euroland"

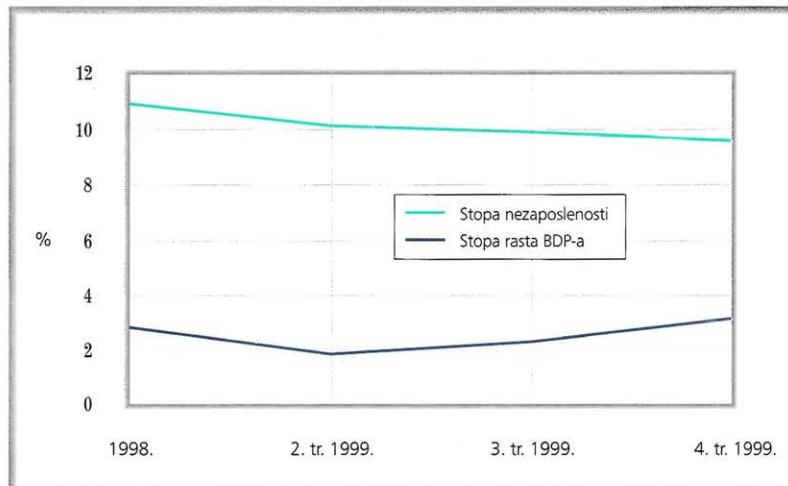
Od 1. siječnja 1999. jedanaest država članica EU ušlo je u treću (posljednju) fazu realizacije Ekonomsko monetarne unije: fazu uvođenja eura kao zajedničke valute. Taj bi se proces trebao završiti sredinom 2002., kada bi euro postao i službena valuta za sve oblike transakcija zemalja "Eurolanda". Stvaranje tako velikog bloka europskih valuta objedinjenih u novoj valuti – euru parira američkom dolaru kao svjetskoj rezervnoj valuti i njegovoj ulozi u svjetskoj razmjeni i plaćanjima.

Uspješno uvođenje eura već je počelo utjecati na svjetsko i europsko tržište deviza i obveznica, na svjetsko i europsko bankarstvo i ukupne tokove kapitala. Ukidanje i valutnih ograničenja između zemalja EMU-a, a time i valutnih rizika, poticaj je jačoj integraciji, razvoju i likvidnosti tržišta kapitala (povećanoj sekuritizaciji u Europi), snažan je poticaj razvoju europskog tržišta obveznica i međunarodnog tržišta javnoga duga, te poticaj konsolidiranju i okrugnjavanju banaka, kao i konkurenčnosti među njima, i na veleprodajnom i na maloprodajnom bankarskom tržištu.

Međunarodni učinci eura svakako će doći do izražaja zbog njegova značenja kao međunarodne valute i njegova udjela u svjetskim vanjskotrgovinskim tokovima te kao glavne referentne valute mnogih zemalja Afrike te Srednje i Istočne Europe (tranzicijske zemlje), osobito onih koje će u budućnosti preuzeti euro kao nacionalnu valutu.

"Euroland" je počeo pokazivati znake ubrzanja rasta potkraj 1999., zbog oživljavanja proizvodnih ciklusa, konsolidacije i poboljšanja konkurentnosti poduzeća i depresijacije tečaja eura prema američkom dolaru i ostalim važnijim svjetskim valutama od 12 do 13 posto. Time se povećavaju nade da će "Euroland" preuzeti ulogu globalne "lokotive" ako i kad rast u SAD-u posustane. Ubrzanje rasta u "Eurolandu" moglo bi imati veće pozitivne učinke na svjetsku privredu jer je udio "Eurolanda" u svjetskoj trgovini veći od udjela SAD-a (19 posto naspram 15 posto). "Euroland" je također otvoreniji od SAD-a (16 posto naspram 12 posto), što znači da će povećanje domaće agregatne potražnje u "Eurolandu" više i brže povećati potražnju za izvozom njegovih glavnih trgovачkih partnera i cijele svjetske privrede.

Slika I.6.
**Rast realnog BDP-a i
nezaposlenost u Evropi**

Izvor: Europska središnja banka

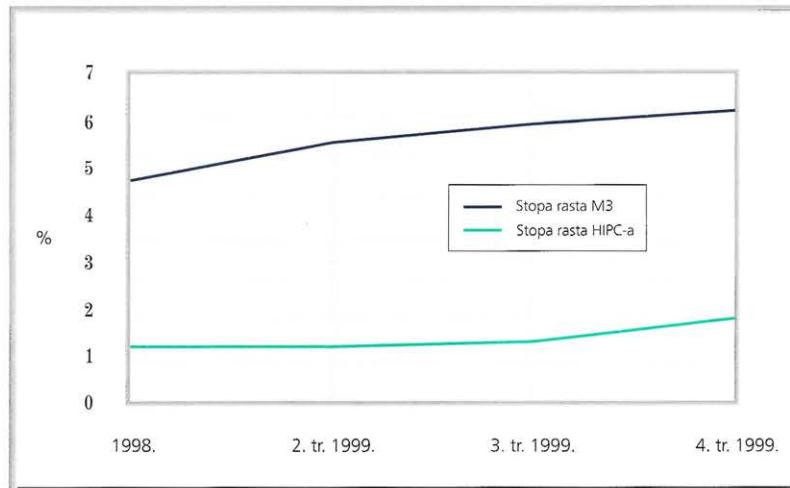
Ubrzanje rasta smanjilo je i nezaposlenost u zemljama "Eurolanda". Stopa nezaposlenosti je potkraj 1999. nakon dugo vremena pala ispod 10 posto. Treba dodati da usprkos uspostavljanju Ekonomsko monetarne unije još uvijek postoje velike razlike među tržištima rada pojedinih država članica. Primjerice, stopa nezaposlenosti u Luksemburgu i Nizozemskoj bila je manja od 3 posto, dok je u Italiji stopa iznosila 11 posto, a u Španjolskoj čak 15 posto.

Značajne razlike još postoje među državama članicama EMU-a glede fiskalnog opterećenja. Iako je 1997. i 1998. napravljeno najviše na približavanju fiskalnih pozicija prema Maastrichtskim kriterijima, vezano uz kvalificiranje za EMU, od tada se nije puno učinilo u tom smjeru. Približavanje razine fiskalnog opterećenja otežava i činjenica da je fiskalna politika u zemljama EMU-a preostala kao jedini neovisni skup mjera ekonomske politike na raspolaganju kreatorima nacionalnih ekonomske politika.

Tehnološki napredak, globalizacija, deregulacija i liberalizacija zajedno s uvođenjem eura potaknuli su bankovni sektor na konsolidaciju i okrupnjavanje smanjujući broj depozitnih i štednih institucija za 4 posto. Vrijednost spajanja i preuzimanja banaka je u 1999. u usporedbi s 1998. porasla 35 posto, a nebankarskih poduzeća čak za 153 posto.

Uspjeh EMU-a i eura se najviše veže uz uspjeh Europskog sustava središnjih banaka (ESCB), i Europske središnje banke (ECB) kao glavne monetarne institucije, da zamijeni (i nastavi) kredibilnost *Deutsche Bundesbank*. Kako je od uvođenja eura i početka rada ECB-a kao monetarne vlasti prošla samo godina dana, teško je ocijeniti njezinu uspješnost. Međutim, napravljeni su značajni pomaci u standardizaciji i koordinaciji nacionalnih središnjih banaka i ECB-a, povećano je međudržavno tržište novca na temelju TARGET-a (sustava za namire EU), što je dovelo do povećanja broja transakcija (u prvoj polovici 1999. prema 1998. obujam je porastao za 40 posto) i ujednačivanja kamatnih stope pa su referentne kamatne stope za tržišta novca svih država članica postali EURIBOR (EUR InterBank Offered Rate – prosjek ponudenih stopa određenih banaka u "Eurolandu") i EONIA (EUR Over-Night Index Average, za velika plaćanja na prekonočnom tržištu brokera u Londonu). Tržište ugovora o otkupu i reotkopu i tržište kratkoročnih državnih vrijednosnica još nije dovoljno integrirano, što ograničuje ECB u provođenju monetarne politike instrumentima otvorenog tržišta. Iako je razdoblje djelovanja ECB-a još kratko, njezinu uspješnost svakako treba usporedjivati s njezinim ciljevima. Prema osnivačkoj povelji u sklopu Maastrichtskog sporazuma, primarni je cilj ECB-a stabilnost cijena, ali se tom cilju nije trebalo izravno usmjeriti ni targetiranjem novaca ni targetiranjem cijena, već kombinacijom tih dvaju pristupa, pri čemu je referentna vrijednosti za cijene rast HIPC-a (europskoga harmoniziranog indeksa cijena na malo) do 2 posto godišnje, a novca rast europskog M3 (najširega novčanog agregata na razini EMU-a) do 5 posto (prema izjavama predsjednika ECB-a g. Willema F. Duisenbergra). Glede inflacijskog cilja, ECB je bio dosta uspješan u 1999. jer je povećanje cijena mjereno HIPC-om iznosilo 1,7 posto, dok je povećanje najširega novčanog agregata EMU-a, M3, u 1999. bilo malo iznad ciljane granice i iznosilo je 6,2 posto.

Slika I.7.
Kretanje HIPC-a i M3 u Europi

Izvor: Europska središnja banka

Osim značajne konsolidacije u bankovnom sektoru, najsnažnije se razvijalo tržište obveznica, na kojem je obujam transakcija u 1999. povećan u usporedbi s 1998. više od 80 posto. Uzrok dijela toga povećanja jest povećana potražnja za financiranjem sve većih poduzeća koja nastaju spajanjima i preuzimanjima, pri čemu bankovno financiranje prestaje biti dovoljno. Veliki je napredak učinjen i na tržištu dionica povećanom integracijom i udruživanjem na europskoj razini nekoliko manjih burza iz raznih država (npr. EURO.NM) i cijelokupnog tržišta vrijednosnica povećanim protokom informacija i arbitražom između vodećih europskih finansijskih i burzovnih središta. Ukupna je kapitalizacija europskih burza povećana u 1999. više od 70 posto.

Ovakav oporavak i konsolidacija realnoga i finansijskog sektora u Evropi sigurno će pridonijeti budućem rastu u europskim zemljama, a time potaknuti i rast i razvoj zemalja koje trguju sa članicama EMU-a, što znači i zemalja Srednje i Istočne Europe. Nadalje, nakon završetka konsolidacije u finansijskom sektoru i snižavanja prinosa i cijene novca, nastaviti će se poboljšanje finansijskih veza zemalja Srednje i Istočne Europe sa zemljama EMU-a.

1.1.3.

Srednja i Istočna Europa

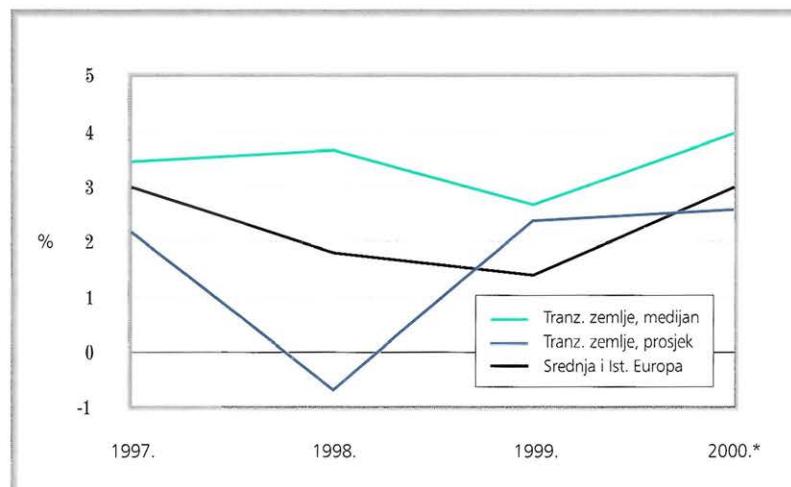
Ruska je kriza dosta utjecala na istočnije tranzicijske zemlje koje imaju jače trgovачke veze s Rusijom. Te su zemlje ionako imale slabiji uspjeh u dosadašnjem toku tranzicije. Zbog toga se jaz između "uspješnijih" tranzicijskih zemalja (Poljske, Češke, Mađarske i Slovenije) i manje uspješnih tranzicijskih zemalja još više produbio. Na "manje uspješne" tranzicijske zemlje Jugoistočne Europe dodatno je ne povoljno djelovala kosovska kriza i akcija NATO-a protiv Srbije.

Slika I.8.

Output tranzicijskih zemalja

Napomena: Tranzicijske zemlje Srednje i Istočne Europe obuhvaćaju: Albaniju, Bjelorusiju, Bosnu i Hercegovinu, Bugarsku, Hrvatsku, Češku, Estoniju, Mađarsku, Latviju, Litvu, Makedoniju, Moldaviju, Poljsku, Rumunjsku, Slovačku, Sloveniju i Ukrajinu.

* procjena WEO za 2000.

Izvor: *World Economic Outlook*, MMF, travanj 2000.

Kriza u Rusiji imala je za posljedicu usporen rast u Ukrajini, Bjelorusiji, preko kavkaskim i srednjoazijskim zemljama, kao i u baltičkim zemljama, koje, iako su se uglavnom preorientirale prema ekonomskim vezama s Europskom unijom, još imaju značajne veze i s Rusijom i ostalim zemljama bivšeg sovjetskog bloka.

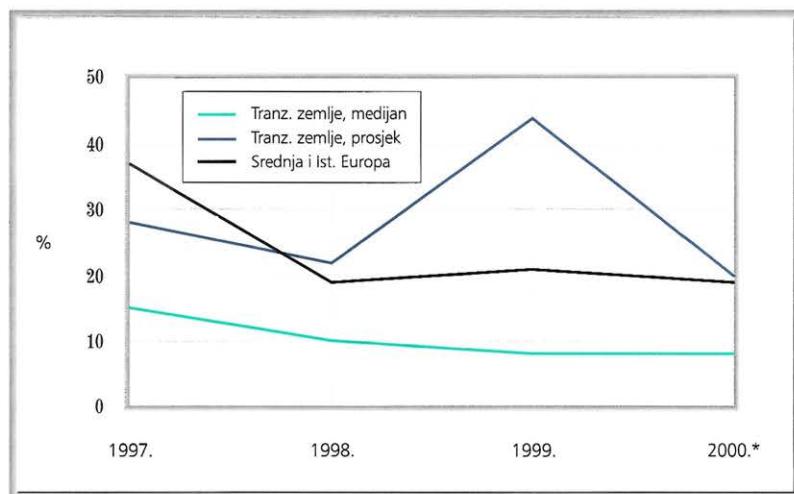
Mađarska i Poljska su nastavile rasti visokom stopom (3,7 posto), kao i Slovenija (3 posto), no taj je rast nešto niži zbog usporavanja rasta u Europskoj uniji.

Češka i Slovačka stagnirale su u 1999. zbog pooštravanja monetarnih i fiskalnih politika, čime su pokušale ispraviti uočenu unutrašnju i vanjsku neravnotežu (osobito fiskalnu neravnotežu). Osim toga, njihovi krhki finansijski sustavi izvor su značajnih ograničenja većem rastu.

Bugarska je uvođenjem valutne uprave 1998. zaustavila loša kretanja u svojoj ekonomiji i ostvarila snažan rast, koji je usporen 1999. zbog kosovske krize. Rumunjska, Makedonija, Albanija te Bosna i Hercegovina također su dosta štete pretrpjele zbog kosovske krize. Zbog priljeva izbjeglica, smanjenja trgovine, povećanja neizvjesnosti i ostalih troškova povezanih s blizinom ratnog sukoba, u svim je tim zemljama došlo do povećanja manjka u njihovim platnim bilancama i u proračunu. Albanija i Makedonija primile su najviše izbjeglica (broj pridošlih izbjeglica dostigao je čak 13 posto domaćeg stanovništva), a zbog skrbi za njih izravno su opterećeni njihovi proračuni. Procjene MMF-a govore da je zbog kosovske krize u navedenim zemljama došlo do manjaka u platnim bilancama od ukupno 1 milijarde američkih dolara te do proračunskih manjaka od još 450 milijuna američkih dolara, što čini ukupnu štetu oko 1,5 milijarde američkih dolara. Dio te štete će se pokušati nadoknaditi donacijama zapadnih zemalja u sklopu programa Pakta o stabilnosti Jugoistočne Europe.

Slika I.9.
Inflacija u tranzicijskim
zemljama

* procjena WEO za 2000.

Izvor: *World Economic Outlook*, MMF,
travanj 2000.

Izvori:

- World Economic Outlook*, MMF, listopad 1999., Washington, D.C.
OECD Economic Outlook, OECD, prosinac 1999., Pariz
Monthly Report, Deutsche Bundesbank, veljača 2000., Frankfurt
Monthly Bulletin, ECB, razni brojevi, 1999., Frankfurt

I.2. Temeljna obilježja hrvatskog gospodarstva u 1999. godini

Glavne značajke hrvatskog gospodarstva u 1999. godini bile su blaga recesija, uz pad BDP-a od 0,3 posto, praćena dalnjim povećanjem nezaposlenosti, zatim nastavak konsolidacije bankovnog sektora, odnosno druge bankovne krize, ali uz znatno aktivniju ulogu HNB-a omogućenu novim Zakonom o bankama donesenim krajem 1998., stagnacija monetarnih i kreditnih agregata, daljnje smanjenje manjka na tekućem računu platne bilance i kamatnih stopa i značajno pogoršanje fiskalne pozicije.

U 1999. Hrvatska se našla u recesiji uzrokovanoj, s jedne strane, neriješenim strukturnim problemima gospodarstva, od privatizacije i restrukturiranja poduzeća do neadekvatne i sve lošije strukture javne potrošnje, a, s druge strane, drugom bankovnom krizom, u kojoj je došlo do bankrota i odlaska s tržišta nekoliko srednjih i malih depozitnih institucija, kosovskom krizom i relativno slabim rastom u zemljama glavnim vanjskotrgovinskim partnerima Hrvatske. Zbog toga su, prvi put nakon stabilizacije, obje komponente finalne potražnje, i domaća i strana, zabilježile pad. Neto izvoz robe i usluga jedina je komponenta koja je pozitivno pridonijela rastu zbog toga što je pad uvoza, uzrokovan recesijom, bio veći od smanjenja izvoza. U takvim je uvjetima broj nezaposlenih očekivano nastavio rasti te je u prvom polugodištu 1999. međunarodno usporediva stopa nezaposlenosti, mjerena Anketom radne snage (ILO), iznosila 12,6 posto.

Monetarna politika je u potpunosti odražavala stagnaciju ekonomske aktivnosti, što se vidjelo i po stagnaciji monetarnih i kreditnih agregata. Ukupna likvidna sredstva smanjena su tijekom 1999. za 0,6 milijardi kuna i iznosila su 55,4 milijarde kuna. Struktura M4 tijekom 1999. nije se mijenjala u usporedbi s 1998. Devizni depoziti i nadalje čine 64 posto M4, kunski depoziti (i depozitni novac i kunска štednja) 30 posto, a gotov novac čini 11 posto M4. Krajem 1998. ti su udjeli bili 65 posto, 30 posto i 10 posto, dakle gotovo jednaki kao i krajem 1999. Tijekom proteklih godina (od 1994. nadalje), istodobno s povećanjem razine deviznih depozita, povećavao se i njihov udio u M4. Sada kada je dostigao udio od 2/3 M4, zaustavilo se njegovo daljnje povećanje, ali ne treba očekivati ni da će se brzo smanjivati. Tako veliki udio ograničenje je s kojim monetarna politika mora i nadalje računati, neovisno o daljem uspjehu u održavanju stabilnosti tečaja i cijena. Tijekom 1999. novčana se masa povećala za skromne 0,3 milijarde kuna i na kraju godine iznosila je 13,8 milijardi kuna. Povećanje je ostvareno uglavnom povećanjem gotovog novca od 0,2 milijarde kuna, a samo manjim dijelom povećanjem depozitnog novca (0,1 milijun kuna). U tome, rast depozitnog novca stanovništva iznosi 0,2 milijarde kuna (8 posto), a smanjenje depozitnog novca poduzeća 0,1 milijardu kuna (2 posto). Takva kretanja potvrđuju kontinuirano pogoršanje likvidnosti sektora poduzeća. Najavljeni plaćanje dospijelih dugova države u 2000. povoljno će utjecati na oporavak depozitnog novca. Kako to obično biva u malim i otvorenim ekonomijama s visokom valutnom supstitucijom, monetarna politika nije bila u stanju odigrati aktivnu ulogu, već se ponajprije morala koncentrirati na održavanje stabilnosti, koja je, osobito početkom godine, bila ozbiljno ugrožena pritiskom na tečaj, djelomično i zbog problema u određenim bankama koje su bile prisiljene otići s tržišta. Druga otežavajuća okolnost za vođenje aktivne monetarne politike bio je izostanak obuzdavanja fiskalne ekspanzije, koja je karakterizirala hrvatsko gospodarstvo posljednjih nekoliko godina.

Najjači pritisak na kunu ostvaren je na deviznom tržištu u prvom tromjesečju, ali je uz intervencije HNB-a i zaoštravanje monetarne politike stabilnost tečaja održana. Nakon pada vrijednosti kune od gotovo 4 posto u prvom tromjesečju, kuna je

u 1999. prema njemačkoj marki ukupno oslabila 5 posto, usporedimo li tečaj krajem godine, odnosno 7,1 posto usporedimo li prosječni godišnji tečaj. Takva deprecijacija kune bila je korisna jer odražava razvoj fundamenata, ali je bilo još važnije ne dopustiti da se slabljenje kune početkom godine otrgne kontroli, što je moglo izazvati prevelik pad vrijednosti domaće valute zbog samoispunjavajućih očekivanja i velik "problem bilanci". Nominalni dnevni efektivni tečaj kune deprecirao je 11,2 posto. Na takva kretanja presudan je utjecaj imala čak 22,4-postotna aprecijacija tečaja američkog dolara. Realni efektivni tečaj kune deflacioniran cijenama pri proizvođačima deprecirao je 6,21 posto, a cijenama na malo 7,07 posto. Kretanje obaju pokazatelja realnoga efektivnog tečaja kune ukazuje na poboljšanje ejenovne konkurentnosti domaćih izvoznika u 1999. u usporedbi s najznačajnijim vanjskotrgovinskim partnerima, koja je ostvarena zbog jače deprecijacije tečaja kune od relativnog rasta domaćih cijena u odnosu na inozemstvo.

Inflacija je zadržana na niskoj, stabilnoj razini, od 4,4 posto na prosinčkoj razini, odnosno 4,2 posto promatra li se međugodišnji prosjek u 1999. Inflatori pritisci zbog deprecijacije kune, poskupljenja naftnih derivata, telekomunikacijskih usluga i povećanja trošarina na duhanske proizvode i određene luksuzne proizvode nisu značajnije ugrozili stabilnost cijena u uvjetima opadanja agregatne potražnje.

Manjak na tekućem računu platne bilance nastavio se smanjivati, što je bilo realno očekivati u situaciji smanjenja gospodarske aktivnosti. To bi smanjenje bilo i veće da nije bilo kosovske krize, koja je znatno smanjila izvoz domaćih usluga u usporedbi s planiranim. Tijekom 1999. smanjeni su i robni izvoz i robni uvoz, s time da je uvoz zabilježio veći pad, pa je došlo do smanjenja deficitu u robnoj razmjeni. Financiranje manjka na tekućem računu u potpunosti se promijenilo u usporedbi s razdobljem do 1997. U 1999. je, kao što smo i najavili u prošlogodišnjem Godišnjem izvješću, došlo do daljnog povećanja izravnih inozemnih ulaganja, koja su gotovo u potpunosti pokrila manjak na tekućem računu i postala najznačajniji izvor finansiranja. Takva uloga izravnih inozemnih ulaganja će se nastaviti i u 2000., a kasnije će sve više ovisiti o sposobnosti Hrvatske da privuče tzv. greenfield investicije, odnosno ulaganja u nova poduzeća ili njihovu dokapitalizaciju, za razliku od ulaganja u kupovinu postojećih poduzeća, koja do sada absolutno dominiraju u strukturi izravnih inozemnih ulaganja.

Kretanje kamatnih stopa obilježio je pad svih kamatnih stopa, osim onih na blagajničke zapise HNB-a i trezorske zapise Ministarstva financija (HNB je počeo smanjivati kamatnu stopu na blagajničke zapise tek u ožujku 2000.). Prosječna dnevna kamatna stopa na tržištu novca je na početku 1999., a pod utjecajem bankovne krize bila na razini višoj od 16 posto, a smirivanjem krize u bankovnom sustavu spuštalaa se postupno do razine od oko 12, 5 posto na kraju godine. Razina aktivnih kamatnih stopa poslovnih banaka je tijekom 1999. spuštena za više od 2 postotna boda, a prema razini u veljači 2000. i više od 3 postotna boda. Na takav pad kamatnih stopa pozitivno je utjecala konsolidacija bankovnog sustava, odnosno odlazak s tržišta nekih banaka s visokim kamatnim stopama. S druge strane, bankovna je kriza naučila i klijente i banke da razina pasivnih kamatnih stopa ne može biti jedini kriterij pri pohrani depozita. Banke su snizile svoje pasivne kamatne stope i pokušavaju klijente osvojiti kvalitetom i lepezom svojih usluga, što je pozitivno, i u smislu razvoja bankovnih proizvoda i usluga, i u smislu smanjivanja troškova izvora sredstava za banke, s obzirom da depoziti čine oko 55 posto pasive banaka. Pod utjecajem bankovne krize početkom 1999. banke su smanjivale svoje pasivne kamatne stope i blago povećale aktivne kamatne stope pa je ukupna razlika aktivnih i pasivnih kamatnih stopa bila između 9,5 i 12 postotnih bodova, ovisno da li se razlika mjerila prema kunskoj (veća razlika zbog uključenog valutnog rizika) ili deviznoj aktivnosti banaka. Početkom 2000. ta je razlika smanjena

na 8 (bez valutnog rizika) do 9,5 postotnih bodova. S obzirom da je središnja banka svojim mjerama odlučila poduprijeti smanjenje kamatnih stopa (smanjenje obvezne pričuve, smanjivanje svojih aktivnih i pasivnih kamatnih stopa) i da Vlada namjerava platiti svoje dospjele nepodmirene obveze i zaustaviti generiranje novih, to bi trebalo biti dovoljno za dodatni impuls smanjivanju kamatnih stopa. Dakako, uz rješenje strukturnih problema, što iz godine u godinu ponavljamo, kao što su mikroekonomska neefikasnost u bankama, zaštita vjerovnika, odnosno ubrzavanje sudskih procedura naplate potraživanja itd.

U razdoblju od 1998. do 2000., u procesu konsolidacije bankarskog tržišta, središnja banka je zatražila stečaj za 16 banaka i 5 štedionica. U dvije je banke započeo proces sanacije (Dubrovačka i Croatia banka). Moguće je reći da je najveći dio onoga što nazivamo "druga bankovna kriza" (za razliku od "prve krize" velikih državnih banaka koje su sanirane sredinom devedesetih) iza nas. Nakon odlaska s tržišta dijela loših malih i srednjih banaka i prodaje strateškim ulagačima saniranih državnih banaka, hrvatski će bankovni sustav biti u znatno boljoj situaciji nego ikada od osamostaljenja. Kao ilustraciju, moguće je navesti podatak da će u rukama stranih ulagača biti oko 70 posto tržišta mjereno aktivom, da kamatne stope padaju, a da se poslovni rezultati banaka značajno popravljaju. Trošak "druge bankovne krize" u ovom trenutku može se procijeniti na oko 800 milijuna dolara (bez prihoda od prepostavljene privatizacije saniranih banaka).

Glavna obilježja fiskalne 1999. bila su: izrazita neusklađenost dinamike prihoda i rashoda tijekom godine, rebalans proračuna, manjak proračuna središnje i konsolidirane središnje države, uz daljnje produbljivanje manjka na računima izvanproračunskih fondova te približavanje fiskalne politike zoni neodrživosti. Najviše zabrinjava kretanje tekućeg manjka, odnosno viška, kao mjere održivosti fiskalne politike. Prema podacima o ostvarenju proračuna, vidi se da je ostvarena tekuća štednja iznosi 1,5 milijardi kuna. Imajući na umu da je godinu dana prije tekuća štednja državnog proračuna iznosi 7,1 milijardu kuna, očit je izrazito negativan trend kretanja tekuće štednje. Ako se pritom uzme u obzir da u kapitalnim rashodima postoje rashodi s karakterom tekućih rashoda (transferi izvanproračunskim fondovima), tada je jasno da je tekuća štednja u 1999. još i manja. Točnije, prebacivanje 2,1 milijarde kuna iz kapitalnih rashoda u tekuće rashode rezultiralo bi tekućim manjkom od 0,6 milijardi kuna. U tom smislu, u 1999. nije ostvaren samo ukupni manjak već i tekući manjak, čime se fiskalna politika približila zoni neodrživosti. Izvanproračunski fondovi bili su i ostali glavni problem u vođenju fiskalne politike. U 1999. je nastavljen višegodišnji negativan trend, koji se očituje u povećanju manjka na računima izvanproračunskih fondova. Agregatni manjak izvanproračunskih fondova na konsolidiranoj razini u 1999. iznosio je 13,2 milijarde kuna, što je povećanje negativnog salda za čak 45,9 posto u usporedbi s prethodnom godinom. S obzirom na velike transfere iz državnog proračuna u izvanproračunske fondove, saldo na računu konsolidirane središnje države je tek nešto lošiji od nekonsolidiranog salda središnje države i iznosi -2,8 milijardi kuna. Valja naglasiti da su najveći generatori spomenutog manjka Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (8,2 milijarde kuna), Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (3,2 milijarde kuna) i Fond doplatka za djecu (1,1 milijarda kuna). Preusmjerenje sve većeg dijela prihoda državnog proračuna u izvanproračunske fondove glavna je kočnica smanjenju poreznog opterećenja. Stoga je važno istaknuti neodrživost dalnjeg rasta deficitu mirovinskog i zdravstvenog sustava u postojećim uvjetima. Radi rješavanja toga problema potrebno je bez odgađanja uspostaviti mehanizme kontrole rashoda te provesti potrebnu reformu mirovinskog i zdravstvenog sustava.

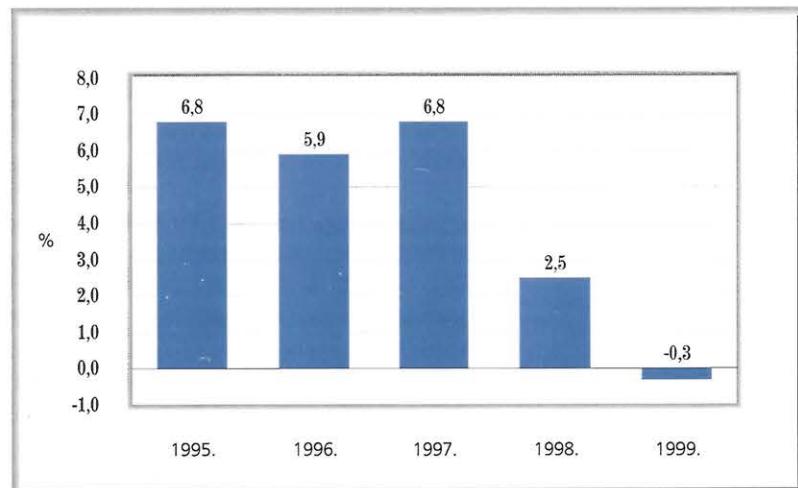
1.2.1.

Gospodarska aktivnost

Povećanjem bruto domaćeg proizvoda od 1,6 posto u posljednjem tromjesečju 1999. u usporedbi s istim tromjesečjem prethodne godine prekinut je niz od četiri tromjesečja uzastopnoga smanjenja bruto domaćeg proizvoda, a u cijeloj 1999. bruto domaći proizvod smanjen je za 0,3 posto prema prethodnoj godini. Pored stalno prisutnih strukturnih slabosti pad aktivnosti uzrokovani je problemima u bankovnom sektoru, krizom u regiji, posebno kosovskom krizom u prvoj polovici godine, domaćom političkom neizvjesnošću i rizicima te ne baš visokim stopama rasta realne aktivnosti u zemljama koje su najznačajniji trgovinski partneri Hrvatske. I domaća i inozemna potražnja realno su smanjene u usporedbi s prethodnom godinom. Nakon petogodišnjeg razdoblja rasta ukupne domaće aktivnosti, po stopi višoj od 6 posto u razdoblju od 1994. do 1997. i umjerenoj 2,5-postotnog rasta u 1998., u 1999. je zabilježen pad BDP-a.

Slika I.I0.

Realni bruto domaći proizvod,
godišnja stopa promjene

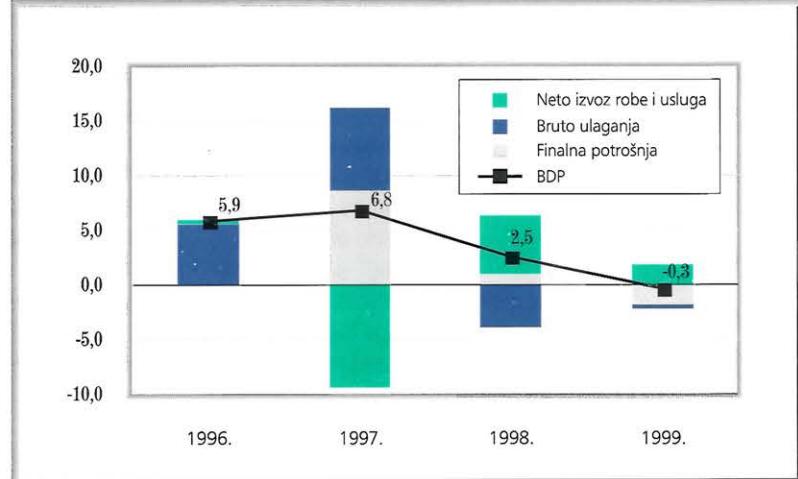

Izvor: DZS

Smanjenje bruto domaćeg proizvoda u 1999. rezultat je negativnog utjecaja finalne potrošnje (potrošnja kućanstava i države) i bruto ulaganja (promjena zaliha i ulaganja u fiksni kapital) koji su prevagnuli nad pozitivnim utjecajem neto izvoza robe i usluga. Kretanje finalne potrošnje dominantno je određeno smanjenjem potrošnje kućanstava od 3,0 posto prema prethodnoj godini. Bruto ulaganja u fiksni kapital smanjena su za značajnih 5,9 posto. Smanjenje uvoza od 3,9 posto pozitivno je utjecalo na doprinos neto izvoza BDP-u, iako se izvoz smanjio.

Slika I.II.

Doprinos kategorija potrošnje
promjeni BDP-a u usporedbi s
prethodnom godinom, u
postotnim bodovima

Izvor: DZS

Promatrajući kretanje bruto domaćeg proizvoda prema kategoriji potrošnje u godinama otkako postoji statistički izračun, vidi se da je utjecaj finalne potrošnje u 1996. bio zanemariv, u 1997. izrazito naglašen zbog rasta potrošnje kućanstava, u 1998. taj je utjecaj još bio pozitivan ali vrlo mali, dok je u 1999. finalna potrošnja negativno utjecala na kretanje bruto domaćeg proizvoda. Udio potrošnje kućanstava u bruto domaćem proizvodu kontinuirano se posljednjih pet godina smanjivao, pa je sa 63,9 posto u 1995. pao na 57,4 posto u 1999. U posljednjem tromjesečju 1999. zaustavljen je trend pada potrošnje kućanstava, koji se protezao kroz pet tromjesečja, od čega je "profitirao" i promet u trgovini na malo. Uvoz trajnih i netrajnih proizvoda za široku potrošnju bio je za 4 – 5 posto manji nego u prethodnoj godini, mjereno u kunama, a i na domaćoj proizvodnji netrajnih proizvoda za široku potrošnju osjetilo se pomanjkanje potražnje, jer je njihova proizvodnja bila 5,8 posto manja od one u prethodnoj godini. Potrošnja države u 1999. smanjena je za neznatnih 0,1 posto u usporedbi s prethodnom godinom, s tim da je od sredine godine počela ponovno rasti.

U godinama poslijeratne obnove investicije su dale snažan impuls rastu bruto domaćeg proizvoda. Tako su u 1996. ulaganja u fiksni kapital povećana 37,6 posto, u 1997. 23,3 posto te u 1998. 3,0 posto. U 1999. spomenuti je pozitivan trend prekinut; u toj su godini ulaganja u fiksni kapital bila za 5,9 posto manja od onih ostvarenih u prethodnoj godini. Zajedno s kretanjem zaliha, bruto ulaganja su dala negativan doprinos kretanju bruto domaćeg proizvoda u 1998. i 1999. godini. Od 1995. rastao je udio bruto ulaganja u ukupnom bruto domaćem proizvodu, i to sa 17,6 posto u 1995. na 23,2 posto u 1999. U posljednjem tromjesečju 1999. nastavljen je negativan trend kretanja ulaganja u fiksni kapital pa je njihovo smanjenje iznosilo visokih 11,8 posto u usporedbi s istim tromjesečjem prethodne godine.

Neto izvoz robe i usluga imao je naglašenu ulogu u određivanju stope rasta bruto domaćeg proizvoda u 1997. dajući negativan impuls zbog snažnog rasta uvoza robe i usluga (25,1 posto realno). U sljedeće dvije godine doprinos neto izvoza robe i usluga promjeni bruto domaćeg proizvoda bio je pozitivan, pri čemu su u 1998. oba doprinosa imala isti, pozitivan predznak (rast izvoza i smanjenje uvoza), a u 1999. različit (smanjenje izvoza i još jače smanjenje uvoza). Izvoz robe i usluga rastao je po vrlo impresivnim stopama (višim od rasta bruto domaćeg proizvoda) u razdoblju od 1996. do 1998. U 1999. taj je trend zaustavljen, a stopa smanjenja iznosila je 0,2 posto. Navedeno cjelogodišnje smanjenje izvoza robe i usluga dogodilo se zbog loših ostvarenja u prvom i drugom tromjesečju, dok su u trećem i četvrtom zabilježene pozitivne stope promjene, što navješće oporavak izvoza, čemu bi u 2000. trebao pridonijeti snažan rast izvoza usluga (nakon negativnih stopa promjene ostvarenih prošle godine zbog kosovske krize) i oporavak izvoza robe kao posljedice viših stopa rasta na glavnim hrvatskim izvoznim tržištima (u Njemačkoj i Italiji) te uklanjanja dijela trgovinskih barijera. Robni izvoz smanjen je kao posljedica sve oštijih konkurenčkih uvjeta na inozemnim tržištima i niskih stopa rasta njihovih gospodarstava. Među odjeljcima industrije koji u izvozu značajnije sudjeluju, izvoz je u 1999. povećan u proizvodnji ostalih prometnih sredstava, kemijskoj te naftnoj industriji. U proizvodnji ostalih prometnih sredstava i naftnoj industriji ostvaren je pozitivan saldo robne razmjene. Povećan je i robni izvoz u zemlje EU i CEFTA-e, a smanjen u europske zemlje u razvoju. Uvoz robe i usluga smanjivao se uzastopce dvije posljednje godine. U četvrtom tromjesečju 1999. zabilježen je rast uvoza robe i usluga od 2,5 posto u usporedbi s istim tromjesečje prethodne godine, čime je prekinut negativan trend prisutan u pet prethodnih tromjesečja.

Bruto dodana vrijednost prema djelatnostima Nacionalne klasifikacije u 1999. ponosala se tako da je najveći realni pad od 7,7 posto zabilježen u građevinarstvu, kod hotela i restorana pad je iznosio 4,4 posto, u trgovini je zabilježen pad od 4,2

posto, u djelatnosti prijevoza od 3,4 posto, dok su u ostalim djelatnostima zabilježene pozitivne stope.

Tri područja iz Tablice I.1., rudarstvo i vađenje, prerađivačka industrija te opskrba električnom energijom, plinom i vodom čine sektor industrije. Taj je sektor činio 20,3 posto bruto dodane vrijednosti u 1999. Osim toga, industrija je glavna robna izvozna djelatnost. Prema bruto dodanoj vrijednosti industrijska je djelatnost ostvarivala pozitivne stope od 1996., s tim da se taj rast usporavao prema 1999., kada je zabilježena stopa od 1,2 posto. Prema fizičkom obujmu, industrijska je proizvodnja u 1999. bila 1,4 posto manja nego prethodne godine. Na smanjenje fizičkog obujma presudno je utjecalo kretanje prerađivačke industrije, odnosno smanjenje proizvodnje njezinih najvećih odjeljaka: proizvodnje hrane i pića (7,0 posto), izdavačke i tiskarske djelatnosti (4,7 posto) i proizvodnje nemetalnih mineralnih proizvoda (2,0 posto).

Tablica I.1.

Struktura bruto domaćeg proizvoda prema NKD-u, tekuće cijene, u postotcima

	1995.	1996.	1997.	1998.*	1999.*
A Poljoprivreda, lov i šumarstvo	8,3	8,2	7,6	7,0	6,9
B Ribarstvo	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
C Rudarstvo i vađenje	0,2	0,2	0,5	0,4	0,4
D Prerađivačka industrija	19,5	18,2	18,4	16,6	16,7
E Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	3,1	3,2	3,0	3,2	3,2
F Građevinarstvo	4,7	5,5	6,0	5,6	5,6
G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala te predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo	9,7	10,3	10,5	9,6	9,5
H Hoteli i restorani	2,1	2,5	2,6	2,5	2,3
I Prijevoz, skladištenje i veze	7,9	7,4	7,3	7,7	8,1
J Financijsko posredovanje	3,4	3,7	3,3	3,9	4,1
K Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	8,6	8,7	8,6	8,8	9,2
L Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	7,2	7,6	7,7	8,6	8,9
M Obrazovanje	2,9	3,2	3,1	3,5	3,8
N Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	2,7	3,3	3,6	3,9	4,0
O Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	2,0	2,0	2,0	2,0	2,1
P Privatna kućanstva sa zaposlenim osobljem	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Q Izvanteritorijalne organizacije i tijela
Usluge financijskog posredovanja indirektno mjerene	-2,3	-2,6	-3,1	-3,7	-3,7
Bruto dodana vrijednost (bazične cijene)	80,2	81,6	81,5	79,9	81,2
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode	19,8	18,4	18,5	20,1	18,8
Bruto domaći proizvod (tržišne cijene)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

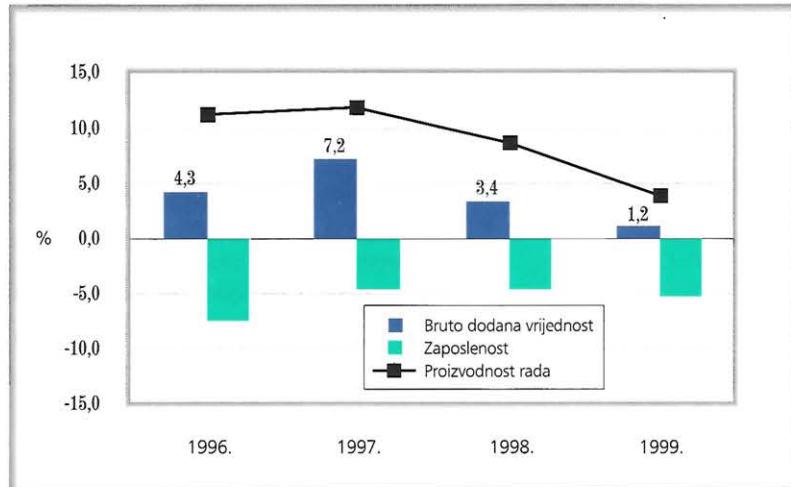
* Prethodni rezultati

Izvor: DZS

Građevinarstvo je djelatnost koja je tradicionalno sezonski zapošljavala mnogo nezaposlenih, koja je uspijevala dio svojih usluga izvoziti, a koja i po proizvodnji bruto dodane vrijednosti nije zanemariva. Nakon izrazito visokih stopa rasta građevinarstva u 1996. i 1997. potaknutih procesom obnove te umjerenog rasta u 1998., u 1999. je zabilježena prva negativna stopa rasta. Negativan trend u građevinarstvu prisutan je od zadnjeg tromjesečja 1998., s pojačanim intenzitetom pada prema kraju 1999. Slaba investicijska aktivnost prepoznatljiva je u građevinarstvu te u njegovu dijelu koji se odnosi na stambenu izgradnju. Potražnja za građevinskim radovima u 1999. bila je nominalno 22 posto manja nego u prethodnoj godini, mjereno prema neto narudžbama, dok je površina završenih stanova bila za oko 30 posto manja.

Slika I.12.

Industrijska proizvodnja,
stope promjene bruto dodane
vrijednosti, broja zaposlenih i
proizvodnosti rada

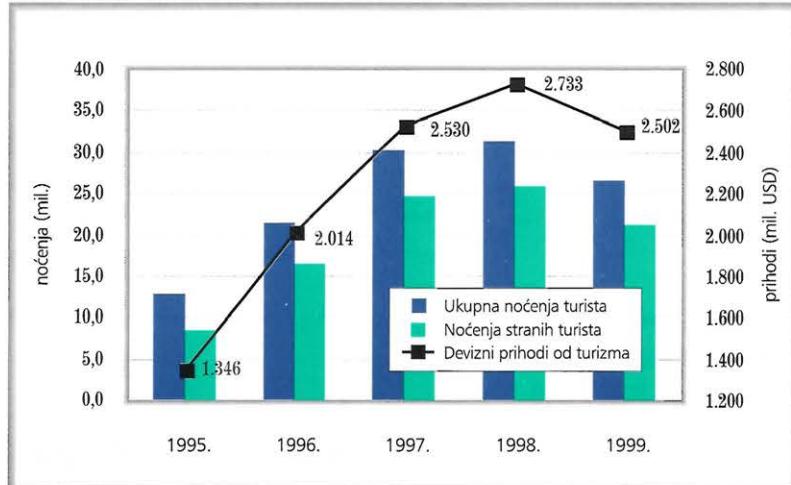

Izvor: DZS

Turistička je djelatnost imala slabije ostvarenje u 1999. u usporedbi s 1998. i prema fizičkim i prema finansijskim pokazateljima. Registrirano je 4,7 milijuna turista, 13 posto manje nego u 1998., koji su ostvarili 26,6 milijuna noćenja, 15 posto manje nego u prethodnoj godini. U svakom tromjesečju 1999. broj noćenja je bio manji u usporedbi s istim tromjesečjem prethodne godine, s tim da je najveći pad, 24,1 posto, registriran u drugom tromjesečju kao posljedica kosovske krize. Po broju ostvarenih noćenja dominirali su turisti iz pet zemalja: Njemačke, Slovenije, Češke, Italije i Austrije, ostvarivši 77,5 posto svih noćenja. Prihod od turizma u 1999. prema prethodnim podacima iznosio je 2.502 milijuna USD, što je za 232 milijuna USD manje nego u 1998.

Slika I.13.

Noćenja turista i devizni
prihod od turizma

Izvor: DZS

1.2.2.

Ponuda novca i međunarodne pričuve

Monetarna politika za 1999. godinu bila je u potpunosti određena proklamiranim razvojnim državnim proračunom i odgovarajućom fiskalnom politikom za tu godinu. Po svemu se činilo da će u tim uvjetima nužne prilagodbe fiskalnoj politici, karakter monetarne politike biti restiktivan, jer jedino takvom monetarnom politikom središnja banka može ostvariti svoju ključnu zadaću očuvanja stabilnosti domaće valute (cijena i tečaja) i likvidnosti u plaćanjima u zemlji i inozemstvu kad središnja država svojom povećanom potrošnjom i planiranim, pretežito inozemnim, financiranjem proračunskog manjka postaje nositelj glavnih tokova finansijskih transakcija.

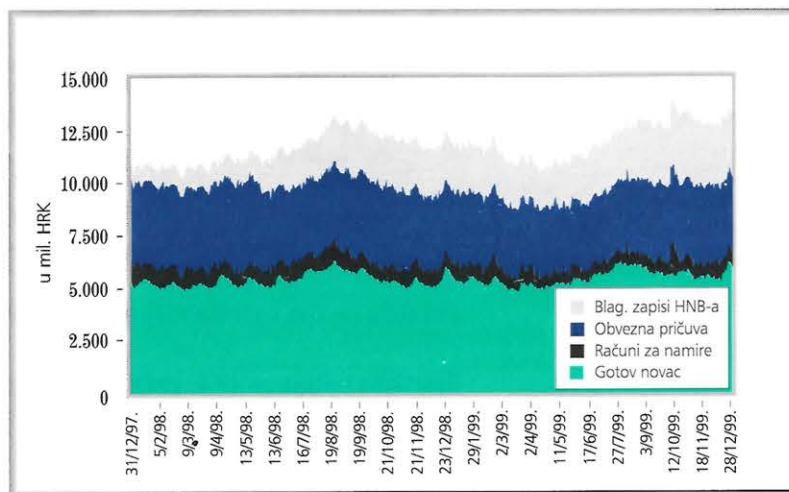
Drugim riječima, za 1999. se predviđalo sporije kreiranje primarnog novca i usporavanje njegova rasta, uz povećanje monetarnog multiplikatora, i rast ukupne ponude novca, koji je primarno trebao biti potaknut operacijama središnje države i odgovarajućim mjerama fiskalne politike. No, vrlo brzo, već na samom početku godine, tijekom siječnja i veljače, priljev tekućih proračunskih prihoda postaje nerelevant i usporava se, likvidnost pada, a tijela državne uprave svojim dobavljačima postaju neto dužnici i umjesto poboljšanja likvidnosti u gospodarstvu dolazi do daljnog povećanja nelikvidnosti. Sredstva na žiroračunima poduzeća smanjena su, a smanjenjem depozitnog novca, koje je iznosilo 7 posto prosječno mjesečno tijekom ta dva mjeseca, došlo je i do pada novčane mase, što je inače ubičajeno početkom godine. Zabilježena nestabilnost na području mikrolikvidnosti gospodarstva imala je dodatne negativne posljedice na gospodarske subjekte s već ugroženom likvidnošću, jer su zbog nenaplate svojih potraživanja i oni ušli u krug nelikvidnih, proširujući ga.

Gospodarski subjekti s problematičnom likvidnosti imaju visoke iznose nenaplaćenih potraživanja, ali zbog toga i visoke iznose dospjelih neplaćenih obveza, pa ugođavaju svoje vjerovnike, a prije svega svoje depozitne institucije, čiju izloženost rizicima zbog loše naplate plasmana kontinuirano uvećavaju. Dodatni pad likvidnosti gospodarstva početkom 1999. posebno je bio težak za banke s teškoćama u održavanju likvidnosti, zabilježene još u prethodnoj godini. Takve banke nisu bile u stanju samostalno osigurati svoju likvidnost pa su se morale opskrbiti likvidnošću na tržištu novca pristajući na bilo koju cijenu kapitala.

Takva su kretanja, uz strah od još nepovoljnijih prilika, poljuljala čvrstu vjeru u neupitnost makroekonomskog stabilnosti pa su se zdrave banke povukle s tržišta novca i pribjegle onome što su najčešće činile kad je dolazilo do značajnijih poremećaja na tržištu: svoje su viškove likvidnosti (prosječno stanje računa za namiru svih banaka kod središnje banke u prvom je tromjesečju iznosilo 500 milijuna kuna, a krajem prethodne godine 700 milijuna kuna, dok je ukupni iznos blagajničkih zapisa HNB-a što su ih upisale poslovne banke pao s 2,2 na 1,6 milijardi kuna) usmjerile prema kupnji deviza, primarno od središnje banke kako bi se zaštiti od valutnog rizika ako dođe do značajnijih tržišnih promjena, što je dovelo do toga da je vrijednost kune prema njemačkoj marki u prva dva mjeseca 1999. oslabila 2,3 posto, a u tri mjeseca čak 3,9 posto.

Slika I.14.

Struktura i dnevno kretanje primarnog novca i blagajničkih zapisa HNB-a u 1998. i 1999. godini

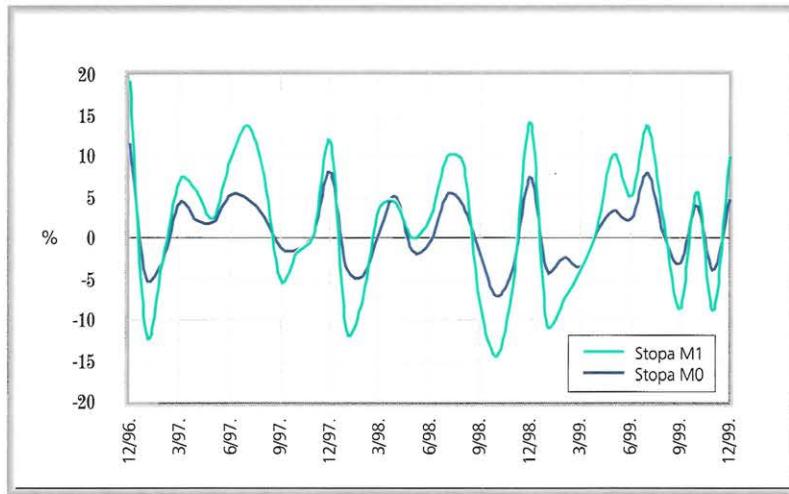

Monetarna vlast je u tim uvjetima pritisala na tečaj domaće valute uz nisku likvidnost gospodarstva, središnje države i dijela banaka, promptno, već od siječnja, počinjala mјere protiv intenzivnije deprecjacije kune i mogućeg utjecaja promjene cijene kune na potrošačke cijene, učestalijim objavljuvanjem aukcija deviza na

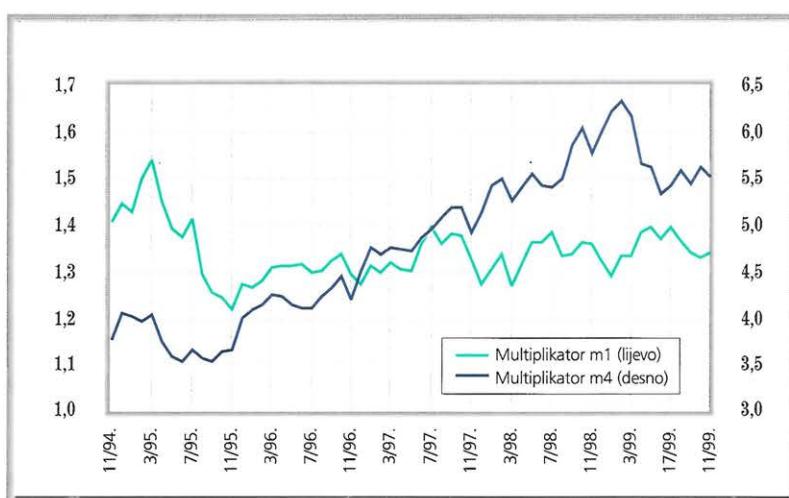
svom deviznom tržištu. Istodobno je kreirala nove instrumente i "prozore" prema središnjoj banci kao posljednjem utočištu banaka za priskrbljivanje dodatnih sredstava za održavanje likvidnosti. Uz to, središnja je banka već u siječnju središnjoj državi odobrila 1,6 milijardi kuna kratkoročnog kredita za premošćivanje neusklađenosti između pritjecanja proračunskih prihoda i ostvarivanja rashoda. Iznos kredita bio je petostruko viši od kratkoročnih kredita odobrenih državi u prethodnim godinama, što dodatno ukazuje na činjenicu da je likvidnost računa središnje države bila osjetno narušena.

Sve aktivnosti koje je Hrvatska narodna banka poduzela na tom planu već u prvom tromjesečju 1999. bile su potpuno različite od očekivanja zacrtanih pred početak te godine. Možemo stoga reći da karakter monetarne politike koja se provodila u 1999. ni u kojem slučaju nije bio restriktivan, već razina kunskih i deviznih tokova kreiranja primarnog novca ukazuje na ekspanzivniju monetarnu politiku od one koja se provodila u prethodnoj godini, kada je ponuda primarnog novca M0 bila 3,8 posto niža nego u 1997. U 1999. ponuda novca M0, mjereno prema prosincu, bila je 3,5 posto viša nego u 1998. Vrijednost monetarnog multiplikatora m1 od 1,345 nije se mijenjala i ostala je i u 1998. i u 1999. jednaka, pa je ostvaren i brži rast novčane mase M1 (1998.: -1,5 posto; 1999.: 2,4 posto).

Slika I.15.
Mjesečne stope rasta M0 i M1

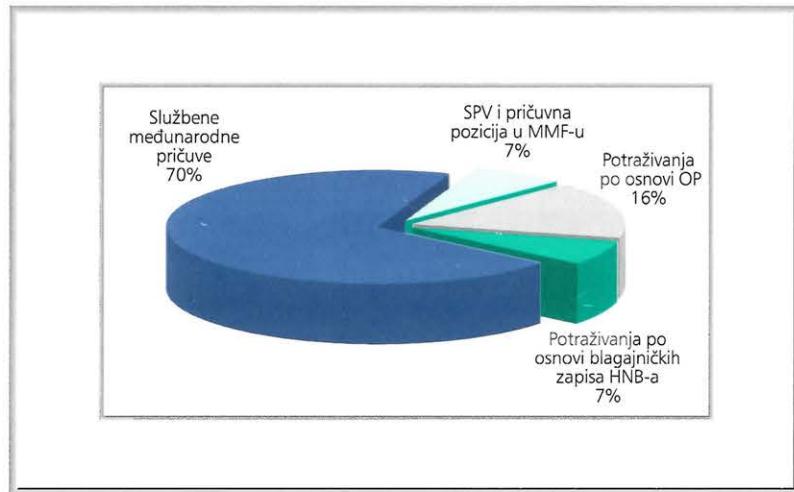
Slika I.16.
Kretanje multiplikatora m1 i m4

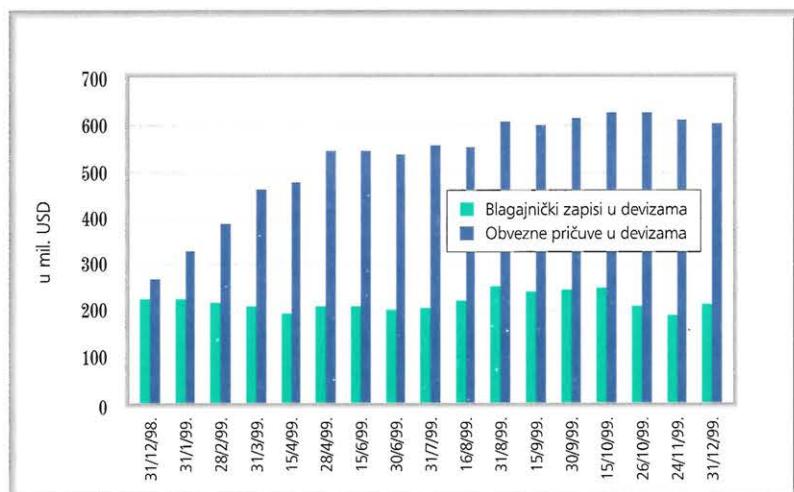
U okviru kreiranja primarnog novca deviznim transakcijama, možemo reći da su te transakcije u 1999. imale gotovo neutralan učinak jer je tijekom cijele godine bilo ukupno neto kupljeno tek 11 milijuna američkih dolara. No, deviznim transakci-

jama na aukcijama deviza središnja banka je bankama omogućavala pristup dovoljnim količinama deviza kako bi se stabiliziralo tržište i kako bi popustili deprecacijski pritisci. U prva tri mjeseca bilo je organizirano devet aukcija deviza, a u cijeloj godini ukupno 33, pri čemu je bankama neto prodano 963 milijuna američkih dolara i od njih neto povučeno 7 milijardi kuna, što je bio glavni tok odljeva likvidnosti s računa za namiru poslovnih banaka kod središnje banke. U ukupno dvadeset deviznih transakcija s državom, središnja je banka neto kupila 983 milijuna američkih dolara i kreirala 7,2 milijarde kuna. Od toga je središnja država vratila Hrvatskoj narodnoj banci na kraju godine kratkoročni kredit u iznosu od 1,4 milijarde kuna, a ostatom je središnja država podmirivala svoje dospjele obveze prema proračunskim korisnicima i svojim dobavljačima, što je djelomično popunišlo žiroračune gospodarstva i podiglo razinu depozitnog novca, pa tako i ponudu novca M1.

Slika I.17.
Struktura inozemne aktive
Hrvatske narodne banke
31. 12. 1999.

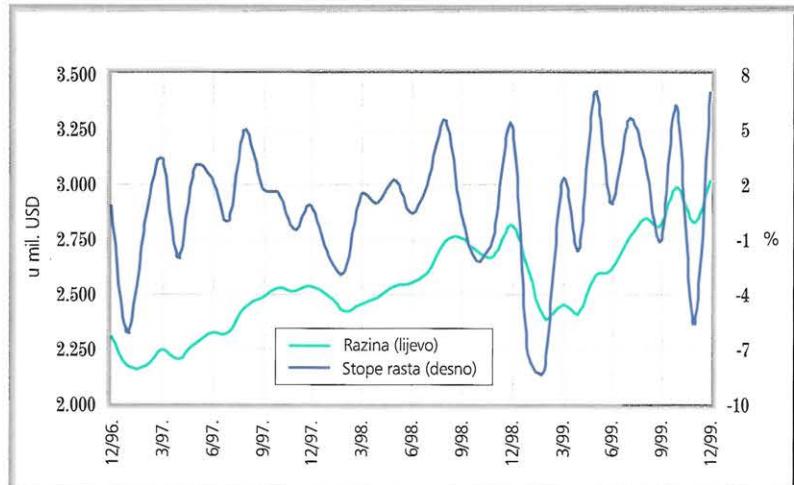
Slika I.18.
Kretanje obvezne pričuve i
blagajničkih zapisa HNB-a u
stranoj valuti u 1999.

Inozemna aktiva središnje banke zabilježila je, dakako, veće povećanje, u iznosu od 11 milijuna američkih dolara, jer je središnja banka upravljanjem svojim deviznim sredstvima u inozemstvu i potpunom primjenom instrumenta obvezne pričuve u devizama u 1999. povećala svoju inozemnu aktivi za 209 milijuna američkih dolara i na kraju prosinca dosegla 3 milijarde američkih dolara. Upravo je obvezno izdvajanje jednog dijela deviznih pričuva poslovnih banaka u međunarodne pričuve središnje banke, što je započelo u rujnu 1998. i okončano u drugom tromjesečju 1999. dovelo do bržeg rasta inozemne aktive središnje banke u odnosu prema tada uravnoteženom rastu s novčanom masom M1, kunskom protutežom inozemnoj likvidnosti.

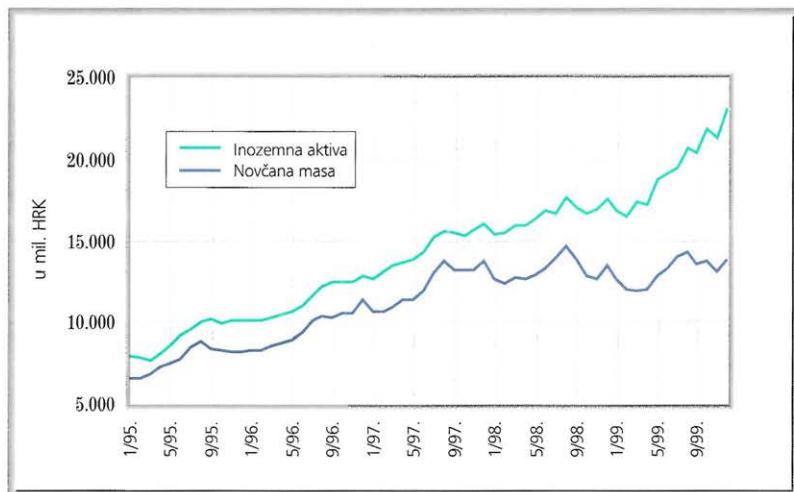
Slika I.19.

Međunarodne pričuve HNB-a:
razina i mjesecne stope rasta

Slika I.20.

Inozemna aktiva HNB-a
(međunarodne pričuve) i
novčana masa M1

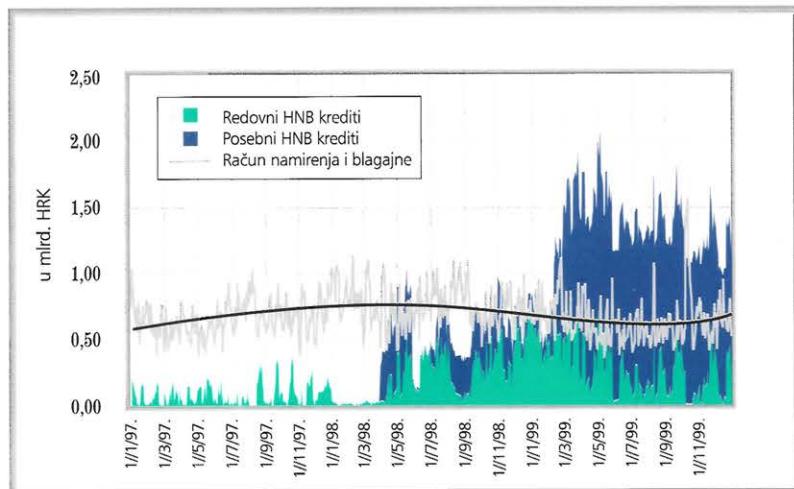
Kunska aktivnost središnje banke u 1999. bila je posebno intenzivan tok kreiranja primarnog novca, koji se istodobno snažno odlijevao preko deviznih transakcija i znatno blaže preko smanjenja kunske obvezne pričuve, čija sredstva su padala jer se kunska osnovica za obračun obvezne pričuve prelijevala u devizne depozite, bježeći tijekom prvog polugodišta pred deprecacijom cijene domaće valute. Prosječna razina plasmana HNB-a usmjerenih središnjoj državi i poslovnim bankama tijekom 1998. iznosila je 0,7 milijardi kuna (263 milijuna kuna odobrenih središnjoj državi i 451 milijun kuna plasiranih bankama preko raznih instrumenta), a tijekom 1999. prosječna je razina dosegnula 2,8 milijardi kuna (1,2 milijarde kuna kod središnje države i 1,6 milijardi kuna kod poslovnih banaka). Posebno je intenzivna opskrba bankovnog sustava dodatnim likvidnim sredstvima iz primarne emisije središnje banke zabilježena krajem prvog i krajem drugog tromjesečja.

To je bilo razdoblje najjačih distorzija u bankovnom sustavu. Nakon finansijsko-bankarskog ispada na tržištu, u prvom polugodištu 1998., do kojeg je došlo zbog Dubrovačke banke kada je bila nagoviještena ozbiljna bankovna kriza u našem sustavu i šok nelikvidnosti uzrokovan međusobnom povezanošću banaka, ali i suzdržavanjem zdravih banaka od transakcija na tržištu novca kako se ne bi izložile rizičnim plasmanima jer u to doba nisu bile detektirane sve banke potencijalno neizlječivi bolesnici, prava je bankovna kriza prepoznata na samom početku 1999. Do kraja srpnja pet je banaka predloženo za stečaj, jedna je banka sanirana i tri su banke dobile privremenog upravitelja. Za središnju je banku to značilo odobriti ukupno 1,4 milijarde kuna kredita za likvidnost i ostalih kredita kojima se također

održava likvidnost (predsanacijski i interventni). Istodobno je jedan dio banaka bio s vrlo visokom razinom likvidnosti, jer 1999. nije bila godina značajnijeg kreditiranja privatnog sektora i uspješne banke su svoje viškove likvidnosti usmjeravale u blagajničke zapise HNB-a ili su pak držale relativno mnogo slobodnih sredstava u blagajni i na računima za namiru kod središnje banke, pa se time održavala i zadovoljavajuća razina primarnog novca. Gotov novac u optjecaju u 1999. zabilježio je usporavanje rasta ostvarivši ujedno najnižu stopu rasta (4,2 posto) od monearnog osamostaljenja.

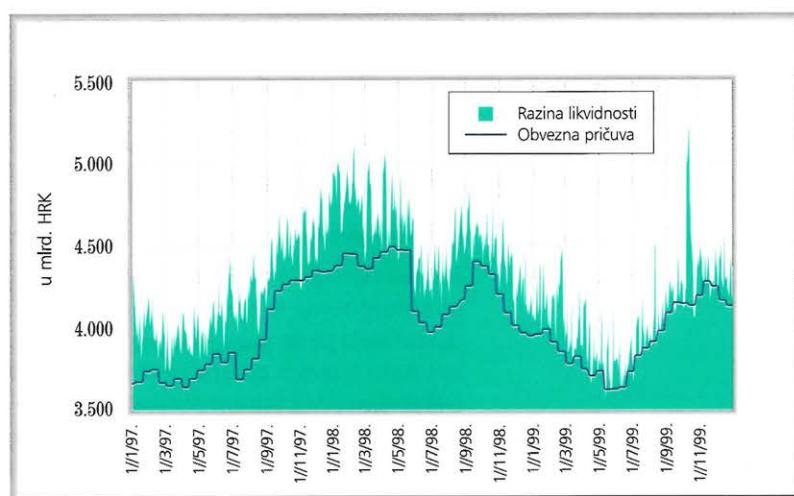
Slika I.21.

Račun namirenja banaka kod HNB-a i posudbe za održavanje likvidnosti, dnevni podaci od 1. 1. 1997. do 31. 12. 1999.

Slika I.22.

Održavanje likvidnosti banaka u razdoblju od 1997. do 1999., dnevni podaci od 1. 1. 1997. do 31. 12. 1999.

1.2.3.

Tečaj i agregatna razina cijena

Tijekom 1999. godine održana je zadovoljavajuća stabilnost tečaja kune, uz jačanje međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini i stabilnost domaćih cijena. Kuna je u 1999. godini prema njemačkoj marki ukupno oslabila 5 posto, uspoređujemo li tečaj koji je 31. prosinca 1999. iznosio 3,93 kune za njemačku marku s tečajem na isti dan prethodne godine od 3,74 kune. Prosječni je godišnji tečaj u 1999. iznosio 3,88 kuna za jednu marku, iz čega proizlazi, u usporedbi s prosječnim tečajem od 3,62 kune u 1998. godini, deprecijacija tečaja od 7,1 posto.

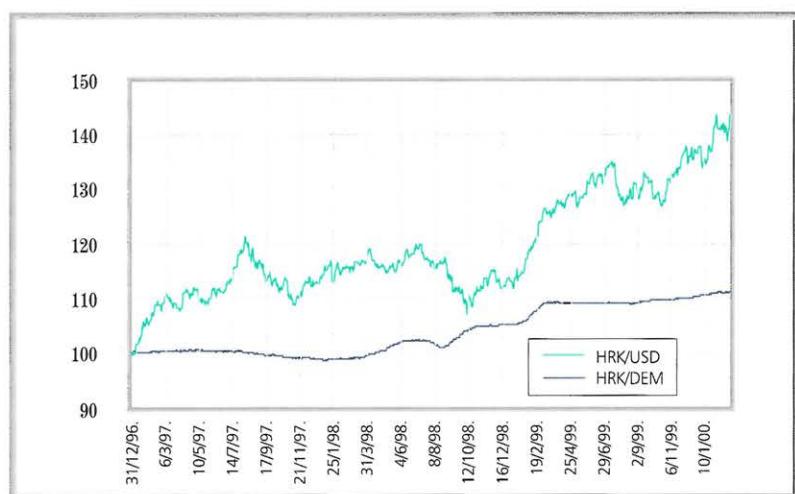
Najveći pad vrijednosti kune od ukupno 3,86 posto, kada se promatraju tečajevi na kraju razdoblja, ostvaren je tijekom prvog tromjesečja, pri čemu je najintenzivnije slabljenje tečaja kune zabilježeno u veljači i to u iznosu od 2,44 posto. U prvom

tromjesečju u pravilu dolazi do slabljenja kune zbog sezonski uvjetovane povećane potražnje za devizama potrebnim za servisiranje dugova prema inozemstvu koji dospijevaju u ovom razdoblju inače uobičajeno nižeg deviznog priljeva. Pojačanom klizanju tečaja u prvom tromjesečju pridonjelo je i povećanje potražnje za devizama do kojeg je došlo zbog porasta neizvjesnosti u gospodarskom sustavu kojeg je izazvala kriza u bankovnom sektoru i očekivanja daljnje deprecijacije tečaja kune.

Ipak, već tijekom ožujka tečaj se kune prema marki stabilizirao potpomognut intervencijama središnje banke na deviznom tržištu, priljevom deviza od prodaje euro obveznica, te uvođenjem određenih restriktivnih mjera monetarne politike. Do kraja godine tečaj je slabio u prihvatljivim granicama, najmanje je oslabio u svibnju za samo 0,01 posto, a najviše u rujnu za 0,57 posto, dok je tijekom travnja, te u srpnju i kolovozu 1999. godine ojačao (0,07 posto odnosno 0,03 posto), unatoč smanjenom deviznom priljevu od turizma zbog ratnih operacija na Kosovu. Iako se fiskalna ekspanzija nastavila do kraja godine, nije imala bitnog učinka na depreciju kune, jer se financirala iz deviznog priljeva od privatizacije poduzeća kao i plasmanom državnih obveznica na svjetsko finansijsko tržište. Pritisci potražnje za devizama koji su se pojačali u studenom i prosincu uvjetovani rastom kunske likvidnosti gospodarskog sustava (nakon što je država podmirila dio dospjelih obaveza), ublaženi su nešto većim intervencijama središnje banke u odnosu na veličinu intervencija u drugom i trećem tromjesečju, tako da je tečaj u ta dva mjeseca oslabio ukupno samo 0,5 posto.

Slika I.23.

Indeks nominalnoga dnevног tečaja kune prema DEM i USD,
31. 12. 1996.=100

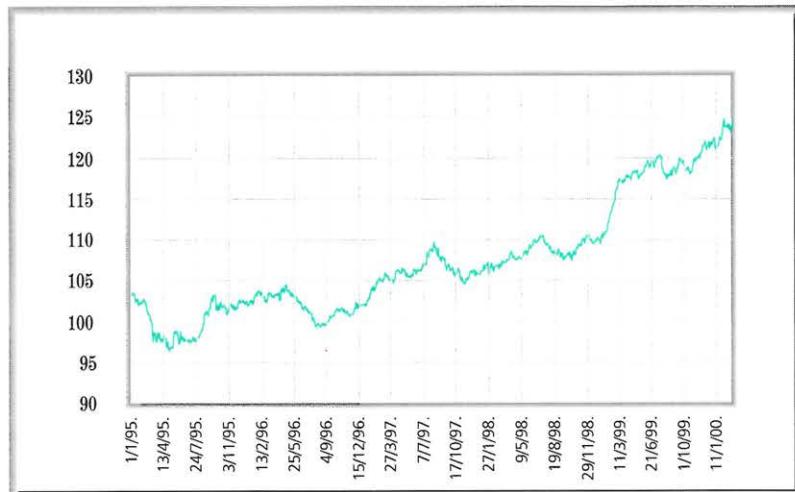

Tijekom 1999. godine ostvarena je znatno veća deprecijacija nominalnoga dnevног efektivnog tečaja kune u iznosu od 11,2 posto, u usporedbi s 1998. godinom kada je efektivni tečaj oslabio samo 3,6 posto. Do znatnog slabljenja efektivnog tečaja kune došlo je u prvom redu zbog 22,4 postotne deprecijacije tečaja kune prema američkom dolaru, koji je 31. prosinca 1999. vrijedio 7,65 kuna, a na isti dan prethodne godine 6,25 kuna prema srednjem tečaju HNB-a. Međutim, budući da je tečaj kune prema dolaru tijekom godine u značajnoj mjeri oscilirao, deprecijacija kune na temelju usporedbe prosječnog godišnjeg tečaja, koji je u 1999. iznosio 7,11 kuna, a u 1998. 6,36 kuna za jedan dolar, iznosi 11,8 posto, što je znatno manje od deprecijacije na temelju vrijednosti s kraja godine. Slabljenje kune prema dolaru u 1999. godini bio je odraz slabljenja eura prema američkom dolaru na svjetskom deviznom tržištu.

Slika I.24.

Indeks nominalnoga dnevnog efektivnog tečaja kune*, 1995.=100

* Pad indeksa označava aprecijaciju kune

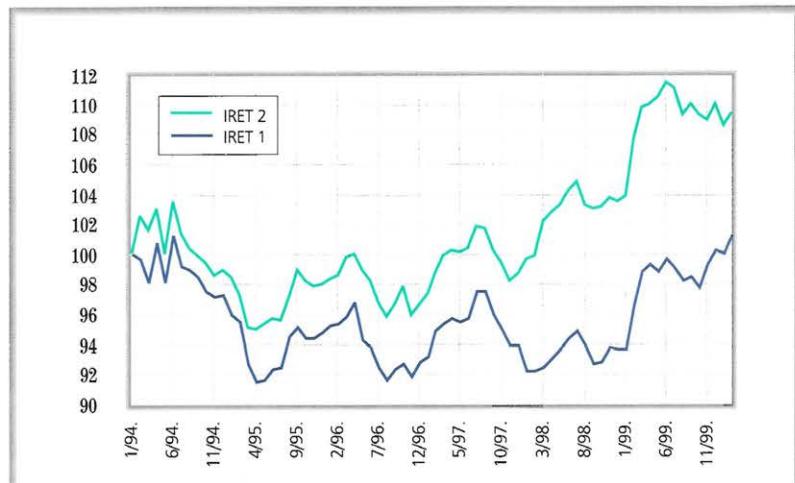

Realni efektivni tečaj kune deflacioniran proizvođačkim cijenama već tri godine za redom deprecira na godišnjoj razini, tako je tijekom 1997. ukupno deprecirao 2,17 posto, tijekom 1998. 4,9 posto, a tijekom 1999. godine 6,21 posto. Posebno je snažna u 1999. godini bila deprecijacija realnog efektivnog tečaja kune deflacioniranog cijenama na malo u iznosu od 7,07 posto (1997. ostvarena je realna deprecijacija od 1,23 posto, dok je tijekom 1998. ostvarena realna aprecijacija od 0,34 posto). Kretanje obaju pokazatelja realnog efektivnog tečaja kune ukazuju na poboljšanje cjenovne konkurentnosti domaćih izvoznika u odnosu na najznačajnije vanjskotrgovinske partnerke u 1999., koja je ostvarena zbog jače deprecijacije tečaja kune od relativnog rasta domaćih cijena u odnosu na inozemstvo.

Slika I.25.

Indeks realnoga efektivnog tečaja kune* uz cijene na malo (IRET1) i cijene proizvođača (IRET2), siječanj 1994.=100

* Rast indeksa označava realnu deprecijaciju kune

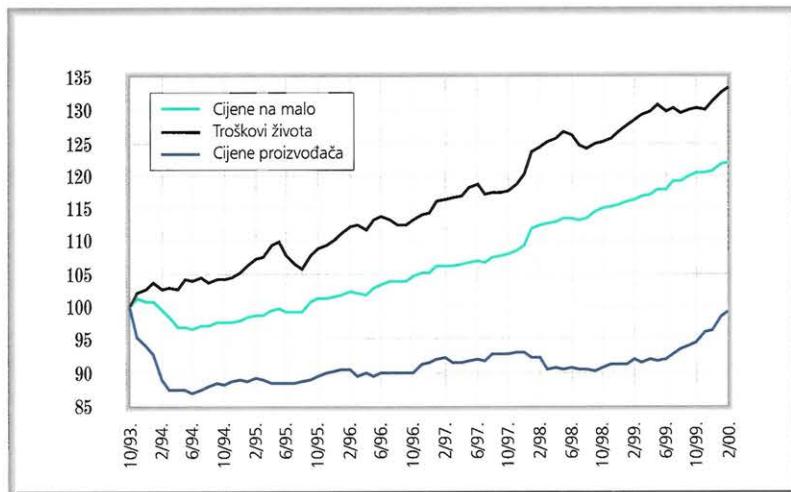

Ostvarenjem godišnje stope inflacije mjerene cijenama na malo u iznosu od 4,4 posto na prosinackoj razini, odnosno 4,2 posto promatra li se međugodišnji prosjek u 1999. je godini održana zavidna razina stabilnosti cijena koju bilježimo već punih šest godina. Nakon deflacijske od 3 posto ostvarene tijekom 1994. godine godišnja stopa inflacije na prosinackoj razini nije prelazila 4 posto, s izuzetkom 1998. godine kada je godišnje povećanje cijena iznosilo 5,4 posto zbog učinka koje je na porast cijena u siječnju te godine imalo uvodenje poreza na dodanu vrijednost. Godišnja inflacija mjerena porastom troškova života iznosila je u 1999. godini 3,6 posto na prosinackoj razini, odnosno 3,5 posto promatra li se međugodišnji prosjek, a inflacija mjerena porastom proizvođačkih cijena u prosincu 1999. u odnosu na prosinac prethodne godine 5,9 posto, odnosno 2,6 posto gledamo li međugodišnji prosjek. U uvjetima opadajuće agregatne potražnje, inflatori pritisici uslijed deprecijacije

kune, poskupljenja naftnih derivata, telekomunikacijskih usluga i povećanja trošarina na duhanske proizvode i određene luksuzne proizvode nisu značajnije ugrozili stabilnost cijena.

Slika I.26.

Indeksi cijena na malo,
troškova života i cijena
proizvođača,
listopad 1993.=100

Promatramo li kretanje indeksa cijena na malo tijekom 1999. godine, uočavamo da su inflatori pritisci najjače bili izraženi u trećem tromjesečju. Naime, poskupljenje naftne i naftnih derivata, te duhanskih proizvoda (zbog povećanja trošarina) uvelike su utjecali na kulminaciju inflatornih pritisaka u srpnju 1999. godine, kada je mjesečni porast cijena iznosio čak 1,1 posto unatoč suprotnom učinku značajnog sezonskog pojeftinjenja poljoprivrednih proizvoda, a godišnja se stopa inflacije popela sa 3,8 posto krajam drugog tromjesečja na 5,1 posto na kraju mjeseca srpnja. Osim toga moguće je da je u tom dijelu godine ostvaren i najjači pritisak nominalne deprecijacije tečaja kune (ostvarene tijekom 1998. i u prvom tromjesečju 1999. godine) na cijene. Unatoč poskupljenju naftnih derivata u srpnju 1999. godine u prosjeku za 8 posto, pritisak na porast cijena ovih proizvoda nastavio se i dalje uslijed kontinuiranog rasta cijena naftne na svjetskom tržištu i znatnog slabljenja kune u odnosu na američki dolar. Međutim, ponovno značajnije poskupljenje naftnih derivata od 10 posto državna je administracija odobrila tek slijedeće godine, tj. u siječnju 2000. Inflatori pritisci napose izraženi početkom trećeg tromjesečja 1999. godine od rujna su se postepeno smanjivali, tako da je na kraju 1999. godine ostvarena međugodišnja stopa inflacije za 0,7 posto niža od one zabilježene u strpnju te godine, a iznosila je spomenutih 4,4 posto. Pri tome iznadprosječni godišnji rast cijena na malo kod roba bilježe duhanski proizvodi u iznosu od 26,9 posto, te industrijski neprehrambeni proizvodi u iznosu od 4,8 posto.

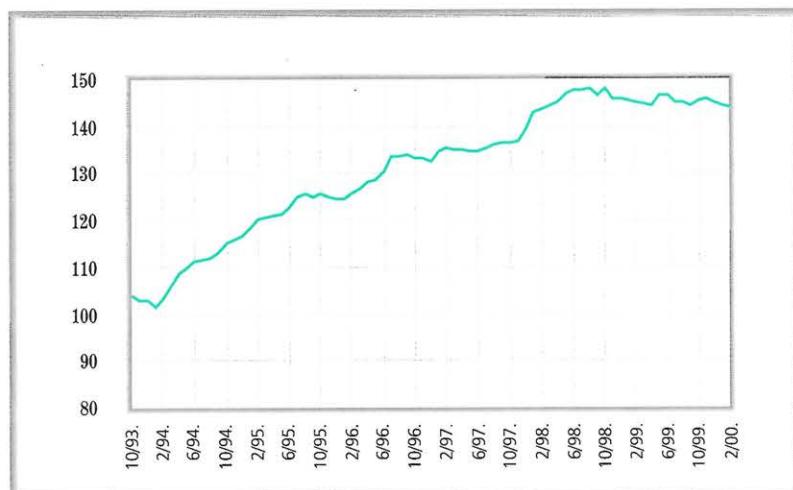
Od uvođenja stabilizacijskog programa rast cijena usluga iz indeksa cijena na malo u pravilu je bio veći od rasta cijena roba. Međutim, tijekom 1999. godine taka su se kretanja promijenila. Cijene roba na godišnjoj su razini porasle za 4,6 posto, dok su se cijene usluga povećale 3,9 posto, znatno manje od godišnjeg porasta cijena usluga u 1997. i 1998. godine koji je iznosio 8,2 posto odnosno 9,2 posto. Promatramo li strukturu indeksa cijena usluga iz indeksa cijena na malo uočava se izrazito visoki rast cijena poštanskih i telekomunikacijskih usluga koji na godišnjoj razini iznosi čak 22,6 posto, a povezan je s korekcijama cijena telefonskih impulsa prije prodaje Hrvatskih telekomunikacija inozemnom strateškom partneru. Kod usluga iznadprosječni rast na godišnjoj razini od 4,7 posto bilježe još samo prometne usluge.

Porast cijena roba koji je nadmašio porast cijena usluga na godišnjoj razini objašnjava se time što su cijene usluga pod pretežnim utjecajem kretanja raspoloživog

dohotka kućanstava, dok su cijene roba pod većim utjecajem kretanja tečaja zbog većeg uvoznog sadržaja. Naime, tijekom 1999. godine došlo je do usporavanja rasta plaća i plasmana banaka stanovništvu čime je usporen i rast raspoloživog dohotka kućanstava, koji je dodatno smanjen uslijed deprecijacije tečaja, čime se povećao teret otplate u stranim valutama denominiranih rata kredita. Deprecijacija tečaja kune bila je najjača početkom godine (tijekom prva tri mjeseca kuna je prema njemačkoj marki oslabila ukupno 4 posto, dok je nominalni efektivni tečaj kune deprecirao približno 7 posto) i lagano se zatim nastavila tijekom godine, te je utjecala na poskupljenje uvoznih inputa, kao i na slabljenje konkurentnosti inozemnih roba u odnosu na razdoblje kada je kuna jačala.

Slika I.27.

Indeksi relativne cijene međunarodno neutrživih dobara dobiveni kao omjer cijena usluga i roba iz indeksa cijena na malo, 1992.=100

Među promatranim indikatorima inflacije najviši godišnji rast u iznosu od 5,9 posto bilježe proizvođačke cijene. Promatrano prema glavnim industrijskim grupacijama prema ekonomskoj namjeni, na godišnjoj je razini u 1999. godini najviše poskupjela energija u iznosu od 15,4 posto, te kapitalni proizvodi za 5,7 posto. Kod proizvođačkih cijena intermedijarnih proizvoda i netrajnih proizvoda za široku potrošnju ostvaren je nešto blaži godišnji rast cijena u iznosu od 3,7 posto, odnosno 3,9 posto, dok su trajni proizvodi za široku potrošnju poskupjeli samo 0,2 posto. Međutim, za razliku od kretanja indeksa cijena na malo kod kojeg se nakon kulminacije u srpnju 1999. godine uočava slabljenje inflatornih pritisaka sve do ponovnog poskupljenja nafte u siječnju 2000., indeks cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima ima zabrinjavajući trend rasta. Krajem prvog i drugog tromjesečja međugodišnji rast iznos je blagih 1,3 posto i 1,5 posto, u srpnju je "skočio" na 2,7 posto, krajem trećeg tromjesečja na 4,4 posto, da bi na kraju 1999. godine iznosio spomenutih 5,9 posto. Osim porasta cijena nafte na ovakvo kretanje indeksa proizvođačkih cijena, vjerojatno je utjecalo i poskupljenje drugih uvoznih inputa zbog nominalne efektivne deprecijacije kune tijekom 1999. u iznosu od 11,2 posto, kojem je napose pridonijela ukupna godišnja nominalna aprecijacija američkog dolara od 22,4 posto.

1.2.4.

Kamatne stope

Prosječna je aktivna kamatna stopa, iz izvješća banaka za veljaču 2000., 12,1 posto (ukupni novoodobreni kunski krediti). Posljednjih mjeseci bilježimo naznake početka natjecanja najvećih banaka u spuštanju kamatnih stopa na stambene kredite stanovništvu, koje su nominalno spuštene na razinu od oko 9 posto. Iako krediti stanovništvu, prema posljednjim podacima, čine 35 posto plasmana banaka, odnosno u novoodobrenim kreditima u veljači 2000. tek oko 23 posto (a samo oko 22 posto toga iznosa su dugoročni krediti), to je dobra naznaka nastavka tendencije spuštanja kamatnih stopa.

Tablica I.2.

Usporedba kamatnih stopa u odabranim zemljama, u postotcima

	Njemačka	Češka	Poljska	Mađarska	Slovenija	Hrvatska
I.12.1998.						
Krediti	7,56	11,70	20,50	18,80	12,30	16,22
Oročeni depoziti	2,90	9,20	13,40	14,90	7,00	7,05
Stopa inflacije (CPI)	1,00	6,80	8,60	10,30	7,50	5,40
I.12.1999.						
Krediti	7,65	7,30	17,20	15,40	15,20	13,52
Oročeni depoziti	2,84	4,90	13,00	12,30	9,60	8,36
Stopa inflacije (CPI)	0,60	2,50	9,20	11,20	8,80	4,40

Napomena: podaci su uzeti iz mjesecnih publikacija središnjih banaka i odnose se na kratkoročne kredite u poslovanju s gospodarstvom i kratkoročne (do 3 mjeseca) oročene depozite stanovništva, obje kategorije u domicilnoj valuti.

Trenutačno su kamatne stope realno još vrlo visoke s obzirom da je 1999. u Hrvatskoj zabilježen rast cijena na malo od 4,4 posto. Uostalom, pogledamo li Tablicu I.2., vidjet ćemo kako se kreću kamatne stope u odabranim zemljama. Njemačka je izabrana za usporedbu zbog dva razloga. Prvi je što se u hrvatskom gospodarstvu većina cijena "neformalno" izražava u njemačkim markama i što je krajem 1999. čak 75 posto depozita banaka bilo u stranoj valuti (dominantna je valuta bila njemačka marka). Drugi je razlog, s obzirom na razvijenost njemačkoga gospodarstva i finansijskog sustava, nastojanje da prikažemo razinu kamatnih stopa u razvijenim zemljama Europske unije kojoj Hrvatska i ostale tranzicijske zemlje teže. Napomenimo samo da prosječna kamatna stopa na kratkoročne kredite poduzećima u državama članicama Europske unije iznosi oko 5,5 posto i ima stalnu tendenciju smanjivanja (riječ je o nominalnoj razini koju valja uzeti s rezervom pri eventualnoj statističkoj analizi kretanja u vremenu). Ostale zemlje izdvojene za usporedbu su naprednije tranzicijske zemlje. Krajem 1998. aktivne su kamatne stope u Hrvatskoj bile na razini kamatnih stopa u Poljskoj, dok su ostale navedene tranzicijske zemlje imale znatno nižu razinu realnih kamatnih stopa. Krajem 1999., međutim, realne su kamatne stope u Hrvatskoj i dalje ostale na visokoj razini, dok su se u svim ostalim navedenim tranzicijskim zemljama spustile na nižu razinu, bliže razini kamatnih stopa u razvijenim zapadnoeuropskim zemljama.

Moramo također istaknuti da navedena razina kamatnih stopa u Hrvatskoj ne odgovara punoj cijeni kapitala. Krediti su, naime, osim kamatnom stopom, opterećeni i raznim naknadama, provizijama (troškovi obrade, troškovi odobrenja, troškovi kreditne usluge i sl.) i uvjetovanim depozitima, koji efektivnu kamatnu stopu mogu u nekim slučajevima povećati i za desetak postotnih bodova iznad nominalne kamatne stope. Kamatna stopa nije dakle puna cijena kapitala, no ta se primjedba odnosi na većinu tranzicijskih zemalja. Razrada jedinstvene metode računanja efektivne kamatne stope, koja se razvija u Hrvatskoj narodnoj banci, trebala bi dati puni doprinos točnijoj slici cijene kapitala na tržištu i olakšati izbor tražiteljima zajmova.

Popis uzroka koji su doveli do visokih kamatnih stopa i koji su prepreka intenzivnijem padu kamatnih stopa u Hrvatskoj je dugačak, a mi ćemo nabrojati samo najvažnije:

- visoka premija rizika sustava uključena u cijenu kapitala, a koja je povezana s neadekvatnom zaštitom vjerovnika, nepostojanjem adekvatnog instrumenta naplate i sporušću i nedjelotvornošću pravnog sustava

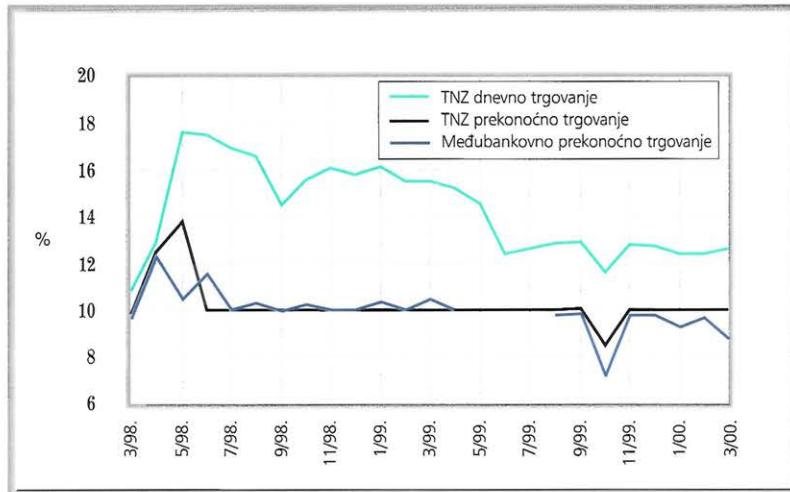
- visoka premija valutnog/kreditnog rizika; 59 posto pasive banaka nominirano je u stranoj valuti, dok je, s druge strane, tek oko 13 posto plasmana (koji čine 60 posto aktive banaka) u stranoj valuti. Valutni se rizik umanjuje i transformira u kreditni rizik vezivanjem plasmana uz tečaj (indeksacija). Kreditni je rizik visok zbog velikog udjela loših kredita i prethodno spomenutih razloga
- neadekvatna kreditna politika poslovnih banaka i niski stupanj upravljanja rizikom, kao i loše upravljanje likvidnošću
- skupi izvori sredstava; kamatne su stope na depozite (posebice oročene) relativno visoke. Isto tako, stopa obvezne pričuve je visoka i iznosi 28,5 posto na kunske depozite (nedavno je smanjena) i 55 posto na inozemne depozite i inozemne kredite s rokom dospijeća kraćim od jedne godine. Prosječna je kamatna stopa na tržištu novca nešto iznad 12 posto, dok su inozemni izvori, uz kamatne stope od oko 6 posto, tijekom 1999. bili dostupni samo većim bankama ili bankama u stranom vlasništvu
- nerazvijenost finansijskog tržišta i siromaštvo finansijskih instrumenata; usprkos pozitivnim naznakama nije došlo do znatnijeg napretka na tom području. Primarno tržište na kojem sudjeluju banke djeluje solidno, dok sekundarnog tržišta gotovo i nema
- veliki broj banaka djeluje uz visoke pasivne kamatne stope i s visokim nekamatnim troškovima jer zbog svoje veličine ne mogu iskoristiti dobre strane ekonomije obujma. Proces preuzimanja i spajanja (okrupnjavanja) banaka i eliminiranje loših banaka s tržišta svakako će omogućiti, zbog smanjivanja troškova, dodatni impuls padu kamatnih stopa
- bankovna kriza koja je trajala od proljeća 1998. do proljeća 1999., uz usporavanje rasta u 1998. i stagnaciju u 1999., učinila je banke vrlo opreznima i rezerviranim u odobravanju kredita, povećala premiju kreditnog rizika i dovela do segmentiranosti bankarskog tržišta
- problem nelikvidnosti, odnosno neplaćanja u gospodarstvu.

Tržište novca u Hrvatskoj je i dalje obilježeno trgovanjem novčanim viškovima banaka. Tek se u prva tri mjeseca 2000. počeo povećavati interes za trgovanjem kratkoročnim vrijednosnicama (blagajnički zapisi HNB-a, trezorski zapisi Ministarstva financa te, eventualno, mjenicama države). Odavno već postoji ideja da se na međubankovnom tržištu uvedu instrumenti *swapa* i reotkupa vrijednosnih papira, no još je premalo finansijski i tehnički sposobnih potencijalnih sudionika takvog trgovanja. Također se očekuje veće angažiranje drugih finansijskih institucija (putem osiguravatelja, novčanih fondova, iako trenutačno posluje samo jedan), koji bi svojom likvidnošću pomogli snižavanju kamatnih stopa i intenziviranju trgovine kratkoročnim vrijednosnicama.

Prosječna je dnevna kamatna stopa na tržištu novca na početku 1999., a pod utjecajem bankovne krize, bila na razini višoj od 16 posto, a smirivanjem krize u bankovnom sustavu spustila se postupno do kraja godine na razinu od oko 12, 5 posto, gdje je i ostala u prva tri mjeseca 2000. Međutim treba spomenuti da je dnevno trgovanje vrlo malo u usporedbi s prekonoćnim trgovanjem. Za usporedbu, najviši je prosjek dnevnog trgovanja ostvaren u listopadu 1999. i iznosio je oko 44 milijuna kuna. Istodobno je prekonoćni promet ostvario prosjek od 926 milijuna kuna. No, listopad je bio izuzetan mjesec zbog visoke likvidnosti finansijskog sustava, a koja je bila posljedica prihoda države od prodaje dionica Hrvatskih telekomunikacija. Inače je pravilo da prekonoćni promet nadilazi dnevni promet 20 puta.

Slika I.28.

Prosječne kamatne stope na Tržištu novca Zagreb i međubankovnom tržištu

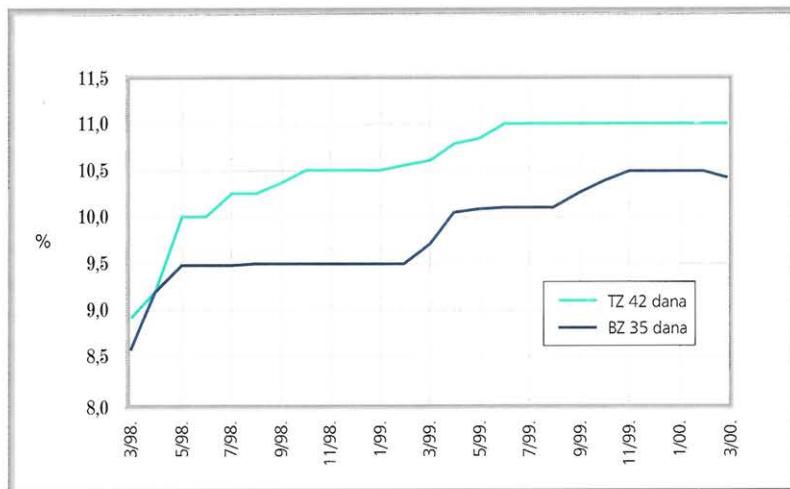

Prekonočni se promet ostvaruje uz prosječnu kamatnu stopu od 10 posto, koja je bila ispod te razine samo u listopadu (8,43 posto). Razlog zašto banke radije trguju na prekonočnom tržištu je velika nesigurnost sustava (zbog čega i u dnevnom trgovaju dominiraju pozajmice uz opoziv, koje imaju prosječnu kamatnu stopu od oko 12,5 posto i koje određuju prosječnu kamatnu stopu u dnevnom trgovaju) pa banke ne mogu planirati svoje viškove likvidnosti i ne usuđuju se pozajmljivati svoj novac na duže rokove. Stoga možemo izdvajati dvije prepreke snižavanju kamatnih stopa na tržištu novca. Prvo, zbog navedene nesigurnosti sustava ne poklapaju se rokovi ponude i potražnje, pa se poslovi često zbog toga zaključuju uz više kamatne stope. Drugo, zbog nedostatka povjerenja među sudionicima postoje limiti trgovanja s pojedinim sudionicima, što tjera tražitelje da prihvataju više kamatne stope u potrazi za kreditima.

Boljka našega finansijskog sustava jest nerazvijenost tržišta vrijednosnica. I dok su finansijski subjekti donekle aktivni na primarnom tržištu kratkoročnih vrijednosnica, sekundarno trgovanje je još zanemarivo. Trenutačno su na tržištu prisutni blagajnički zapisi HNB-a u kunama i stranim valutama (u američkim dolarima i eurima), trezorski zapisi Ministarstva financija, državne mjenice i nekoliko komercijalnih zapisa poduzeća. U bankovnom se sustavu prilična pažnja posvećuje razini prinosa na blagajničke zapise HNB-a i trezorske zapise Ministarstva financija s obzirom na to što su to sigurna ulaganja novčanih viškova (uz redovnu naplatu), a koja se mogu iskoristiti kao kolateral za finansijske transakcije s HNB-om, u slučaju trenutačnih problema s likvidnošću. Iste bi se vrijednosnice mogle tržiti i na sekundarnom tržištu, no zbog već spomenutih teškoća banke se drže vrlo suzdržano.

Slika I.29.

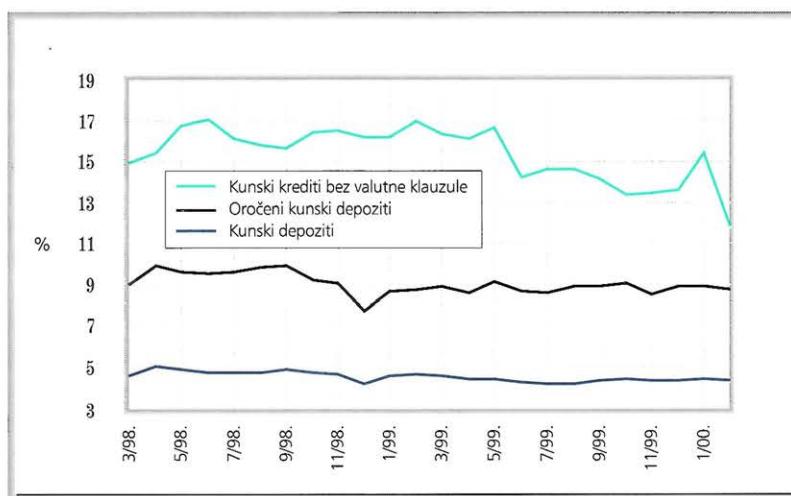
Prosječne kamatne stope na blagajničke zapise HNB-a i trezorske zapise Ministarstva financija

Na Slici I.29. vidimo da su kamatne stope na blagajničke zapise HNB-a i trezorske zapise Ministarstva financija početkom 1999. nastavile rast iz 1998. zbog utjecaja bankovne krize, dijelom zbog smanjenog interesa banaka koje su imale problema s likvidnošću, a dijelom zbog nastojanja da se višim stopama remuneracije ublaže negativni učinci po banke. Kamatna je stopa na blagajničke zapise HNB-a s rokom dospijeća od 35 dana povećana tijekom godine čak 1 postotni bod (s 9,5 na 10,5 posto), dok je kamatna stopa na trezorske zapise Ministarstva financija s rokom dospijeća od 42 dana tijekom proljeća porasla s 10,5 na 11,0 posto. Krajem ožujka 2000. kamatna je stopa na blagajničke zapise počela padati, čime je (uz mjeru HNB-a: snižavanje obvezne pričuve i smanjivanje kamatnih stopa na kredite HNB-a) dan signal bankama da je vrijeme za spuštanje kamatnih stopa.

Razina aktivnih kamatnih stopa poslovnih banaka je tijekom 1999. spuštena za više od 2 postotna boda, a u odnosu na razinu u veljači 2000. i više od 3 postotna boda. Prosječna razina kamatnih stopa na ukupne kunske kredite je u siječnju 1999. iznosila 15,3 posto, dok je u veljači 2000. bila na razini od 12,1 posto. Prosječna kamatna stopa na odobrene kratkoročne kredite poduzećima je tijekom 1999. pala s razine više od 15 posto na razinu od oko 10 posto, što je pad veći od 5 postotnih bodova. Bankovni je sustav u procesu smanjivanja kamatnih stopa pa se može očekivati povratak plasmana gospodarstvu, dok se prepreke lošim klijentima postavljuju drugim mjerama (kolateral, naknade, stroža provjera kreditne sposobnosti).

Slika I.30.
Prosječne kamatne stope
poslovnih banaka

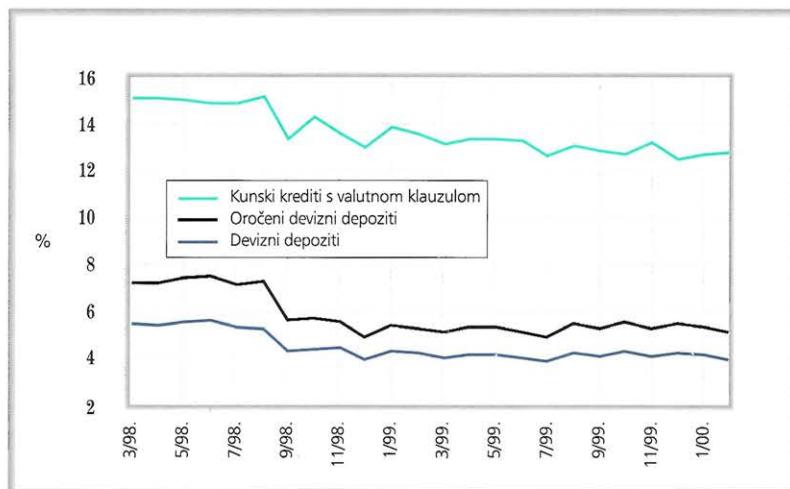
Bankovna je kriza naučila i banke i klijente da razina pasivnih kamatnih stopa ne može biti jedini kriterij pri pohranjivanju depozita, već da treba procjenjivati i zdravlje i pouzdanost banaka pri odabiru institucije kod koje će se položiti depozit. Banke su snizile svoje pasivne kamatne stope i pokušavaju klijente osvojiti kvalitetom i lepezom svojih usluga, što je pozitivno i u smislu razvoja bankarskih proizvoda i usluga, i u smislu smanjivanja troškova izvora sredstava za banke, s obzirom da depoziti čine oko 55 posto pasive banaka.

Prosječne su se kamatne stope banaka na depozite u kunama od siječnja 1999. do veljače 2000. spustile za 0,2 postotna boda, odnosno 0,4 postotna boda na depozite u devizama. To se ne čini velikim padom, ali ako se današnja razina pasivnih kamatnih stopa usporedi s razdobljem s početka bankovne krize, dobivamo pravu sliku. Naime, u protekle dvije godine kamatne su stope na oročene kunske depozite snizene za 1,2 postotna boda (12 posto), a na oročene devizne depozite 2,4 postotna boda (čak 32 posto). S obzirom da devizni depoziti čine oko 75 posto ukupnih depozita (ili čak 41 posto pasive banaka) vidi se važnost pada pasivnih kamatnih stopa. Jasno je i zašto su trenutačno kamatne stope na oročene kunske depozite više od

onih na oročene devizne depozite za čak 3,5 postotna boda. S obzirom da banke samo 13 posto svojih plasmana, koji čine 60 posto aktive, odobravaju u stranoj valuti, banke trebaju kunske izvore sredstava, dakako, uz prisutni valutni rizik.

Razlika aktivnih i pasivnih kamatnih stopa banaka je jedna od najjednostavnijih mjeru efikasnosti poslovanja bankovnog sustava. Stoga ističemo da ta razlika ima stalnu tendenciju smanjivanja, što je očiti dokaz da banke rade na povećanju efikasnosti. Pod utjecajem bankovne krize početkom 1999. banke su smanjivale svoje pasivne kamatne stope i blago povećale aktivne kamatne stope, pa je ukupna razlika aktivnih i pasivnih kamatnih stopa bila između 9,5 i 12 postotnih bodova, ovisno da li se razlika mjerila prema kunskoj (veća razlika zbog uključenog valutnog rizika) ili deviznoj aktivnosti banaka. Početkom 2000. ta je razlika smanjena na 8 (bez valutnog rizika) do 9,5 postotnih bodova. Može se očekivati da će ulazak strateških ulagača u dvije sanirane državne banke u 1999. (Slavonsku i Privrednu banku Zagreb) i očekivani ulazak u preostale sanirane banke u 2000. (Riječku, Splitsku, Dubrovačku i Croatia banku) pridonijeti dalnjem povećanju efikasnosti poslovanja bankovnog sustava i omogućiti daljnje snižavanje razlike između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa.

Slika I.31.
Prosječne kamatne stope
poslovnih banaka

S obzirom da je središnja banka svojim mjerama odlučila poduprijeti smanjenje kamatnih stopa (smanjenje obvezne pričuve, smanjivanje svojih aktivnih i pasivnih kamatnih stopa) i da Vlada priprema niz mjeru za suzbijanje pojave nelikvidnosti, te ako ustraje u namjeri da plati sve svoje obvezne, što svi sudionici u finansijskom sustavu očekuju, to bi trebalo biti dovoljno za dodatni impuls smanjivanju kamatnih stopa do kraja ove godine. Isto tako prakticiranje veće zaštite vjerovnika i ubrzavanje sudskega procesa vezanih uz naplatu potraživanja trebali bi smanjiti premije kreditnog rizika. Stimuliranje kunske štednje i stabilnost tečaja (povećanje povjerenja u domaću valutu) trebalo bi smanjiti valutni rizik. Uz postizanje svih tih ciljeva kamatne bi stope trebale nastaviti padati blago, ali sigurno.

1.2.5.

Platna bilanca

Na računu tekućih transakcija zabilježen je u 1999. manjak u iznosu od 1.468,5 milijuna američkih dolara. Time je nastavljen trend smanjenja tekućeg manjka. Dok je u 1998. smanjenje manjka na računu tekućih transakcija u usporedbi s 1997. iznosilo 33,9 posto, ponajprije zbog jednokratnog utjecaja uvođenja PDV-a u 1997. i smanjenja manjka u 1998., u 1999. je manjak u usporedbi s 1998. smanjen za dalnjih 5,2 posto. Usporedi li se umjesto apsolutnih iznosa udjeli tekućeg manjka u BDP-u, slika se donekle mijenja zbog pada BDP-a: u 1997. manjak je iznosio 11,6

posto, u 1998. pada na 7,1 posto, dok je u 1999. iznosio 7,3 posto BDP-a. Razlog smanjenju manjka treba tražiti prije svega u smanjenju međunarodne robne razmjene zbog recesije u Hrvatskoj, odnosno slabog rasta u glavnim zemljama trgovinskim partnerima Hrvatske i velikom padu inozemne potražnje za izvozom hrvatskih turističkih usluga prouzrokovanim kosovskom krizom. Saldo na računu kapitalnih i finansijskih transakcija smanjen je za 3,31 posto, što je posljedica najprije velikog povećanja izravnih ulaganja u Hrvatsku (povećanje od 50,72 posto u usporedbi s 1998.), s jedne, i daljnog velikog smanjenja neto ostalih ulaganja, sa 776,2 milijuna američkih dolara u 1998. na -65,7 milijuna američkih dolara u 1999., s druge strane.

Tablica I.3.

**Platna bilanca Republike Hrvatske, u milijunima tekućih USD i postotcima,
(preliminarni podaci za 1999.)**

	1996.	1997.	1998.	1999.	1999/1998. %
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (I+6)	-1.147,5	-2.344,0	-1.549,7	-1.468,5	94,8
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-2.179,9	-3.215,7	-2.257,8	-1.968,4	87,2
1.1. Prihodi	8.112,6	8.585,0	8.963,5	8.344,6	93,1
1.2. Rashodi	-10.292,5	-11.800,7	-11.221,3	-10.313,0	91,9
2. Roba i usluge (3+4)	-2.110,2	-3.193,4	-2.094,1	-1.622,0	77,5
2.1. Prihodi	7.842,7	8.221,3	8.568,6	8.079,1	94,3
2.2. Rashodi	-9.953,0	-11.414,7	-10.662,7	-9.701,1	91,0
3. Roba	-3.690,2	-5.224,3	-4.168,9	-3.300,7	79,2
3.1. Prihodi	4.545,7	4.210,3	4.604,5	4.371,2	94,9
3.2. Rashodi	-8.235,9	-9.434,6	-8.773,4	-7.671,8	87,4
4. Usluge	1.580,0	2.030,9	2.074,8	1.678,7	80,9
4.1. Prihodi	3.297,0	4.011,0	3.964,1	3.707,9	93,5
4.2. Rashodi	-1.717,0	-1.980,1	-1.889,3	-2.029,3	107,4
5. Dohodak	-69,7	-22,2	-163,7	-346,4	211,7
5.1. Prihodi	269,8	363,8	394,9	265,5	67,2
5.2. Rashodi	-339,5	-386,0	-558,6	-611,9	109,5
6. Tekući transferi	1.032,3	871,7	708,1	499,9	70,6
6.1. Prihodi	1.183,1	966,3	921,1	833,2	90,5
6.2. Rashodi	-150,8	-94,6	-213,1	-333,3	156,4
B. KAPITALNE I FINANSIJSKE TRANSAKCIJE	2.050,8	2.651,8	1.459,2	1.410,9	96,7
B1. Kapitalne transakcije	16,2	21,5	19,1	24,9	130,5
B2. Finansijske transakcije, isključujući međ. pričuve	2.567,8	3.058,4	1.591,6	1.814,5	114,0
1. Izravna ulaganja	509,1	323,7	800,6	1.304,4	162,9
1.1. U inozemstvo	-24,4	-186,1	-93,3	-42,9	46,0
1.2. U Hrvatsku	533,4	509,8	893,9	1.347,3	150,7
2. Portfeljna ulaganja	628,3	576,5	14,9	575,8	3.876,9
2.1. Sredstva	6,2	11,1	-0,1	-0,3	211,7
2.2. Obveze	622,1	565,4	15,0	576,1	3.842,4
3. Ostala ulaganja	1.430,5	2.158,2	776,2	-65,7	-
3.1. Sredstva	850,8	190,4	368,2	-523,4	-
3.2. Obveze	579,6	1.967,8	407,9	457,7	112,2
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-533,3	-428,0	-151,5	-428,5	282,8
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-903,3	-307,8	90,6	57,6	63,6

Smanjenje manjka na tekućem računu rezultat je smanjenja negativnog salda na računu robe od 20,8 posto i smanjenja viška na računu usluga za 19,1 posto. Smanjenje manjka na računu robe uzrokovan je slabljenjem domaće potražnje za rob-

nim uvozom, u sklopu vanjskotrgovinske statistike, od 7,2 posto (uvoz je 1999. iznosio 7.777,4 milijuna američkih dolara, cif), ali i smanjenjem izdataka rezidenata na kupnju u inozemstvu (shopping) za oko 8,8 posto (procjena za 1999. iznosi oko 421,4 milijuna američkih dolara) u usporedbi s 1998. Na strani inozemne potražnje za robnom razmjenom, izvoz se kretao na razini od 4.279,7 milijuna američkih dolara, fob, odnosno zabilježio je smanjenje od 5,7 posto u usporedbi s prethodnom godinom. Bitnu ulogu u smanjivanju manjka na tekućem računu odigrali su i međuvalutni odnosi američkog dolara (u kojem se sastavlja platna bilanca) i eura (koji prema valutnoj strukturi i izvoza i uvoza čini više od dvije trećine deviznog priljeva).

Smanjenje viška na računu usluga uslijedilo je prije svega zbog nezadovoljavajućih prihoda od turizma te značajnog smanjenja neto prihoda od prijevoznih usluga. Očekivani rast prihoda od turizma u 1999. izostao je najvećim dijelom zbog negativnih pojava vezanih uz kosovsku krizu, što je dovelo do procijenjenog pada prihoda od 8,5 posto, dok su istodobno rashodi od putovanja i turizma povećani 18,6 posto. Saldo prijevoznih usluga tradicionalno je u suficitu, iako je znakovit kontinuirani pad neto prihoda od 1996. nadalje, prije svega zbog smanjenih prihoda po osnovi pomorskog prijevoza (problemi u domaćem brodaru Croatia Lineu). Kosovska je kriza utjecala i na taj segment gospodarstva. Neto prihodi od prijevoza pali su na razinu od 461,6 milijuna američkih dolara, što je pad od 18,4 posto u usporedbi s 1998. Na podračunu ostalih usluga, na kojem se vodi široki spektar poslovnih usluga, u 1999. je zabilježeno smanjenje manjka od oko 33,9 posto, uglavnom zahvaljujući povećanju prihoda od 12,0 posto u usporedbi s 1998.

Na računu tekućih transfera tradicionalno se bilježi višak. Od 1997. pa i u 1999. prisutan je trend pada neto prihoda. Neto prihodi su se u 1999. kretali na razini od 499 milijuna američkih dolara, a prema 1998. su niži 29,4 posto. Dvije su glavne karakteristike koje obilježavaju kretanje salda tekućih transfera. S jedne strane, saldo državnog sektora u 1998. godini prelazi u deficit, dok prihodna strana ostalih sektora (u sklopu koje glavninu čine transferi doznaka radnika na privremenom radu u inozemstvu, te mirovine i invalidnine iz inozemstva) bilježi konstantan pad od 1996. nadalje. Neto transferni prihodi državnog sektora svoju najvišu točku su imali u 1995., nakon čega se, uglavnom zbog smanjenja dotoka humanitarne pomoći, javlja tendencija smanjenja transfera. Istodobno, rashodi sektora države nagle rastu u 1998. i 1999., pridonoseći tako povećanju neto negativnog salda države, koji je dostigao visinu od 130,1 milijun američkih dolara (rast u usporedbi s 1998. od 1.312,6 posto). Tendencija smanjenja prihoda na poziciji tekućih transfera ostalih sektora može biti posljedica dva uzroka. Prvi je nelikvidnost nekoliko hrvatskih banaka tijekom 1998., od kojih su neke 1999. završile u stečaju, a preko kojih su se izvršavale radničke doznake. Posljedica toga je izbor solidnijih banaka za obavljanje transfera, ali i odluka o skretanju transfera prema privatnim putovima unošenja, što se ne bilježi u platnom prometu s inozemstvom. Drugi je uzrok učinak vrednovanja transakcija. S obzirom na činjenicu da većina radnika na radu u inozemstvu radi u zemljama EU, doznake se vrše u različitim valutnim nominacijama eura, koji je deprecirao prema američkom dolaru tijekom 1999. Rezultat slabljenja eura prema američkom dolaru ima kao posljedicu pad vrijednosti transfera u platnoj bilanci, koja se vodi u američkim dolarima.

Račun kapitalnih i financijskih transakcija

Kapitalni račun obuhvaća kapitalne transfere i stjecanje neproizvodne nefinancijske aktive, drugim riječima ostvareni platni promet s inozemstvom po osnovi iseljeničkih transfera kapitalne prirode. Sastavlja se od 1996. te je od tada do danas zabilježio najvišu razinu u 1999., 24,9 milijuna američkih dolara. Kapitalne i financijske transakcije u 1999. iznosile su 1.410,9 milijuna američkih dolara, što

je 3,31 posto manje nego u 1998. i uglavnom odražava smanjenu potrebu za finan-ciranjem smanjenog manjka na tekućem računu.

Financijski je račun nastavio svoje strukturno prilagođavanje započeto 1998. Do tog su razdoblja ostala ulaganja (inozemni dug) najvećim dijelom financirala te-kući manjak. Tijekom 1996. financiranje se prije svega odvijalo smanjenjem neto aktive ostalih sektora, odnosno repatrijacijom deviza stanovništva, dok se 1997. težište financiranja prebacuje na inozemno dugoročno kreditiranje ostalih sektora. U 1998. i osobito u 1999. izravna strana ulaganja preuzimaju funkciju većinskog financiranja tekućeg manjka (udio u pokrivanju manjka na tekućem računu izno-sio je 91,7 posto) prije svega zbog privatizacije bankovnog sektora i telekomunika-cija, što je utjecalo na naglo povećanje vrijednosti izravnih ulaganja u Hrvatsku.

Izravna ulaganja u inozemstvo doživjela su vrhunac u 1997., kada su iznosila 185,3 milijuna američkih dolara, i od tada bilježe kontinuirani pad (Pliva ulaze u ino-zemstvo – Lek, Podravka u Poljsku i Mađarsku). U 1999. hrvatska izravna ula-ganja u inozemstvo iznosila su 42,9 milijuna američkih dolara, tj. smanjena su 46,0 posto. Istodobno, izravna ulaganja u Hrvatsku bilježe znatne stope rasta u posljednje tri godine, njihov je rast bio najveći u 1999., 50,7 posto u usporedbi s 1998. (iznos od 1.347,0 milijuna američkih dolara). Navedena kretanja rezultirala su u 1999. udjelom izravnih stranih ulaganja u BDP-u od oko 6 posto, dok je 1997. on iznosio oko 2,5 posto.

Portfeljna su se ulaganja u 1999. vratila na uobičajenu razinu te su iznosila 575,8 milijuna američkih dolara, nakon što je tijekom 1998. došlo do njihova naglog pov-lačenja zbog financijskih kriza u Aziji i Rusiji. Portfeljna su ulaganja ona ulaganja koja su manja od 10 posto kapitala poduzeća, te inozemna ulaganja u vrijednosne papire Republike Hrvatske, iz čega proizlazi njihova osjetljivost, točnije sklonost k brzom bijegu za razliku od izravnih inozemnih ulaganja. Većinu inozemnih por-tfeljnih ulaganja u 1999. činila su inozemna ulaganja u euroobveznice Republike Hrvatske, u iznosu od oko 300 milijuna eura.

Na poziciji sredstava (aktiva) najjača su kretanja zabilježena na podračunu valuta i depozita. Smanjenje devizne aktive poslovnih banaka u inozemstvu tijekom 1998. i 1999. posljedica je međuvalutnoga kretanja, točnije deprecijacije eura prema američkom dolaru (platna bilanca sastavlja se u američkim dolarima), smanjenja redeponiranja deviznih sredstava zbog usporavanja devizne štednje i transfera di-jela deviznih sredstava poslovnih banaka u inozemstvu na račun HNB-a u inozem-stvu po osnovi Odluke o obveznoj pričuvi u devizama. Povlačenje deviznih depozita poslovnih banaka u 1999. iznosilo je 340,6 milijuna američkih dolara, što je 11,3 posto manje nego u 1998. Spomenuta se sredstva sada bilježe na poziciji deviznih obveznih pričuva kod HNB-a i sastavni su dio međunarodnih pričuva HNB-a. Na-kon značajnog pada priljeva sredstava ostalih sektora na podračunu valuta i depo-zita od 1996. do 1998. (priljev je 1996. iznosio 1.437,1 milijun američkih dolara, a 1998. 4,0 milijuna dolara) u 1999. je prvi put došlo do odljeva sredstava, i to u iz-nosu od 710,2 milijuna američkih dolara, uzrokujući time negativan saldo na pod-računu valuta i depozita od 369,6 milijuna američkih dolara. Na podračunu sred-s-tava (aktive) ostalih ulaganja bilježi se tako ukupni manjak od 523,4 milijuna američkih dolara, što se djelomično može pripisati povratu povjerenja u domaće banke u posljednjem tromjesečju 1999. i redeponiranju štednje, osobito u prvom tromjesečju 1999., a što je nastavak povrata dijela deviznih depozita s kraja 1998.

Povećanje zaduženosti u 1999., iako iznosi 12,2 posto u usporedbi s 1998., više nije glavni izvor pokrivanja manjka na tekućem računu. U strukturi kreditnog zaduže-nja došlo je u 1999. do promjena u usporedbi s 1998. Tako je neto dugoročno zadu-

ženje, na srednji i dugi rok, u 1999. iznosilo samo 385 milijuna američkih dolara, što je smanjenje za više od 60 posto u usporedbi s neto zaduženjem u 1998.

Ukupna vanjska zaduženost se u 1999. povećala za samo 176 milijuna američkih dolara i krajem 1999. iznosila je 9.763,8 milijuna američkih dolara. Istodobno, revidirana je metodologija bilježenja inozemnog duga prema standardima MMF-a te završen projekt baze podataka o kreditnim odnosima s inozemstvom, kao i ažuriranje te baze. Tako je inozemni dug iz 1998., koji je prema prethodnoj evidenciji iznosio 8,5 milijardi američkih dolara, uvećan za 238 milijuna američkih dolara kreditnih linija matičnih stranih poduzeća poduzećima nastalim izravnim inozemnim ulaganjima (što se prati tek od 1998.), zatim za 615 milijuna američkih dolara za valute i depozite s nerezidentnih računa u hrvatskim bankama (što do sada nije bilo uvršteno) te za oko 200 milijuna američkih dolara do tada neevidentiranih kredita Ministarstvu financija.

Tablica I.4.

Inozemni dug prema sektorima dužnika, u milijunima tekućih USD i postotcima

Sektor dužnika	1996.	1997.	1998.	1999.	1999/1998. %
Monetarni sektor	208	232	234	197	84,19
Država	2.433	2.906	3.333	3.917	117,52
od čega Londonski klub	1.462	1.428	1.405	1.381	98,29
Banke	1.570	2.216	2.290	1.956	85,41
od čega "Valuta i depoziti"	499	790	615	538	87,48
Ostali sektori (poduzeća)	1.096	2.098	3.494	3.445	98,60
Izravna ulaganja	0	0	238	250	105,04
Ukupno	5.308	7.452	9.588	9.764	101,84

Izvor: HNB

Država je povećala inozemni dug u 1999. za oko 600 milijuna američkih dolara, čime je nastavljen trend financiranja sredstvima iz inozemstva, koji se može pratiti od 1996. Riječ je o dugoročnim kreditima (povećanje od oko 230 milijuna američkih dolara) te o izdavanju euroobveznica u prvom tromjesečju 1999. u ukupnom iznosu od 300 milijuna eura, dok je aktivnosti bilo i u kratkoročnim kreditima, osobito u anticipiranju kapitalnih prihoda od privatizacije Hrvatskih telekomunikacija, u iznosu od oko 360 milijuna američkih dolara, a koji su otplaćeni do kraja godine.

Inozemni dug banaka smanjio se u 1999. u usporedbi s 1998. za oko 330 milijuna američkih dolara, što je većinom posljedica promjene međuvalutnih odnosa između eura i američkog dolara, što je donijelo oko 200 milijuna američkih dolara. Banke su se uvelike koristile dugoročnim i srednjoročnim kreditima, u iznosu od oko 600 milijuna američkih dolara, kojima su uglavnom platile obvezne u vezi s otplatama prije uzetih kredita, u iznosu od oko 640 milijuna američkih dolara, dakle uspjele su u 1999. u cijelosti podmiriti dospejle obvezne po inozemnim dugovima. Valuta i depoziti nerezidenata u domaćim bankama su se smanjili za oko 80 milijuna američkih dolara, što je uglavnom rezultat smanjenja povjerenja u hrvatski bankovni sustav.

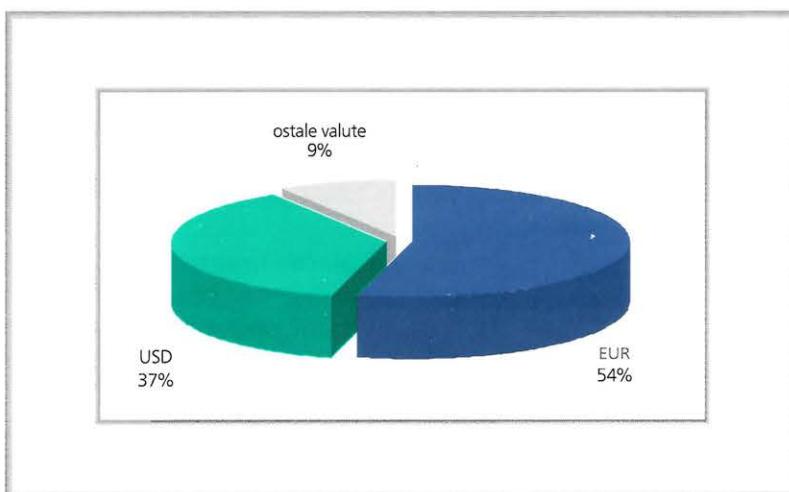
Ostali su sektori ostali na približno istoj razini inozemnog duga kao i u 1998., što zapravo znači, uvezvi u obzir međuvalutne promjene između eura i američkog dolara (oko 400 milijuna američkih dolara), da su poduzeća uspjela podmiriti svoje obvezne vezane uz prije uzete inozemne kredite iskoristivši oko 770 milijuna američkih dolara i otplativši time anuitete u iznosu od oko 520 milijuna američkih dolara. Također je bilo aktivnosti po kratkoročnim kreditima i trgovačkim kreditima,

koji su u većoj mjeri otplaćeni, tako da je došlo do povećanja kratkoročnog zaduženja za 50-tak milijuna američkih dolara, odnosno njegova smanjenja ako se uračunaju trgovački krediti.

U 1999. je došlo i do povećanja obujma kreditnih linija matičnih stranih poduzeća prema poduzećima nastalim izravnim inozemnim ulaganjima za 20 milijuna američkih dolara, koje bi svakako trebalo pribrojiti povećanju ukupnog stanja duga ostalih sektora (poglavito poduzeća), s obzirom da se poduzeća nastala izravnim inozemnim ulaganjima također vode kao rezidenti.

Nova metodologija, prvi rezultati koje su objavljeni u mjesecnom Biltenu HNB-a za ožujak 2000., pokazuje i utjecaj promjene međuvalutnih odnosa na promjenu stanja inozemnog duga i promjene obuhvata. Promjena međuvalutnih odnosa je dosta značajno utjecala na smanjenje vrijednosti inozemnog duga izraženo u američkim dolarima, jer je, kao i na tekućem računu platne bilance, velik dio inozemnog duga, čak 54 posto u 1999., bio u raznim valutnim nominacijama eura (njemačke marke, austrijski šilingi i sam euro). Druga valuta po zastupljenosti u 1999. bio je američki dolar s 34 posto udjela, dok su ostale valute činile samo 9 posto (od čega švicarski franak, japanski jen i specijalna prava vučenja gotovo dijele taj postotak na tri podjednaka dijela). Slabljenje eura prema američkom dolaru u 1999. utjecalo je na smanjenje ukupnog stanja duga za oko 780 milijuna američkih dolara.

Slika I.32.
Valutna struktura
inozemnog duga,
31. 12. 1999.

Međunarodne pričuve središnje banke su se prema statistici platne bilance u 1999. povećale za čak 429 milijuna američkih dolara, odnosno prema stanju bruto pričuva na kraju razdoblja sa 2.816 milijuna američkih dolara na 3.025 milijuna američkih dolara (odnosno za 210 milijuna američkih dolara). Uzrok takvom odstupanju je primjena dnevnih tečajeva na dan transakcije u statistici platne bilance, dok se za izračun bruto međunarodnih pričuva koristi tečaj krajem razdoblja. Tako je na tu razliku uvelike utjecalo kretanje međuvalutnih odnosa između eura i američkog dolara u 1999. Također je došlo do reklassifikacije vraćenoga drugog dijela pričuva za novu deviznu štednju od oko 200 milijuna američkih dolara, koje su s podračuna valuta i gotovine banaka preraspoređene na podračun međunarodnih pričuva HNB-a.

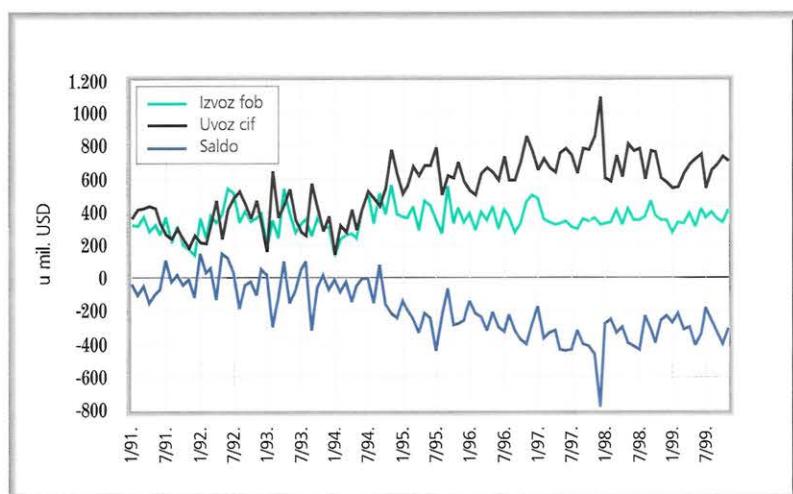
Struktura robne razmjene

Robna razmjena iskazana prema Državnom zavodu za statistiku razlikuje se od izvoznih i uvoznih komponenata unutar platne bilance. U sklopu platne bilance izvoz i uvoz se prikazuje u fob (free on board) obliku, točnije u cijenu robe su uklju-

čeni proizvodni troškovi i izdaci vezani uz prijevoz i osiguranje robe do državne granice zemlje izvoznika. Nadalje, podaci u platnoj bilanci sadrže i dodatnu procjenjenu veličinu uvoza robe rezidenata, tj. kupnje (shopping) u inozemstvu, što je odraz daljnog poboljšanja metodologije platne bilance. Istodobno to znači da podaci o uvozu unutar platne bilance za razdoblje nakon 1998. nisu usporedivi s razdobljem prije 1998.

Slika I.33.
Kretanje robne razmjene
Republike Hrvatske, u
milijunima tekućih USD

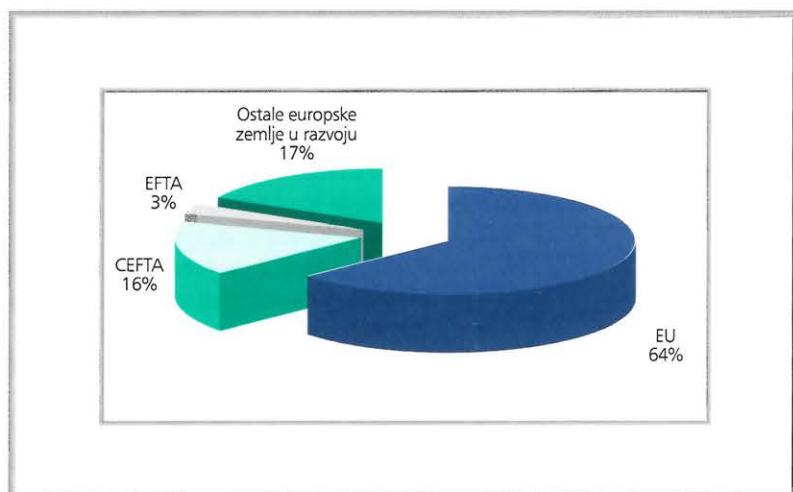
Izvor: DZS

Oko 85 posto cijelokupne robne razmjene Hrvatska je u 1999. ostvarila s evropskim zemljama, što je na razini iz 1998. Glavni hrvatski partneri u Europi su redom: države članice EU s udjelom od 63,0 posto (6.480,1 milijuna američkih dolara), ostale europske zemlje u razvoju sa 17,4 posto, članice CEFTA-e sa 16,2 posto te članice EFTA-e s udjelom od oko 3,4 posto. Izvoz u države članicama EU-a iznosio je u 1999. 2.088,4 milijuna američkih dolara, a uvoz je bio gotovo dvostruko veći i kretao se na razini od 4.391,7 milijuna američkih dolara. Dok se u robnoj razmjeni s državama članicama EU bilježi značajan robni manjak (2.972,9 milijuna američkih dolara), uravnoteženu razmjenu Hrvatska ima s ostalim evropskim zemljama u razvoju, kao što su, primjerice, Bosna i Hercegovina, Malta, Makedonija i Rusija.

Slika I.34.
Udjeli evropskih partnera u
međunarodnoj razmjeni s
Hrvatskom u 1999.

Izvor: DZS

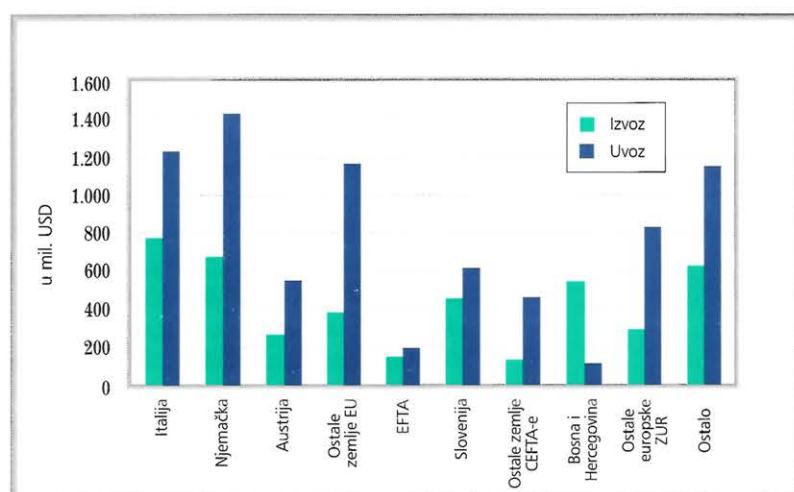
Općenito gledano, izvoz u europske zemlje je u 1999. zabilježio pad od oko 5 posto, dok je uvoz smanjen za oko 7 posto u usporedbi s 1998. U tom je kontekstu potrebno spomenuti da je tijekom 1998. došlo do deprecijacije kune prema euru od oko 5,5 posto i daljnje deprecijacije od 4,8 posto u 1999., kao i do deprecijacije od 22,6 posto prema američkom dolaru u 1999., što nije utjecalo na povećanje izvoza. Pet

najznačajnijih partnera Hrvatske u međunarodnoj robnoj razmjeni sudjeluju sa 74,2 posto u ukupnom izvozu Hrvatske prema Europi te s 59,7 posto u cijelokupnom uvozu iz Europe. To su sljedeće zemlje: Italija (21,1 posto ukupnog izvoza prema Europi i 18,6 posto cijelokupnog uvoza iz Europe), Njemačka (18,4 posto izvoza i 21,7 posto uvoza), Bosna i Hercegovina (15,0 posto izvoza i 1,8 posto uvoza), Slovenija (12,4 posto izvoza i 9,3 posto uvoza), te Austrija (7,2 posto cijelokupnog izvoza prema Europi i 8,3 posto ukupnog uvoza iz Europe).

U valutnoj strukturi međunarodne razmjene u 1999. prevladavale su valutne nominacije eura, poput njemačke marke, francuskog franka i drugih. Tako su u ukupnoj vrijednosti izvoza sudjelovale sa 62 posto, dok se u američkim dolarima obračunavao 33 posto cijelokupnog izvoza Hrvatske. Usporedimo li navedena kretanja s 1998., primjećujemo povećanje izvozne komponente u eurima od 1 postotnog boda, dok je za istu valutu u segmentu uvoza došlo do smanjenja od 5 postotnih bodova (u 1998. euro sudjeluje sa 72 posto u ukupnom uvozu). Nasuprot euru, uvoz izražen u američkim dolarima sudjeluje u ukupnom uvozu s 24 posto, dok izvoznu komponentu pokriva s 33 posto. Na robni promet ostalih valuta otpada 9 posto od ukupnog uvoza, odnosno 5 posto od ukupnog izvoza. Razlika između udjela 15 država članica EU prema destinaciji razmjene i prema valutnoj strukturi može se objasniti time što se međunarodne transakcije sa zemljama Srednje i Istočne Europe obavljaju u valutama 15 država članica EU (euro).

Slika I.35.
Struktura robne razmjene
Republike Hrvatske po
zemljama, u milijunima tekućih
USD

Izvor: DZS

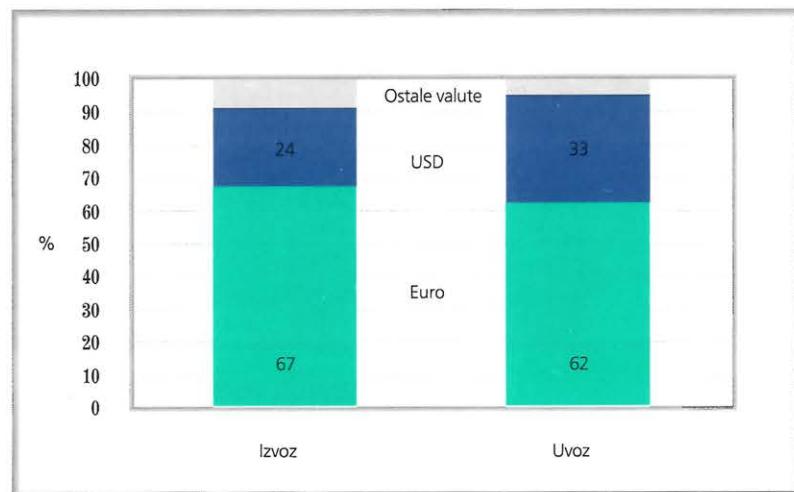

Struktura izvoza prema statističkim kontingentima pokazuje najveći pad u 1999. u usporedbi s 1998. na poziciji redovitog izvoza, odnosno izvoza finalnih dobara (11,4 posto), dok se izvoz nakon oplemenjivanja (John poslovi) povećao 4,2 posto, što se odnosi na aktivnosti u tekstilnom segmentu i u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda. Redoviti izvoz i izvoz nakon oplemenjivanja (aktivni) pokrivaju oko 93 posto izvoza. Na uvoznoj strani bilježi se smanjenje i redovitog uvoza, za 7,3 posto, i uvoza radi oplemenjivanja, za 3,2 posto. Uz to, i ostale vrste uvoza, koje su u strukturi zastupljene s oko 10 posto, bilježe pad od 5,7 posto.

Promatraju li se segmenti robne razmjene prema ekonomskoj namjeni, u 1999. primjetit ćemo značajno povećanje izvoza u grupaciji energetike od 25,9 posto u usporedbi s 1998., najviše zaslugom rasta proizvodnje koksa, naftnih derivata i nuklearnog goriva od 23,6 posto, dok su ostali segmenti izvoza te grupacije u svojoj vrijednosti relativno zanemarivi. Međutim, energetika bilježi i značajno povećanje uvoza od 44,7 posto. Razlog takvom razvoju leži u snažnom rastu uvoza uslužnih djelatnosti u vezi s vađenjem nafti i zemnoga plina, čija se vrijednost 1999. kretala na razini od 701,4 milijuna američkih dolara, odnosno bila je 67,9 posto veća nego 1998. Intermedijni proizvodi u izvoznom dijelu robne razmjene bilježe pad od 3,8

posto (1.437,3 milijuna američkih dolara), dok se uvoz kreće na razini od 2.438,6 milijuna američkih dolara, odnosno bio je 9,9 posto manji nego u 1998. Energetika i intermedijarni proizvodi zajedno čine 42,4 posto vrijednosti uvoza, što govori o dalnjem povećanju ovisnosti hrvatske industrije o uvozu u usporedbi s 1998., kada je udio dvije navedene industrijske grupacije u uvozu iznosio 39,4 posto. Uvoz kapitalnih proizvoda je u 1999. pao na 2.502,6 milijuna američkih dolara, odnosno za 6,6 posto, dok se izvoz kapitalnih proizvoda smanjio za 10,6 posto u usporedbi s 1998., uglavnom zbog smanjenja izvoza brodova.

Slika I.36.
Valutna struktura izvoza i
uvoza u 1999.

Izvor: HNB

Iz strukture po sektorima i odsjecima Nomenklature statistike vanjske trgovine (NSVT) vidi se da su područja proizvodnje sirovina jedina na kojima je došlo do povećanja izvoza u 1999. u usporedbi s 1998., točnije sektori mineralnih goriva i maziva s povećanjem od 25,8 posto i sirove materije, osim goriva, s povećanjem od 5 posto. To se poklapa s početkom eksploatacije plina u istarskom podmorju u suradnji s talijanskim tvrtkom Eni. Dva navedena sektora sudjelovala su u 1999. u ukupnom izvozu s 13,4 posto. Izvoz strojeva i transportnih uređaja, inače po vrijednosti najznačajniji izvozni segment (u 1999. je izvoz iznosio 1.247,3 milijuna američkih dolara), zabilježio je pad od 9,6 posto, isto kao i sektor raznih gotovih proizvoda (vrijednost izvoza 965,0 milijuna američkih dolara u 1999.) koji je ostvario pad od 5,6 posto u usporedbi s 1998., zbog smanjenja izvoza odjeće s 555,8 na 524,3 milijuna američkih dolara, odnosno za 5,7 posto.

Izravna inozemna ulaganja

Izravna inozemna ulaganja u razdoblju od 1993. do 1999. iznosila su ukupno 3.536,4 milijuna američkih dolara. Znakovit skok s oko 100 milijuna američkih dolara na oko 500 milijuna američkih dolara u 1996. uzrokovani je poboljšanjem u metodologiji platne bilance i uvođenja anketiranja poduzeća o iznosu izravnih inozemnih i portfeljnih ulaganja. Ulaganja su se posebice ubrzala u 1998. i 1999., kada su prvi put prešla granicu godišnjeg ulaganja od ukupno jedne milijarde američkih dolara. Najveći izravni strani ulagači su Sjedinjene Američke Države s 1.003,7 milijuna američkih dolara, Njemačka s 986,7 milijuna američkih dolara i Austrija s 682 milijuna američkih dolara. Ulaganja navedene tri zemlje ujedno čine oko 76 posto ukupnih izravnih ulaganja u Hrvatsku.

Tablica I.5.

Inozemna izravna ulaganja u RH po zemljama ulagača, u tisućama USD i postotcima

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	Ukupno	Udjel
Ukupno	120.086,3	116.955,2	113.908,3	504.052,3	509.782,4	893.892,5	1.277.728,3	3.536.405,2	100,0
SAD	4.876,6	2.950,3	-15.489,1	292.729,2	83.539,3	503.914,7	131.193,2	1.003.714,3	28,4
Njemačka	53.314,4	7.961,6	23.289,0	2.237,7	-67.829,8	60.866,2	906.812,7	986.651,9	27,9
Austrija	5.019,8	47.921,7	6.808,2	54.224,7	274.876,1	187.814,4	105.275,0	681.939,8	19,3
Nizozemska	4.774,0	2.877,8	0,0	5.986,4	13.669,8	46.394,5	63.257,2	136.959,7	3,9
Švedska	493,7	0,0	37.332,2	7.819,6	8.649,3	24.281,5	14.106,2	92.682,5	2,6
Velika Britanija	709,3	658,3	274,4	187,8	55.117,4	605,8	29.251,0	86.804,0	2,5
EBRD	0,0	0,0	0,0	43.075,1	41.633,7	-39.400,7	31.010,0	76.318,1	2,2
Francuska	0,0	0,0	151,5	5.873,8	9.421,3	32.546,4	8.331,8	56.324,8	1,6
Slovenija	4.454,8	254,2	3.533,1	2.109,2	9.888,4	23.808,4	10.037,5	54.085,6	1,5
Švicarska	9.978,4	18.752,6	13.615,2	22.568,2	-15.382,1	7.506,7	-4.798,9	52.240,2	1,5
Italija	11.962,3	3.479,1	4.338,1	9.936,8	11.140,3	-955,5	10.233,8	50.135,0	1,4
Lihtenštajn	0,0	11.562,2	3.849,1	11.391,3	12.778,9	5.195,5	425,2	45.202,3	1,3
Australija	0,0	0,0	19.100,9	9.856,8	13.056,6	0,0	0,0	42.014,3	1,2
Ostale države	24.503,0	20.537,3	17.105,5	36.055,7	59.223,2	41.314,4	-27.406,5	171.332,6	4,8

Vlasnička ulaganja, znači izravna ulaganja s isključenim zadržanim zaradama i ostalim kapitalom, tekla su najviše prema telekomunikacijama, i to u ukupnom iznosu od 882,5 milijuna američkih dolara, te prema proizvodnji farmaceutskih pripravaka u visini od 717,5 milijuna američkih dolara u razdoblju od 1993. do 1999. Na te dvije djelatnosti otpada oko 55 posto ukupnih vlasničkih ulaganja u Hrvatsku. Dodamo li tome ulaganje u ostalo novčarsko posredovanje od 329,9 milijuna američkih dolara, dobiva se skupina djelatnosti u koju je uloženo oko 2/3 ukupnih vlasničkih ulaganja. Očekuje se daljnje značajno povećanje izravnih ulaganja putem privatizacije u sektoru novčarskog posredovanja, telekomunikacija, brodogradnje i hotela.

Tablica I.6.

Kumulativna vlasnička ulaganja u RH po djelatnostima, u milijunima USD i postotcima, (preliminarni podaci)

Djelatnost	Iznos	Udjel
Ukupna vlasnička ulaganja	2.940.125,4	100,0
Telekomunikacije	882.504,2	30,0
Proizvodnja farmaceutskih pripravaka	717.548,2	24,4
Ostalo novčarsko posredovanje	329.906,8	11,2
Proizvodnja cementa	99.722,2	3,4
Vađenje sirove nafte i zemnoga plina	98.475,4	3,3
Proizvodnja opeke, crijeva i sl.	51.176,2	1,7
Proizvodnja industrijskih plinova	48.804,1	1,7
Proizvodnja piva	47.303,6	1,6
Ostala trgovina na veliko	46.968,9	1,6
Proizv. mineralne vode i osvježav. napitaka	46.248,8	1,6
Proizv. RTV odašiljača, apar. za telef. i sl.	44.430,2	1,5
Proizvodnja sanitarne keramike	39.907,4	1,4
Proizvodnja šupljega stakla	35.019,8	1,2
Podizanje zgrada (visokogradnja)	34.995,2	1,2
Proizv. instr. i apar. za mjerjenje i kontrolu	33.434,8	1,1
Ostale djelatnosti	383.679,3	13,0

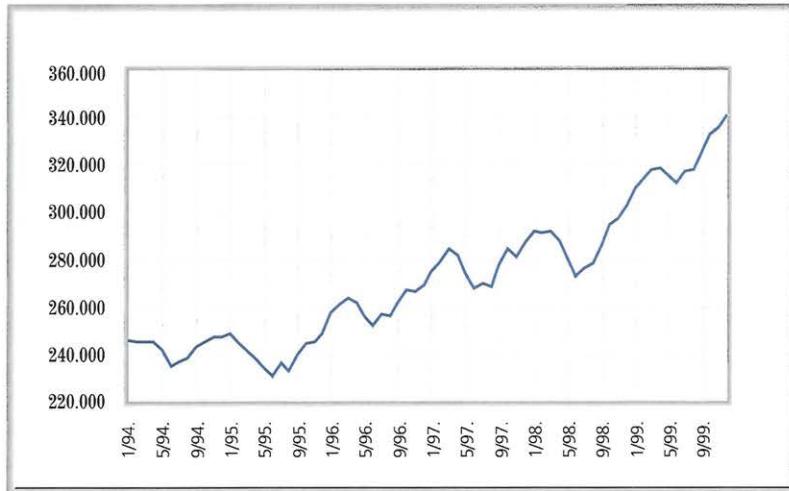
Izvor: HNB

1.2.6.

Zaposlenost i nadnice

Pad gospodarske aktivnosti u 1999. odrazio se i na kretanja na tržištu rada. Registirana je nezaposlenost tako nastavila rasti tijekom cijele godine, osim u svibnju i lipnju kada je sezonski veći odljev iz registra nadmašio priljev. U evidenciju nezaposlenih Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ) u 1999. upisano je 249.029 osoba, što je povećanje priljeva od 12,5 posto u usporedbi s 1998. Glavnina toga povećanja odnosila se na prethodno zaposlene osobe, koje su činile 71,9 posto priljeva u evidenciju nezaposlenih, čiji je broj u 1999. povećan 15,7 posto. Priljev osoba koje prvi put traže zaposlenje povećan je u istom razdoblju 5,0 posto. Iz evidencije je u 1999. zaposleno 105.690 osoba, što je 3,2 posto manje nego u 1998., dok je iz nje zbog drugih razloga brisano 104.338 osoba, što je povećanje odljeva od 8 posto. Ukupan je odljev iz evidencije u 1999. iznosio 210.028 osoba, što je 2,0 posto više nego u 1998. Zbog smanjenoga kreiranja novih radnih mesta u 1999. je zaposlen manji broj osoba koje su vođene u evidenciji nego u 1998., ali je zbog povećanja odljeva iz drugih razloga pod utjecajem različitih činitelja, kao što su razdvajanje prava na zdravstveno osiguranje od statusa nezaposlenosti, koje je provedeno sredinom 1998., ili smanjenja očekivanja zaposlenja došlo do povećanog odljeva. U 1999. HZZ-u je prijavljeno 134.655 radnih mesta, iz čega slijedi zaključak da značajnom dijelu prijavljenih potreba za radnicima nije udovoljeno. Kao rezultat takvih tokova aktivnog stanovništva, registrirana je nezaposlenost u 1999. povećana za 38.999 osoba te je krajem godine iznosila 341.730 osoba.

Slika I. 37.
Nezaposleni

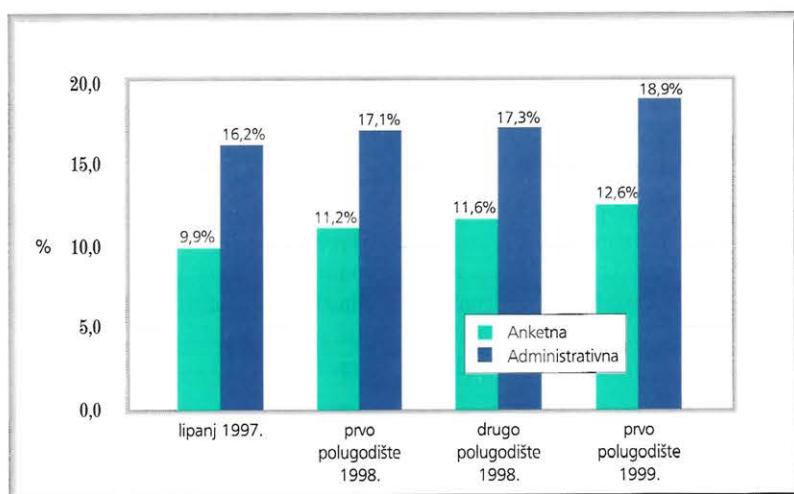
Na povećanje broja nezaposlenih ukazuje i Anketa o radnoj snazi, provedena u prvoj polovici 1999. prema međunarodno uskladenoj metodologiji (ILO). U tom su razdoblju bile nezaposlene 23.263 osobe više nego u prvoj polovici 1998., te je ukupno bilo nezaposleno 216.807 osoba. Od toga je broja 171.785 osoba (79,2 posto nezaposlenih prema Anketi) bilo registrirano pri HZZ-u, dok 45.022 osobe nisu bile prijavljene. Razliku od 143.052 osobe koje su u tom razdoblju bile prijavljene HZZ-u (45,4 posto registriranih nezaposlenih), a nisu se smatrале nezaposlenima prema međunarodnim kriterijima, činile su osobe koje su bile zaposlene (38,6 posto), nisu aktivno tražile posao (37,2 posto) ili ne bi prihvatile ponuđeni posao (24,2 posto).

Zaposlenost je u Hrvatskoj, barem prema administrativnim pokazateljima, pada i u doba kada je bruto domaći proizvod rastao. Negativne su tendencije pojačale trend pada zaposlenosti, tako da je u 1999., prema privremenim podacima DZS-a, u prosjeku bilo 1.337.990 zaposlenih, što je 3,5 posto manje nego godinu dana prije, dok je u 1998. pad zaposlenosti iznosio 0,6 posto. Potkraj 1999. bilo je ukupno 1.304.540 zaposlenih, od čega su 77,9 posto činili zaposleni u pravnim osobama, obrtnika i zaposlenih u slobodnim profesijama bilo je 15,2 posto, dok je aktivnih

osiguranika – individualnih poljoprivrednika bilo 6,9 posto. Tijekom 1999. zaposlenost se smanjila u sve tri navedene skupine. Uz apsolutno smanjenje za 21.131 osobu, relativno je najviše smanjen broj individualnih poljoprivrednika (19,6 posto), dok je najmanje opao broj obrtnika i zaposlenih u slobodnim profesijama (2,3 posto). Smanjenje zaposlenosti prema rezultatima Ankete između prvog polugodišta 1998. i prvog polugodišta 1999. iznosilo je 34.052 osobe.

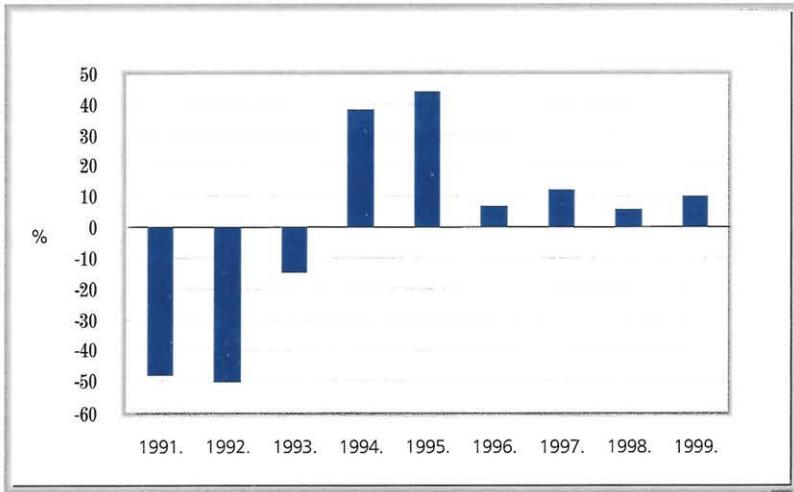
Kao rezultat takvih kretanja zaposlenosti i registrirane nezaposlenosti, aktivno je stanovništvo tijekom 1999. prema administrativnim izvorima smanjeno za 22.586 osoba (1,4 posto). Stopa nezaposlenosti je u istom razdoblju povećana s 18,1 posto, koliko je iznosila krajem 1998., na 20,8 posto krajem 1999. Radna je snaga prema Anketi također između prve polovice 1998. i prve polovice 1999. smanjena, i to za 10.789 osoba. Stopa nezaposlenosti prema Anketi porasla je u tom razdoblju za 1,4 postotna boda te je u prvoj polovici 1999. iznosila 12,6 posto. Administrativna stopa nezaposlenosti u istom je razdoblju prosječno iznosila 18,9 posto, a razlike proizlaze iz definicija pojedinih kategorija aktivnosti prema međunarodnim i administrativnim kriterijima.

Slika I.38.
Administrativna i Anketna stopa nezaposlenosti

Unatoč smanjenju BDP-a, plaće su u 1999. iskazale visok rast. Tako su neto plaće u 1999. u prosjeku bile nominalno 14,3 posto više nego godinu dana prije, dok su realno povećane 10,3 posto. Taj je rast bio značajno veći nego u 1998., a najviše su mu pridonijele povišice plaća u javnoj upravi i obrani, obrazovanju te zdravstvenoj zaštiti i socijalnoj skrbi, koje su nominalno iznosile oko 20 posto. Bruto plaće povećane su nešto manje, njihov je rast iznosio 9,9 posto nominalno i 6,1 posto realno.

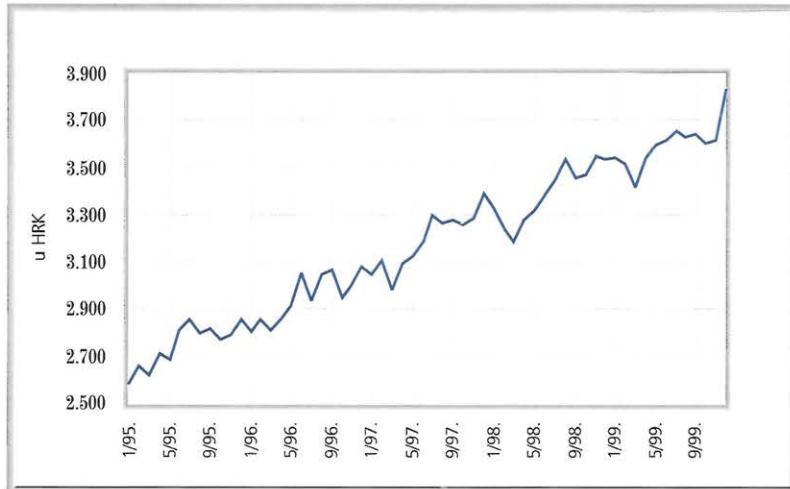
Slika I.39.
Stope promjene prosječnih realnih neto plaća

Masa neto plaća isplaćenih preko ZAP-a u 1999. je povećana 7,8 posto nominalno, dok je njezin realni rast iznosio 4,0 posto, što je znatno manje od rasta prosječne neto plaće. Niži je rast mase neto plaća rezultat smanjenja zaposlenosti te povećanja broja radnika zaposlenih u insolventnim pravnim osobama, kojih je u 1999. u prosjeku bilo 176.850, što je 16,8 posto više nego godinu dana prije. Dinamika toga rasta bila je najizraženija krajem 1998. i početkom 1999., od kada je broj zaposlenih u insolventnim pravnim osobama uglavnom u opadanju. Inverznu je dinamiku zabilježio broj zaposlenika koji preko ZAP-a primaju plaću, a koji je najsnažniji pad imao u istom razdoblju, dok od travnja iskazuje tendenciju rasta. U prosincu 1999. takvih je zaposlenika bilo 2,7 posto manje nego u prosincu 1998., što je manja razlika od smanjenja zaposlenosti u istom razdoblju.

Slika I.40.

Prosječna realna bruto plaća, u cijenama iz siječnja 1994.

Jedinični trošak rada u industriji bio je u 1999. prosječno 3,8 posto nominalno i 5,6 posto realno niži nego u 1998. Više je razloga koji su doveli do njegova značajnog pada u razdoblju u kojem su plaće rasle, a proizvodnja padala. Prvo, bruto plaće u prerađivačkoj industriji povećane su napola manje od prosjeka plaća u 1999. Nadaљe, pad industrijske proizvodnje bio je praćen povećanjem proizvodačkih cijena, smanjenjem zaposlenosti u prerađivačkoj industriji te već spomenutim povećanjem broja radnika kojima se plaće ne isplaćuju na vrijeme. Svi su ti činitelji utjecali na veliko smanjenje jediničnog troška rada u industriji.

1.2.7.

Državni proračun

Glavna obilježja fiskalne 1999. godine bila su: izrazita neusklađenost dinamike prihoda i rashoda tijekom godine, rebalans proračuna, manjak proračuna središnje i konsolidirane središnje države, uz daljnje produbljivanje manjka na računima izvanproračunskih fondova, te približavanje fiskalne politike zoni neodrživosti.

U 1999. nije bilo velikih promjena u poreznom sustavu. U siječnju je razdoblje za obračun poreza na dodanu vrijednost produženo s 15 na 30 dana, čime se planiralo izvršiti pozitivan utjecaj na likvidnost gospodarstva. U siječnju je također povećan neoporezivi dio osobnog dohotka s 800 na 1000 kuna. Time su se kod poreza na osobni dohodak promjenile i granice poreznih razreda, a glavni cilj navedene mjere bio je porezno rasteretiti rad, odnosno smanjiti trošak rada. Sljedeće promjene dogodile su se u srpnju kada su povećane trošarine na naftne derive i duhanske proizvode. U studenome je uvedena nulta stopa PDV-a na kruh, mljeko, lijekove te ostale medicinske proizvode. Mjera koja je trebala neutralizirati učinak uvođenja nulte stope PDV-a na određene proizvode bila je korekcija već postojećih trošarina te uvođenje nove trošarine. Tako je u studenome povećana trošarina na duhanske proizvode i na uvoz motornih vozila te je uvedena trošarina na luksuzne proizvode.

Tablica I.7.

Ostvarenje državnog proračuna i izvanproračunskih fondova (nekonsolidirano), u milijunima kuna

	1996. Ostvarenje	1997. Ostvarenje	1998. Ostvarenje	1999. Ostvarenje	Nominalni indeks 1999/1998.
Državni proračun					
Ukupni prihodi i potpore	31.367	33.846	43.809	46.355	105,8
Porezni prihodi	28.530	31.775	40.334	38.318	95,0
Neporezni prihodi	1.714	1.609	1.685	1.727	102,5
Kapitalni prihodi	1.123	461	1.789	6.311	352,7
Ukupni rashodi i neto posudbe	31.502	35.006	42.552	48.879	114,9
Tekući rashodi	25.930	29.580	34.883	38.476	110,3
Kapitalni rashodi	5.043	4.815	6.507	8.904	136,8
Posudbe umanjene za otplate	529	611	1.162	1.499	129,1
Ukupni manjak/višak	-134	-1.160	1.257	-2.523	-200,8
Inozemno financiranje	804	2.986	-9	4.615	-50.637,7
Domaće financiranje	-670	-1.826	-1.248	-2.092	167,7
Izvanproračunski fondovi					
Ukupni prihodi i potpore	23.556	27.677	31.011	34.995	112,8
Ukupni rashodi i neto posudbe	23.962	28.145	31.398	35.313	112,5
Ukupni manjak/višak	-405	-467	-387	-319	82,4
Ukupni prihodi i potpore	54.924	61.523	74.820	81.350	108,7
Ukupni rashodi i neto posudbe	55.463	63.151	73.950	84.192	113,9
Ukupni manjak/višak	-539	-1.628	870	-2.842	-326,8

Izvor: Ministarstvo finansija

Zbog značajnog podbačaja poreznih prihoda u usporedbi s očekivanjima (u prvih pet mjeseci prikupljeno je samo 15 miljardi kuna prihoda, a prema proračunu u cijeloj se godini planiralo prikupiti 49 miljardi kuna) Vlada Republike Hrvatske predložila je Rebalans državnog proračuna za 1999. godinu, koji je Hrvatski državni sabor u lipnju prihvatio. Rebalansom državnog proračuna ukupni su prihodi smanjeni za 1,1 milijardu kuna ili 2,3 posto, što je rezultat smanjenja planiranih poreznih prihoda za 2,5 milijarde kuna ili 6,0 posto te povećanja kapitalnih prihoda za 1,4 milijarde kuna ili 31,5 posto. Rashodna strana proračuna rebalansom državnog proračuna dodatno je povećana za 0,3 milijarde kuna. Međutim, važno je istaknuti da su prvobitni rashodi državnog proračuna rebalansom smanjeni za 3,2 milijarde kuna (pri čemu su tekući rashodi smanjeni za 1,0 milijardu kuna), ali su uvedeni novi rashodi u iznosu od 3,5 milijarde kuna (2,3 milijarde kuna namijenjeno je za otkup potraživanja i dionica iz portfelja HZMO-a i HZZO-a te 1,2 milijarde kuna za isplatu osigurane štednje). Rebalansom državnog proračuna planiran je ukupni manjak u iznosu od 1,4 milijarde kuna.

Tablica I.8.

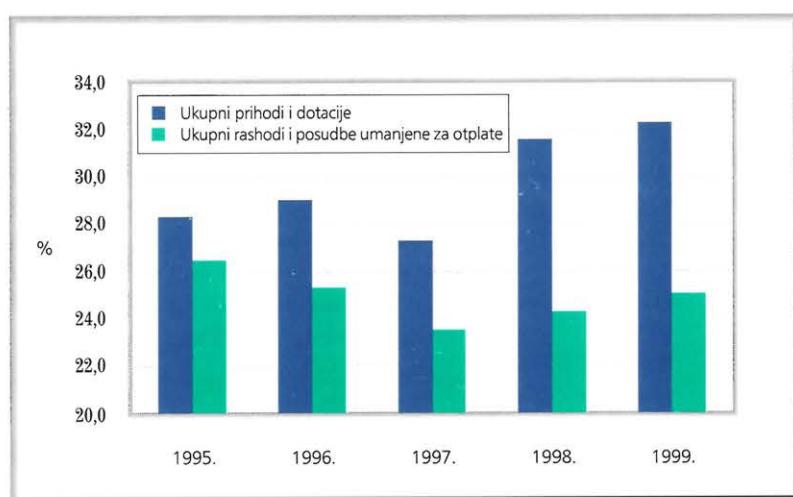
Konsolidirana opća država, u milijunima kuna

	1996. Ostvarenje	1997. Ostvarenje	1998. Ostvarenje	1999. Ostvarenje	Nominalni indeks 1998/1997.
Ukupni prihodi i dotacije					
Državni proračun	31.367	33.846	43.809	46.355	105,8
Izvanproračunski fondovi	16.896	19.345	21.068	21.186	100,6
Lokalna uprava i samouprava	6.122	7.009	7.861
Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	54.785	61.697	72.059
Državni proračun	27.376	29.124	33.603	35.979	107,1
Izvanproračunski fondovi	21.282	25.522	30.103	34.364	114,2
Lokalna uprava i samouprava	6.126	7.051	8.354
Ukupni manjak/višak	-399	-1.497	678

Izvor: Ministarstvo finansija

Ostvarenje cijelogodišnjeg proračuna središnje države odstupilo je od plana utvrđenog rebalansom proračuna. Prihodi proračuna su podbacili za 1,6 milijardi kuna (3,3 posto), čemu je glavni uzrok veliki podbačaj prihoda od PDV-a i poreza na dobit. Na rashodnoj strani, u 1999. je utrošeno 0,5 milijardi kuna manje od predviđenog. Teško je reći radi li se o stvarnoj uštedi u navedenom iznosu ili ne. S obzirom da su "uštede" ostvarene u sklopu stavki ostalih kupovina dobara i usluga te kapitalnih rashoda, a proračunski rashodi se vode prema načelu naplate ("cash" princip), postoji mogućnost da je država za iznos "uštede" samo povećala svoje nepodmirene obvezе prema ostatku gospodarstva. Rezultat spomenutog ostvarenja prihoda i rashoda bio je manjak proračuna središnje države u iznosu od 2,5 milijardi kuna ili 1,1 milijardu kuna više nego li je bilo predviđeno rebalansom proračuna. Glavnina dodatnog manjka (0,7 milijardi kuna) financirana je iz inozemnih izvora, dok je manji dio (0,4 milijarde kuna) financiran iz domaćih izvora. U globalu, politika financiranja proračunskog manjka istovjetna je onoj do 1998., što znači da se proračunski manjak i neto otplate domaćeg duga financiraju neto zaduživanjem u inozemstvu, odnosno povećanjem inozemnog duga države.

Slika I.41.
Prihodi i rashodi državnog proračuna (konsolidirano, udio u BDP-u)

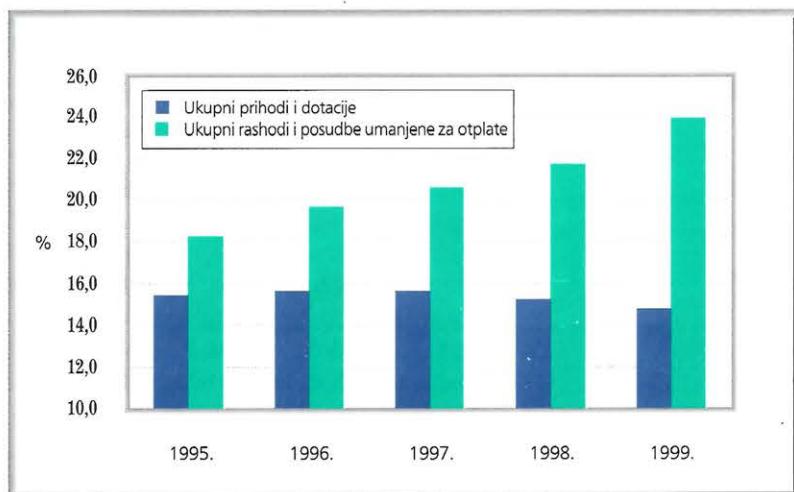

Sudeći prema kretanju ukupnih prihoda, nema bitne razlike između fiskalne 1999. i prijašnjih fiskalnih godina. Jedina je razlika što je nominalni godišnji rast ukupnih prihoda središnje države u 1998. iznosio 5,8 posto, a to je najmanji nominalni rast u proteklih pet godina. Tek uvid u strukturu proračunskih prihoda i ostvarenje pojedinih proračunskih prihoda razotkriva bitnu razliku između fiskalne 1999. i prijašnjih fiskalnih godina. Bitna se razlika odnosi na kretanje tekućih prihoda, tj. poreznih prihoda kao najznačajnijeg dijela tekućih prihoda. U 1999. prvi je put u proteklih pet godina ostvarenje poreznih pa tako i tekućih prihoda zabilježilo nominalni pad u usporedbi s ostvarenjem iz prethodnog razdoblja. U usporedbi s 1998., u 1999. su porezni prihodi središnje države zabilježili nominalni pad od 2,0 milijarde kuna ili 5,0 posto. To je rezultat pada gospodarske aktivnosti i intenziviranja problema nelikvidnosti. Gotovo sve vrste poreznih prihoda bilježe u 1999. nominalni pad. Iznimka su jedino prihodi od trošarina i poreza na međunarodnu trgovinu, koji su nominalno povećani 4,2 posto, te prihodi od ostalih poreza, koji su povećani 2,5 posto. S obzirom na stopu inflacije i stopu gospodarskog rasta (ili točnije pada), jasno je da i navedene tri vrste poreznih prihoda u realnom smislu biliježe pad. Ipak, potrebno je naglasiti da se nominalno povećanje prihoda od trošarina ostvarilo zbog povećanja trošarina na naftne derivate, cigarete, motorna vozila i luksuzne proizvode, dok se nominalni rast prihoda od poreza na međunarodnu trgovinu ostvario zahvaljujući povećanim naporima Carinske uprave. Ostvarenje neporeznih prihoda u 1999. je 2,1 posto veće od ostvarenja u 1998. Međutim, zbog relativno malog značenja neporeznih prihoda u tekućim prihodima, ostvarenje tekućih prihoda određeno je primarno ostvarenjem poreznih prihoda. U 1999.

tekući su prihodi ostvareni na razini od 40,0 milijardi kuna, što je nominalni pad od 2,0 milijarde kuna ili 4,7 posto u usporedbi s prethodnom godinom. Ukratko, može se zaključiti da su ukupni prihodi u 1999. rasli isključivo po osnovi kapitalnih prihoda, koji imaju karakter jednokratnog prihoda (određena se imovina može prodati samo jednom). U tom smislu zabrinjava pad tekućih prihoda, koji nije rezultat poreznog rasterećenja, već je u prvom redu rezultat pogoršanja opće gospodarske situacije.

U 1999. ukupno je utrošeno 48,9 milijardi kuna ili 14,9 posto sredstava više nego u prethodnoj godini. Rast tekućih rashoda iznosio je 10,3 posto, a kapitalnih čak 36,8 posto. U tom je smislu došlo do manje promjene u strukturi ukupnih rashoda u korist kapitalnih rashoda. Međutim, kako među kapitalnim rashodima postoje rashodi koji imaju karakter tekućih rashoda (kapitalni transferi izvanproračunskim fondovima), slika ostvarenja tekućih i kapitalnih rashoda je iskrivljena. Ako bi se iz kapitalnih rashoda prebacila 2,1 milijarda kuna (kapitalni transferi HZMO-u i HZZO-u) u tekuće rashode, tada bi se struktura ukupnih rashoda promjenila u korist tekućih rashoda. U tom bi slučaju povećanje tekućih rashoda iznosilo 16,3 posto, a kapitalnih samo 4,6 posto u usporedbi s prethodnim razdobljem. Činjenica da se rashodi državnog proračuna vode prema načelu naplate još više iskrivljava sliku državne potrošnje jer nema pouzdanog podatka o prirastu dospjelih nepodmirenih dugovanja države u 1999. Najznačajnija dva izvora rasta državne potrošnje u 1999. su povećanje plaća u sektoru države (plaće proračunskih korisnika su u srpnju povećane 5 posto, a u prosincu još 12 posto) i golemo povećanje transfera (ne uključujući kapitalne transfere izvanproračunskim fondovima, transferi su povećani 55,1 posto, a ako bi se u obzir uzeli kapitalni transferi izvanproračunskim fondovima, tada rast iznosi čak 85,7 posto). Navedeno upravo ukazuje na dominante probleme fiskalne politike.

Slika I.42.
Prihodi i rashodi
izvanproračunskih fondova
(konsolidirano, udio u BDP-u)

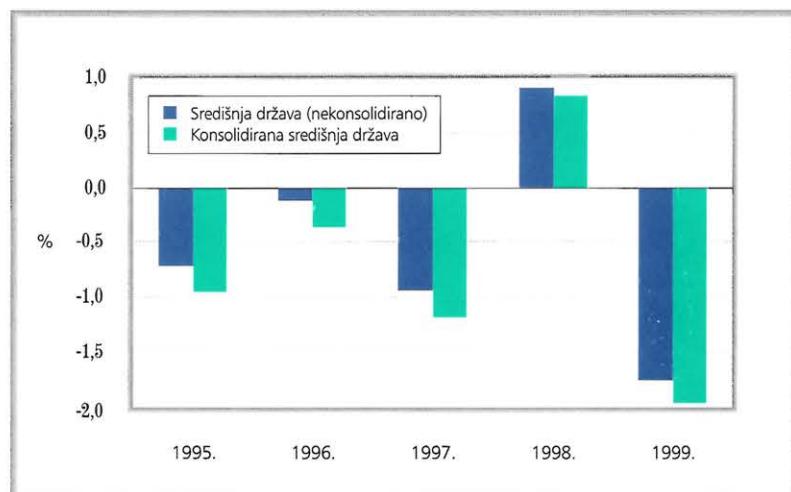

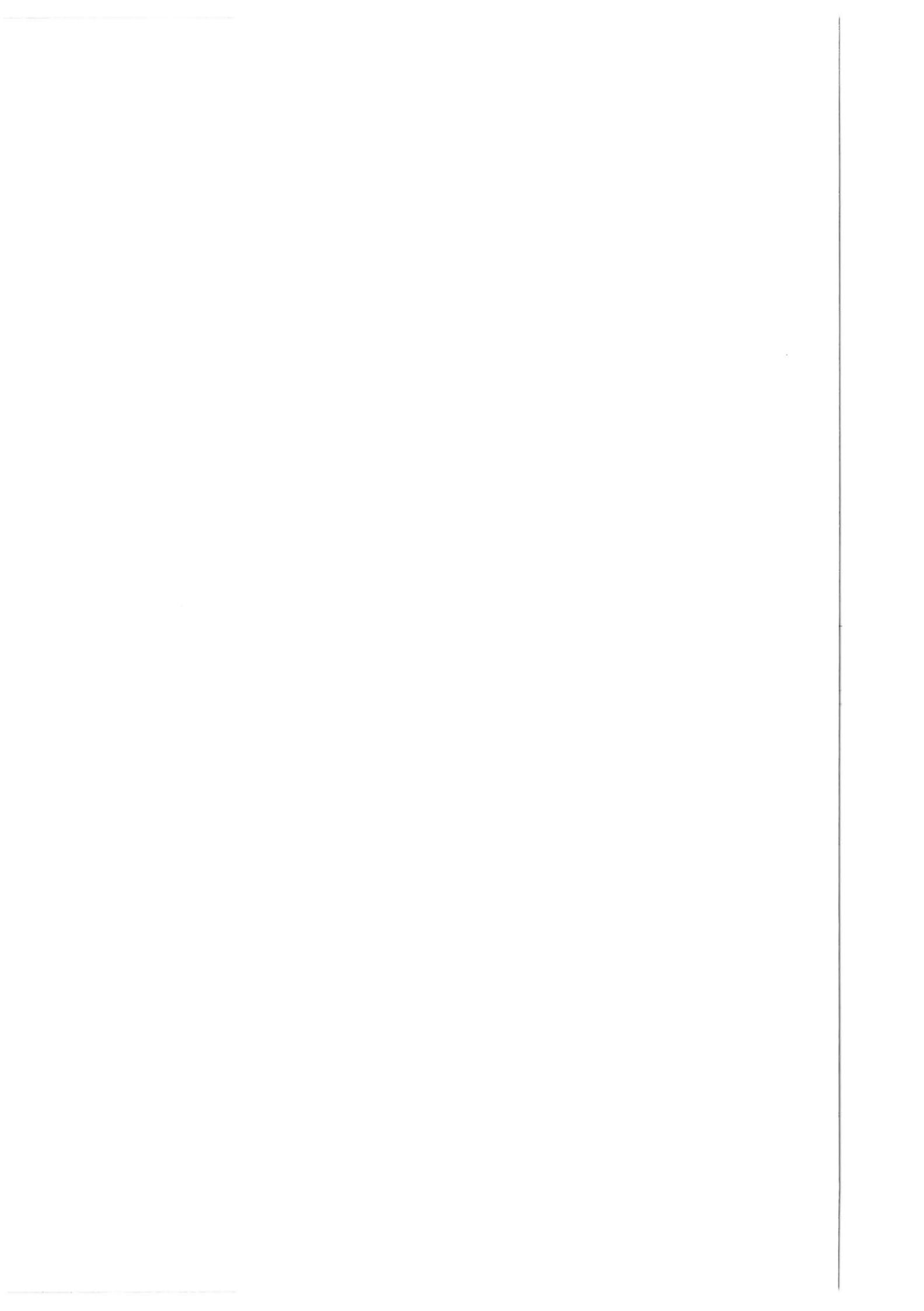
Rezultat ostvarenja prihoda i rashoda bio je manjak na računu središnje države od 2,5 milijardi kuna. Proračunski manjak je zajedno s otplatama dijela duga domaćim sektorima u potpunosti financiran iz inozemnih izvora. Za pokriće manjka koristeni su uglavnom dugoročni inozemni krediti te su izdane obveznice na europskom i japanskom tržištu. Međutim, najviše zabrinjava kretanje tekućeg manjka, odnosno viška, kao mjeru održivosti fiskalne politike. Prema ostvarenju proračuna vidi se da je ostvarena tekuća štednja iznosila 1,5 milijardi kuna. Imajući na umu da je godinu dana prije tekuća štednja državnog proračuna iznosila 7,1 milijardu kuna, očit je izrazito negativan trend kretanja tekuće štednje. Ako se pri tome uzme u obzir već navedena činjenica da u kapitalnim rashodima postoje rashodi s karakterom tekućih rashoda, jasno je da je tekuća štednja u 1999. još manja. Točnije, prebacivanje 2,1 milijarde kuna iz kapitalnih rashoda u tekuće rashode rezul-

tiralo bi tekućim manjkom od 0,6 milijardi kuna. U tom smislu, u 1999. nije ostvaren samo ukupni manjak, već je ostvaren i tekući manjak, čime se fiskalna politika približila zoni neodrživosti.

Izvanproračunski fondovi su bili i ostali glavni problem u vođenju fiskalne politike. U 1999. je nastavljen višegodišnji negativan trend koji se očituje u povećanju manjka na računima izvanproračunskih fondova. Agregatni manjak izvanproračunskih fondova na konsolidiranoj razini u 1999. iznosio je 13,2 milijarde kuna, što je povećanje negativnog salda za čak 45,9 posto u usporedbi s prethodnom godinom. S obzirom na velike transfere iz državnog proračuna u izvanproračunske fondove, saldo na računu konsolidirane središnje države je tek nešto lošiji od nekonsolidiranog salda središnje države i iznosi -2,8 milijardi kuna. Valja naglasiti da su najveći generatori spomenutog manjka Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (8,2 milijarde kuna), Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (3,2 milijarde kuna) i Fond doplatka za djecu (1,1 milijarda kuna). Preostali dio manjka generirali su Javno poduzeće "Hrvatske vode" i Hrvatski zavod za zapošljavanje. Preusmjeravanje sve većeg dijela prihoda državnog proračuna u izvanproračunske fondove glavna je kočnica smanjenju poreznog opterećenja. Stoga je važno istaknuti neodrživost daljnog rasta deficita mirovinskog i zdravstvenog sustava u postojćim uvjetima. Radi rješavanja toga problema potrebno je bez odgađanja uspostaviti mehanizme kontrole rashoda te provesti potrebnu reformu mirovinskog i zdravstvenog sustava.

Slika I.43.
Ukupni manjak/višak
(udio u BDP-u)

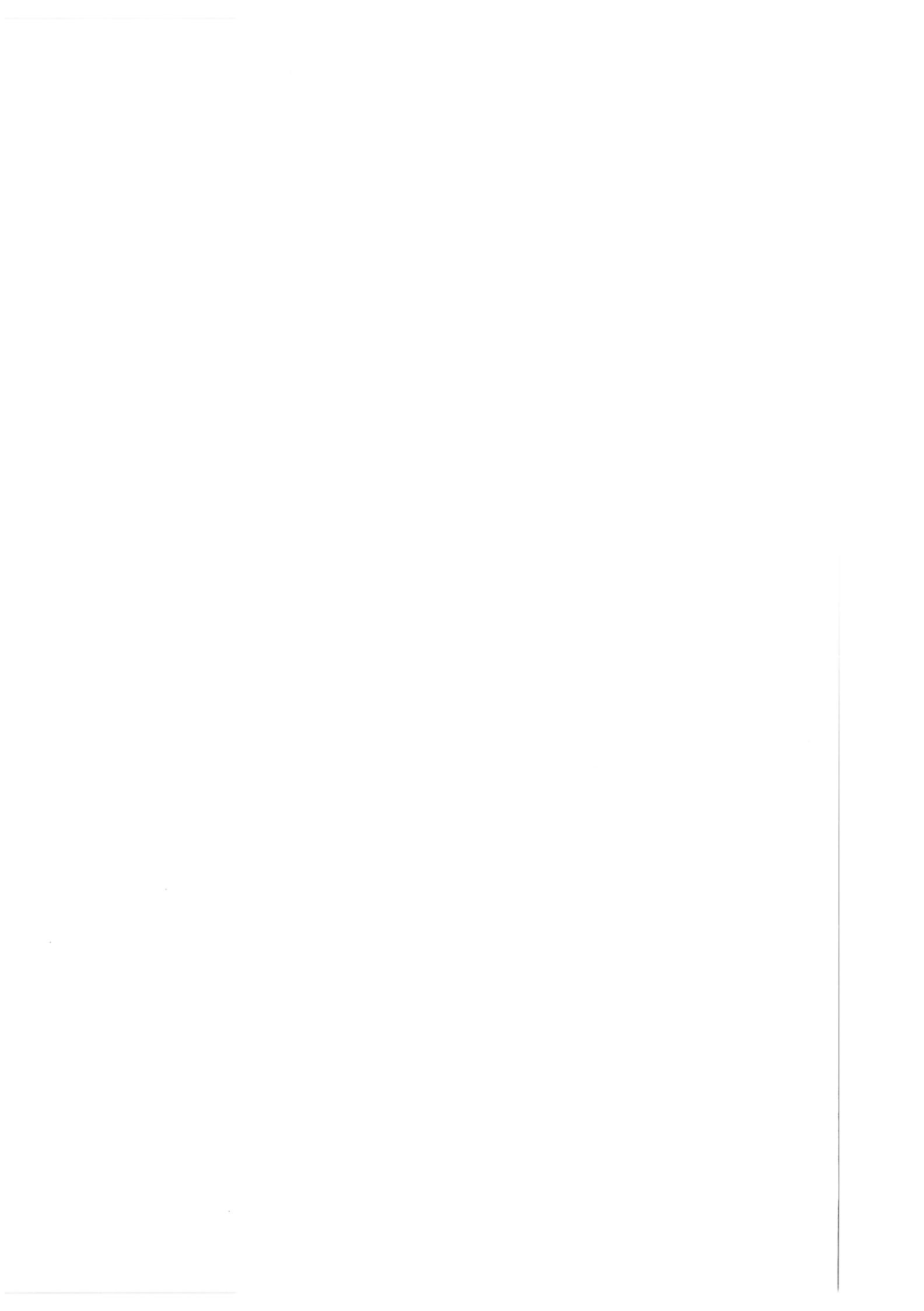

2

**MONETARNA POLITIKA
U 1999. GODINI**

HRVATSKA NARODNA BANKA - GODIŠNJE IZVJEŠĆE 1999

2.I.**Monetarni i kreditni agregati**

Godina 1999. bila je godina stagnacije realne ekonomske aktivnosti, što je pratilo i adekvatno usporavanje novčanih i kreditnih tokova. Realno smanjenje BDP-a, bankovna kriza i nominalna deprecijacija kune početkom godine utjecali su na potpunu stagnaciju monetarnih i kreditnih agregata.

2.1.1.**Ukupna likvidna sredstva**

Ukupna likvidna sredstva smanjena su tijekom 1999. za 0,6 milijardi kuna i iznosi su krajem godine 55,4 milijarde kuna. Struktura M4 tijekom 1999. nije se mijenjala u usporedbi s 1998. Devizni depoziti i nadalje čine 64 posto M4, kunkski depoziti (i depozitni novac i kunska štednja) 30 posto, a gotov novac čini 11 posto M4. Krajem 1998. ti su udjeli bili 65 posto, 30 posto i 10 posto, dakle gotovo jednaki kao i krajem 1999. Tijekom proteklih se godina (od 1994. nadalje), usporedo s podiznjem razine deviznih depozita, povećavao i njihov udio u M4 na račun smanjenja kunkskih depozita. Međutim, izgleda da je 2/3 M4 "ravnotežni" udio devizne štednje u ukupnim likvidnim sredstvima, koji se dalje ne povećava, ali se i ne smanjuje. Tako veliki udio ograničenje je s kojim monetarna politika mora i nadalje računati, neovisno o dalnjem uspjehu u održavanju stabilnosti tečaja i cijena.

Tablica II.I.**Monetarni i kreditni agregati**

PRIMARNI NOVAC (M0)	UKUPNA LIKVIDNA SREDSTVA (M4)					NETO DOMAĆA AKTIVA (NDA)	NETO INOZEMNA AKTIVA (NIA)		
	Novčana masa (M1)			Štedni i oročeni depoziti	Devizni depoziti				
	Gotov novac (GN)	Depozitni novac (DN)	Ukupno (M1)						
Stanje u mlrd. kuna									
31. XII. 1997.	10,3	5,3	8,4	13,7	5,5	31,3	50,7		
31. XII. 1998.	10,0	5,7	7,8	13,5	5,8	38,0	57,3		
31. XII. 1999.	10,3	6,0	7,9	13,9	5,9	37,0	56,7		
Stopne rasta									
na prosinackoj razini									
1997.	18,0	20,6	20,3	20,5	61,8	43,5	38,6		
1998.	-3,8	7,7	-7,3	-1,5	6,1	21,4	13,0		
1999.	3,5	4,2	1,1	2,4	0,6	-2,6	-1,1		
prosječno mjesečno									
1997.	1,4	1,6	1,6	1,6	4,1	3,1	2,8		
1998.	-0,3	0,6	-0,6	-0,1	0,5	1,6	1,0		
1999.	0,3	0,3	0,1	0,2	0,1	-0,2	-0,1		

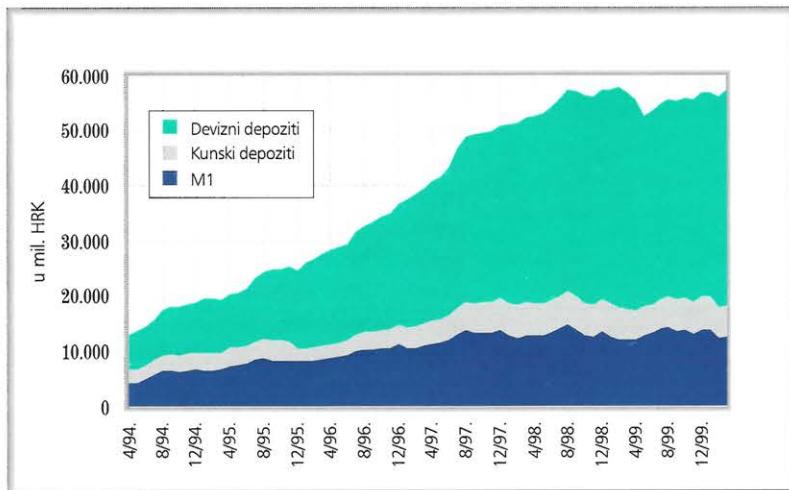
Sektor stanovništva povećao je svoj udio u strukturi M4. Razlog tomu je ponajprije kontinuirano smanjivanje depozitnog novca poduzeća, dok je stanovništvo ipak uspjelo sačuvati svoj udio u likvidnosti. Udio novčane imovine stanovništva u M4 povećan je u 1999. sa 62,1 posto na 79,0 posto, dok se udio gospodarstva u M4 smanjio s 31,3 posto na 17,5 posto.

Tijekom 1999. novčana se masa povećala za skromne 0,4 milijarde kuna i 31. prosinca 1999. iznosila je 13,9 milijardi kuna. Povećanje je ostvareno uglavnom povećanjem gotovog novca od 0,3 milijarde kuna, a samo manjim dijelom povećanjem depozitnog novca (0,1 milijun kuna). U tome povećanje depozitnog novca stanovništva iznosi 0,2 milijarde kuna (8 posto), a smanjenje depozitnog novca poduzeća

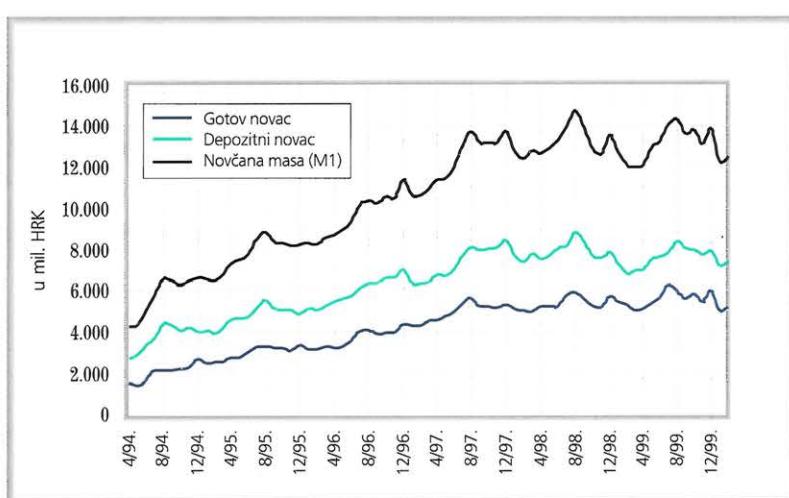
iznosi 0,1 milijardu kuna (2 posto). Takva kretanja potvrđuju kontinuirano pogoršanje likvidnosti sektora poduzeća i usmjeravanje onog malog rasta ponude novca prema stanovništvu. I tijekom 1998. zabilježena su slična kretanja, tako da se radi o nastavku nepovoljnih tendencija. Najavljeni plaćanje dospjelih dugova države povoljno će utjecati na oporavak depozitnog novca tijekom 2000. i tako poboljšati opskrbu gospodarstva novcem.

Slika II.1. Struktura ukupnih likvidnih sredstava (M4)

Napomena: smanjenje deviznih depozita s 37,4 mlrd. u travnju na 34 mlrd. u svibnju 1999. rezultat je isključivanja banaka u stečaju iz monetarne statistike.

**Slika II.2.
Novčana masa**

Tijekom godine, najveći pad novčane mase (kao i M4 u cjelini) zbio se tijekom prvog tromjesečja. Drugo uzastopno tromjeseče pada realne aktivnosti, problemi u bankovnom sektoru i posebice pad nominalnog tečaja utjecali su na bijeg sredstava iz domaće valute, kao i na bijeg sredstava iz domaćega bankovnog sustava uopće. U usporedbi s prosincem 1998., krajem prvog tromjesečja novčana se masa smanjila za 1,5 milijardi kuna (11,4 posto) i iznosila je 12 milijardi kuna. Osim općeg usporavanja gospodarskih aktivnosti, takva kretanja rezultat su napora u stabilizaciji tečaja. Poduzete mjere u monetarnoj politici, koje su uključivale povećanje stope obvezne pričuve, rast eskontne stope, smanjivanje opsega vrijednosnih papira nominiranih u devizama podobnih za kolateral kod uzimanja lombardnih kredita, kao i intenzivne devizne intervencije središnje banke dale su rezultat pa je pad tečaja zaustavljen. Naličje tih mjera bilo je smanjenje primarnog novca i ostalih monetarnih i kreditnih agregata u kratkom roku.

Tablica II.2.

Ukupna likvidna sredstva M4, u milijunima kuna i postotcima

	STANJE			STRUKTURA		
	XII. 97.	XII. 98.	XII. 99.	XII. 97.	XII. 98.	XII. 99.
UKUPNA LIKVIDNA SREDSTVA (M4)	50.742,0	57.340,2	56.698,5	100,0	100,0	100,0
1. Novčana masa	13.731,4	13.531,4	13.858,9	27,1	23,6	24,4
1.1. Gotov novac u optjecaju	5.307,5	5.718,8	5.958,9	10,5	10,0	10,5
1.2. Dep. novac ostalih dom. sektora	8.423,9	7.812,6	7.900,0	16,6	13,6	13,9
2. Nemonetarni depoziti (kvazi novac)	37.010,6	43.808,8	42.839,6	72,9	76,4	75,6
2.1. Štedni i oročeni depoziti	5.732,5	5.837,9	5.873,6	11,3	10,2	10,4
2.2. Devizni depoziti	31.278,1	37.970,9	36.966,0	61,6	66,2	65,2
SEKTORSKA STRUKTURA M4						
Lokalna država	698,5	719,1	627,4	1,4	1,3	1,1
Poduzeća	10.934,3	10.057,2	9.503,3	21,5	17,5	16,8
Stanovništvo	38.087,0	45.298,3	44.558,7	75,1	79,0	78,6
Ostale bankarske i finansijske institucije	1.022,3	1.265,5	2.009,2	2,0	2,2	3,5
UKUPNO	50.742,0	57.340,2	56.698,5	100,0	100,0	100,0

Ostvarenom stabilnošću tečaja, kao i s početkom rješavanja krize u bankovnom sektoru, tijekom drugog tromjesečja bilježimo povećanje potražnje gospodarstva i stanovništva za novcem. To je također odraz usporavanja pada realne aktivnosti tijekom toga tromjesečja. Početkom tromjesečja daljnji je pad novčane mase zaustavljen, ali uz blagi silazni trend depozitnog novca poduzeća, dok je depozitni novac stanovništva i gotov novac blago porastao. Takvi podaci pokazivali su da je poslovanje poduzeća u otežanim likvidnosnim uvjetima pronašlo kakvu-takvu ravnotežu, iako je to bilo postignuto na vrlo niskoj razini *outputa* (proizvodnje). Na krivulji poslovnog ciklusa, višemjesečni pad potražnje za novcem poduzeća pratio je pogoršanje realnih pokazatelja, potvrđujući da se radi o razdoblju recesije kroz koje je prolazilo gospodarstvo. Međutim, tromjesečno osciliranje novčane mase na istoj razini, od 12 milijardi kuna, potkrepljivalo je nadu da je gospodarstvo prošlo dno krivulje i da daljnje pogoršanja neće biti. Travanski podaci ukazivali su na to da je riječ o stagnaciji gospodarstva, bez potražnje za novcem i kreditima, ali također s naznakama da bi slabljenje gospodarske aktivnosti moglo biti završeno.

I zaista, prema kraju tromjesečja bilježimo i blago povećanje novčane mase. Svi banj je donio prve naznake zaokreta u kretanju novčane mase. Razina M1 ponovno se povećala na 12,9 milijardi kuna, uz oporavak gotovinsko-depozitnog koeficijena u korist depozitnog novca poduzeća, što je bilo još važnije. U lipnju se nastavio rast novčane mase i svih monetarnih agregata. Bio je to prvi značajniji rast tijekom godine. Novčana je masa premašila razinu od 13,3 milijarde kuna, nakon što je od četvrtog tromjesečja 1998. oscilirala između 12 i 13 milijardi kuna, zahvaljujući povećanju i gotovog i depozitnog novca.

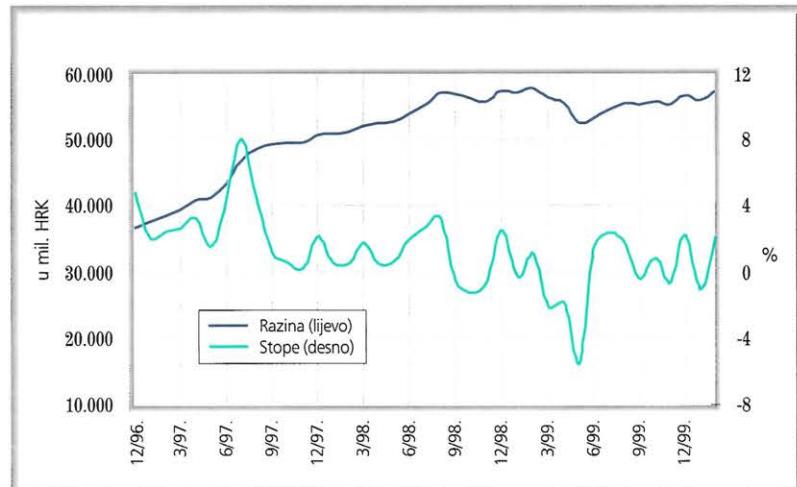
Tijekom drugog tromjesečja novčana je masa ostvarila solidan rast, koji je u cijelom tromjesečju iznosio 1,3 milijarde kuna ili 11 posto, i iznosila je na kraju toga tromjesečja 13,3 milijarde kuna. Ipak će to biti daleko najveći tromjesečni prirast tijekom cijele godine.

Pozitivni trendovi iz lipnja nastavili su se i u srpnju i u kolovozu. Znatan rast novčane mase bio je u skladu s oporavkom svih ostalih pokazatelja gospodarske aktivnosti. Povećane su obje komponente novčane mase, i gotov novac, i depozitni novac. Potpomognuta sezonom, novčana je masa nastavila oporavak započet u svibnju. Nakon što se sezona "ispuhala", rujanski podaci ponovno su pokazali smanjenje obje komponente novčane mase. Stoga, ukupni podaci o monetarnim kreta-

njima u trećem tromjesečju nisu davali povoda za pretjerani optimizam. Negativna su se kretanja, prisutna i u prethodnim razdobljima, nastavila podjednakim intenzitetom. Ukupno povećanje novčane mase tijekom trećeg tromjesečja iznosilo je 0,3 milijarde kuna ili 2,2 posto, bitno manje nego tijekom drugog tromjesečja. Jedino je donekle povećan depozitni novac uz smanjenje gotovog novca.

Slika II.3.

M4: razina i mjesecne stope rasta

Četvrtu tromjesečje obilježila su dva snažna priljeva državi – priljev od prodaje 35 posto dionica Hrvatskih telekomunikacija u listopadu i priljev od prodaje samurajskih obveznica u prosincu, koje međutim nisu značajnije utjecale na likvidnost ukupnoga gospodarskog sustava. U listopadu je značajno poboljšana likvidnost države i poslovnih banaka, značajno se smanjila kamatna stopa na tržištu novca, kao rezultat velike ponude, korištenje sekundarnih izvora likvidnosti poslovnih banaka bilo je svedeno na ništicu. Međutim to nije imalo gotovo nikakva utjecaja na likvidnost privatnog sektora. Depozitni novac privatnog sektora (i poduzeća i stanovništva) u listopadu je ponovno smanjen u usporedbi s rujnom, unatoč neuobičajeno dobroj likvidnosti države i banaka. Država je povećanim priljevom podmila tekuće obveze prema proračunskim korisnicima, ali nije u znatnijoj mjeri podmirila dosjepne neplaćene obveze prema privatnim poduzećima pa je razina depozitnog novca poduzeća i nadalje opadala. Smanjenje novčane mase nastavilo se i tijekom listopada i tek je u prosincu uslijedio blagi oporavak novčane mase. Tijekom četvrtog tromjesečja bilježimo blagi oporavak, dostatan da razina novčane mase krajem 1999. od 14,1 milijarde kuna tek blago premaši razinu s kraja 1998. kada je iznosila 13,5 milijardi kuna, što na godišnjoj razini znači povećanje od 0,3 milijarde kuna ili 2,4 posto.

Devizni depoziti, komponenta čije kretanje najznačajnije određuje kretanje ukupnih likvidnih sredstava, smanjeni su u usporedbi s krajem 1998. kada su iznosili 38 milijardi kuna za 1 milijardu kuna ili 2,6 posto. Objasnjenje takvoga kretanja leži u činjenici da su četiri banke nad kojima je u travnju 1999. pokrenut stečajni postupak prestale biti banke u formalnopravnom smislu te riječi, pa su isključene iz monetarne statistike koja prati konsolidiranu bilancu bankovnog sektora. Ukupna devizna štednja u te četiri banke (Glumini, Komercijalnoj banci, Gradskoj banci Osijek i Županjskoj banci) iznosila je 3 milijarde kuna, pa su njihovim isključivanjem za toliko smanjeni devizni depoziti. U onoj mjeri u kojoj država bude izvršavala svoje obveze po osiguranoj štednji u tim bankama, dio te štednje ponovno će se vratiti kao povećanje štednje u domaćim bankama.

Isključivši spomenuti strukturni lom u seriji, devizni su depoziti u 1999. povećani za ukupno 2 milijarde kuna. Početkom prvog tromjesečja 1999. devizna je štednja znatno povećana. Svaka nominalna deprecijacija kune prema euru utječe na pove-

čanje devizne štednje na račun smanjenja kunske štednje. Tako je i tijekom prvog tromjesečja intenzivno smanjenje novčane mase donekle kompenzirano povećanjem devizne štednje. Međutim, problemi u dijelu banaka izazvali su sumnju u stabilnost domaćeg bankarskog sustava u cijelini. Već u veljači počinje povlačenje devizne štednje iz domaćih banaka, a nastavljeno je i tijekom ožujka i travnja, kada su problemi u pojedinim bankama bili stalno prisutni u medijima. U svibnju je povlačenje štednje zaustavljeno, da bi od lipnja do kraja godine devizna štednja rasla kontinuirano. Povratak devizne štednje u domaće banke pokazao je da se percepcija stanovništva promjenila od nepovjerenja u cijeli bankovni sustav do znanja da je kriza lokalizirana u pojedinim bankama, a da je ostatak sustava stabilan. Sam opseg povlačenja od oko 1,8 milijardi kuna kumulativno nikada nije dostigao zabrinjavajuće razmjere za cijelinu bankovnog sustava. Usprkos oporavku štednje prema kraju tromjesečja, ukupno smanjenje deviznih depozita u drugom tromjesečju iznosi više od 4 milijarde kuna, u čemu je smanjenje zbog isključivanja četiriju banaka s tržišta iznosilo 3 milijarde kuna, a ostatak je autonomno smanjenje štednje.

Treće tromjeseče uvijek obilježava snažan rast devizne štednje, zbog utjecaja sezone te zbog pripisa 5 posto glavnice i 2,5 posto kamata zamrznute devizne štednje, kao i autonomnog rasta štednje. Tako je bilo i u 1999. iako je povećanje devizne štednje bilo osjetno blaže nego tijekom istog razdoblja 1998. i 1997. Ipak, ukupno je povećanje iznosilo 1 milijardu kuna (3 posto), što je nakon potresa u bankovnom sustavu tijekom drugog tromjesečja bio sasvim solidan oporavak.

Četvrto tromjeseče nije donijelo velike promjene u usporedbi s prethodnim tromjesečjem. Povećanje devizne štednje ustalilo se na oko 0,3 milijarde kuna mjesečno relativno skromnog ali kontinuiranog rasta. Tek podaci s početka 2000. kojima raspolaćemo, ukazuju na ponovno povećanje devizne štednje u iznosu od otprilike 1 milijardu kuna (naviše) prosječno mjesečno. Krajem 1999. ukupna devizna štednja svih sektora iznosila je 37 milijardi kuna.

Tablica II.3. Neto domaća aktiva, u milijunima kuna i postotcima

	STANJE			STOPA RASTA		
	XII. 97.	XII. 98.	XII. 99.	XII. 97.	XII. 98.	XII. 99.
NETO DOMAĆA AKTIVA	33.828,9	44.626,8	40.003,8	35,9	31,9	-10,4
Aktiva						
1. Potraživanja od središnje države (neto)	9.525,7	9.916,3	12.899,2	-40,3	4,1	30,1
2. Plasmani	48.863,4	59.792,0	55.875,1	45,9	22,4	-6,6
3. Ostala aktiva (neto)	-24.560,2	-25.081,5	-28.770,5	0,0	2,1	14,7
Pasiva						
1. Ukupna likvidna sredstva (M4)	50.742,0	57.340,3	56.698,6	38,7	13,0	-1,1
2. Inozemna pasiva (neto)	-16.913,0	-12.713,5	-16.694,8	44,4	-24,8	31,3

2.1.2.

Kreditni agregati

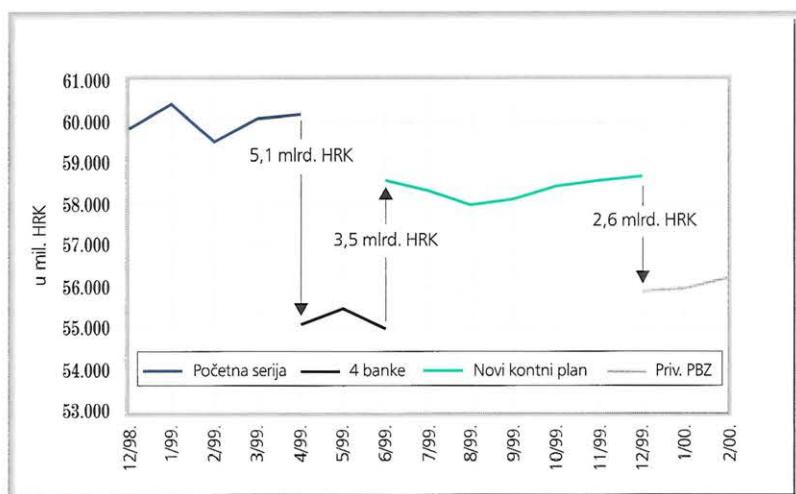
Kretanje plasmana banaka domaćem gospodarstvu tijekom 1999. najkraće bi se moglo opisati kao potpuna stagnacija. Stopa rasta iznosi 0,7 posto u usporedbi s krajem 1998. Prije komentara treba podsjetiti na sve metodološke promjene koje su tijekom godine utjecale na konačno stanje plasmana. Tako je u travnju, već spomenutim isključivanjem četiriju banaka u stečaju iz monetarne statistike, razina plasmana smanjena za 5,1 milijardu kuna, sa 60,1 milijarde na 55 milijardi. Dok će štednja, do konačnog izvršavanja obveza državnog proračuna prema osiguranim

štedišama, ostati «zaledena», s plasmanima nije tako. Ti su plasmani zaista odobreni komitentima, financirali su realnu potražnju za robom i uslugama, te njihovo isključivanje iz ukupnog rasta plasmana domaćim sektorima nije tako nedvosmisleno.

Nadalje, u srpnju se počeo primjenjivati novi Kontni plan, koji je za plasmane odredio knjiženje u bruto iznosu, što je za 3,5 milijarde povećalo plasmane, ali i kapitalske račune: plasmani su uvećani za ispravak vrijednosti sumnjivih i spornih plasmana, koliko je, kao rezervacija, dodano i na pasivnu stranu, u kapitalske račune. Na kraju, tijekom privatizacije Privredne banke Zagreb, dio bankinih potraživanja prema javnim poduzećima (sva ta potraživanja bila su dio reprograma u sklopu pregovora s Londonskim klubom) prenesen je na Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, pa je bilanca PBZ-a smanjena za 2,6 milijardi kuna.

Sirovi podaci ukazuju na smanjenje plasmana od 3,9 milijardi kuna ili 6,5 posto, a korigirani podaci iz kojih smo isključili utjecaje navedenih promjena, pokazuju minimalni rast od 0,4 milijarde kuna ili 0,7 posto. U svakom slučaju, rast plasmana bio je minimalan i potvrđuje da je riječ o stagnantnoj godini, u kojoj je gospodarstvo bilo opterećeno problemima i nije moglo generirati kreditno sposobnu potražnju, a banke su, s druge strane, vrlo oprezno odobravale nove kredite, što je rezultat odredaba novog Zakona o bankama i defanzivnije kreditne politike samih banaka što je bila reakcija na događanja u okruženju.

Slika II.4.
Korigirani plasmani

Promatrano po sektorima, povećanje kredita stanovništvu iznosilo je 8,6 posto, a smanjenje kredita poduzećima 14,5 posto (stope se odnose na nekorigirane podatke). Sve gore opisane metodološke promjene koncentrirane su u podsektoru krediti javnim poduzećima, pa intenzivno smanjenje od 14,5 posto precjenjuje smanjenje plasmana privatnim poduzećima.

Među kreditima stanovništvu tijekom 1999. zbila se i jedna kvalitativna promjena. Povećanje dugoročnih (godina dana ili više) indeksiranih kredita bilo je vrlo skromno, a povećanje okvirnih kredita po tekućim računima bilo je intenzivno. Tome su pogodovali i povoljniji uvjeti korištenja "minusa" po tekućim računima, koje su neke poslovne banke, posebice krajem trećeg tromjesečja, počele odobravati svojim komitentima. Ipak, stagnacija dugoročnih kredita ukazuje na veći oprez banaka pri kreditiranju do sada najizdajnijega kreditnog segmenta, kao i na veći oprez stanovništva pri uzimanju novih kredita. U svakom slučaju, financiranje dugotrajnih potrošnih dobara, uključujući automobile i stanogradnju, tijekom 1999. bilo je vrlo skromno u usporedbi s 1998., a posebno s 1997.

Od ukupno odobrenih kredita svim domaćim sektorima (osim središnjoj državi), koji su 31. prosinca 1999. iznosili 52 milijarde kuna, 61 posto odobreno je poduzećima, 37 posto stanovništvu, a ostalo sektoru lokalna država i sektoru ostale bankarske i finansijske institucije.

U tom kontekstu treba napomenuti da stambene štedionice za sada imaju zanemarivu ulogu na domaćem finansijskom tržištu. Kako još nisu počele odobravati kredite, prema sada raspoloživim podacima, i nadalje će glavni izvor kreditnog finančiranja stanovništva biti poslovne banke.

Nakon što je zaduženost središnje države u domaćim bankama od 1994. tri godine za redom smanjivana, a u 1998. je stagnirala, tijekom 1999. došlo je do značajnog povećanja (neto) zaduženosti¹. To je svakako jedan od razloga smanjenja ponude kredita ostalim sektorima. U dvije kategorije potraživanja banaka od središnje države koje se prate posebno, država je uredno podmirila svoje dospjele obveze, pa kod te dvije kategorije bilježimo pad (obveznice za blokirano deviznu štednju i tzv. velike obveznice), međutim kod ostalih potraživanja bilježimo rast. Država se osobito jako zadužila kod bankovnog sektora početkom prvog tromjesečja. Drugo tromjesečje recesije za redom, podbačaj prihoda od PDV-a i ostalih prihoda, kao i odsustvo prilagodbe rashoda likvidnosnim problemima, nagnalo je državu na povećano zaduživanje kod banaka. Povećanje kunske potraživanja banaka od središnje države tijekom prvog tromjesečja iznosilo je 3,2 milijarde kuna. U tome su dvije najveće stavke: zaduživanje kod središnje banke (povećanje od 1,3 milijarde kuna) i povećanje potraživanja poslovnih banaka od središnje države po osnovi obveznika i mjenica (isključujući tzv. velike obveznice, koje se prate posebno) od 1,5 milijardi kuna. Kunska potraživanja bankovnog sektora od središnje države u prosincu 1998. iznosila su 5 milijardi kuna, a krajem prvog tromjesečja 8,3 milijarde kuna, što je razina koja je otprilike zadržana tijekom cijele godine. Do kraja godine promjenila se jedino struktura izvora sredstava. Kako je zaduženje kod središnje banke trebalo biti otplaćeno do kraja 1999., što je i ostvareno, država je povećala zaduženje kod poslovnih banaka te je ukupna razina kunske potraživanja ostala nepromijenjena.

Na strani pasive, u stavci depoziti središnje države kod bankovnog sektora, ponovo su najveće promjene zbog privatizacije Privredne banke Zagreb. Svi isknjiženi krediti, kako je već spomenuto, bili su krediti javnim poduzećima reprogramirani u sklopu pregovora s Londonskim klubom. Nakon tih pregovora, domaćim uređenjem odnosa između krajnjih korisnika (uglavnom domaća poduzeća), dužnika (uglavnom domaće banke) i države, obveze banaka prema inozemnim kreditorima postale su obveze banaka prema središnjoj državi. Isknjižavanjem potraživanja PBZ-a po osnovi tih kredita i prijenosom na DABu, prestale su i obveze poslovne banke prema središnjoj državi. To se odražava kao smanjivanje ukupne razine depozita (i drugih obveza) središnje države kod poslovnih banaka za oko 2,8 milijardi kuna u prosincu 1999. u usporedbi sa studenim. Ukupni su depoziti središnje države kod poslovnih banaka krajem 1999. iznosili 6,2 milijarde kuna, što je 1,5 milijardi kuna ili 19,5 posto manje nego krajem 1998.

Prebijanje obveza središnje države prema bankovnom sektoru i depozita koje drži kod banaka, rezultiralo je formiranjem neto potraživanja poslovnih banaka od države koja su tijekom 1999. povećana sa 9,9 milijardi kuna na 13 milijardi kuna ili 30,1 posto.

¹ Podsjetimo, odnosi središnje države i poslovnih banaka se zbog svoje važnosti posebno promatraju, odvojeno od odnosa banaka sa svim ostalim sektorima. U kategoriji "Neto potraživanja od središnje države" iskazana su međusobno prebijena potraživanja banaka od središnje države s depozitima središnje države kod bankovnog sektora. Krediti HBOR-a domaćim sektorima također su uključeni u tu kategoriju zbog specifičnog karaktera te bankarske institucije.

Inozemna aktiva poslovnih banaka smanjila se tijekom 1999. za 0,36 milijardi kuna. I u toj su stavci sadržane metodološke promjene. Do svibnja 1999. bilo je na snazi usklađivanje izdvajanja devizne obvezne pričuve s novim propisima. Banke su i prema stariim propisima morale izdvajati 55 posto od kratkoročnih depozita stanovništva kod inozemnih banaka, no novim je propisom određeno da polovicu toga iznosa banke moraju položiti na račun kod središnje banke. Upis blagajničkih zapisa HNB-a u stranoj valuti također se može koristiti u tom smislu. Takva odluka ponajprije je motivirana razlozima sigurnosti i stabilnosti. Osim toga, kad središnja banka plasira ta objedinjena devizna sredstva, može postići bolje uvjete nego da se manje banke pojedinačno pojavljuju na inozemnim finansijskim tržištima. Sav prihod ostvaren plasmanom tih sredstava, središnja banka prosljeđuje poslovnim bankama. Stoga su do kraja svibnja 1999. poslovne banke smanjivale svoja potraživanja prema inozemstvu, a rasla su potraživanja prema središnjoj banci po osnovi provođenja te odluke. No od kraja drugog tromjesečja inozemna aktiva poslovnih banaka ponovno počinje rasti. To je djelomično povezano s vrlo skromnom kreditnom aktivnošću banaka tijekom godine. Banke, umjesto u kredite, plasiraju svoja sredstva u vrijednosne papire središnje banke i Ministarstva finančija, kao i u inozemstvo. To su nerizični plasmani u koje banke sklanjaju sredstva u očekivanju povoljnijih prilika u domaćem gospodarstvu.

2.2.

Instrumenti monetarne politike u 1999. godini

Kao osnovno obilježje 1999. godine može se izdvojiti povećano oslanjanje na funkciju središnje banke kao zajmodavca u krajnjoj nuždi u rješavanju likvidnosnih teškoća pojedinih bankarskih institucija. Kako bi financirala neusklađenosti između tekućih priljeva i odljeva, i država se u 1999. u većoj mjeri oslanjala na središnju banku. U cilju neutralizacije negativnih efekata visoke primarne emisije, proizšle iz opisanih kretanja, monetarna politika Hrvatske narodne banke u protekloj se godini kretala u smjeru pojačane restriktivnosti, koja se očitovala u većem oslanjanju na instrumente sterilizacije novčanog optjecaja te u povećanju kamatnih stopa.

2.2.1.

Odnosi s državom

U skladu s člankom 58. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci, Hrvatska narodna banka je u 1999. odobravala kratkoročne kredite središnjoj državi radi premošćivanja vremenske neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja rashoda državnog proračuna. Krediti državi odobravani su uz eskontnu stopu, koja je u ožujku 1999. povećana s 5,9 posto na 7,9 posto.

S obzirom na pogoršanu likvidnost u zemlji te ograničenu mogućnost zaduživanja u inozemstvu, uz istodobno povećanje potražnje za dodatnim sredstvima, država se kod središnje banke u 1999. zaduživala u puno većoj mjeri nego prethodne, 1998. godine. Pritom, međutim, nije došlo do zaduživanja većeg od zakonski dopuštenih 5 posto proračuna za tekuću godinu. Nastavno na to, središnja se država u 1999. koristila s deset kratkoročnih kredita kod Hrvatske narodne banke, što je rezultiralo kretanjem prosječnoga mjesečnog zaduženja između 605,1 i 1.470,8 milijuna kuna. Do 30. prosinca 1999. sve obveze države prema Hrvatskoj narodnoj banci po toj osnovi u potpunosti su podmirene.

2.2.2.

Odnosi s poslovnim bankama

Središnja je banka svoje aktivnosti u odnosima s poslovnim bankama uglavnom usmjeravala prema odobravanju lombardnih kredita i provođenju repo aukcija te prema odobravanju kratkoročnoga kredita za likvidnost, novog instrumenta uvedenog u veljači 1999. Negativni efekti primarne emisije sterilizirani su instrumentom obvezne pričeve te blagajničkim zapisima Hrvatske narodne banke u kunama.

Tablica II.4.

Krediti Hrvatske narodne banke, stanje krajem mjeseca, u milijunima kuna

	1998.		1999.		
	XII.	III.	VI.	IX.	XII.
I. KREDITI ODOBRENI BANKAMA	1.044,4	1.627,3	1.598,9	1.887,0	1.401,0
Lombardni krediti	252,3	206,0	136,8	165,8	176,7
Kratkoročni krediti za likvidnost	-	1.035,3	1.115,2	1.081,0	929,0
Interventni krediti	132,1	185,4	138,0	128,7	129,0
Repo aranžmani	459,2	0,0	0,0	327,6	0,0
Predsanacijski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostali krediti	200,9	200,7	208,8	184,0	166,3
II. KREDITI ODOBRENI MF	0,0	1.270,0	1.370,0	1.370,0	0,0
Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni krediti	0,0	1.270,0	1.370,0	1.370,0	0,0
Devizni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
UKUPNO	1.044,4	2.897,3	2.968,9	3.257,0	1.401,0

Lombardni kredit

Lombardni kredit, koji je Hrvatska narodna banka odobravala na temelju zaloga blagajničkih zapisa HNB-a te trezorskih zapisa i mjenica koje izdaje Ministarstvo financija, prošao je nekoliko izmjena tijekom godine. Kamatna je stopa na taj kredit u ožujku povećana s 12 na 13 posto. Međutim, u istom je mjesecu mogućnost korištenja lombardnog kredita na osnovi zaloga blagajničkih zapisa HNB-a nominiranih u stranoj valuti smanjena s 50 na 40 posto (za primjenu u travnju kao prijelaznom razdoblju) te na 30 posto s primjenom od svibnja. Lombardni se kredit uz zalog ostalih navedenih vrijednosnica i dalje mogao koristiti do 50 posto njihove nominalne vrijednosti.

Sljedeća izmjena, početkom travnja, bila je dio seta izmjena instrumenata i mjera monetarne politike, potaknutih prilagođivanjem pravilima rada Hrvatskog sustava velikih plaćanja (HSVP), čijim je uvođenjem u travnju 1999., između ostalog, poboljšana monetarna kontrola. U skladu s činjenicom da je s početkom rada HSVP-a subota određena kao neradni dan sustava, u travnju je smanjen i maksimalno mogući broj radnih dana korištenja lombardnim kreditom tijekom jednog mjeseca s 18 na 15 dana. Vezano uz izmjene toga instrumenta potrebno je još reći da su u travnju ukinute i odredbe odluka kojima je regulirano korištenje lombardnim kreditom unutar jednog dana, po kamatnoj stopi od 7 posto.

Naime, umjesto toga, od uvođenja HSVP-a banke se tijekom dana mogu na dnevnim prolaznim računima koristiti limitom kojem je sastavni dio iznos preostale mogućnosti korištenja lombardnim kreditom, pri čemu se ne obračunava naknada. Lombardni se kredit u takvoj situaciji odobrava samo na kraju radnog dana.

Za primjenu u prosincu 1999. i siječnju 2000., a uvezvi u obzir problem prijelaza u 2000., povećana je mogućnost korištenja lombardnim kreditom u usporedbi s iznosom založenih blagajničkih zapisa i ostalih vrijednosnih papira, kao i maksimalan broj dana korištenja kreditom.

Banke i štedionice koristile su se u 1999. lombardnim kreditom u prosječnom godišnjem iznosu od 155,4 milijuna kuna, s tim da je minimalni prosječni mjesecni iznos, 42,9 milijuna kuna, odobren u listopadu, a maksimalni, 302,8 milijuna kuna, u ožujku. Banke i štedionice u prosjeku su se lombardnim kreditom koristile 22 dana u mjesecu.

Kratkoročni kredit za likvidnost

U veljači je u instrumentarij monetarne politike Hrvatske narodne banke uključen kratkoročni kredit za likvidnost kako bi se bankama, uz uvjet da su solventne, pomoglo u premošćivanju likvidnosnih teškoća, do kojih je uglavnom došlo zbog sve izraženije nelikvidnosti gospodarstva, a koja se neminovno u konačnici odrazila i na finansijske institucije. Takav oblik financiranja kod središnje banke odnosio se u prvom redu na institucije kod kojih je bio prisutan sistemski rizik, odnosno čiji su likvidnosni problemi mogli ugroziti stabilnost cjelokupnoga finansijskog sustava.

Uvjeti odobravanja kredita i korištenja kratkoročnim kreditom za likvidnost izmjenjeni su u prosincu da bi se dodatno pojačao smisao ovog instrumenta kao izvora likvidnosti u krajnjoj nuždi, pri tome ostavljajući dovoljno prostora za diskrecijsko djelovanje u nepredviđenim situacijama. Izmjene su išle u smjeru diferencijacije kamatnih stopa, pa su one vezane uz kamatnu stopu lombardnoga kredita, i promjene roka korištenja tim kreditom, kao i u smjeru jasnijeg definiranja uvjeta odobravanja i prihvatljivoga kolateralala.

Kratkoročnim kreditom za likvidnost, uz djelomično penalizirajuću kamatnu stopu od 14 posto, koristilo se u 1999. godini devet banaka, što je rezultiralo prosječnim godišnjim korištenjem od 1.005,3 milijuna kuna. Prosječno mjesecno korištenje na razini sustava raslo je tijekom godine od 374,0 milijuna kuna, koliko je iznosilo u veljači, do maksimuma od 1.148,3 milijuna kuna, zabilježenih u kolovozu. S obzirom da od rujna počinju dospijevati rate većeg broja odobrenih kredita za likvidnost, u razdoblju koje je uslijedilo korištenje tim kreditima se postupno smanjuje.

Interventni kredit

S obzirom na postojeću organizaciju sustava platnog prometa, u 1999. još nije bilo moguće iz instrumentarija Hrvatske narodne banke isključiti instrument interventnoga kredita, a kako odredene bankarske institucije nisu potrebna sredstva uspjele pribaviti iz ostalih izvora, bile su primorane koristiti se ovim oblikom finančiranja središnje banke.

Interventnim se kreditom tijekom 1999. koristilo 11 banaka i 6 štedionica, uz godišnju kamatnu stopu od 19 posto. Prema statističkim podacima Hrvatske narodne banke, prosječan je godišnji iznos korištenja interventnim kreditom u 1999. bio na razini od 72,7 milijuna kuna. Međutim, taj se podatak mora promatrati uz određena ograničenja. Naime, u prva četiri mjeseca 1999. interventni je kredit korišten u prosječnom iznosu od 162,2 milijuna kuna. U preostalom se razdoblju korištenje ovim kreditom značajno smanjilo, što je u posljednjih pet mjeseci 1999. dovelo do prosječnoga korištenja od samo 18,9 milijuna kuna. Tako značajno smanjenje nije, međutim, samo odraz povrata dijela kredita od strane određenog broja institucija nego u većoj mjeri rezultat isključivanja iz statističke evidencije banaka i štedionica nad kojima je pokrenut stečajni postupak, a od kojih dio još nije vratio interventne kredite. Stoga se kao relevantan pokazatelj stvarnog iznosa primarne emisije po osnovi ovog kredita mogu uzeti podaci iz računovodstvene evidencije Hrvatske narodne banke, iz koje se vidi da su krajem 1999. ukupno korišteni interventni krediti bili na razini od 129,0 milijuna kuna. Od toga iznosa 19,7 milijuna kuna čine dospjeli, a nevraćeni krediti dviju institucija koje još uvijek posluju, dok

se preostalih 109,3 milijuna kuna odnosi na dospjele, a nevraćene interventne kredite institucija u stečaju.

U travnju 1999. donesena je nova Odluka o uvjetima i načinu odobravanja kratkoročnoga interventnog kredita, kojom je i ovaj instrument prilagođen uvjetima i načinu rada HSVP-a. Osim toga, a u usporedbi s prethodnom Odlukom kojom je bilo regulirano korištenje interventnim kreditom, izmjene su išle i prema jasnjem definiranju samoga instrumenta.

Repo aukcije

Tablica II.5.
Pregled održanih REPO aukcija,
u tisućama kuna i postocima

Datum aukcije	Ukupan iznos prihvaćenih ponuda	Vagana kamatna stopa (%)
5. siječnja 1999.	408.716,0	11,22
11. siječnja 1999.	550.378,0	11,93
15. siječnja 1999.	399.914,0	11,96
19. siječnja 1999.	281.713,0	11,98
22. siječnja 1999.	230.306,0	12,01
27. siječnja 1999.	230.102,0	12,00
28. siječnja 1999.	216.417,0	12,02
5. veljače 1999.	328.791,0	12,03
11. veljače 1999.	455.682,0	12,03
16. veljače 1999.	481.115,0	12,04
10. ožujka 1999.	538.691,0	12,03
17. ožujka 1999.	498.229,0	12,57
23. ožujka 1999.	601.896,0	12,46
1. travnja 1999.	454.069,0	12,53
12. travnja 1999.	154.017,0	12,62
22. travnja 1999.	320.575,0	12,52
29. travnja 1999.	493.430,0	12,52
4. svibnja 1999.	721.372,0	12,52
7. svibnja 1999.	432.643,0	12,52
14. svibnja 1999.	557.060,0	12,52
19. svibnja 1999.	152.956,0	12,52
21. svibnja 1999.	362.961,0	12,51
25. svibnja 1999.	372.671,0	12,51
9. lipnja 1999.	274.858,0	12,51
14. lipnja 1999.	361.611,0	12,50
7. srpnja 1999.	285.077,0	12,50
14. srpnja 1999.	111.852,0	12,51
30. srpnja 1999.	148.047,0	12,51
10. kolovoza 1999.	538.034,0	12,50
23. rujna 1999.	261.675,0	12,50
27. rujna 1999.	270.391,0	12,50
30. rujna 1999.	327.567,0	12,50
5. listopada 1999.	234.102,0	12,50
1. prosinca 1999.	303.762,0	12,50

Hrvatska narodna banka je u 1999. održala 34 repo aukcije blagajničkih i trezorskih zapisa. Interesantno je istaknuti činjenicu da je jednako toliko repo aukcija održano i u 1998., iz čega proizlazi da je proteklu godinu okarakterizirala relativna stagnacija u upotrebi ovog, inače vrlo efikasnog i sigurnog instrumenta monetarne politike. Naime, posredstvom repo aukcija središnja banka omogućava premošćivanje likvidnosnih poteškoća bankovnom sustavu s točno određenim iznosima i u vremenski specificiranom razdoblju, a to je karakteristika zbog koje njihova primjena sve više raste i u razvijenim finansijskim sustavima.

Prosječno plasirani iznos sredstava na repo aukcijama, koje je Hrvatska narodna banka održala u 1999., od 363,5 milijuna kuna, bio je tek nešto viši nego u 1998. (310,6 milijuna kuna), dok je prosječan broj banaka sudionika na aukcijama (13) ostao jednak kao i u 1998.

Prosječna vagana kamatna stopa postignuta na aukciji kretala se između 11,2 i 12,6 posto, dok je prosječna godišnja vagana kamatna stopa iznosila 12,3 posto. Za usporedbu, u 1998. ta je stopa bila na razini od 10,7 posto.

Blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke

U situaciji nedovoljno razvijenog tržišta državnih vrijednosnih papira kojima bi se provodile operacije na otvorenom tržištu te tako sterilizirao višak likvidnosti u bankovnom sustavu, Hrvatska narodna banka je i u 1999. usmjerena prema izdavanju vlastitih blagajničkih zapisa u kunama. Osim kunskih, Hrvatska narodna banka izdavala je i u 1999. blagajničke zapise nominirane u stranoj valuti.

Aukcije blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama, nominiranih u iznosima od 100.000,00, provodile su se metodom višestrukih cijena uz diskont. Redovne aukcije održavale su se svake srijede, a banke i štedionice mogle su upisivati blagajničke zapise u kunama s rokovima dospijeća od 35, 91 i 182 dana.

U 1999. može se izdvojiti nekoliko situacija koje su utjecale na pojavu značajnijih oscilacija upisa blagajničkih zapisa u kunama u usporedbi s dvije godine koje su joj prethodile. Prva od tih situacija odnosi se na likvidnosnu krizu određenog broja institucija zbog koje se sve do travnja upis blagajničkih zapisa u kunama smanjivao te je krajem ožujka gotovo pao ispod 500,0 milijuna kuna. Osim toga, tijekom godine također je bilo i nekoliko prijevremenih iskupa blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke, a na zahtjev banaka koje su ušle u likvidnosne teškoće.

Upisani kunski zapisi od travnja opet počinju pratiti stabilan rastući trend, potaknut dijelom i smanjivanjem mogućnosti korištenja lombardnim kreditom na blagajničke zapise nominirane u stranoj valuti.

Tijekom 1999. održane su i tri izvanredne aukcije blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama. Dvije, organizirane u listopadu, bile su potaknute prodajom Hrvatskih telekomunikacija, koja je u bankovnom sustavu stvorila značajan višak sredstva, što je rezultiralo stanjem upisanih zapisa krajem listopada većim od 1.600,0 milijuna kuna. Jedna izvanredna aukcija održana je i u prosincu kako bi se sterilizirao višak likvidnosti u sustavu nastao nakon prodaje Privredne banke Zagreb.

Kamatne stope na blagajničke zapise u kunama rasle su tijekom godine u rasponu od 1,0 postotnog boda, odnosno od 9,5 do 10,5 posto (za dospijeće od 35 dana), preko 1,05 postotna boda, ili od 10,50 do 11,55 posto (za dospijeće od 91 dan) pa do 1,5 postotnih bodova, ili od 11,0 do 12,5 posto (za dospijeće od 182 dana).

Hrvatska narodna banka je od kraja siječnja 1999. izdavala blagajničke zapise u eurima i američkim dolarima. Naime, s obzirom da je u europsku Ekonomsku i monetarnu uniju s početkom 1999. uveden euro kao zajednička valuta, i Hrvatska narodna banka je u svojim operacijama njemačku marku zamjenila eumom. Devizni blagajnički zapisi prodavali su se na aukcijama uz diskont, na rokove s dospjećem od 63, 91, 182 i 364 dana.

Tablica II.6.

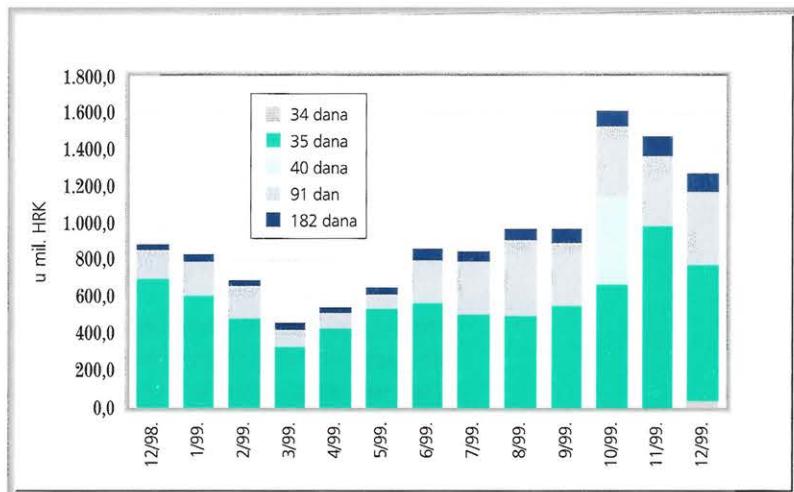
Pregled upisanih blagajničkih zapisa HNB-a u kunama, prema nominalnoj vrijednosti, u milijunima kuna

	35	91	182	34	40	96	187	Ukupno stanje na kraju mjeseca
	Rokovi dospijeća po danima (redovne aukcije)			Rokovi dospijeća po danima (izvanredne aukcije)				
prosinac 1998.	700,0	161,1	26,0					887,1
siječanj 1999.	613,6	184,6	37,0					835,2
veljača 1999.	488,7	176,1	33,0					697,8
ožujak 1999.	334,6	90,2	37,0					461,8
travanj 1999.	428,9	86,2	37,0					552,1
svibanj 1999.	538,7	82,4	37,0					658,1
lipanj 1999.	570,3	235,4	59,0					864,7
srpanj 1999.	506,6	285,9	54,0					846,5
kolovoz 1999.	500,2	412,6	57,0					969,8
rujan 1999.	555,5	339,7	79,5					974,7
listopad 1999.	668,6	373,2	91,5	485,0	3,5	2,5		1.624,3
studeni 1999.	992,7	372,7	108,5		3,5	2,5		1.479,9
prosinac 1999.	741,5	394,3	97,0	41,3		3,5	2,5	1.280,1

Kod upisa blagajničkih zapisa u stranoj valuti bilježimo nešto veću stabilnost nego kod upisa zapisa HNB-a u kunama, iako je i za njih u nekoliko navrata proveden prijevremeni iskup. Naime, tijekom godine stanje upisanih zapisa u stranoj valuti variralo je, u kunskoj protuvrijednosti, uglavnom između 1.400,0 i 1.800,0 milijuna kuna, pri čemu su banke također preferirale rokove dospijeća. S druge strane, kamatne stope na zapise u stranoj valuti, koje se formiraju prema LIBOR-u, kretale su se u nešto većim rasponima, a bile su podložne i učestalijim promjenama smjera kretanja, pri čemu su se uglavnom nalazile na dvostruko, pa i trostruko nižim razinama nego kamatne stope na zapise u kunama. Vezano uz rokove dospijeća zapisa, kao i u 1998., i u 1999. je i dalje prisutan veći interes za blagajničke zapise s kraćim rokovima dospijeća, i u stranim valutama i u domaćoj valuti.

Slika II.5.

Pregled upisanih blagajničkih zapisa HNB-a u kunama, po rokovima dospijeća, prema nominalnoj vrijednosti, stanje krajem mjeseca

Obvezna pričuva

Jedna od temeljnih dugoročnih odrednica monetarne politike Hrvatske narodne banke je sve veće oslanjanje na tržišno orijentirane instrumente te u skladu s tim, i smanjivanje udjela instrumenta obvezne pričuve u ukupnom instrumentariju. Međutim, kako bi sterilizirala visoke efekte primarne emisije, uzrokovane već navede-

nim razlozima, te očuvala stabilnost finansijskog sustava i domaće valute, Hrvatska narodna banka je i u 1999. morala koristiti instrument obvezne pričuve na isti način.

S obzirom na potrebu restriktivnosti monetarne politike tijekom godine, u ožujku je stopa obvezne pričuve u kunama povećana s 29,5 posto na 30,5 posto. Ostale odredbe kojima je reguliran instrument obvezne pričuve mijenjale su se u smislu prilagodbe HSVP-u.

Isplatom kamate na sredstva kunske obvezne pričuve izdvojene kod Hrvatske narodne banke, kao i na sredstva koja su banke imale obvezu održavati na svojim računima za namiru, a po osnovi stope remuneracije od 5,9 posto, donekle je ublaženo visoko opterećenje banka po toj osnovi.

Banke i štedionice dužne su obveznu pričuvu, osim u kunama, obračunavati i u stranoj valuti. Obvezna pričuva u stranoj valuti tijekom 1999. obračunavala se primjenom stope od 55 posto na propisanu osnovicu (prosječno dnevno stanje devizne štednje stanovništva s preostalim rokom dospijeća do 3 mjeseca u obračunskom razdoblju). Od ukupno obračunane obvezne pričuve u kunama, banke i štedionice dužne su minimalno 50 posto izdvajati na račune Hrvatske narodne banke u inozemstvu, dok maksimalno 50 posto mogu održavati prosječnim dnevnim stanjem na računima likvidnih deviznih potraživanja.

Nakon uvođenja eura kao zajedničke valute država članica europske Ekonomski i monetarne unije, od siječnja 1999. izdvajanje obvezne pričuve u stranoj valuti obavlja se u eurima i/ili američkim dolarima. Na izdvojeni iznos obvezne pričuve u stranoj valuti Hrvatska narodna banka isplaćivala je bankama i štedionicama kamatu na temelju stope remuneracije na obveznu pričuvu u stranoj valuti, koja se određuje prema tržišnoj kamatnoj stopi koju Hrvatska narodna banka ostvaruje na portfelj deviza koje su izdvojile banke i štedionice.

Depoziti na inozemne financijske kredite, devizne depozite i izdane garancije

Banke ovlaštene za poslovanje s inozemstvom bile su i tijekom 1999., kod uzimanja finansijskih kredita za konverziju u kune po poslovima koje su zaključile u svoje ime i za svoj račun ili u svoje ime i za račun druge domaće osobe, obvezne na poseban račun kod središnje banke izdvajati kunski depozit u visini: 30 posto od iznosa primljenih kredita s rokom povrata do 1 godine, 10 posto od vrijednosti izdanih garancija po kreditima za konverziju u kune s rokom povrata do 1 godine te 15 posto prosječnoga dnevнog stanja deviznih depozita stranih banaka.

Odredbe Odluke kojom su navedene obveze banaka regulirane mijenjane su tijekom 1999. samo u smislu prilagodbe načinu i uvjetima rada HSVP-a. Zbog toga je iz obračuna isključena subota, koja se prema pravilima rada HSVP-a ne smatra radnim danom.

2.2.3.

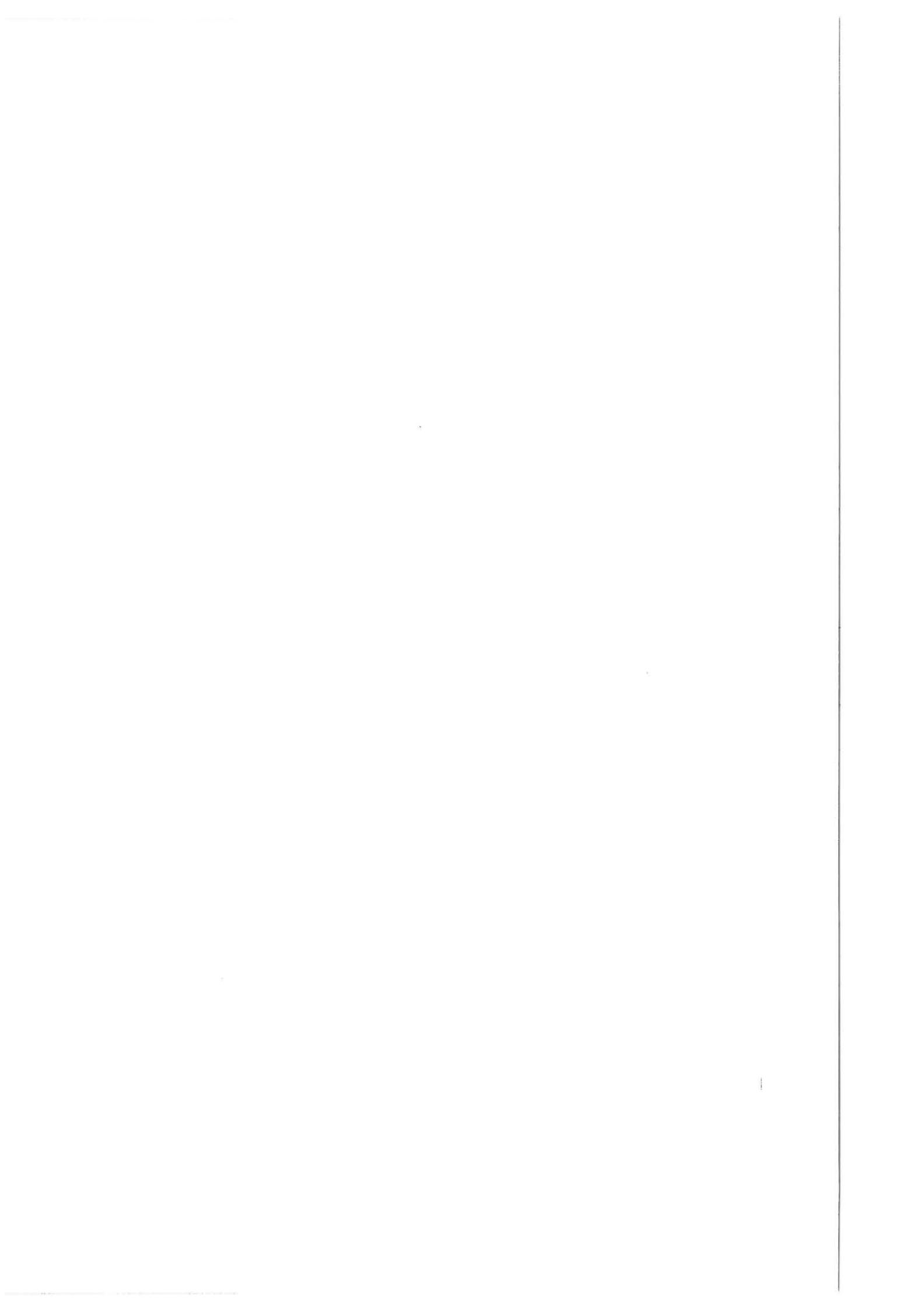
Kamatne stope Hrvatske narodne banke

Restriktivnost monetarne politike, kao jedno od obilježja 1999., očitovala se, između ostalog, i u kretanju kamatnih stopa Hrvatske narodne banke. U tom su smislu kamatne stope središnje banke povećavane tijekom godine, što je ujedno bilo u skladu s tržišnim kretanjima u okruženju, gdje je također zamijećeno podizanje opće razine kamatnih stopa.

Na aktivnoj strani korekcije su obavljene u ožujku, kada je kamatna stopa na lombardni kredit povećana s 12 na 13 posto, a eskontna stopa s 5,9 na 7,9 posto. Nadalje, u prosincu je došlo do izmjene odredaba kojima je regulirana kamatna stopa na kratkoročni kredit za likvidnost. Prema novim odredbama Odluke o kamatnim stopama Hrvatske narodne banke ta je stopa vezana uz stopu lombardnog kredita, a promijenjen je i rok korištenja kredita za likvidnost. Tako je stopa na lombardni kredit ujedno potvrđena kao referentna kamatna stopa Hrvatske narodne banke.

Razina kamatnih stopa ostvarenih na repo aukcijama tijekom 1999. također je slijedila trend porasta opće razine kamatnih stopa u okruženju. Nastavno na to, prosječna vagana kamatna stopa postignuta na repo aukcijama kretala se između 11,2 i 12,6 posto, dok je prosječna godišnja vagana kamatna stopa iznosila 12,3 posto. Za usporedbu, u 1998. ta je stopa iznosila 10,7 posto.

Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke također su pratile rastuće trendove. Tako su kamatne stope na blagajničke zapise HNB-a u kunama s rokom dospijeća od 35 dana tijekom godine narasle od 9,50 na 10,5 posto, zatim od 10,50 na 11,55 posto za blagajničke zapise upisane s rokom dospijeća od 91 dan te od 11,00 na 12,50 posto za blagajničke zapise upisane s rokom dospijeća od 182 dana. S druge strane, kamatne stope na zapise HNB-a u stranoj valuti, koje se formiraju prema LIBOR-u, kretale su se u nešto većim rasponima, a bile su podložne i učestalijim promjenama smjera kretanja. Međutim, one su i dalje ostale na dvostruko, pa i trostruko nižim razinama u usporedbi s kamatnom stopom na zapise HNB-a u kunama.

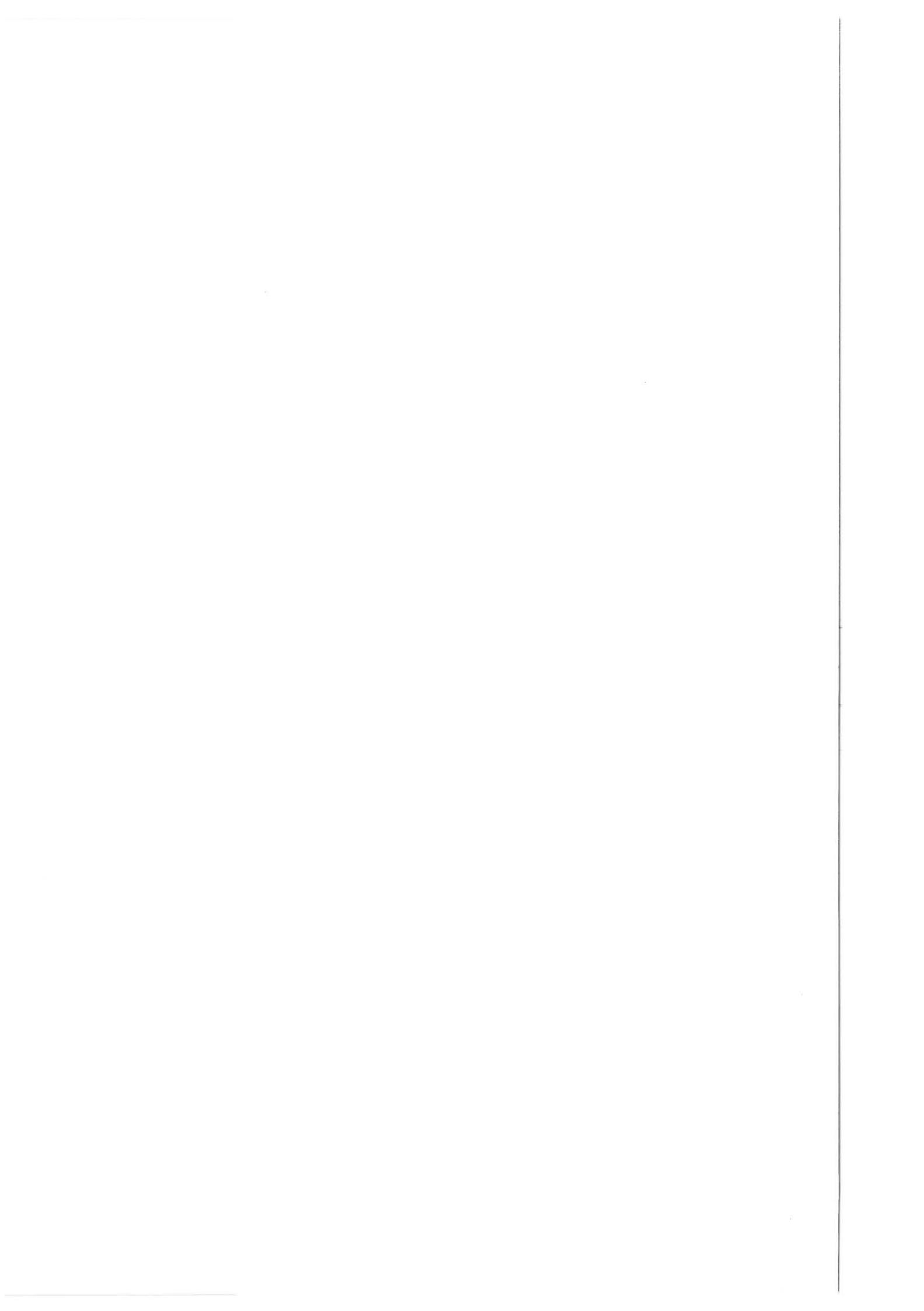

3

**MEDUNARODNI
ODNOSI**

HRVATSKA NARODNA BANKA - GODIŠNJE IZVJEŠĆE 1999

3.I.**Međunarodne novčarske institucije****3.1.1.****Odnosi Republike Hrvatske s Međunarodnim monetarnim fondom (MMF-om)****Financijske transakcije**

Kao fiskalni agent Republike Hrvatske i depozitar Međunarodnog monetarnog fonda, Hrvatska narodna banka vodi depozitne račune Međunarodnog monetarnog fonda te uredno podmiruje obveze koje proizlaze iz aranžmana koje je Republika Hrvatska sklopila s MMF-om: Olakšice za pretvorbu gospodarskog sustava (Systemic Transformation Facility – STF; odobrena 1994. u iznosu od 130,80 milijuna specijalnih prava vučenja (u nastavku: SPV)), Stand-by aranžmana (odobren 1994. u iznosu od 65,40 milijuna SPV-a) i Proširenog aranžmana (Extended Fund Facility – EFF; odobren 1997. u iznosu od 353,16 milijuna SPV-a). Tijekom 1999. godine na ime kamata za sva tri aranžmana plaćeno je 6,33 milijuna SPV-a; a na ime glavnice Stand-by i STF aranžmana plaćeno je ukupno 22,89 milijuna SPV-a, s tim da je Stand-by aranžman u cijelosti otplaćen. Kao članica Odjela specijalnih prava vučenja (pri MMF-u) Hrvatska je uredno servisirala i obveze koje proizlaze iz suksesijom naslijedenih obveza vezanih uz alokaciju specijalnih prava vučenja. Tijekom 1999. po toj je osnovi plaćeno 1,53 milijuna SPV-a.

U sklopu napora šire međunarodne zajednice da organizira pružanje pomoći najsiromašnjim i jako zaduženim zemljama putem Inicijativa za pomoći tako zaduženim zemljama (tzv. HIPC inicijativa) i uz nju vezane Olakšice MMF-a za restrukturiranje privreda zemalja s niskim dohotkom (Enhanced Structural Adjustment Facility – ESAF), i Republika Hrvatska daje svoj prilog financiranju navedene Inicijative. Na temelju Zaključka Vlade Republike Hrvatske od 7. listopada 1999., doprinos Republike Hrvatske sastoji se od pružanja beskamatnog zajma u iznosu od 519.161 SPV-a, tj. ukupne vrijednosti sredstava izdvojenih na ime Republike Hrvatske na posebnom, tzv. SCA-2 računu. Sredstva na tom računu, koji je MMF osnovao namjenski, radi financiranja HIPC inicijative, prethodno su prikupljena od država članica koje su plaćale povećane pristojbe i naknade na financijske olakšice.

Tablica III.I.
Stanje na dan 31.12. 1999.

RAČUN OPĆIH SREDSTAVA	SPV* (milijuna)	% kvote
Kvota	365,10	100,00
Depoziti MMF-a	508,18	139,19
ODJEL SPECIJALNIH PRAVA VUČENJA	SPV (milijuna)	% neto kumul. al.
Neto kumulativna alokacija	44,21	100,00
Depoziti Hrvatske	138,06	312,30
OBVEZE PODMIRENE U 1999. GODINI	SPV (milijuna)	
Otplata glavnice po Stand-by aranžmanu	6,54	-
Otplata glavnice po STF aranžmanu	16,35	-
Otplata kamata po svim aranžmanima	6,33	-
Trošak po EFF aranžmanu	0,81	-
Pristojba za članstvo u Odjelu SPV-a	0,01	-
Troškovi neto kumulativne alokacije	1,53	-

* SPV = specijalna prava vučenja

Od primitka Republike Hrvatske u članstvo MMF-a, sve obveze prema MMF-u podmiruju se redovito o dospijeću, u skladu s vrijedećim pravnim propisima.

Republika Hrvatska je u 1998. godini, na temelju Rezolucije Odbora guvernera MMF-a o povećanju kvote država članica – Jedanaesta opća revizija (Rezolucija br. 53-2.), stekla pravo povećati svoju kvotu u MMF-u za dodatnih 103,5 milijuna SPV-a. Zakonski preduvjet za upis povećane kvote ispunjen je donošenjem Uredbe o prihvaćanju povećanja kvote Republike Hrvatske u Međunarodnom monetarnom fondu (NN, br. 163/98.). Povećanje kvote stupilo je na snagu 10. veljače 1999., a realizacijom povećanja kvote na temelju Jedanaeste opće revizije, nova kvota Republike Hrvatske u MMF-u iznosi 365,1 milijun SPV-a.

Ostali oblici suradnje

U posljednjih nekoliko godina MMF poduzima niz poteza u cilju povećanja prepoznatljivosti vlastitih aktivnosti, kao i transparentnosti država članica. Među zemljama koje su se dobrovoljno uključile u projekte koje je pokrenuo MMF, nalazi se i Republika Hrvatska.

S tim u vezi, Republika Hrvatska pristupila je proteklih godina projektu Posebnog standarda statističkog izvješćivanja (engl. Special Data Dissemination Standard – SDDS), te objavljivanju sažetka godišnjeg izvješća MMF-a o Republici Hrvatskoj (engl. Public Information Notice – PIN). Nakon što je u 1999. godini MMF započeo objavljivati kompletna izvješća o gospodarstvu država članica, sačinjena na temelju konzultacija vezanih uz članak IV. Statuta MMF-a, Republika Hrvatska se dobrovoljno uključila i u taj projekt. Slijedom toga, nakon što je Izvršni odbor MMF-a prihvatio godišnje izvješće Izaslanstva MMF-a o Republici Hrvatskoj za 1999. godinu, to je izvješće javno objavljeno početkom 2000. godine.

U sklopu aktivnosti koje poduzima radi postizanja transparentnosti, MMF je u 1999. godini donio Kodeks o transparentnosti monetarne i finansijske politike. Kodeks je skup preporuka središnjim bankama i finansijskim institucijama, koje se ponajprije odnose na javnost rada tih institucija u provođenju monetarne i finansijske politike. Predstavnici Hrvatske narodne banke aktivno sudjeluju u pripremi uputa za primjenu Kodeksa.

Tijekom 1999. godine Hrvatska je nastavila održavati i redovite kontakte sa stručnjacima MMF-a. U tom su smislu u Hrvatskoj boravila tri izaslanstva MMF-a, predvođena novoimenovanim voditeljem Izaslanstva za Hrvatsku. Uz redovite godišnje konzultacije, koje se odvijaju prema članku IV. Statuta MMF-a, posjeti Izaslanstva bili su vezani i uz pregovore o mogućem novom finansijskom aranžmanu između Republike Hrvatske i MMF-a, kao i uz konzultacije glede makroekonomskе politike.

Također, u višednevnom posjetu Hrvatskoj u lipnju 1999. godine boravio je i izvršni direktor Konstituence MMF-a koja zastupa interes Hrvatske u organima odlučivanja MMF-a.

U cilju unapređivanja sustava računovodstva središnje banke, sustava nadzora nad poslovnim bankama, statistike platne bilance, te upravljanja međunarodnim pričuvama MMF je pružio dodatnu tehničku pomoć tijekom višekratnih posjeta stranih stručnjaka za navedena područja.

Redovito sudjelovanje Hrvatske u radu organa upravljanja MMF-a (Konstituence, Pripremnog odbora i Odbora guvernera) nastavljeno je i u 1999. godini. Predstavnici Hrvatske narodne banke sudjelovali su i u radu Godišnje skupštine Odbora guvernera Međunarodnog monetarnog fonda u Washingtonu, gdje je ostvaren niz

uspješnih susreta s predstavnicima međunarodnih finansijskih institucija, poslovnih banaka te investicijskih kuća.

Uz to, guverner HNB-a je u veljači 1999. sudjelovao na konferenciji MMF-a u Washingtonu "Desetljeće tranzicije: dostignuća i izazovi" (A Decade of Transition: Achievements and Challenges).

3.2.

Odnosi Republike Hrvatske s međunarodnim razvojnim bankama

Grupacija Svjetska banka (IBRD, IFC, IDA, MIGA), Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD), Međuamerička banka za razvoj (IDB)

- a) U skladu sa Zakonom o prihvaćanju članstva Republike Hrvatske u Međunarodnom monetarnom fondu i drugim međunarodnim finansijskim organizacijama na temelju suksesije (NN, br. 89/92.), Zakonom o prihvaćanju članstva Republike Hrvatske u Europskoj banci za obnovu i razvoj (NN, br. 25/93.) te Zakonom o prihvaćanju članstva Republike Hrvatske u Međuameričkoj banci za razvoj (NN, br. 94/93.) Hrvatska narodna banka obavlja funkciju depozitara, tj. vodi sve depozitne račune u vlasništvu navedenih međunarodnih finansijskih organizacija, a u ime i za račun tih finansijskih institucija, te obavlja finansijske transakcije s tim organizacijama kao platni agent države – Republike Hrvatske. Tijekom 1999. godine preko Hrvatske narodne banke redovito su uplaćivane dionice za koje je Republika Hrvatske preuzela obvezu upisa, a prema planovima otplate koje su utvrđile pojedine međunarodne finansijske institucije.

Tablica III.2.
Uplate izvršene u 1999. po osnovi članstva Republike Hrvatske u međunarodnim finansijskim organizacijama

Naziv	Iznos uplate u valuti	Stanje mjenica izdanih od strane Ministarstva financija (Promissory Notes)	
1. EBRD	EUR 1.365.334,00	EUR	1.215.666,67
2. IDB	a) HRK 1.476.847,58	USD (Redovni kapital - Ordinary Capital)	651.426,00
	b) DEM 27.500,00	DEM (Fond za specijalne operacije - FSO)	2.388.576,00
3. IBRD		HRK	73.555.334,73
4. IDA		HRK	437.666,65
5. MIGA		USD	202.334,00

- b) Korištenje i otplata kredita na temelju Ugovora o zajmu za prilagodbu finansijskog sektora i poduzeća (EFSAL), potpisanih 4. lipnja 1997. između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj u iznosu od 160 milijuna američkih dolara (Međunarodni ugovori objavljeni u "Narodnim novinama", br. 17. od 22. listopada 1997.), vrši se preko posebnog računa otvorenog kod Hrvatske narodne banke.
- c) Predstavnici Hrvatske narodne banke aktivno su sudjelovali u radu organa upravljanja međunarodnih finansijskih institucija – Svjetske banke i njezinih afiliacija (IBRD, IFC, IDA, MIGA), Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD), te Međuameričke banke za razvoj (IDB), kao i u radu pojedinih izaslanstava tih institucija. U srpnju 1999. godine u nastupnom posjetu Republici Hrvatskoj, u sklopu kojeg je posjetio i Hrvatsku narodnu banku, bio je novi direktor Konstituence EBRD-a u kojoj se nalazi i Hrvatska.

U skladu s općim razvojem automatizacije i informatičke tehnologije, u HNB-u (u Sektoru za odnose s inozemstvom i u Informacijsko-knjižničnom odjelu Sektora za istraživanja i statistiku) u lipnju 1999. instaliran je tzv. BOLD (Board On-Line Documents), softver za korištenje *on-line* baze podataka EBRD-a. Softver omogućava pristup svim dokumentima EBRD-a u njegovoj bazi podataka, pretraživanje baze i elektroničku komunikaciju među korisnicima, što uvelike smanjuje troškove tiskanja i distribucije dokumenata.

U redovnom poslovanju s međunarodnim finansijskim institucijama, Hrvatska narodna banka surađuje s Vladom Republike Hrvatske, Ministarstvom financija te ostalim organima državne uprave.

3.3.

Odnosi Hrvatske narodne banke s Bankom za međunarodne namire (BIS)

Hrvatska narodna banka je u 1999. godini nastavila suradnju s Bankom za međunarodne namire, nakon što je u njezino punopravno članstvo primljena sredinom 1997. Međutim, pitanje sukcesije dionica, kao i depozita i zlata bivše Narodne banke Jugoslavije još nije riješeno zbog nedostatka suradnje s jugoslavenske strane.

Guverner Hrvatske narodne banke bio je nazočan redovnim mjesecnim sastancima, kao i Godišnjoj skupštini, gdje je ostvario niz značajnih kontakata s visokim dužnosnicima BIS-a i središnjih banaka članica BIS-a.

Na Izvanrednoj skupštini BIS-a održanoj u studenome 1999. godine, a u radu koje su sudjelovali i predstavnici HNB-a, izglasane su izmjene Statuta kojima se smanjuje propisani minimalni broj godišnjih sastanaka Odbora guvernera, osigurava izuzeće BIS-ove imovine i sredstava od prisilnog izvršenja naplate, te se proširuju definicije države i središnje banke. Definicija središnje banke proširena je kako bi se omogućilo primanje Europske središnje banke u BIS.

Hrvatska narodna banka sudjelovala je u aktivnostima Banke za međunarodne namire vezane uz koordinaciju tehničke pomoći središnjih banaka Skupine G-10 središnjim bankama država Srednje i Istočne Europe. U tom smislu, ostvareno je više bilateralnih kontakata, u kojima su načelno dogovoreni različiti oblici pružanja tehničke pomoći.

Također, predstavnici Hrvatske narodne banke su u 1999. godini sudjelovali u radu regionalnih skupina Bazelskog odbora za superviziju banaka i Odbora za platni sustav i namiru.

3.4.

Suradnja Hrvatske narodne banke s drugim međunarodnim institucijama

Hrvatska narodna banka je i tijekom 1999. godine sudjelovala u radu Vladine međuresorske radne skupine za pristupanje Republike Hrvatske u članstvo Svjetske trgovinske organizacije (World Trade Organization), i to u dijelu koji se odnosi na pitanja vezana uz bankarski i devizni sustav te makroekonomsku politiku. Međutim, valja istaknuti da je prilagodba zakona i drugih propisa Republike Hrvatske s toga područja načelima Svjetske trgovinske organizacije (načelo nediskriminacije,

načelo najpovlaštenije nacije – tzv. MFN klauzula) uvelike već prethodno obavljena. Završetak pregovora očekuje se tijekom 2000. godine.

Hrvatska narodna banka surađivala je i s drugim međunarodnim finansijskim institucijama. U Hrvatskoj su u kraćim posjetima i ove godine boravili predstavnici Japanskog centra za međunarodne financije (JCIF), kao i Instituta za međunarodne financije (IIF). Cilj tih posjeta bio je upoznavanje sa stanjem u hrvatskom gospodarstvu i izrada adekvatnog izvješća.

3.5.

Međunarodni platni promet i odnosi s inozemnim bankama

3.5.1.

Platni promet s inozemstvom

Tijekom 1999. godine poslovi platnog prometa s inozemstvom kontinuirano su se povećavali ubrzanom dinamikom. S tim u vezi, svakodnevno su izvršavani nalozi za plaćanje u inozemstvo za vlastite potrebe i po nalogu Ministarstva financija Republike Hrvatske (nostro i loro doznake). Priljevi Hrvatske narodne banke iz inozemstva (loro doznake) ostvareni su na temelju prodaje kovanica i prigodnog novca.

Republika Hrvatska je radi uvodenja eura kao zajedničke valute država članica Europske unije izvršila konsolidaciju postojećih tekućih računa Hrvatske narodne banke u inozemstvu. Na temelju Odлуке Komisije za međunarodne pričuve zatvoreni su paralelni računi u nacionalnim valutama država članica europske Ekonomske i monetarne unije kod banaka kod kojih je otvoren račun u eurima (računi u njemačkim markama i račun u belgijskim francima). Hrvatska narodna banka ima ukupno 19 tekućih računa otvorenih u inozemstvu, i to: osam računa u eurima, pet računa u američkim dolarima, te po jedan račun u austrijskim šilingima, francuskim francima, talijanskim lirama, japanskim jenima, švicarskim francima i britanskim funtama. Ujedno su zatvoreni tekući računi u švedskim krunama, danskim krunama, norveškim krunama i kanadskim dolarima.

Stručne službe Hrvatske narodne banke izvršile su tijekom 1999. godine analizu ponuda središnjih i komercijalnih banaka na temelju kojih su otvoreni računi za čuvanje vrijednosnica – tzv. custody računi kod središnjih banaka, komercijalnih banaka, te međunarodne depozitarne institucije Clearstream Banking, Luxembourg, čime je omogućeno efikasnije i sigurnije ulaganje međunarodnih pričuva u inozemne vrijednosne papire. Hrvatska narodna banka ima otvorenih šest računa za čuvanje vrijednosnica u četiri zemlje.

Pripreme za ulazak u novo tisućljeće bile su veliki izazov glede problema i teškoća koje su mogle nastati prilikom korištenja računalne i komunikacijske opreme, programa, podataka i dokumenata. SWIFT je već početkom 1998. godine donio program priprema za 2000. godinu, u sklopu kojega su korisnici u utvrđenim rokovima bili obvezni izvršiti testiranje cijelog paketa. Hrvatska narodna banka uspješno je testirala navedeni program.

U okviru priprema unutar Hrvatske narodne banke vezanih uz prevladavanje "problema 2000." (problema Y2K), izrađen je prijedlog "Interne procedure – Pričuvni plan HNB-a za Y2K", u kojem je, u slučaju nemogućnosti uspostavljanja veze sa SWIFT-om u prijelaznom kritičnom razdoblju, detaljno razrađen postupak slanja, odnosno primanja međunarodnih finansijskih poruka putem poštanskih pošiljki, teleksa ili telefaksa.

Radi sigurnosnih razloga testirani su svi telegrafske ključevi s domaćim i inozemnim bankama (40 telegrafskih ključeva s bankama iz 12 zemalja), pri čemu su mnogi zamjenjeni novima. Ujedno su ažurirane Liste ovlaštenih potpisnika navedenih banaka.

Hrvatska se narodna banka koristi SWIFT-ovom mrežom i IBM-ovim operativnim sustavom MERVA/2 OS2 za obavljanje transakcija s inozemstvom. S obzirom da je u međuvremenu između IBM-a i SWIFT-a sklopljen ugovor o ukidanju MERVA/2 OS2 proizvoda i prijelazu na SWIFT Alliance proizvod, Sektor za odnose s inozemstvom započeo je pripreme glede zamjene postojeće programske podrške novom. Kako je krajnji rok za zamjenu siječanj 2001. godine, u suradnji s ostalim sektorima u Hrvatskoj narodnoj banci dogovorena je interna procedura vezana uz nabavu potrebnog hardvera i softvera, te su izrađeni svi stručni prijedlozi za uvođenje novoga operativnog sustava.

3.5.2.

Odnosi s inozemnim bankama

Zbog poremećaja na svjetskim finansijskim tržištima, a osobito u Rusiji i u tranzicijskim zemljama, te stalnim političkim pritiscima na gospodarstva određenih zemalja i regija, Direkcija za međunarodni platni promet i odnose s inozemnim bankama pojačala je aktivnosti praćenja gospodarskih i finansijskih kretanja u pojedinim državama i regijama. Poseban je naglasak stavljen na analizu bankarskih sustava, stupanj povezanosti država, odnosno regija s Republikom Hrvatskom, te posebno s hrvatskim bankama i institucijama s ciljem efikasnog uključivanja hrvatskih banaka u svjetske finansijske tokove. U okviru navedenoga, redovito su praćeni boniteti, tj. kreditna sposobnost država i banaka kao i ostalih institucija, i to za potrebe Hrvatske narodne banke, Vlade Republike Hrvatske te za posebne potrebe domaćih banaka. Ovaj opsežan i zahtjevan posao praćenja rizika i kreditne sposobnosti država i banaka (risk management) dijelimo u tri stupnja prioriteta.

Skupini prvog stupnja prioriteta pripadaju države i banke (komercijalne i investicijske) u koje Hrvatska narodna banka plasira međunarodne pričuve (12 država i 50 banaka). Predstavnici Sektora za odnose s inozemstvom članovi su Komisije za međunarodne pričuve, u radu koje aktivno sudjeluju te predlažu Popis država, banaka i investicijskih banaka u koje Hrvatska narodna banka može plasirati međunarodne pričuve.

Skupini drugog stupnja prioriteta pripadaju države i banke kod kojih domaće banke drže dio svojih obveznih pričuve prema Odluci o obveznoj rezervi banaka i štedionica. Uz to, u tu skupinu ubrajamo države i njihove institucije s kojima Republika Hrvatska ima dobre susjedske i poslovne odnose (npr. Bosna i Hercegovina, Slovenija, Makedonija, tranzicijske zemlje, države članice CEFTA-e i sl.), te također, države s kojima Republika Hrvatska želi gospodarski i politički regulirati odnose (npr. SR Jugoslavija, tj. Crna Gora).

U skupinu trećeg stupnja prioriteta praćenja boniteta ubrajaju se države i banke koje prati Hrvatska narodna banka za svoje potrebe ili na zahtjev Vlade Republike Hrvatske i njezinih ministarstava, Hrvatskog državnog sabora i njegovih odbora: Odbora za financije i državni proračun i Odbora za gospodarstvo, kao i za potrebe suradnje s HBOR-om. Za redovito praćenje bonitetnih izvješća o državama i bankama koriste se podaci iz više izvora: dnevna i mjesečna izvješća međunarodno priznatih agencija za ocjenu kreditnog rizika (Fitch IBCA, Moody's, Standard & Poor's, Dun & Bradstreet), kao i iz ostalih relevantnih izvora (finansijska izvješća inozemnih banaka, dnevni tisak, informacije do kojih se dolazi preko Interneta, in-

terni arhiv, interni podaci Sektora za odnose s inozemstvom i arhiv Hrvatske narodne banke, podaci ministarstava i agencija).

Bankovna kriza u Republici Hrvatskoj, od imenovanja privremenih upravitelja pa sve do pokretanja stečajnih postupaka, pokrenula je čitav niz upita inozemnih središnjih i komercijalnih banaka, slijedom kojih je intenzivirana i redovito održavana korespondencija s njima.

Direkcija je redovito pratila rad Međunarodne trgovačke komore u Parizu kao i promjene u međunarodnim standardima (ISO standardi), na temelju kojih je izradila dopune Uputa o upotrebi slovnih kratica i brojčanih oznaka za zemlje i novčane jedinice u platnom prometu s inozemstvom. Sve promjene i dopune u 1999. godini objavljene su u "Narodnim novinama" (ISO 4217 — Popis novčanih jedinica i drugih platnih sredstava i njihovih oznaka, te ISO 3166 — Popis zemalja i njihovih oznaka).

Zbog povećanog opsega lažnog predstavljanja i brojnih pokušaja prijevara te neovlaštenog iznošenja novca iz Republike Hrvatske pojačane su aktivnosti na pravodobnom i redovitom informiranju inozemstva, a radi zaštite ugleda Republike Hrvatske. Vezano uz ta pitanja usko se surađivalo s Uredom za sprječavanje pranja novca pri Ministarstvu financija, kao i s inozemnim korespondentnim bankama.

S obzirom na stalne promjene u bankovnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine, a vezano uz brojne upite i velik interes komitenata hrvatskih poslovnih banaka, redovito su održavani kontakti s Agencijom za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i Centralnom bankom Bosne i Hercegovine, a dobiveni podaci (popisi ovlaštenih banaka, boniteti i izvješća o poslovanju banaka, promjene vezane uz udruživanje banaka i dr.) distribuirani su hrvatskim bankama ovlaštenim za rad s inozemstvom.

Tijekom 1999. godine organizirano je više od 140 sastanaka s predstavnicima inozemnih banaka (središnjih i komercijalnih), investicijskih fondova, inozemnih veleposlanstava te drugih finansijskih institucija, kao i domaćih banaka i institucija. Proces privatizacije domaćih banaka i javnih poduzeća izazvao je velik interes stranih investitora i ostalih posrednika za sadašnju makroekonomsku, gospodarsku i političku situaciju, kao i za prognoze razvoja gospodarstva Republike Hrvatske u 2000. godini. Za potrebe organizacije sastanaka izrađivane su informacije o poslovanju inozemnih banaka i finansijskih institucija, koje uključuju opće podatke o inozemnoj banci, odnosno finansijskoj instituciji (vlasništvo, pravni status), korespondentske i kontokorentne odnose s Hrvatskom narodnom bankom, kreditne odnose inozemne banke, odnosno finansijske institucije, s hrvatskim poslovnim bankama i institucijama te analizu finansijskih izvješća banaka, odnosno finansijskih institucija.

Specifične aktivnosti Sektora za odnose s inozemstvom bile su vezane uz sudjelovanje u radu više međudržavnih komisija i odbora pri Ministarstvu gospodarstva, Ministarstvu financija, Vladinu Uredu za europske integracije, Hrvatskoj gospodarskoj komori i drugim tijelima državne uprave osnovanim radi unapređenja suradnje s državama članicama Europske unije, kao i tranzicijskim zemljama (Rumunjska, Slovačka, Češka, Bugarska, Rusija). Posebno treba naglasiti sudjelovanje u radu predstavnika Sektora za odnose s inozemstvom, kao redovitih članova, u Hrvatskom odboru za računovodstvene standarde, Međunarodnoj trgovачkoj komori u Parizu (International Chamber of Commerce, ICC), Međuministarstvom vijeću za osiguranje izvoza pri Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak (zaduženog za promicanje i osiguranje hrvatskog izvoza) te u Upravnom odboru Zavoda za platni promet.

Sektor za odnose s inozemstvom bio je osobito aktivan u radu raznih odbora i stručnih skupina koji su se bavili pitanjima sukcesije prava i obveza bivše SFRJ kao i zaostalih pitanja reprograma inozemnog duga (tzv. Pariški i Londonski klub). Iz paketa Pariškog kluba Republika Hrvatska je do sada potpisala bilateralne sporazume s 14 zemalja, osim s Italijom, s kojom se još usuglašavaju podaci. Usprkos činjenici da je Republika Hrvatska pravni sljednik u postupku sukcesije, Hrvatska narodna banka sudjeluje kao stručno tijelo u izradi materijala, podataka i prijedloga, osobito kod zaostalih pitanja reprograma inozemnog duga, potraživanja od Ruske Federacije zbog nepodmirenog salda na klirinškom računu bivše Narodne banke Jugoslavije, pohranjenog zlata i deviza kod BIS-a, deviznih pričuva bivše Narodne banke Jugoslavije na računima u inozemstvu kao i svih pojedinačnih nerijesenih slučajeva sukcesije gdje domaće banke imaju potraživanja ili dugovanja prema bivšoj SFRJ.

U skladu sa Zakonom o načinu likvidacije poslovanja Glavne filijale Jugobanke, d.d., Beograd, Vlada Republike Hrvatske u svibnju 1999. godine imenovala je Radnu skupinu za razrješenje dužničko-vjerovničkih odnosa likvidiranih filijala Jugobanke, d.d., Beograd. Radna je skupina osnovana s primarnim ciljem utvrđivanja odnosa filijala prema centrali Jugobanke, d.d., Beograd, Narodnoj banci Jugoslavije, JUBMES-u i pravnim osobama sa sjedištem izvan Republike Hrvatske, a unutar bivše SFRJ. Jedan od nositelja zadataka bila je i Hrvatska narodna banka, tako da su predstavnici Direkcije bili izravno uključeni u rad Radne skupine. U suradnji sa Sektorom nadzora i kontrole, Direkcijom pravnih poslova i Direkcijom za statistiku provedena su razna istraživanja i izrađeni prijedlozi rješenja pojedinih spornih pitanja vezanih uz Jugobanku, d.d., Beograd, za koja je u sklopu Radne skupine bila zadužena Hrvatska narodna banka.

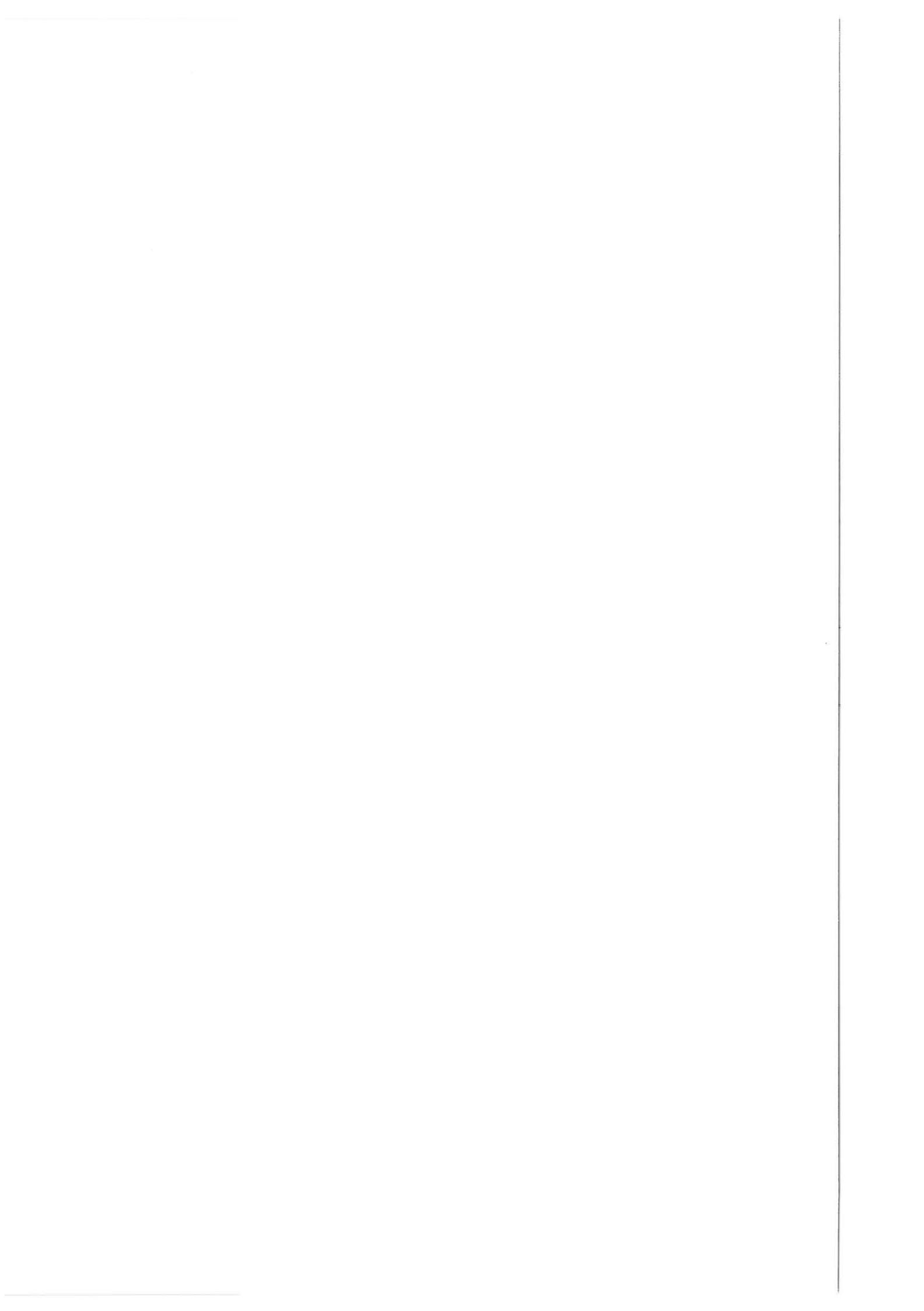
Redovito su dostavljane publikacije Hrvatske narodne banke (Bilteni, Godišnje izvješće i sl.) na više od 200 adresa u 50 zemalja širom svijeta.

4

**BANKOVNI SUSTAV
U REPUBLICI HRVATSKOJ**

Hrvatska Narodna Banka - Godišnje izvješće 1999

Bankovni sustav Republike Hrvatske u 1999. godini činile su 53 banke (uključujući jednu podružnicu inozemne banke) i 34 štedionice (uključujući četiri stambene štedionice). Ukupna aktiva bankovnog sektora¹ iznosila je na kraju 1999. 95,2 milijarde kuna, od čega se na banke odnosi 98,45 posto, dok se na štedionice odnosi tek 1,55 posto.

Godina 1999. prva je godina u kojoj je zabilježen pad broja subjekata bankovnog sustava: 7 banaka i jedna štedionica otišle su u stečaj, a osnovana je samo jedna nova stambena štedionica.

Hrvatske banke su banke univerzalnoga karaktera, a to je bila njihova osnovna značajka i prethodnih godina. Banke i štedionice koje su osnovane kao društva s ograničenom odgovornošću prije stupanja na snagu Zakona o bankama trebale su se do kraja 1999. preoblikovati u dionička društva, što su i učinile (osim jedne štedionice). Veliko ovlaštenje imalo je 48 banaka, što znači da su ispunjavale uvjete za obavljanje poslova platnog prometa i kreditnih poslova s inozemstvom, a malo ovlaštenje imalo je 5 banaka. Četiri najveće banke imale su udio od 57,71 posto u ukupnoj aktivi banaka, što znači da se njihov udio u ukupnoj aktivi povećao u usporedbi s 1998. kada je iznosio 53 posto.

U pretežito državnom vlasništvu na kraju 1999. još je bilo 8 banaka, ali već u siječnju 2000. taj broj pada na 5, nakon prodaje Privredne banke Zagreb i njenih banaka kćeri – Krapinsko-zagorske banke d.d., Krapina i Laguna banke d.d., Poreč. Splitska i Riječka banka, koje su po veličini aktive na trećem i četvrtom mjestu, nalaze se u procesu privatizacije. U pretežito stranom vlasništvu bilo je na kraju 1999. 13 banaka.

Nakon što su pojedine banke čije je poslovanje bilo rizično (visoke kamatne stope, odobravanje kredita povezanim osobama, nedostatak brige za osiguranje i naplatu potraživanja) postale nesposobne za izvršavanje svojih obveza, prema njima su u 1999. morale biti poduzete drastične mjere isključivanja s tržišta. Nad 7 banaka i jednom štedionicom otvoren je stečajni postupak (Ilirija banka, Glumina banka, Gradska banka, Komercijalna banka, Županjska banka, Neretvansko gospodarska banka i Promdei banka te Invest štedionica). Za Trgovačko-turističku banku, Štedioniku Mediteran i Štedioniku Gold podneseni su Trgovačkom sudu prijedlozi za stečaj. Prijedlog za stečaj Trgovačko-turističke banke još je u postupku na Visokom trgovačkom sudu, a za Štedioniku Mediteran i Štedioniku Gold Trgovački je sud odbio prijedloge za stečaj te im je, u 2000. godini, oduzeto odobrenje za rad.

Na kraju 1999. u dvije je banke bio u tijeku proces sanacije. Sanacija Dubrovačke banke započela je još 1998., dok je odluka o sanaciji Croatia banke donijeta tijekom 1999.

Godina 1999. karakteristična je i po početku primjene novog Zakona o bankama, na temelju kojeg je Hrvatska narodna banka u bankama s teškoćama u poslovanju imenovala privremene upravitelje i povjerenike. U tijeku 1999. privremeni upravitelji imenovani su u nekoliko banaka, od kojih je jedna još u sanaciji, a druge su u međuvremenu otišle u stečaj. Na kraju 1999. dvije su banke imale privremene upravitelje (Hrvatska gospodarska banka i Agroobrtnička banka). Privremeni upravitelj se imenuje kada su potencijalni gubici veći od jamstvenoga kapitala te kad je banka nesposobna za plaćanje. Za obje je banke u 2000. upućen prijedlog Trgovačkom sudu za pokretanje stečajnog postupka. U nekoliko banaka s velikim gubicima u poslovanju imenovani su povjerenici Hrvatske narodne banke.

¹ Svi podaci u ovom dijelu su privremeni.

Nakon što je iz hrvatskog bankovnog sustava otklonjen dio bolesnih finansijskih institucija, u 1999. se primjećuje blaga tendencija stabiliziranja sustava. Nakon gubitka u 1998., u 1999. je na razini bankovnog sustava (banke i štedionice) ostvarena dobit od 633 milijuna kuna, depoziti su nakon pada u prvoj polovici 1999. počeli u drugoj polovici godine polako, ali kontinuirano rasti. Povoljan je pokazatelj i smanjenje kamatnih stopa banaka. S obzirom na relativno nepovoljna kretanja u hrvatskom gospodarstvu i na dubinu bankovne krize nije realno očekivati brz i lak oporavak bankovnog sustava u cijelini te njegovo preoblikovanje u moderan bankovni sustav.

Nakon rješavanja aktualnih kriznih situacija težište je na dugoročnijim rješenjima, kao što je restrukturiranje bankovnog sustava te dokapitalizacija, i to prije svega privlačenjem strateških ulagača, što znači novu tehnologiju i novu kvalitetu poslovanja. U Slavonskoj banci i Privrednoj banci Zagreb uspješno je obavljena privatizacija, dok se u drugim velikim bankama, koje su prošle postupak sanacije, provode pripreme za privatizaciju.

4.I.

Struktura bilance banaka

Ukupna aktiva banaka iznosila je na kraju 1999. 93,8 milijardi kuna, što je u usporedbi s 103,2 milijarde kuna na kraju 1998. pad od 9,1 posto. Taj pad aktive nije samo rezultat manjeg broja banaka nego i primjene nove bankovne regulative na izvještavanje u 1999. Naime, u 1999. prvi je put primijenjena nova bankovna regulativa prema kojoj se način izvještavanja gotovo u cijelosti približava Međunarodnim računovodstvenim standardima. Tako je promijenjena politika iskazivanja pojedinih stavki aktive (kao što su, primjerice, krediti i kamate), tako da se one sada iskazuju korigirane (umanjene) za posebne pričuve za identificirane gubitke. Također, posebne pričuve za neidentificirane gubitke odbitna su stavka ukupne aktive. Ako bismo isključili taj utjecaj, pad aktive iznosio bi približno 2,5 posto.

4.1.1.

Struktura aktive banaka

Tablica IV.I.

Zbirna bilanca banaka, 31. prosinca 1999., u milijunima kuna i postotcima

	Iznos	Udjel		Iznos	Udjel
IMOVINA			OBVEZE I KAPITAL		
Gotovina	1.248,3	1,3	Krediti od finansijskih institucija	5.328,7	5,7
Depoziti kod HNB-a	8.535,6	9,1	Depoziti ţiro i tekućih računa	9.173,7	9,8
Depoziti kod bankovnih institucija	10.316,9	11,0	Štedni depoziti	13.845,2	14,8
Trezorski zapisi i blag. zapisi HNB-a	3.147,9	3,3	Oročeni depoziti	34.425,2	36,7
Trgovački portfelj vrijednosnih papira	1.102,4	1,2	Ostali krediti	15.055,3	16,0
Krediti finansijskim institucijama	1.247,2	1,3	Izdani dužnički vrijednosni papiri	36,7	0,0
Krediti ostalim komitentima	45.459,9	48,5	Izdani podređeni instrumenti	102,3	0,1
Investicijski portfelj vrijednosnih pap.	15.409,9	16,4	Izdani hibridni instrumenti	79,4	0,1
Ulaganja u podružnice i trg. društva	1.771,9	1,9	Kamate, naknade i ost. obvezne	4.820,2	5,1
Preuzeta imovina	429,4	0,5	UKUPNO OBVEZE	82.866,7	88,3
Materijalna imovina i softver	3.268,3	3,5	Dionički kapital	8.285,0	8,8
Kamate, naknade i ostala imovina	2.666,2	2,8	Dobit ili gubitak tekuće godine	704,2	0,7
Posebne pričuve za neidentificirane gubitke	-783,5	-0,8	Zadržana dobit (gubitak)	-250,6	-0,2
			Pričuve	2.215,1	2,4
			UKUPNO KAPITAL	10.953,7	11,7
UKUPNO IMOVINA	93.820,4	100,0	UKUPNO OBVEZE I KAPITAL	93.820,4	100,0

Krediti ostalim komitentima (nebankarskom sektoru) iznosili su 45,4 milijarde kuna ili 48,5 posto aktive banaka, što je pad u usporedbi s prošlom godinom kad su ti krediti iznosili 48,5 milijardi kuna ili 51 posto ukupne aktive. Do pada kredita u usporedbi s 1998. došlo je dijelom zbog prijenosa refinanciranih kredita iz bilance Privredne banke Zagreb na Republiku Hrvatsku, a dijelom zbog smanjenja broja banaka. Prema roku dospijeća, 45 posto su krediti do godine dana, a 55 posto dugoročni krediti. Na drugom je mjestu po udjelu u aktivi, sa 16,4 posto, investicijski portfelj vrijednosnih papira. Investicijski portfelj vrijednosnih papira čine instrumenti tržišta novca, obveznice i dionice, od čega 14,1 posto udjela u aktivi banaka čine obveznice Republike Hrvatske. Depoziti kod bankovnih institucija iznose 11,0 posto aktive banaka, od čega su najznačajniji depoziti kod inozemnih banaka (8,85 posto). Depoziti kod Hrvatske narodne banke iznose 9,1 posto ukupne aktive, od čega izdvojena obvezna pričuva čini 8,8 posto. Materijalna imovina čini 3,5 posto, a trezorski zapisi Ministarstva financija i blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke čine 3,3 posto aktive banaka. Prema valutnoj strukturi, 27,5 posto aktive banaka je u stranoj valuti. Dio aktive koji nosi kamatu iznosi 87,9 posto, dok je preostalih 12,1 posto materijalna, preuzeta i ostala imovina, te trgovački i investicijski portfelj banaka.

4.1.2.

Struktura pasive banaka

Obveze banaka činile su 88,3 posto pasive, a kapital 11,7 posto. Depoziti (žiroraćuni i tekući računi, štedni depoziti i oročeni depoziti) činili su 61 posto pasive banaka. Oročeni depoziti iznosili su 60 posto depozita, a 76 posto svih depozita bilo je u stranoj valuti. Primljeni krediti (krediti od finansijskih institucija i ostali krediti) iznosili su 21,6 posto bilance banaka. Od ukupno primljenih kredita 26 posto primljeno je od domaćih finansijskih institucija (HBOR-a, HNB-a i ostalih finansijskih institucija), 12 posto ih je primljeno od Republike Hrvatske, a 62 posto od stranih subjekata (uglavnom stranih finansijskih institucija). Od primljenih kredita 81,5 posto ima rok dospijeća dulji od godine dana. Kamate, naknade i ostale obveze iznosile su 5,1 posto pasive banaka.

Dionički kapital iznosio je 8,3 milijarde kuna i smanjio se za 11 posto u usporedbi s 1998., zbog smanjenja broja banaka. Također, njegov se udio u pasivi smanjio s 9,9 posto u 1998. na 8,8 posto u 1999. Ukupni kapital (dionički kapital, pričuve i dobit ili gubitak) iznosio je na kraju 1999. 10,9 milijardi kuna i za 11 posto je povećan u usporedbi s 1998. zbog ostvarene dobiti u 1999.

4.2.

Jamstveni kapital i adekvatnost kapitala

Jamstveni kapital banaka sastoji se od temeljnoga kapitala banke i dopunskoga kapitala koji ne smije prelaziti visinu temeljnoga kapitala banke. Banke su dužne jamstveni kapital držati na odgovarajućoj razini da bi u svakom trenutku bile u stanju pokriti eventualne gubitke. Jamstveni kapital bankovnog sustava na kraju 1999. iznosio je 10,4 milijarde kuna, dok je na kraju 1998. iznosio 9,5 milijardi kuna. Četiri su banke iskazale na kraju 1999. negativan jamstveni kapital (na kraju 1998. – sedam banaka).

Koeficijent adekvatnosti kapitala mjera je solventnosti i stabilnosti banke. U omjer se uzima jamstveni kapital i aktiva klasificirana i ponderirana prema stupnjevima rizičnosti. Prema Zakonu o bankama banka je dužna opseg svoga poslovanja uskladivati tako da koeficijent adekvatnosti iznosi najmanje 10 posto.

Na razini bankovnog sustava koeficijent je u 1999. iznosio 19,3 posto, dok je na kraju 1998. bio niži (12,6 posto) zbog relativno velikog broja banaka s negativnim jamstvenim kapitalom. Osim toga, na povećanje koeficijenta adekvatnosti kapitala u odnosu prema prethodnoj godini utjecala je i primjena nove bankovne regulative u 1999. prema kojoj se ponderiranjem dobiva nešto manja rizična aktiva. Primjerice, veliki i najveći krediti ne ponderiraju se ponderiraju 200 i 300 posto, kao što je bilo propisano u prethodnoj godini. Osim četiriju banaka s iskazanim negativnim jamstvenim kapitalom i jedne banke koja nije ostvarila propisanu adekvatnost kapitala, sve ostale banke na kraju 1999. iskazale su relativno visoku adekvatnost kapitala.

4.3.

Kvaliteta aktive banaka

Procjena kvalitete aktive najznačajniji je element procjene stabilnosti poslovanja banke i bitno utječe na poslovni rezultat banke. Odlukama Hrvatske narodne banke, donesenim na temelju Zakona o bankama, detaljno je propisano raspoređivanje plasmana banke prema rizičnosti i izračunavanje potrebnih posebnih pričuve za identificirane potencijalne gubitke. Posebne pričuve za identificirane gubitke su rashod banke i za njih se umanjuju stavke aktive. Vrednovanju aktive podliježu plasmani banke (krediti, plasmani bankama i središnjoj banci, izvanzbilančne obvezne, potraživanja po kamatnim prihodima, investicijski portfelj dužničkih vrijednosnih papira). Dio vrijednosnih papira ne raspoređuje se u rizične skupine nego se vrednuju prema Zakonu o računovodstvu i Međunarodnim računovodstvenim standardima. U rizične skupine se ne raspoređuju ni stavke koje po svojim svojstvima ne sadrže rizik (novčanice i kovanice, nekretnine i oprema).

Plasmani koji podliježu vrednovanju raspoređuju se u rizične skupine A, B, C, D, i E, prema stupnju rizičnosti. U skupinu A svrstavaju se plasmani kod kojih ne postoji rizik naplate te se za njih ne iskazuju posebne pričuve, dok se za ostale skupine izračunavaju posebne pričuve adekvatne stupnju rizičnosti. Plasmani raspoređeni u rizične skupine A i B ostvaruju prihode, dok plasmani svrstani u rizične skupine C, D i E ne ostvaruju prihode, odnosno, prihodi od tih plasmana se isključuju iz prihoda. U prihod mogu ući jedino ako su naplaćeni.

Tablica IV.2.

Klasifikacija rizične aktive banaka, 31. prosinca 1999., u milijunima kuna

	A	B	C	D	E	Ukupno	Posebne pričuve
Depoziti kod banaka i HNB-a	18.718,1	35,7	4,2	9,8	36,5	18.804,3	50,0
Krediti	41.556,7	3.284,5	2.993,7	3.005,2	3.844,0	54.684,1	7.794,9
Investicijski portfelj dužničkih vrij. papira	16.553,9	6,6	7,8	6,1	2,7	16.577,1	12,2
Ukupno ostala potraživanja	1.151,2	21,8	34,4	17,0	67,6	1.292,0	118,5
Potraživanja po kamatnim prihodima	1.172,3	254,0	14,6	31,0	10,1	1.482,0	80,0
Izvanzbilančne rizične stavke	14.151,0	601,8	411,4	326,7	284,4	15.775,3	786,1
Ukupno plasmani	93.303,3	4.204,3	3.466,2	3.395,8	4.245,2	108.614,8	8.841,8
Vrijed. papiri koji se ne raspoređuju						3.130,8	
Ostala aktiva koja se ne raspoređuje						7.559,1	
UKUPNO	93.303,3	4.204,3	3.466,2	3.395,8	4.245,2	119.304,7	8.841,8

Na kraju 1999. rizična aktiva svrstana u skupinu A činila je 85,9 posto ukupne rizične aktive, dok su ostale skupine zajedno činile 14,1 posto ukupne rizične aktive. Skupine koje ostvaruju prihod (A i B) činile su 89,8 posto ukupne rizične aktive, a skupine koje ne ostvaruju prihod (C, D, E) 10,2 posto ukupne rizične aktive. Na

kraju 1998. rizična aktiva svrstana u rizičnu skupinu A činila je 86,3 posto ukupne rizične aktive, a ostale skupine 13,6 posto ukupne rizične aktive.

Posebne pričuve za identificirane potencijalne gubitke na kraju 1999. iznosile su 8,8 milijardi kuna ili 8,1 posto ukupne rizične aktive, dok su 1998. iznosile 7,8 milijardi kuna ili 6,4 posto ukupne rizične aktive.

Povećanje udjela posebnih pričuva za identificirane potencijalne gubitke u ukupnoj rizičnoj aktivi sa 6,4 posto u 1998. na 8,1 posto u 1999. rezultat je primjene strožih kriterija pri vrednovanju (zbog primjene novih odluka Hrvatske narodne banke), kao i opreznije politike banaka.

Osim posebnih pričuva za identificirane gubitke, banke moraju formirati i posebne pričuve za neidentificirane gubitke u vrijednosti od 1 posto iznosa plasmana i izvanbilančnih rizičnih stavki koje su raspoređene u rizičnu skupinu A.

4.4.

Ograničenja koja smanjuju rizike poslovanja

Banke su dužne poštovati maksimalne koeficijente i maksimalne razine izloženosti, propisane Zakonom o bankama.

4.4.1.

Izloženost banke prema jednoj osobi

Izloženost banke prema jednoj osobi ili grupi povezanih osoba ne smije prelaziti 25 posto jamstvenoga kapitala. U izračun te izloženosti ne ulaze izloženosti pokrivenе prvorazrednim instrumentima osiguranja, primjerice novčanim depozitom, vrijednosnim papirima Republike Hrvatske ili jamstvom Republike Hrvatske. Na kraju 1999. 21 je banka, u ukupno 57 pojedinačnih slučajeva, iskazala veću izloženost prema jednoj osobi od dopuštenog maksimuma od 25 posto jamstvenoga kapitala. Pri tome, dio njih ima pravo prema Zakonu o bankama postupno uskladiti svoje poslovanje i prilagoditi ga propisanim uvjetima, dok je za druge u tijeku prekršajni postupak. Uvjetima toga propisa ne udovoljavaju ni četiri banke koje su iskazale negativan jamstveni kapital.

4.4.2.

Velika izloženost banke

Velika izloženost banke je izloženost prema jednoj osobi ili grupi povezanih osoba koja premašuje 10 posto jamstvenoga kapitala banke. Za pravni posao kojim dolazi do velike izloženosti potrebna je jednoglasna odluka nadzornog odbora banke. U izračun te izloženosti ne ulaze izloženosti pokrivenе prvorazrednim instrumentima osiguranja. Ukupan iznos svih velikih izloženosti jedne banke ne smije prelaziti 400 posto jamstvenoga kapitala. Ukupno šest banaka (uključujući četiri banke s negativnim jamstvenim kapitalom) prekršilo je tu odredbu. Na razini bankovnog sustava velika je izloženost iznosila ukupno 20,6 milijardi kuna.

4.4.3.

Izloženost prema dioničarima banke

Izloženost banke prema jednom dioničaru koji drži više od 3 posto dionica banke (i prema s njime povezanim osobama) ne smije prelaziti 5 posto jamstvenoga kapitala banke. Ukupna izloženost prema dioničarima banke koji imaju više od 5 posto temeljnoga kapitala banke ne smije prelaziti 25 posto jamstvenoga kapitala banke. Izloženost banke prema pojedinom dioničaru s više od 3 posto dionica banke koja je bila veća od dopuštenih 5 posto jamstvenoga kapitala iskazale su na kraju 1999.

22 banke u ukupno 55 pojedinačnih slučajeva. Zbog toga se, zajedno s bankama, radi na smanjenju izloženosti, a u tijeku su i prekršajni postupci. Ukupna izloženost prema dioničarima s više od 5 posto temeljnoga kapitala banke prelazila je dopušteni iznos od 25 posto jamstvenoga kapitala kod 9 banaka.

4.4.4.

Izloženost prema osobama u posebnom odnosu prema banci

Osobe u posebnom odnosu prema banci su: dioničari s više od 5 posto dionica, članovi uprave, nadzornog odbora te prokuristi banke, osobe koje imaju s bankom sklopljene ugovore o radu uz posebne uvjete, bračni drugovi i djeca svih navedenih, pravne osobe u kojima navedeni imaju više od 20 posto udjela s pravom glasa, pravne osobe u kojima sama banka ima više od 20 posto udjela s pravom glasa. Za pravni posao kojim bi nastala ili se povećala izloženost prema osobama u posebnom odnosu prema banci potrebna je suglasnost svih članova nadzornog odbora banke.

Na razini bankovnog sustava izloženost prema osobama u posebnom odnosu prema banci na dan 31. prosinca 1999. iznosila je 2,9 milijardi kuna.

4.4.5.

Ograničenja ulaganja

Ulaganja banke u materijalnu imovinu (zemljišta, zgrade, opremu i uređenje poslovног prostora) ne smiju premašiti iznos od 30 posto jamstvenoga kapitala, a zajedno s ulaganjima u vlasničke udjele trgovачkih društava ne smiju premašiti iznos od 70 posto jamstvenoga kapitala. Bankama se može dopustiti privremeno neudovoljavanje navedenim odnosima. U izračun ne ulazi materijalna imovina i udjeli koji su steceni u stecajnom i ovršnom postupku za nenaplaćena potraživanja, do godine dana od stjecanja. Ukupna ulaganja u materijalnu imovinu banaka iznosila su 3,2 milijarde kuna, što prema jamstvenom kapitalu poslovnih banaka iznosi 30,6 posto. Ulaganja u materijalnu imovinu i vlasnička udjele, na razini bankovnog sustava, iznosila su 6,6 milijardi kuna ili 62,6 posto u odnosu prema jamstvenom kapitalu bankovnog sustava.

Na kraju 1999. ulaganja u materijalnu imovinu koja su prelazila dopuštenih 30 posto jamstvenoga kapitala iskazana su kod 17 banaka i kod njih su na snazi mјere za uskladišvanje s propisanim iznosima. Ulaganja u materijalnu imovinu i vlasničke udjele koja prelaze dopuštenih 70 posto jamstvenoga kapitala banke iskazana su kod 13 banaka. Devet od njih imaju rješenje o privremenom neudovoljavanju navedenim odredbama, dok je za ostale u tijeku prekršajni postupak.

4.5.

Račun dobiti i gubitka banaka

U 1999. na razini poslovnih banaka iskazana je dobit od 704,2 milijuna kuna, što ukazuje na stabiliziranje bankovnog sustava nakon iskazanog gubitka u 1998. od 1,3 milijarde kuna. Od 53 banke 41 je ostvarila dobit od ukupno 1,2 milijarde kuna, dok je 12 banaka iskazalo ukupno 526,4 milijuna gubitka. Najveće su gubitke iskazale banke koje su u ranijim godinama rizično poslovale, a koje su u prošloj godini imale problema s likvidnošću. Četiri su banke iskazale gubitak veći od kapitala.

Kamatni prihodi na razini bankovnog sustava iznosili su 8 milijardi kuna i smanjili su se za 11,5 posto u usporedbi s 1998. kada su iznosili 8,6 milijardi kuna. Na to je smanjenje utjecao manji broj banaka u 1999., ali i tendencija smanjenja kamatnih stopa, odnosno plasiranje novca u manje rizična područja. Kamatni su tro-

škovi iznosili 3,9 milijardi kuna i u usporedbi s 1998., kada su iznosili 4,2 milijarde kuna, smanjili su se za 7,1 posto. Neto kamatni prihod iznosio je 3,8 milijardi kuna i smanjen je u usporedbi s 1998., kada je iznosio 4,3 milijarde kuna, za 11,6 posto. Nekamatni prihodi iznosili su 2,8 milijardi kuna, a nekamatni troškovi 0,9 milijardi kuna. Neto nekamatni prihod iznosio je 1,9 milijardi kuna.

Tablica IV.3.
Račun dobiti i gubitka banaka
za 1999.,
u milijunima kuna

UKUPNO KAMATNI PRIHODI	7.865,3
UKUPNO KAMATNI TROŠKOV	3.975,8
NETO KAMATNI PRIHOD	3.889,5
UKUPNO NEKAMATNI PRIHODI	2.858,2
UKUPNO NEKAMATNI TROŠKOV	912,2
NETO NEKAMATNI PRIHOD	1.946,0
OPĆI ADMINISTRATIVNI TROŠKOV I AMORTIZACIJA	3.240,5
NETO PRIHOD IZ POSLOVANJA PRIJE REZERVIRANJA	2.595,0
TROŠKOV REZERVACIJA ZA GUBITKE	1.868,5
DOBIT (GUBITAK) PRIJE OPOREZIVANJA	726,5
POREZ NA DOBIT	22,3
DOBIT (GUBITAK) TEKUĆE GODINE	704,2

Opći administrativni troškovi i amortizacija iznosili su 3,2 milijarde kuna i nešto su manji nego u 1998. kada su iznosili 3,4 milijarde kuna. Troškovi rezervacija za gubitke iznosili su 1,8 milijardi kuna, što je smanjenje u usporedbi s 1998. kada su iznosili 4,6 milijardi kuna. Upravo u 1998. zabilježeno je veliko povećanje troškova rezervacija, a smanjenje troškova rezervacija za gubitke u 1999. uslijedilo je posljije odlaska rizičnih banaka s tržišta, što ukazuje na tendenciju okretanja k manje rizičnom poslovanju banaka.

U strukturi prihoda hrvatskog bankarstva kamatni su prihodi u 1999. činili 73,4 posto, a nekamatni prihodi 26,6 posto. U strukturi troškova kamatni su troškovi iznosili 40,1 posto, nekamatni troškovi 8,9 posto, opći administrativni troškovi iznosili su 32,7 posto, a troškovi rezervacija za gubitke 18,3 posto. Kao i u prethodnim godinama, u strukturi prihoda prevladavaju kamatni prihodi, a u strukturi rašoda visoki su opći administrativni troškovi, što ukazuje na relativnu nerazvijenost našega bankovnog sustava u odnosu prema trendovima u svijetu.

4.6.

Poslovanje štedionica

Na kraju 1999. poslovalo su 34 štedionice, od kojih su četiri stambene štedionice, dok je na kraju 1998. poslovalo 35 štedionica. U tijeku 1999. Invest štedionica je otisla u stečaj, a Istranova štedionica je pripojena jednoj banci. Osnovana je jedna stambena štedionica.

Štedionice osnovane prije stupanja na snagu Zakona o bankama (koje imaju odobrenje za rad na temelju Zakona o bankama i štedionicama) moraju do kraja 2001. prema Zakonu o bankama povećati iznos uplaćenoga temelnjoga kapitala tako da on iznosi najmanje 20 milijuna kuna.

Sve štedionice su 100 posto u privatnom vlasništvu. U 2000. godini Hrvatska narodna banka ukinula je odobrenje za rad šest štedionica (Štedionica za razvoj i obnovu, Gold štedionica, Štedionica Mediteran, Investiciono komercijalna štedionica, Štedionica Dugi pogled i Zagrebačka štedionica). Odobrenje za rad im je ukinuto zbog toga što su, unatoč upozorenjima i brojnim nalozima Hrvatske narodne banke,

duže vrijeme postupale suprotno zakonima, propisima i mjerama Hrvatske narodne banke te je postojala opasnost da zbog rizičnog i neprimjerenog poslovanja neće uredno ispunjavati svoje obveze prema vjerovnicima.

4.6.1. Struktura bilance štedionica

Tablica IV.4. Zbirna bilanca štedionica, 31. prosinca 1999., u milijunima kuna i postotcima

	Iznos	Udjel		Iznos	Udjel
IMOVINA			OBVEZE I KAPITAL		
Gotovina	24,3	1,6	Krediti od finansijskih institucija	30,7	2,1
Depoziti kod HNB-a	68,5	4,6	Depoziti ţiro i tekućih računa	6,8	0,5
Depoziti kod bankovnih institucija	96,0	6,5	Štedni depoziti	39,0	2,6
Trezorski zapisi i blag. zapisi HNB-a	92,2	6,2	Oročeni depoziti	792,2	53,6
Trgovački portfelj vrijednosnih papira	3,1	0,2	Ostali krediti	10,6	0,7
Krediti finansijskim institucijama	52,3	3,5	Izdani dužnički vrijednosni papiri	0,1	0,0
Krediti ostalim komitentima	800,4	54,2	Izdani podređeni instrumenti	12,7	0,8
Investicijski portfelj vrijednosnih pap.	66,7	4,5	Izdani hibridni instrumenti	47,3	3,3
Ulaganja u podružnice i trg. društva	1,5	0,1	Kamate, naknade i ost. obveze	68,4	4,6
Preuzeta imovina	28,0	1,9	UKUPNO OBVEZE	1.007,7	68,2
Materijalna imovina i softver	71,7	4,9	Dionički kapital	530,1	35,9
Kamate, naknade i ostala imovina	181,5	12,3	Dobit ili gubitak tekuće godine	-70,0	-4,7
Posebne pričuve za neidentificirane gubitke	-9,2	-0,6	Zadržana dobit (gubitak)	-45,5	-3,1
			Pričuve	54,6	3,7
			UKUPNO KAPITAL	469,2	31,8
UKUPNO IMOVINA	1.477,0	100,0	UKUPNO OBVEZE I KAPITAL	1.477,0	100,0

4.6.2. Struktura aktive štedionica

Aktiva štedionica na kraju 1999. iznosila je 1,5 milijardi kuna i bila je 2 posto manja od ukupne aktive štedionica u 1998. (na neto principu). U aktivi štedionica prevladavaju krediti ostalim komitentima s udjelom od 54 posto od ukupne aktive. Depoziti kod bankovnih institucija i krediti finansijskim institucijama iznosili su 10 posto aktive štedionica, a plasmani u vrijednosne papire i ulaganja iznosili su 4,8 posto aktive štedionica. Materijalna i preuzeta imovina činila je 6,8 posto aktive. U ukupnoj aktivi relativno je velik bio udio kamatnih naknada i ostale imovine (12,3 posto). Sličnu strukturu aktive imale su štedionice i u 1998., s tim što je udio kredita ostalim komitentima u ukupnoj aktivi bio veći (60 posto), a udio ostalih stavki manji.

4.6.3. Struktura pasive štedionica

Na dan 31. prosinca 1999. oročeni depoziti iznosili su 53,6 posto izvora sredstava štedionica, dok je kapital iznosio 35,9 posto, a svi ostali izvori zajedno 14,6 posto izvora sredstava. Kapital štedionica smanjio se s 521 milijun kuna u 1998. na 469 milijuna kuna u 1999. zbog gubitka u poslovanju štedionica u 1999.

4.6.4. Jamstveni kapital štedionica

Jamstveni kapital štedionica iznosio je na dan 31. prosinca 1999. 518 milijuna kuna, dok je 31. prosinca 1998. iznosio 557,4 milijuna kuna. Smanjenje je nastalo zbog iskazanog gubitka. Štedionice su u svoj jamstveni kapital, u skladu sa Zako-

nom, uračunale hibridne i podređene instrumente u iznosu od 59,9 milijuna kuna. Koeficijent adekvatnosti kapitala na razini štedionica iznosi je 54,9 posto. Samo su dvije štedionice iskazale koeficijent adekvatnosti kapitala manji od dopuštenih 10 posto. Da bi se dobila slika stabilnosti poslovanja štedionica, uz iskazani relativno visok koeficijent adekvatnosti kapitala štedionica, potrebno je sagledati druge pokazatelje, kao što je analiza kvalitete aktive i račun dobiti i gubitka.

4.6.5.

Analiza kvalitete aktive štedionica

Tablica IV.5.

Klasifikacija rizične aktive štedionica, 31. prosinca 1999., u milijunima kuna

	A	B	C	D	E	Ukupno	Posebne pričuve
Depoziti kod banaka i HNB-a	124,4	0,0	0,0	0,7	0,9	126,0	1,2
Krediti	682,9	63,9	158,5	36,4	61,3	1.003,0	149,5
Investicijski portfelj dužničkih vrij. papira	145,2	0,0	0,0	0,0	5,3	150,5	5,3
Ukupno ostala potraživanja	55,5	17,3	4,5	0,4	0,1	77,9	6,4
Potraživanja po kamatnim prihodima	38,9	9,9	7,1	3,6	6,0	65,4	1,8
Izvanbilančne rizične stavke	7,7	0,0	1,1	0,0	0,3	9,2	0,4
Ukupno plasmani	1.042,6	87,8	171,2	38,7	73,9	1.414,2	162,8
Vrijed. papiri koji se ne raspoređuju	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15,2	0,0
Ostala aktiva koja se ne raspoređuje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	173,0	0,0
UKUPNO	1.042,6	87,8	171,2	38,7	73,9	1.602,3	162,8

Štedionice su dužne provesti analizu kvalitete aktive na isti način kao i banke. Štedionice su na kraju 1999. u rizičnu skupinu A (za koju se ne iskazuju posebne pričuve za neidentificirane gubitke) rasporedile ukupno 1.042,8 milijuna kuna, što je činilo 73,7 posto ukupne rizične aktive štedionica. U rizične skupine B, C, D, i E za koje se izračunavaju i iskazuju posebne pričuve, štedionice su rasporedile ukupno 371,6 milijuna kuna, što je 26,3 posto ukupne rizične aktive štedionica. Posebne pričuve za identificirane gubitke štedionica na dan 31. prosinca 1999. iznose su 162,8 milijuna kuna ili 11,5 posto u odnosu prema ukupnoj rizičnoj aktivi. Uočljivo je smanjenje udjela skupine A u ukupnoj rizičnoj aktivi u usporedbi s prethodnom godinom, kada je u skupinu A bilo raspoređeno 86,5 posto ukupne rizične aktive, te povećanje udjela posebnih pričuva za identificirane gubitke štedionica u usporedbi s 1998. kada je taj udio iznosio 5,9 posto ukupne rizične aktive.

4.6.6.

Ograničenja koja smanjuju rizike poslovanja

Kao i banke, štedionice su dužne poštovati maksimalne koeficijente i maksimalne razine izloženosti propisane Zakonom o bankama.

Na kraju 1999. 13 štedionica, u ukupno 29 pojedinačnih slučajeva, iskazalo je izloženost prema jednoj osobi veću od dopuštenog maksimuma od 25 posto jamstvenoga kapitala. Pri tome dio njih, koje su veliku izloženost naslijedile iz prošle godine, imaju pravo prema Zakonu o bankama postupno uskladiti svoje poslovanje i prilagoditi ga propisanim uvjetima, dok je za druge u tijeku prekršajni postupak.

Tri su štedionice iskazale ukupnu veliku izloženost veću od dopuštenih 400 posto jamstvenoga kapitala. Na razini štedionica velike izloženosti iznose ukupno 298 milijuna kuna.

Izloženost štedionice prema pojedinom dioničaru koji drži više od 3 posto dionica, a koja prelazi 5 posto jamstvenoga kapitala, iskazalo je na kraju 1999. 7 štedionica u

ukupno 8 pojedinačnih slučajeva. Ukupna izloženost prema pojedinom dioničaru koji drži više od 5 posto dionica prelazila je dopušteni iznos od 25 posto kod 3 štedionice.

Na razini štedionica izloženost prema osobama u posebnom odnosu iznosila je 31. prosinca 1999. 29,2 milijuna kuna. Osobe u posebnom odnosu su dioničari s više od 5 posto dionica, članovi uprave, nadzornog odbora te prokuristi, osobe koje imaju ugovore o radu uz posebne uvjete, bračni drugovi i djeca svih navedenih, pravne osobe u kojima navedeni imaju više od 20 posto udjela s pravom glasa te pravne osobe u kojima štedionica ima više od 20 posto udjela s pravom glasa.

Na kraju 1999. ulaganja u materijalnu imovinu koja prelaze dopuštenih 30 posto jamstvenoga kapitala bila su iskazana kod 7 štedionica. Ulaganje u materijalnu imovinu i vlasničke udjele koja prelaze dopuštenih 70 posto jamstvenoga kapitala iskazano je kod 3 štedionice. Ukupna ulaganja u materijalnu imovinu štedionica iznosila su 73,8 milijuna kuna, što prema jamstvenom kapitalu ukupnoga bankovnog sustava iznosi 14,2 posto. Ulaganja u materijalnu imovinu i vlasničke udjele štedionica iznosila su 86,6 milijuna kuna ili 16,7 posto u odnosu prema jamstvenom kapitalu štedionica.

4.6.7.

Račun dobiti i gubitka štedionica

Na razini štedionica ostvaren je za 1999. gubitak u poslovanju od 71,2 milijuna kuna, što nakon ostvarenog gubitka od 2,3 milijuna kuna u 1998. govori o dalnjem pogoršanju poslovanja štedionica. Ukupno 13 štedionica ostvarilo je gubitak u ukupnom iznosu od 105,8 milijuna kuna, dok je 21 štedionica iskazala dobit od ukupno 34,6 milijuna kuna.

Tablica IV.6.
Račun dobiti i gubitka
štedionica za 1999., u
milijunima kuna

UKUPNO KAMATNI PRIHODI	278,2
UKUPNO KAMATNI TROŠKOVI	137,4
NETO KAMATNI PRIHOD	140,8
UKUPNO NEKAMATNI PRIHODI	59,0
UKUPNO NEKAMATNI TROŠKOVI	37,5
NETO NEKAMATNI PRIHOD	21,5
OPĆI ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI I AMORTIZACIJA	123,5
NETO PRIHOD IZ POSLOVANJA PRIJE REZERVIRANJA	38,8
TROŠKOVI REZERVACIJA ZA GUBITKE	108,4
DOBIT (GUBITAK) PRIJE OPOREZIVANJA	-69,6
POREZ NA DOBIT	1,6
DOBIT (GUBITAK) TEKUĆE GODINE	-71,2

Kamatni prihodi štedionica u 1999. iznosili su 278,2 milijuna kuna i bili su veći 11 posto od kamatnih prihoda u prethodnoj godini. Kamatni troškovi štedionica iznosili su u 1999. 137,4 milijuna kuna i u odnosu prema ukupnim kamatnim troškovima u 1998. povećani su 26,8 posto. Neto kamatni prihod štedionica za 1999. iznosi je 140,8 milijuna kuna i u usporedbi s 1998. bio je 0,9 posto manji. Neto nekamatni prihod za 1999. iznosio je 21,5 milijuna kuna, koliko je približno iznosio i u 1998. Opći administrativni troškovi i amortizacija iznosili su u 1999. 123,5 milijuna kuna i bili su 19 posto veći nego prethodne godine. Troškovi rezervacija za gubitke iznosili su 108,4 milijuna kuna, što je povećanje od 97 posto u usporedbi s 1998. kada su iznosili 55 milijuna kuna. U 1999. je zabilježeno veliko povećanje troškova rezervacija, što je utjecalo i na iskazani rezultat poslovanja štedionica.

4.7.

Mjere koje je poduzela Hrvatska narodna banka u 1999.

Zakonom o bankama propisane su mjere koje Hrvatska narodna banka može poduzeti prema banci za koju utvrđi da krši propise ili da rizično i neprimjereno posluje. Tijekom 1999. ukupno 31 banchi i štedionici izrečene su mjere za poboljšanje stanja. Kad utvrđi da je adekvatnost kapitala banke manja od 3/4 minimalne propisane adekvatnosti, Hrvatska narodna banka u dotičnoj banci imenuje svoga povjerenika. U 1999. povjerenik je imenovan u tri banke. Odredbama Zakona dana je Hrvatskoj narodnoj banci ovlast da imenuje privremenog upravitelja za banku ako utvrđi da su potencijalni gubici banke, koji su nastali zbog rizičnih plasmana, veći od jamstvenoga kapitala banke i kad je banka nesposobna za plaćanje. Savjet Hrvatske narodne banke imenovao je privremenog upravitelja u Croatia banci (prije sanacije), Agroobrtničkoj banci i Hrvatskoj gospodarskoj banci. Osim tih banaka, privremenog upravitelja imale su i neke banke koje su kasnije otišle u stečaj (Gradska banka, Županjska banka, Komercijalna banka, Glumina banka i Promdei banka).

Ako poduzete mjere ne ostvare odgovarajuće učinke, Hrvatska narodna banka dužna je, prema odredbama Zakona, podnijeti prijedlog mjerodavnog suda za otvaranje stečajnog postupka nad bankom. Hrvatska narodna banka je u 1999. podnijela Trgovačkom sudu prijedloge za pokretanje stečajnog postupka nad sedam banaka i tri štedionice, a nad sedam je banaka i jednom štedionicom otvoren stečajni postupak.

Prema Zakonu o sanaciji i restrukturiranju banaka Hrvatska narodna banka ima mogućnost predložiti Vladi Republike Hrvatske sanaciju banke, a odluku o sanaciji donosi Vlada ako ocijeni da je to od posebnog državnog interesa i ako utvrđi da su iscrpljene druge mogućnosti sprječavanja narušavanja stabilnosti ukupnoga finansijskog sustava. U 1999. donijeta je odluka o sanaciji Croatia banke.

4.8.

Nadzor i kontrola poslovanja banaka i štedionica

Sektor nadzora i kontrole osnovan je 1993. godine, te je postupno organizacijski i kadrovski ustrojen.

Sektor nadzora i kontrole u Hrvatskoj narodnoj banci sastoji se od:

- Direkcije za izravni nadzor banaka i štedionica (on-site),
- Direkcije za nadzor banaka i štedionica analizom finansijskih izvješća (off-site),
- Direkcije za unapređenje nadzora banaka i štedionica, te
- Direkcije za devizno dokumentarnu kontrolu.

U Sektoru nadzora i kontrole na kraju 1999. godine na poslovima nadzora bilo je zaposleno ukupno 76 djelatnika. Početkom 1999. izvršena je reorganizacija tako da je Direkcija za provedbu mjera monetarne i devizne politike pripojena Direkciji za izravni nadzor banaka i štedionica. Tijekom 1999. u Sektoru su zaposlena 24 nova djelatnika, među kojima su iskusni bankarski i revizorski kadrovi. Takoder se

permanentno radi na dodatnoj edukaciji kadrova, kao što je izravno angažiranje vanjskih savjetnika i predavača, upućivanje djelatnika na seminare i obuku te poslijediplomski studij, edukacija uz pomoć međunarodnih finansijskih institucija (MMF-a, Svjetske banke i drugih).

U 1999. godini obavljeno je ukupno 75 kontrola, od čega 47 kontrola poslovanja, 10 kontrola izvršenja zadatah mjera i 10 kontrola stranih predstavnštava, a 8 je kontrola provedeno zajedno s privremenim upraviteljima. Izdano je ukupno 57 rješenja, od čega 26 rješenja za utvrđivanje nelikvidnosti i 31 rješenje za poboljšanje stanja i otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti.

U 1999. godini procesuirane su ukupno 43 prijave (16 za privredni prijestup, 16 za devizni prekršaj i 11 prekršajnih prijava). Kod šest banaka i štedionica zatražena je obrada kriminalističke policije i finansijske policije.

U 1999. godini donesen je niz podzakonskih akata (deset odluka, sedam uputa za primjenu tih odluka i dva pravilnika) na temelju novog Zakona o bankama, koji je stupio na snagu koncem 1998.

Donesene su sljedeće odluke i pravilnici:

Odluka o načinu izračunavanja kapitala banke (NN, 32/99.), Odluka o načinu izračunavanja adekvatnosti kapitala i ponderirane aktive banke (NN, 32/99.), Odluka o raspoređivanju plasmana i izvanbilančnih rizičnih stavki i utvrđivanju izloženosti banke (NN, 32/99.), Odluka o visini i načinu formiranja posebnih pričuva za osiguranje od potencijalnih gubitaka banke (NN, 32/99.), Odluka o kontnom planu za banke (NN, 32/99.), Odluka o ograničenju ulaganja banke u materijalnu imovinu i vlasničke uloge (NN, 38/99., 64/99.), Odluka o obavešćivanju Hrvatske narodne banke o zaduženju pojedinog dužnika kod banke u iznosu većem od pet (5) milijuna kuna (NN, 51/99.), Odluka o potanjim uvjetima za osnivanje i rad predstavnštava inozemnih banaka u Republici Hrvatskoj (NN, 32/99., 99/99.), Pravilnik o stručnom bankarskom ispitnu (NN, 32/99.), Pravilnik o postupku i kriterijima za davanje prethodne suglasnosti za imenovanje predsjednika i člana uprave banke (NN, 32/99.), Odluka o statističkom izvješću za banke i naputcima za popunjavanje statističkog izvješća (NN, 57/99., 72/99.), Odluka o obliku i minimalnom obujmu i sadržaju revizije i izvještaja o obavljenoj reviziji banaka (NN, 64/99.), Odluka o obliku i sadržaju zahtjeva za odobrenje za rad banke (NN, 99/99.).

Strateški cilj Hrvatske narodne banke je daljnje jačanje i razvoj bankovne supervizije te se permanentno radi na poboljšanju funkcije nadzora banaka i štedionica, osobito na unapređivanju CAMEL metode kontrole koja se praktično primjenjuje (još se ne primjenjuje savršenija CAMELS metoda). Također se radi na još potpunijem usuglašavanju s BIS-ovim temeljnim načelima koja donose minimalne zahtjeve za učinkovitu bankovnu superviziju.

5

**POSLOVANJE
TREZORA**

HRVATSKA NARODNA BANKA - GODIŠNJE IZVIJEŠĆE 1999

U skladu s ciljevima i zadacima Hrvatske narodne banke, Direkcija trezora je tijekom 1999., a u okviru temeljnih skupina poslova koji su joj povjereni, preuzimala izrađenu gotovinu od proizvodača, opskrbljivala gotovinom podružnice Zavoda za platni promet, povlačila, obrađivala i uništavala dotrajale novčanice povučene iz optjecaja, izdavala prigodni kovani novac te obavljala vještačenje sumnjivih primjeraka novčanica kuna.

5.1.

Kretanje gotovine

Na dan 31. prosinca 1999. izvan trezora Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet bilo je 66,8 milijuna komada novčanica kuna u vrijednosti od 5,7 miliarda kuna.

U usporedbi sa stanjem koncem 1998. količina novčanica izvan trezora Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet smanjena je za 12,4 posto, dok je ukupna vrijednost novčanica izvan trezora bila 3,6 posto veća.

Izvan trezora Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet na dan 31. prosinca 1999. bilo je 612,4 milijuna komada kovanica kuna i lipa, u vrijednosti od 0,254 milijarde kuna.

U usporedbi sa stanjem koncem 1998. količina kovanog novca izvan trezora Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet povećana je za 13,7 posto, a vjerdingsno za 19,3 posto.

Tijekom 1999. izvan trezora, odnosno kod svakog stanovnika nalazilo se, u prosjeku, 15 komada novčanica, odnosno 136 komada kovanog novca.

U 1999. Direkcija trezora preuzela je od Zavoda za platni promet 28,2 milijuna komada novčanica u vrijednosti od 2,3 milijarde kuna.

Na sustavu za sortiranje novčanica u 1999. ukupno je obrađeno 28,0 milijuna komada novčanica, od čega je 84,9 posto ili 23,7 milijuna komada novčanica u vrijednosti od 1,8 milijardi kuna automatski izrezano, s obzirom da svojom kakvoćom nisu zadovoljile utvrđene kriterije koje moraju imati novčanice u optjecaju.

Prema iskazanim podacima indeks obnove optjecaja iznosio je 35 (uništene novčanice/optjecaj x 100).

5.2.

Prigodni novac

Hrvatska narodna banka izdala je u 1999. prigodni optjecajni kovani novac od 25 kuna obilježavajući izdavanje nove novčane jedinice – EUR-a.

U sklopu programa izdavanja zlatnoga i srebrnoga kovanog novca tijekom 1999. izdano je drugo izdanje srebrnoga kovanog novca od 200 kuna iz serije “ZNAME-NITE HRVATICE”, posvećeno Katarini Zrinskoj.

Tijekom 1999. vrijednost utvrđenih krivotvorenih novčanica iznosila je 97.425,00 kuna. Prema 1998. vrijednost utvrđenih krivotvorina u 1999. bila je manja za 1,6 posto, pa se može ustvrditi da tijekom 1999. nije došlo do povećanja krivotvorenja novčanica kuna. Analiza izrade primljenih krivotvorina pokazala je da su krivotvorine izrađene uglavnom s pomoću skenera i računala, uz ispis na pisaču u boji.

6

**ORGANIZACIJA, UPRAVLJANJE
ILJUDSKI POTENCIJAL**

6.I.**Savjet Hrvatske narodne banke**

Organi Hrvatske narodne banke, u skladu s člankom 65. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci ("Narodne novine", br. 35/95. – pročišćeni tekst), jesu Savjet Hrvatske narodne banke i guverner Hrvatske Narodne banke.

Savjet Hrvatske narodne banke čine guverner Hrvatske narodne banke prof. dr. Marko Škreb, zamjenik guvernera mr. Zdravko Rogić i viceguverner Relja Martić po svom položaju i najviše osam članova koji se imenuju iz redova nezavisnih stručnjaka. Broj članova Savjeta iz redova nezavisnih stručnjaka mora biti veći od broja članova koji su to po svom položaju. Članove Savjeta iz redova nezavisnih stručnjaka imenuje i razrješuje Sabor, na vrijeme od šest godina. Članovi Savjeta iz redova nezavisnih stručnjaka su dr. Pero Jurković, dr. Mate Babić, dr. Vlado Leko, dr. Gorazd Nikić i Ivan Milas. Savjet Hrvatske narodne banke i svaki njegov član odgovorni su Saboru Republike Hrvatske za ostvarivanje funkcija i zadataka Hrvatske narodne banke.

Djelokrug poslova Savjeta utvrđen je člankom 67. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci. Savjet Hrvatske narodne banke o poslovima iz svoga djelokruga odlučuje na sjednicama, a za provođenje odluka Savjeta odgovoran je guverner Hrvatske narodne banke.

U upravljanju poslovima Hrvatske narodne banke Savjet odlučuje dvotrećinskom većinom svih članova. Ako Savjet u odlučivanju ne postigne potrebu dvotrećinsku suglasnost, a guverner Hrvatske narodne banke ocijeni da se zbog nedonošenja odluke ne može osigurati provedba zadataka Hrvatske narodne banke, guverner privremeno donosi odluku o kojoj nije postignuta suglasnost i o tome dostavlja izvješće Saboru Republike Hrvatske, koji donosi konačnu odluku o spornim pitanjima.

Predsjednik Savjeta Hrvatske narodne banke je guverner Hrvatske narodne banke.

Prema Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci središnja je banka odgovorna za stabilnost valute te samostalno utvrđuje zadatke monetarne i devizne politike, kao i mjere, u okviru svojih prava i dužnosti, za ostvarenje utvrđenih zadataka monetarne i devizne politike.

Jednom mjesечно na sjednici Savjeta članovi raspravljaju o gospodarskim i monetarnim kretanjima. Nadalje, članovi Savjeta raspravljaju o projekciji očekivane monetarne politike po tromjesečjima, zatim o informaciji o stanju u bankovnom sustavu i o izvješću o upravljanju međunarodnim pričuvama.

Izmjenom Zakona o platnom prometu Hrvatska narodna banka ovlaštena je za vođenje računa banaka i štedionica i za upravljanje Hrvatskim sustavom velikih plaćanja (HSVP), te je s time u vezi donešena Odluka o prijenosu računa banaka i štedionica iz Zavoda za platni promet u Hrvatsku narodnu banku i o početku rada Hrvatskog sustava velikih plaćanja.

Savjet Hrvatske narodne banke u upravljanju poslovima Hrvatske narodne banke utvrđuje monetarnu i deviznu politiku, utvrđuje mjere za provedbu monetarne i devizne politike, utvrđuje osnove i visinu obvezne pričuve banaka, te utvrđuje način, uvjete i rokove za obračun i izdvajanje obvezne pričuve, odlučuje o izdavanju blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke, utvrđuje visinu, rokove korištenja i vraćanja te druge uvjete za davanje kratkoročnih kredita bankama, utvrđuje kamatne stope Hrvatske narodne banke, odlučuje o ograničavanju opsega i dinamike rasta plasmana banaka, odlučuje o izdavanju, odnosno povlačenju dozvole za osnivanje banke, te odlučuje o svim drugim pitanjima za koja je mjerodavna.

Tijekom 1999. održano je ukupno 27 sjednica Savjeta, na kojima je doneseno niz važnih odluka u provedbi mjera monetarne i devizne politike, te propisa i drugih akata za provedbu Zakona o bankama, na donošenje kojih je njime ovlaštena, i onih koje se objavljaju u "Narodnim novinama" i onih interne prirode. Savjet je donio i niz odluka iz područja bonitetne kontrole banaka, kao npr. Odluku o kontnom planu za banke, Odluku o raspoređivanju plasmana i izvanbilančnih rizičnih stavki i utvrđivanju izloženosti banke, Odluku o načinu izračunavanja kapitala banke, Odluku o načinu izračunavanja adekvatnosti kapitala i ponderirane aktive banke te Odluku o visini i načinu formiranja posebnih pričuva za osiguranje od potencijalnih gubitaka banke.

U provedbi mjera monetarne i devizne politike donesene su mnoge odluke: Odluka o prekonoćnom međubankarskom trgovanjtu, Odluka o uvjetima i načinu odobravanja kratkoročnog interventnog kredita, Odluka o kamatnim stopama Hrvatske narodne banke, uz kasnije izmjene i dopune, Odluka o obveznoj rezervi banaka i štedionica, s izmjenama i dopunama, te mnoge druge.

Savjet Hrvatske narodne banke donio je tijekom 1999. odluke o podnošenju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nad 7 banaka i 3 štedionice, postavljeni su privremeni upravitelji u 8 banaka, a Vladi RH predložena je sanacija CROATIA BANKE d.d., Zagreb. Savjet Hrvatske narodne banke na svojim je sjednicama donio niz suglasnosti za imenovanje predsjednika, odnosno članova uprava banaka ili štedionica, za stjecanje više od 10 posto dionica s pravom glasa u skupštini banke, izdavana su mišljenja u vezi s odobrenjem za rad štedno-kreditnim zadružama te je za ukupno 14 banaka izdano odobrenje za obavljanje poslova iz članka 35., 36. i 37. Zakona o bankama. Brisano je jedno predstavništvo iz Registra predstavništava inozemnih banaka u Republici Hrvatskoj – KREDIT SCHWEIZER BANK d.o.o. SARAJEVO, Predstavništvo Zagreb.

Savjet Hrvatske narodne banke svečano je obilježio petu obljetnicu uvođenja hrvatskog novca – kune, istaknuta je i važnost finaliziranja programa osnivanja Hrvatskog registra obveza po kreditima i dana je suglasnost za osnivanje pravne osobe Gospodarsko interesno udruženje Hrvatska udruga banaka.

Odluka o potvrdi akata Zavoda za platni promet: Izvješće o radu ZAP-a za 1998. godinu, Godišnji obračun ZAP-a za 1998. godinu, Program rada ZAP-a za 1999. godinu i Proračun prihoda i rashoda ZAP-a za 1999. godinu donijeta je na 11. sjednici Savieta Hrvatske narodne banke.

Na sjednici Savjeta održanoj 19. svibnja 1999. prihvaćeno je Godišnje izvješće Hrvatske narodne banke za 1998. godinu, Odluka o Godišnjem obračunu Hrvatske narodne banke za 1998. godine te Odluka o Financijskom planu Hrvatske narodne banke za 1999. godinu.

Savjet je također donosio odluke iz područja numizmatike. Tako je donesena i Odluka o izdavanju numizmatičkih kompleta kovanog novca Republike Hrvatske kuna i lipa s oznakom godine kovanja "1999".

6.2.

Interna kontrola

Interne kontrole od svoga osnutka 1995. godine djeluje kao samostalna organizacijska jedinica, koja je izravno odgovorna guverneru Hrvatske narodne banke. Tijekom razdoblja njezina djelovanja osnovna zadaća Interne kontrole bila je kontrola rada organizacijskih dijelova Banke, poglavito mjesata nastanka potencijalnih rizika.

U 1999. godini Interna je kontrola glavninu svoga rada usmjerila na preispitivanje i ocjenu uspješnosti poslovnih aktivnosti Banke, usmjeravajući pozornost na poštivanje zakonskih i internih propisa te internih procedura. Upravo je na tom području postignut napredak. Posredstvom Interne kontrole nastavljen je rad na izradi internih procedura rada organizacijskih jedinica Banke. Takav je pristup omogućio oslanjanje Interne kontrole na rezultate i procedure autonomnih sustava internih kontrola organizacijskih jedinica, čime je kontrolna funkcija unutar Banke dobila na dodatnoj kvaliteti.

Tijekom godine Interna je kontrola provela 52 kontrole, na temelju odluka guvernera ili vlastitih planova rada. Rezultati provedenih kontrola pokazuju da nisu utvrđene nepravilnosti u radu sektora i direkcija Banke, ta da su u cijelosti poštivani zakoni i drugi propisi, kao i interni pravilnici i interne procedure.

Kao i proteklih godina, Interna je kontrola glavninu rada usmjerila na područja najvećeg rizika, pridržavajući se pravila da dinamika kontrola mora biti uskladena s veličinom i izloženošću riziku. Tako je posebna pozornost posvećena upravljanju međunarodnim pričuvama Banke, tijekom redovitih mjesecnih i povremenih ciljnih kontrola, zatim radu trezora, pravodobnom i dokumentiranom evidentiranju poslovnih dogadaja, nadzoru i kontroli banaka i internim troškovima Banke.

Uvažavajući nužnost da poslove interne kontrole obavljaju stručni, visokoobrazovani interni revizori Banke, i tijekom 1999. je nastavljen proces usavršavanja djelatnika Interne kontrole u zemlji i inozemstvu kontaktima s inozemnim stručnjacima i u sklopu specijalističkih tečajeva.

6.3.

Organizacija i informatizacija

Značajnije promjene u organizacijskoj strukturi Banke u 1999. godini vezane su uz osnivanje Direkcije za odnose s javnošću i izdavačku djelatnost u Sektoru za istraživanja i statistiku, prijedlog ustroja Ureda guvernera, početak reorganizacije Direkcije računovodstva, a zatim i Sektora računovodstva, platnog prometa i trezora. Također je analizirana mogućnost uspješnijeg obavljanja poslova ustanovljivanjem tri odjela u Direkciji za izravni nadzor banaka i štedionica te je predloženo ukidanje Odjela za radne odnose, jedinog odjela u Direkciji kadrovskih poslova.

U okviru djelokruga svojih poslova, Direkcija za organizacijske poslove pridonosi donošenju akata u Banci. U 1999. godini izradila je konačne tekstove prijedloga Sustava poslovne organizacije, Pravilnika o planiranju poslovanja Hrvatske narodne banke i Etičkih normi ponašanja zaposlenika Hrvatske narodne banke. Direkcija je sudjelovala i u pripremi nacrta tekstova Odluke o potrebnom broju stručnih zvanja i zanimanja u Hrvatskoj narodnoj banci, Upute za rad sa sredstvima javnog priopćavanja i Odluke o obrascu službene iskaznice inspektora ili kontrolora Hrvatske narodne banke.

Direkcija je izradila prijedlog Projekta vizualnog identiteta Hrvatske narodne banke i bila je uključena u izradu Plana štednje i racionalizacije poslovanja.

U smislu ponudenog koncepta projekta uređenja poslovnog sustava i uvažavanja potrebe održavanja sustava kvalitete, Direkcija se, posredstvom zaposlenika nazračnog na Drugoj hrvatskoj konferenciji o kvaliteti u Cavtatu, upoznala s novim smjerovima svjetskih standarda i mogućnošću njihove primjene u nas.

Aktivnosti Direkcije informatike tijekom 2000. odnosile su se na:

- rješavanje "problema 2000."
- nastavak izgradnje informacijskog sustava Hrvatske narodne banke
- tekuće, operativne poslove.

Realizacija plana pripreme i provjere kompatibilnosti informatičke infrastrukture Hrvatske narodne banke glede "problema 2000." (aplikativna i sistemska potpora – softver, kao i tehnička osnovica – hardver) najvećim je dijelom završena do konca lipnja 1999. Uz to, Hrvatska je narodna banka tijekom cijele godine aktivno sudjelovala u nadzoru rješavanja "problema 2000." kod ostalih sudionika u bankovnom sustavu Republike Hrvatske. Te su aktivnosti uspješno okončane, što je potvrđeno prijelazom u 2000. godinu bez i najmanjeg incidenta.

Informatizacija poslovnog sustava Hrvatske narodne banke tijekom 1999. nastavak je brojnih aktivnosti započetih prethodne godine. Tako je realiziran projekt informacijskog podsustava Računovodstvo i financije u planiranom opsegu, uvažavajući reorganizaciju praćenja računovodstvenih promjena kao i novi kontni plan. Koncem godine za potrebe toga podsustava počeo je razvoj aplikacije za praćenje vrijednosnih papira. Sistemski i hardverski podržano je uvođenje Hrvatskog sustava velikih plaćanja, kao gotovog proizvoda. Uz to, a vezano uz taj sustav, samostalno su razvijene aplikacije za podršku prekonočnom trgovanju i za praćenje prometa i stanja po računima obvezne pričuve i obveznih depozita. Uspješno je okončana aplikacija za praćenje kreditnih odobrenja i kreditnih zaduženja u inozemstvu. Zbog važnosti podataka o inozemnom dugu u tijeku je izrada složenih izvješća prema raznim kriterijima. Potpuno novom zamijenjena je aplikacija za izračun tečaja i distribuciju tečajne liste.

Potpuno nova aktivnost u 1999. godini bila je informatizacija prihvata i obrade Statističkih izvješća banaka (NN, 57/99.), kojom je omogućeno da se podaci koriste za nadzor i kontrolu banaka, ali i za potrebe monetarne statistike.

Navedena je informatizacija tijekom 1999. kao posljedicu imala jačanje uloge neposrednih korisnika u prihvatu i obradi podataka te njihovu korištenju. Istodobno, u Direkciji informatike ta funkcija slabi, a težište se prenosi na aplikacijski i sistemski razvoj, te jačanje i održavanje postojećih informatičkih resursa, kao i na neposrednu pomoć korisnicima u njihovu korištenju.

Reorganizirana je aplikacija za potrebe kontrole deviznog poslovanja vezanog uz izvoz i uvoz robe i usluga, kao i aplikacija za praćenje platnog prometa s inozemstvom. Istodobno se počelo s pripremama za izradu novog projekta uvjetovanog uvođenjem jedinstvene carinske deklaracije i promjenama u Uputi o provedbi Odluke o načinu obavljanja platnog prometa s inozemstvom i načinu dostavljanja podataka o platnom prometu s inozemstvom. Realizirano je fizičko i logičko proširenje lokalne računalne mreže, u skladu s poslovnim promjenama i zahtjevima, čime je većini zaposlenika na sve četiri lokacije u Zagrebu omogućeno korištenje zajedničkim informatičkim resursima. Nova informatička oprema nabavljana je u okviru plana i potreba, a odnosila se uglavnom na osobna računala i pisače, te dva poslužitelja, za Internet i Hrvatski sustav velikih plaćanja.

6.4.

Direkcija platnog prometa

U 1999. godini nastavljena je reforma sustava platnog prometa u zemlji:

- a) provedena je prva faza reforme, odnosno uspostavljen je Hrvatski sustav velikih plaćanja, a računi banaka i štedionica prenijeti su iz Zavoda za platni promet u Hrvatsku narodnu banku,

- b) realizirani su preduvjeti za ulazak banaka u platni promet po računima pravnih osoba.
- ad a) Hrvatski sustav velikih plaćanja (u nastavku: HSVP) počeo je raditi 6. travnja 1999. HSVP je sustav međubankovnih plaćanja i knjiženja preko računa banaka i štedionica u Hrvatskoj narodnoj banci u realnom vremenu prema bruto načelu. To znači da se svaka platna transakcija izvršava pojedinačno onda kada je zadana. Plaćanje se obavlja samo ako banka platilac ima pokriće na svom računu, pa je u potpunosti anuliran sustavni rizik od neplaćanja. S uspostavom HSVP-a hrvatski se sustav platnog prometa približio TARGET-u, platnom sustavu država članica europske Ekonomski i monetarne unije, odnosno osnovnim načelima funkcioniranja sustava za namiru na računima banaka država članica europske Ekonomski i monetarne unije.

Dana 3. travnja 1999. prenijeti su iz Zavoda za platni promet u Hrvatsku narodnu banku računi za namiru, računi obvezne pričuve i računi obveznih depozita na devizne depozite svih banaka i štedionica koje su tehničko-tehnološki sposobljene za plaćanje preko HSVP-a.

- ad b) Uspostavljen je Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata, tj. nužna infrastruktura za prijenos računa pravnih osoba iz Zavoda za platni promet u banke. U tom je registru objedinjena evidencija računa svih poslovnih subjekata u zemlji, a matični je broj identifikator na osnovi kojeg će se moći utvrditi svi računi jednog poslovnog subjekta otvoreni u svim organizacijama ovlaštenim za obavljanje platnog prometa. Time se osigurava naplata javnih prihoda i drugih osnova za naplatu iz svih sredstava dužnika s bilo kojeg računa kod više ovlaštenih organizacija preko kojih poslovni subjekt posluje.

Doneseni su odgovarajući podzakonski akti vezani uz otvaranje i vođenje računa u banci.

Tijekom 1999. radilo se i na unapređenju postojećeg platnog prometa u zemlji: provedene su izmjene i dopune propisa i tehnoloških rješenja za izvršenje plaćanja. U tom je razdoblju nadzirano obavljanje platnog prometa kod ovlaštenih organizacija neposrednim uvidom i posredstvom stalnih kontakata i suradnje s ovlaštenim organizacijama. Obavljeno je 13 kontrola u jedinicama Zavoda za platni promet, 3 kontrole u Hrvatskoj pošti i 1 kontrola u banci.

6.5.

Pravni poslovi

U protekloj se godini pokazala važnost stručnoga rada Direkcije pravnih poslova prilikom davanja pravnih mišljenja i savjeta organizacijskim dijelovima Hrvatske narodne banke, posebice u pogledu mogućnosti i dopustivosti poduzimanja mjera prema bankama, a u skladu s ovlaštenjima iz Zakona o bankama.

Potrebno je istaknuti i pravnu pomoć koju je Direkcija pravnih poslova pružala prilikom odobravanja kredita za likvidnost i interventnih kredita, kao i pribavljanje adekvatnih mjera osiguranja povrata tih kredita te pomoć pri njihovoj naplati. U Direkciji se evidentiraju svi sklopljeni ugovori.

Aktivnosti Direkcije pravnih poslova bile su, kao i prijašnjih godina, usmjerene prema praćenju, proučavanju i predlaganju zakona i drugih propisa koji se odnose na djelatnost Hrvatske narodne banke i banaka općenito, te na kontrolu dosljedne primjene zakonskih i drugih propisa. U vezi s navedenim potrebno je reći kako je

Direkcija pravnih poslova, a na temelju Zapisnika o kontroli, podnijela niz zahtjeva za pokretanjem prekršajnih postupaka, prijava deviznih prekršaja, prijava privrednih prijestupa te prijedloga za pokretanjem stečajnih postupaka.

Po ovlaštenju guvernera Direkcija pravnih poslova vodila je postupke i zastupala Hrvatsku narodnu banku pred sudovima i državnim organima.

Pravnici Hrvatske narodne banke sudjelovali su u pripremanju odluka za sjednice Savjeta Hrvatske narodne banke te su odgovorni za njihovu zakonitost.

6.6.

Kadrovi

U 1999. godini nastavljene su promjene značajki zaposlenih u Hrvatskoj narodnoj banci. Promjene se ogledaju u povećanju broja zaposlenih, intenzivnoj izobrazbi i stručnom i znanstvenom usavršavanju, posebno menadžmenta, i podizanju ukupne kvalifikacijske razine.

Broj zaposlenih povećan je s 549 (krajem 1998.) na 580 (krajem 1999.), odnosno 5,66 posto. Povećanje broja zaposlenih u 1999. bilo je znatno veće nego prethodne, 1998. godine. Na to je utjecao veći broj novozaposlenih, osobito pripravnika, prije svega za poslove kontrole banaka, upravljanja deviznim sredstvima te odnosa s javnošću i izdavaštva. Zabilježen je samo jedan slučaj prestanka rada u HNB-u jednostranim otkazom ugovora o radu zaposlenika, naspram 7 koliko ih je dalo jednostrani otkaz u 1998. U usporedbi s 1998. u 1999. je prepovoljen broj otišlih iz HNB-a, od 36 na 17. Najviše je prestanaka radnog odnosa bilo zbog odlaska u mirovinu (9), isteka rada na određeno vrijeme te prekida radnog odnosa s mogućnošću povratka na rad u HNB. O intenzitetu promjena govori podatak o 50 novozaposlenih (od toga: dva povratka s odsluženja vojnog roka).

Na podizanje kvalifikacijske razine utjecala je promjena strukture zaposlenih: broj zaposlenih s visokom stručnom spremom povećan je s 256 na 290 (34 osobe više ili 13,28 posto), a broj magistara znanosti, s 24 na 30.

Prosječna starost zaposlenika je približno 41 godina, a prosječan ukupni radni staž oko 17 godina. Prosječan staž u Banci je 12 godina. Zaposlenika mlađih od 30 godina je 132, a starijih od 50 godina 133. S obzirom na prosječnu starosnu i radnu dob u idućim se godinama ne očekuje znatniji prirodni odljev.

Kvalifikacijski sastav zaposlenih u Hrvatskoj narodnoj banci na kraju prosinca 1999. pokazuje sljedeća tablica:

	DR	MR	VSS	VŠS	SSS	VKV/KV	NSS/NKV	Ukupno	žene
Broj	4	30	290	45	163	11	37	580	397
Udjel	0,7	5	50	7,8	28,1	1,9	6,4	100	68,4

Udio zaposlenika visoke stručne spreme, uključujući i zaposlenike sa znanstvenim zvanjem, u ukupnom broju zaposlenih u HNB-u iznosi 55,7 posto. Dodajući tome i zaposlenike više stručne spreme, udio se povećava na 63,5 posto, što odgovara prirodi posla i očekivanjima od ustanove kao što je HNB.

6.6.1.

Izobrazba i stručno usavršavanje zaposlenih

Uspješno obavljanje funkcija središnje banke dobrim dijelom omogućuje to što u Banci rade stručni kadrovi dorasli radnim zadacima. Svestranim sadržajima te oblicima stručnog i znanstvenog usavršavanja, u Hrvatskoj narodnoj banci stvorene su kadrovske pretpostavke za budući razvoj i unapređivanje poslovanja u većem broju funkcija i sektora.

Kadrovska osnova stvarana je zapošljavanjem pripravnika i pronalaženjem iskusnih afirmiranih stručnjaka te intenzivnim stručnim usavršavanjem mnogih zaposlenika.

Iako je i brojem i osposobljenošću u HNB-u oformljena solidna ekipa za poslove nadzora banaka, s obzirom na sadašnji broj banaka i štedionica u Hrvatskoj osjećala se potreba za povećanjem broja stručnjaka koji će obavljati te poslove. Zbog toga je na poslovima kontrole i revizije zaposleno više djelatnika, od kojih je nekolicina iskusnih stručnjaka, te skupina pripravnika za koje je osmišljen novi program osposobljavanja, s početkom realizacije u prosincu 1999. O intenzitetu podizanja razine stručne osposobljenosti za navedene poslove govori i podatak da se od sudionika svih oblika stručnog osposobljavanja i usavršavanja u Banci, na seminarima održanim u Hrvatskoj, za poslove kontrole banaka osposobljavalo i usavršavalo 36 posto sudionika. S obzirom na prirodu terenskoga rada, Sektor nadzora i kontrole, okupljanjem svih svojih zaposlenika, nastoji tijekom posebnih seminara i radionica u dobroj radnoj klimi obaviti razmjenu praktičnih iskustava i obraditi stručne teme.

U sljedećoj tablici nalaze se podaci o sadržajima, oblicima i polaznicima izobrazbe i stručnog usavršavanja u HNB-u tijekom 1999. godine.

Naziv - sadržaj obrazovanja	Broj programa	Polaznici
Seminari, savjetovanja u Hrvatskoj	117	286
Seminari, savjetovanja u inozemstvu	75	90
Tečajevi stranih jezika	19	153
Trendovi modernog rukovođenja	1	32
Strategija Hrvatske narodne banke	1	30
Obuka za rad na računalima	4	11
Poslijediplomski studiji u Hrvatskoj (novi)	6	14
Poslijediplomski studiji u inozemstvu	1	1
UKUPNO	224	617

Učenje stranih jezika nastavljeno je za pripravnike s dva tečaja specijalističkog engleskog jezika za rad u središnjoj banci, zatim u tri skupine općeg engleskog, a za ostale zaposlenike organizirano je pojedinačno učenje u školama stranih jezika te skupno učenje njemačkog jezika na dva tečaja.

Četrnaest je pripravnika završilo seminar Temeljni program "Centralno bankarstvo", a za 12 je pripravnika u jesen organiziran kraći seminar "Opći uvodno-orientacijski program" radi upoznavanja organizacije i funkcija HNB-a.

Šest zaposlenika HNB-a polaznika poslijediplomske studije magistriralo je u 1999., od toga jedan u Velikoj Britaniji. Odobrena je jedna stipendija za poslijediplomski studij u Velikoj Britaniji. Za dvojicu zaposlenika financirat će se troškovi stjecanja doktorata znanosti.

U 1999. je bilo znatno više sudionika na seminarima i stručnim skupovima u Hrvatskoj nego godinu dana prije, dok je broj polaznika seminara i stručnih skupova u inozemstvu neznatno smanjen. Intenzivira se osposobljavanje menadžmenta za poslove upravljanja, rukovođenja i razvoja.

I tijekom 1999. najčešće su korištene usluge i obrazovni programi u sklopu tehničke pomoći Banke za međunarodne namire (BIS), Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) u Washingtonu i Beču (Joint Vienna Institute), središnjih banaka Velike Britanije (CCBS), Njemačke (DBb), Francuske (IBFI), Nizozemske, Austrije (OeNB); Švicarske (Studienzentrum Gerzensee) i nekih drugih.

6.6.2.

Plaća zaposlenih

Plaća zaposlenih su rasle u skladu s politikom rasta plaća u Hrvatskoj, ali i pojedinačnim unapređenjima i povećanjima plaća kao načinom motivacije i povećanja učinkovitosti rada.

6.6.3.

Socijalna i druga obilježja

Kreditima za rješavanje stambenih potreba zaposlenika sve se više koriste mlađi zaposlenici, kojima su oni u prvom redu i bili namijenjeni. Time se željelo pomoći zaposlenima u rješavanju važnih životnih pitanja i ujedno zadržati u Banci potrebne stručnjake.

Na bolovanje se odnosi 7,37 posto sati od ukupnoga očekivanog godišnjeg fonda sati rada i naknada, od toga 3 posto na teret Banke, a 4,37 posto na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Stopa bolovanja nije visoka u usporedbi s drugim djelatnostima i nešto je niža nego u prethodnoj godini. Jednokratnu novčanu pomoć za bolovanje duže od 90 dana primio je 31 zaposlenik, što je 24 posto više nego u 1998. Izvanrednu pomoć primila su dva zaposlenika. Ozljeda na radu bilo je 9, jedna više nego prethodne godine. Na osobni zahtjev, za 5 je zaposlenika utvrđen rad s punim radnim vremenom umjesto s polovicom na temelju ranjih rješenja Hrvatskog fonda mirovinskog osiguranja.

U tri je navrata organizirano darivanje krvi. Odazvalo se 105 zaposlenika i još 18 zaposlenika u Zavodu za transfuziju krvi.

Sportskom rekreacijom u organizaciji Banke bavi se oko 140 zaposlenika, a za 211 nabavljene su ulaznice za kulturne priredbe.

6.6.4.

Istraživanje zadovoljstva poslom zaposlenika HNB-a

U proljeće 1999. u Hrvatskoj narodnoj banci prvi put je provedeno anonimno istraživanje zadovoljstva poslom zaposlenika Hrvatske narodne banke.

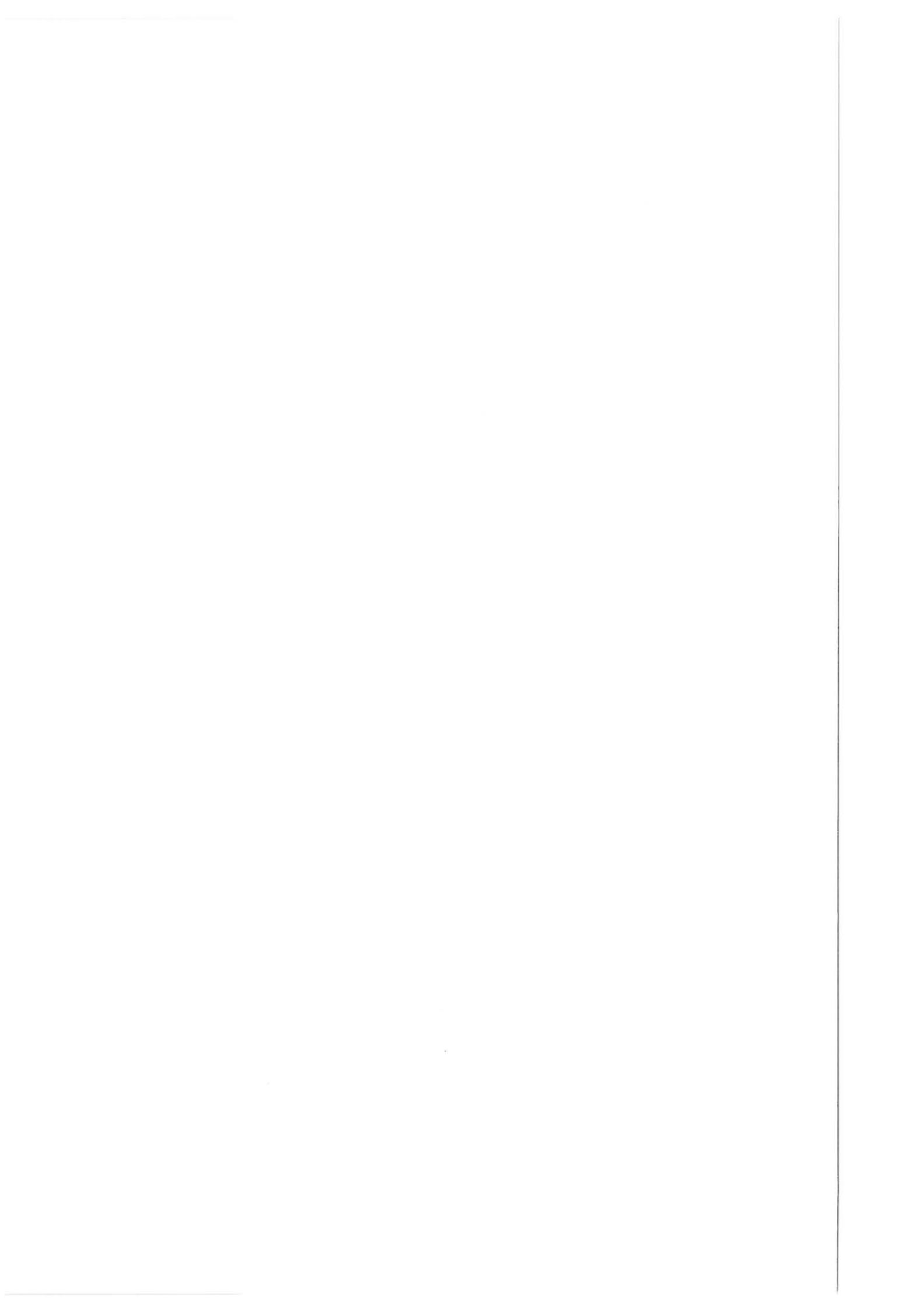
Anketiranju se odazvalo 70 posto zaposlenika koji su iznijeli ocjene, mišljenja, primjedbe i prijedloge o različitim unutarnjim i vanjskim faktorima zadovoljstva i nezadovoljstva radom u HNB-u. Ozbiljno istraživanje potvrdilo je pozitivna dostignuća i ukazalo na smjer potrebnih promjena radi poboljšanja uvjeta rada i ciljeva poslovne politike Hrvatske narodne banke.

7

**FINANCIJSKO IZVJEŠĆE:
GODIŠNJI OBRAČUN HNB-a ZA 1999. GODINU**

Hrvatska narodna banka - godišnje izvješće 1999

Prema Zakonu o računovodstvu ("Narodne novine", br. 90/92.), koji se primjenjuje od 1. siječnja 1993. te djelomičnom primjenom Međunarodnog računovodstvenog standarda br. 30, Hrvatska narodna banka sastavlja temeljna finansijska izvješća, i to bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke uz finansijska izvješća.

Tablica VII.I.

**Finansijski rezultat Hrvatske narodne banke po godišnjem obračunu za 1999. godinu
Račun dobiti i gubitka, u kunama**

OPIS 1	Plan za 1999. 2	Ostvarenje u 1999. 3	Indeks 3/2 4
I. PRIHODI			
1. Aktivne kamate	920.000.000,00	1.054.777.898,87	114,6
2. Ostali prihodi	220.000.000,00	136.651.215,34	62,1
UKUPNI PRIHODI	1.140.000.000,00	1.191.429.114,21	104,5
II. RASHODI			
1. Pasivne kamate	639.000.000,00	592.746.256,99	92,8
2. Troškovi	490.200.000,00	595.577.851,68	121,5
UKUPNI RASHODI	1.129.200.000,00	1.188.324.108,67	105,2
VIŠAK PRIHODA NAD RASHODIMA	10.800.000,00	3.105.005,54	28,8

Ostvarivanje prihoda i podmirivanje rashoda koji su vezani uz djelatnost Hrvatske narodne banke propisani su člankom 76. i 77. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci.

U svom poslovanju Hrvatska narodna banka ostvaruje prihode, rashode i utvrđuje višak prihoda nad rashodima. Prihodi i rashodi predviđaju se Finansijskim planom, koji donosi Savjet Hrvatske narodne banke, a potvrđuje Hrvatski državni sabor.

Višak prihoda nad rashodima, koji Hrvatska narodna banka ostvari u svom poslovanju, prihod je državnog proračuna, a ako bi rashodi bili veći od prihoda, manjak bi se pokrio iz sredstava fonda posebne pričuve. Ako ni ona ne bi bila doстатна, manjak bi se pokrio iz sredstava državnog proračuna.

U cilju razvoja i izgradnje novoga računovodstvenog sustava Hrvatske narodne banke sličnog sustavima zapadnih središnjih banaka, radi izrade standardiziranih poslovnih knjiga i standardiziranih poslovnih transakcija Hrvatske narodne banke, te transparentnih finansijskih izvješća oslonjenih na suvremenu računovodstvenu, finansijsku i bankarsku znanost i praksu primijenjenu u računovodstvima središnjih banaka, početkom 1998. pristupilo se izradi Projekta "Računovodstvo Hrvatske narodne banke". Projekt "Računovodstvo HNB-a" rađen je uz pomoć konzultanata Međunarodnog monetarnog fonda i obuhvatio je izradu novoga Kontnog plana Hrvatske narodne banke, tablica premošćenja, strukture, oblike i sadržaja glavne i pomoćnih knjiga, šifarskog sustava, finansijskih izvješća i dr.

Od 1. siječnja do 31. svibnja 1999. u Hrvatskoj narodnoj banci vodilo se usporedno računovodstvo prema starom i novom sustavu, da bi se od 1. lipnja 1999. prešlo samo na novi računovodstveni sustav.

Novi Kontni plan Hrvatske narodne banke sastoji se od tri dijela:

- bilančnih konta koja podržavaju poslovne promjene koje se bilježe u poslovnim knjigama koje čine bilancu i račun dobiti i gubitka te druga izvješća (razred 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 7)
- izvanbilančnih konta koja podržavaju poslovne promjene koje se bilježe u izvanbilančnim poslovnim knjigama i čine izvanbilančna izvješća (razred 8 i 9)
- sustav trezorskih zaliha – podržava poslovne promjene koje se bilježe u pričuvu (razred 0).

Po godišnjem obračunu za 1999. godinu Hrvatska narodna banka ostvarila je sljedeće finansijske rezultate:

- prihodi iznose 1.191,4 milijuna kuna, ili 4,5 posto više od planiranih
- rashodi iznose 1.188,3 milijuna kuna, ili 5,2 posto više od planiranih
- višak prihoda nad rashodima iznosi 3,1 milijun kuna, ili 28,8 posto planiranog iznosa.

7.I.

Ostvareni prihodi

Razina i struktura ostvarenih prihoda Hrvatske narodne banke u 1999. godini i usporedba s planiranim prihodima za 1999. izgleda ovako:

Tablica VII.2.

Prihodi Hrvatske narodne banke, u kunama i postotcima

OPIS	Plan za 1999.		% udjela	Indeks 3/2
	1	2		
I. AKTIVNE KAMATE				
1.1. Kamate na kredite i druge plasmane iz primarne emisije	300.000.000,00	270.645.147,75	22,7	90,2
1.2. Kamate i drugi prihodi na sredstva deponirana u inozemstvu	620.000.000,00	784.132.751,12	65,8	126,5
2. OSTALI PRIHODI	220.000.000,00	136.651.215,34	11,5	62,1
UKUPNI PRIHODI	1.140.000.000,00	1.191.429.114,21	100,0	104,5

Ukupni prihodi Hrvatske narodne banke u 1999. godini iznosili su 1.191,4 milijuna kuna, ili 4,5 posto više od plana. U strukturi ukupnih prihoda najznačajnija je stavka prihod od kamata na sredstva deponirana u inozemstvu, s udjelom od 65,8 posto i s ostvarenjem većim od plana za 164,1 milijun kuna.

7.1.1.

Aktivne kamate

a) Kamate na kredite i druge plasmane iz primarne emisije

Prihodi koje je Hrvatska narodna banka ostvarila u 1999. godini od kamata na kredite i druge plasmane iz primarne emisije iznosili su 270,6 milijuna kuna, ili 90,2 posto planiranog iznosa, što je rezultat potražnje banaka i štedionica za kreditima središnje banke uzrokovane pogoršanjem likvidnosti sustava te korekcija kamatnih stopa.

Središnja je banka svoje aktivnosti u odnosima s poslovnim bankama uglavnom usmjeravala na odobravanje lombardnih kredita i provođenje repo aukcija te na odobravanje kratkoročnih kredita za likvidnost, novog instrumenta uvedenog u veljači 1999., uz godišnju kamatnu stopu od 14 posto. Kamatna je stopa na lombardni kredit početkom 1999. povećana s 12 na 13 posto, kao i eskontna stopa Hrvatske narodne banke s 5,9 na 7,9 posto. Na korištena sredstva interventnoga kredita banke i štedionice plaćale su kamatu po stopi od 19 posto godišnje, a prosječna vaga na kamatna stopa postignuta na repo aukcijama blagajničkih i trezorskih zapisa kretala se između 11,2 i 12,6 posto, a na godišnjoj je razini iznosila 12,3 posto (1998. godine 10,7 posto). Kako je veliki dio tih kredita tijekom godine dospio, a nije naplaćen, prihodi su rasli i po osnovi zateznih kamata.

Na temelju rečenoga, struktura prihoda od kamata na kredite iz primarne emisije finansijskim institucijama je sljedeća:

OPIS	Iznos u mil. kn	%
Prihod od kamate na kredite za likvidnost	122,4	66,5
Prihod od kamate na lombardne kredite	18,1	9,9
Prihod od kamate na dnevne lombardne kredite	0,7	0,4
Prihod od kamate na kredite (repo aukcija blagajničkih zapisa)	16,6	9,0
Prihod od kamate na interventne kredite	13,7	7,4
Prihod od zatezne kamate na dospjele kredite i zatezne kamate na dospjele kamate na kredite	12,5	6,8
UKUPNO	184,0	100,0

U ukupno ostvarenim kamatama na kredite iz primarne emisije u 1999. godini preostali dio kamata u iznosu od 86,6 milijuna kuna ili 32 posto odnosi se na prihod od kamata na kredite odobrene državi uz eskontnu stopu od 7,9 posto godišnje.

Udio ostvarenih prihoda od kamate iz primarne emisije iznosio je 22,7 posto ukupnih prihoda.

b) Kamate i drugi prihodi od sredstava deponiranih u inozemstvu

Obračunane kamate na devizna sredstva deponirana u inozemstvu u stranoj valuti knjiže se u prihod Hrvatske narodne banke u kunskoj protuvrijednosti. U 1999. godini s te je osnove ostvaren prihod od 784,1 milijun kuna, ili čak 26,5 posto više od plana.

Udio prihoda od kamata na deponirana devizna sredstva u inozemstvu iznosio je 65,8 posto ukupnih prihoda Hrvatske narodne banke i činio je najvažniju stavku ostvarenih prihoda.

Budući da su bruto međunarodne pričuve tijekom 1999. bile na prosječnoj razini od oko 2.700,0 milijuna američkih dolara, što se i očekivalo, pozitivna se razlika između ostvarenog i planiranog prihoda od kamata ne može pripisati povećanju ukupnih bruto pričuva. Osnovni razlog što su ostvareni prihodi od kamata na sredstva deponirana u inozemstvu veći od planiranih je jačanje američkog dolara i eura prema kuni. U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 1999. američki je dolar prema kuni ojačao 22,4 posto, dok je euro ojačao 5 posto. Osim navedenoga, kamatne su stope tijekom 1999. povećane, prije svega na sredstva deponirana u američkim dolarima. S obzirom da je oko 75 posto bruto međunarodnih pričuva tijekom 1999. bilo investirano u kratkoročne depozite i repo sporazume, s prosječnim do-

sprijecem od oko mjesec dana, povećanjem kamatnih stopa rasli su i prihodi na spomenute instrumente. Kamate na jednomjesečne dolarske depozite tijekom 1999. povećane su s 5,1 na 5,8 posto, a na depozite nominirane u euru s 2,6 na 2,8 posto.

Na međunarodne se pričuve zbog međuvalutnih promjena obračunavaju tečajne razlike. U 1999. godini pozitivne tečajne razlike iznosile su 5.566,8 milijuna kuna, a negativne 3.419,8 milijuna kuna, što je rezultiralo pozitivnim učinkom tečajnih razlika u iznosu od 2.147,0 milijuna kuna.

7.1.2.

Ostali prihodi

Ostali prihodi ostvareni u 1999. godini iznosili su 136,7 milijuna kuna ili 62,1 posto planiranih, s udjelom od 11,5 posto u ukupnim prihodima. Najveću stavku u iznosu od 73,5 milijuna kuna ili 53,8 posto činili su prihodi od kamata koje je Hrvatska narodna banka obračunavala na interventne kredite (kamatna stopa od 19 posto godišnje), kao i prihodi od zateznih kamata naplaćenih bankama i štedionicama koje nisu pravilno obračunale obveznu pričuvu, koje ne održavaju prosječnu obveznu pričuvu u smislu propisa o obveznoj pričuvi, kao i na manje obračunani i izdvojeni iznos obvezne pričuve.

Iznos od 56,7 milijuna kuna ili 41,5 posto odnosi se na naplaćeni prihod od prekomjernih rezervacija za nenaplative kredite i kamate (redovne i zatezne) na kredite i obveznu pričuvu za 1998. i 1999. godinu.

Preostali iznos od 6,5 milijuna kuna ili 4,7 posto ostalih prihoda odnosi se na naknadu od prodaje vrijednosnica (državnih biljega), prihode internih restorana, prihode od prodaje numizmatike te ostale izvanredne prihode.

7.2.

Ostvareni rashodi

Razina i struktura ostvarenih rashoda u 1999. godini u usporedbi s planiranim prikazana je u sljedećem pregledu:

Tablica VII.3.

Rashodi Hrvatske narodne banke, u kunama i postotcima

OPIS	Plan za 1999.	Ostvarenje u 1999.	% udjela	Indeks 3/2
1	2	3	4	5
I. PASIVNE KAMATE				
1.1. Kamate na obveznu pričuvu banaka	414.000.000,00	380.202.719,06	32,0	91,8
1.2. Kamate na vrijednosne papiре	136.000.000,00	151.644.929,56	12,8	111,5
1.3. Obveze prema MMF-u	89.000.000,00	60.898.608,37	5,1	68,4
2. TROŠKOVI				
2.1. Troškovi izrade novčanica i kovanica	15.000.000,00	757.285,61	0,1	5,0
2.2. Materijalni i ostali troškovi	96.500.000,00	108.165.339,07	9,1	112,1
2.3. Amortizacija	9.800.000,00	9.672.371,34	0,8	98,7
2.4. Bruto plaće zaposlenih	78.900.000,00	69.437.319,05	5,8	88,0
- službenici	77.100.000,00	67.975.887,08	-	88,2
- dužnosnici	1.800.000,00	1.461.431,97	-	81,2
2.5. Rezervacije za nenaplative kredite i kamate	290.000.000,00	407.545.536,61	34,3	140,5
UKUPNI RASHODI	1.129.200.000,00	1.188.324.108,67	100,0	105,2

Ostvareni rashodi po godišnjem obračunu za 1999. iznosili su 1.188,3 milijuna kuna, što je 5,2 posto više od planom predviđenih rashoda. Veći dio rashoda (49,9 po-

sto) odnosio se na pasivne kamate, dok su troškovi činili 50,1 posto. Najveći dio u ukupnoj pasivnoj kamati činile su kamate na sredstva izdvojene obvezne pričuve, a kod troškova rezervacije za nenaplative kredite i kamate (34,3 posto ukupnih rashoda).

7.2.1.

Pasivne kamate

a) Kamate na obveznu pričuvu

Hrvatska narodna banka platila je bankama i štedionicama u 1999. godini pasivne kamate na izdvojena sredstva obvezne pričuve u iznosu od 380,2 milijuna kuna, što je 8,2 posto manje od plana. Na obveznu pričuvu u kunama kamata je iznosila 220,1 milijun kuna. Hrvatska narodna banka isplaćivala je kamatu po godišnjoj stopi od 5,9 posto na ukupna sredstva kunske obvezne pričuve: na sredstva na računu izdvojene obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke i na sredstva obvezne pričuve koja se održavaju na računima za namiru.

Primjenom stope remuneracije na obveznu pričuvu u stranoj valuti, koja se određuje prema tržišnoj kamatnoj stopi koju Hrvatska narodna banka ostvaruje na portfelj deviza izdvojenih od strane banaka i štedionica u 1999. godini isplaćeno je 160,1 milijun kuna s osnove kamata na deviznu obveznu pričuvu.

Osnovni razlog zbog kojeg je trošak kamata na obveznu pričuvu banaka bio manji od očekivanog je taj što je prosječni izdvojeni iznos obvezne pričuve bio manji od očekivanog, zbog krize hrvatskog financijskog sustava i stečaja nekoliko hrvatskih banaka.

Udio ostvarenih rashoda središnje banke za plaćene kamate na sredstva izdvojene obvezne pričuve iznosio je 32 posto ukupnih rashoda.

b) Kamate na vrijednosnice

Za razliku od kamate na obveznu pričuvu, rashodi od kamata koje je Hrvatska narodna banka platila na blagajničke zapise u 1999. godini veći su od planiranih za 11,5 posto.

Prosječan iznos upisanih kunske i deviznih blagajničkih zapisa tijekom 1999. bio je veći od planiranog, a na devizne blagajničke zapise utjecalo je i jačanje američkog dolara i eura prema kuni. Zajednički i jednoj i drugoj vrsti blagajničkih zapisa je veći interes za blagajničke zapise s kraćim rokovima dospijeća. Kamatne stope na kunske blagajničke zapise rasle su tijekom godine u rasponu od 1,0 (za dospijeće od 35 dana) do 1,5 postotnih bodova (za dospijeće od 182 dana) i koncem godine iznosile su 10,5 posto na upisane blagajničke zapise s rokom dospijeća do 35 dana, 11,5 posto s rokom dospijeća do 91 dan i 12,5 posto s rokom dospijeća do 182 dana. S druge strane, kamatne su stope na devizne blagajničke zapise dvostruko, pa i trostruko manje od kamatnih stopa na kunske blagajničke zapise (kamatne stope na blagajničke zapise nominirane u euru s rokom dospijeća do 63 i 91 dan koncem godine iznosile su 3,26 posto, a na blagajničke zapise nominirane u američkim dolarima s istim rokovima dospijeća kamatne su se stope kretale od 5,93 do 6 posto).

Uz kretanje kamatnih stopa na blagajničke zapise i istodobno većeg ostvarenja upisanog iznosa od planiranog, rashodi od pasivne kamate ostvareni po toj osnovi dosegнуli su iznos od 151,6 milijuna kuna, od čega se na kunske blagajničke zapise odnosi 89,3 milijuna kuna, a na devizne blagajničke zapise 61,7 milijuna kuna, dok je 0,7 milijuna kuna trošak za kamate na repo depozite u stranoj valuti.

c) Obveze prema MMF-u

Ova stavka obuhvaća kamate po finansijskim aranžmanima koje je Međunarodni monetarni fond sklopio s Republikom Hrvatskom. Sve obveze s osnove kamata plaćaju se redovito, o datumu dospijeća, u korist Međunarodnog monetarnog fonda, u skladu sa zaključcima predstavnika Hrvatske narodne banke i Ministarstva finančija Republike Hrvatske.

Kamate koje je Hrvatska narodna banka obračunala i platila u 1999. na temelju Stand-by, STF i EFF aranžmana iznosile su 60,9 milijuna kuna (6,3 milijuna specijalnih prava vučenja), što je 68,4 posto planiranog iznosa s udjelom u ukupnim rashodima od 5,1 posto.

7.2.2.

Troškovi

a) Troškovi izrade novčanica i kovanica

Odredbama članka 36. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci propisano je da Hrvatska narodna banka izdaje novčanice i kovanice koje glase na novčanu jedinicu Republike Hrvatske.

Izradu kovanica Hrvatska je narodna banka povjerila Hrvatskom novčarskom zavodu, čiji je i osnivač, a novčanice se izrađuju u inozemstvu.

Za 1999. godinu u sklopu rashoda Hrvatske narodne banke planirani su troškovi nabave pločica za izradu kovanog novca, troškovi kovanja optjecajnoga kovanog novca, troškovi carine i poreza na dodanu vrijednost u ukupnom iznosu od 15,0 milijuna kuna.

U novom računovodstvenom sustavu Hrvatske narodne banke vrši se amortizacija troškova tiskanja novčanica i kovanja kovanica kuna. Troškovi kovanja kovanica kuna knjiže se u Bilanci Hrvatske narodne banke kao akumulirana amortizacija kovanja kovanica (na dan 31. prosinca 1999. to je iznosilo 12,0 milijuna kuna) i amortiziraju se u razdoblju od pet godina (novčanice u razdoblju od dvije godine) i mjesecnim obračunom postupno prenose na rashode. Godišnja stopa amortizacije za kovanice iznosi 20 posto, a za novčanice 50 posto. Zbog navedenog je razloga na toj stavi prikazan iznos od 0,8 milijuna kuna, što je samo 5 posto planiranog iznosa.

b) Materijalni i ostali troškovi

Materijalni i ostali troškovi u 1999. godini iznosili su 108,2 milijuna kuna, što je 12,1 posto više od plana. U sklopu tih troškova u tijeku godine prema novom računovodstvenom sustavu, a u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardom br. 18, točka 34. (načelo iskazivanja prihoda i rashoda u bruto iznosu), proknjižen je gubitak u kupoprodaji vrijednosnica nominiranih u stranoj valuti u iznosu od 19,6 milijuna kuna (18,1 posto ukupnih troškova), što je rezultiralo prekoračenjem planiranih troškova (dubitak po toj osnovi proknjižen je u sklopu prihoda).

Troškovi koji čine značajnije iznose (61,2 posto) gornje stavke jesu: bruto naknade zaposlenicima, doprinosi na plaće i naknade zaposlenicima, honorari za stručne usluge, troškovi popravaka i održavanja te ostale vanjske usluge.

Preostalih 20,7 posto su troškovi uredskog materijala, sredstava za vezu, izdaci za publikacije i preplate, prijevoz, bankovne pristojbe u stranoj valuti, ostali administrativni troškovi te ostali izvanredni troškovi.

c) Amortizacija

Načelna određenja o amortizaciji dugotrajne materijalne imovine navode se u točki 4. Međunarodnog računovodstvenog standarda br. 4, a odnose se na imovinu:

- a) za koju se očekuje da će se koristiti duže od jednog obračunskog razdoblja
- b) koja ima ograničen koristan vijek trajanja
- c) koja se drži za administrativne svrhe.

Primjenom linearne metode obračuna amortizacije, po stopama za obračun koje su na razini ili nešto niže od godišnjih amortizacijskih stopa objavljenih u Pravilniku o amortizaciji ("Narodne novine", br. 91/94. do 142/97.), trošak amortizacije Hrvatske narodne banke u 1999. godini iznosio je 9,7 milijuna kuna, ili 98,7 posto planiranog iznosa.

Udio troškova amortizacije u ukupnim rashodima iznosio je 0,8 posto.

d) Bruto plaće zaposlenih

U Hrvatskoj narodnoj banci u 1999. godini plaće su isplaćivane u skladu sa Statutom Hrvatske narodne banke i Pravilnikom o plaćama i drugim primanjima zaposlenika u Hrvatskoj narodnoj banci, prema čijim odredbama odluku o visini plaće kao i korekcije plaća donosi Savjet Hrvatske narodne banke.

Ukupno isplaćena sredstva za bruto plaće u Hrvatskoj narodnoj banci za 1999. godinu iznosila su 69,4 milijuna kuna, ili 12 posto manje od plana, što znači da se sredstva do planiranog iznosa nisu iskoristila za povećanje plaća.

Bruto plaće od 69,4 milijuna kuna sadrže plaće dužnosnika (guverner, zamjenik guvernera, viceguverner) u iznosu od 1,4 milijuna kuna, dok je iznos od 68,0 milijuna kuna isplaćen ostalim zaposlenicima Hrvatske narodne banke. Plaće dužnosnika isplaćivane su u skladu sa Zakonom o obvezama i pravima državnih dužnosnika ("Narodne novine", br. 101/98., 135/98. i 105/99.).

Na visinu ukupno isplaćenih sredstva za plaće uz jednu korekciju bruto vrijednosti boda za 4,6 posto (u studenome 1999.), utjecala je jednokratno isplaćena naknada za godišnji odmor, isplaćene plaće za novoprimaljene zaposlenike, uvećane plaće unaprijedenim zaposlenicima u tijeku godine, kao i kvalifikacijska struktura zaposlenih u Hrvatskoj narodnoj banci (više od 50 posto zaposlenika Banke ima visoku stručnu spremu).

e) Rezervacije za nenaplative kredite i kamate

Kako je kriza bankovnog sustava nastavljena i u 1999. godini, pojedine banke i štedionice nisu mogle uredno podmirivati obvezu prema Hrvatskoj narodnoj banci po osnovi kredita kao i redovne i zatezne kamate, zbog čega je središnja banka morala na teret rashoda izvršiti rezervaciju za nenaplative kredite i kamate. Rezervacija je izvršena na temelju Odluke o utvrđivanju politike rezervacija Hrvatske narodne banke za kredite odobrene bankama koju je donio guverner 30. lipnja 1999.

Na temelju odredaba te Odluke u slučaju finansijskih problema kod banaka koje se koriste kreditima Hrvatske narodne banke, koji nisu pokriveni prvorazrednim instrumentima osiguranja naplate, a mogu utjecati na urednost plaćanja dospjelih potraživanja po kreditima (kamata i glavnica), Hrvatska narodna banka mora procijeniti rizik naplate kredita te izvršiti rezervacije.

Sva potraživanja Hrvatske narodne banke (dospjela i nedospjela) od pojedine banke razvrstavaju se u onu skupinu rizika u koju se razvrstava pojedinačno potraživanje s najdužim kašnjenjem u plaćanju, i to:

- za nepodmirene obveze po kreditu i/ili kamatama u razdoblju od 61 do 90 dana rezerviraju se sredstva u visini od 25 posto iznosa kredita, odnosno 25 posto nenaplaćene kamate
- za nepodmirene dospjele obveze po kreditu i/ili kamatama u razdoblju od 91 do 180 dana rezerviraju se sredstva u visini od 50 posto iznosa kredita te 100 posto iznosa nenaplaćene kamate
- za nepodmirene dospjele obveze po kreditu i/ili kamatama u razdoblju dužem od 180 dana ili ako je nad bankom otvoren stečajni postupak rezerviraju se sredstva u visini od 100 posto iznosa kredita, odnosno u visini od 100 posto nenaplaćene kamate.

Rezervacije nisu potrebne za kredite koji su pokriveni prvorazrednim instrumentima osiguranja naplate, pod čim se podrazumijevaju dužnički vrijednosni papiri Hrvatske narodne banke ili Ministarstva financija Republike Hrvatske.

Na temelju navedenoga, na ovoj je staveci izvršena rezervacija za nenaplative kredite i kamate u iznosu od 407,5 milijuna kuna ili 34,3 posto ukupnih rashoda.

7.3.

Višak prihoda nad rashodima

Višak prihoda nad rashodima, prema odredbama članka 80. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci, nakon pokrića rashoda, jest prihod državnog proračuna.

U 1999. godini ostvareni su ukupni prihodi u iznosu od 1.191,4 milijuna kuna, ili 4,5 posto više od plana, rashodi iznose 1.188,3 milijuna kuna, ili 5,2 posto više od plana, iz čega rezultira višak prihoda nad rashodima u iznosu od 3,1 milijun kuna, ili 28,8 posto planiranog iznosa. Na visinu viška prihoda nad rashodima presudan su utjecaj imale rezervacije za nenaplative kredite i kamate u iznosu od 407,5 milijuna kuna s udjelom u ukupnim rashodima od 34,3 posto. Visok iznos rezervacija, zbog pokretanja stečajnih postupaka u nekoliko banaka i nemogućnosti naplate danih kredita, imalo je za posljedicu to što je središnja banka po periodičnim obračunima u većem dijelu godine iskazivala višak rashoda nad prihodima.

Višak prihoda nad rashodima Hrvatske narodne banke prihod je državnog proračuna koji se, u skladu s Odlukom guvernera od 19. veljače 1999., usmjerava Ministarstvu financija Republike Hrvatske u korist državnog proračuna, i to: do 20. srpnja tekuće godine u obliku predujma po polugodišnjem obračunu Hrvatske narodne banke, dok se ostatak doznačuje po godišnjem obračunu nakon što ga donese Savjet Hrvatske narodne banke.

Tablica VII.4.

Bilanca Hrvatske narodne banke, stanje na dan, u kunama

Konto	Naziv	Saldo 1.1.1999.	Saldo 31.12.1999.
AKTIVA			
10	Domaća efektiva	26.797,41	43.496,38
11	Zlato i plemeniti metali u rezervima	1.269.619,61	1.269.619,62
12	Devizna efektiva i konti korespondentnih banaka	12.051.965.270,53	18.879.937.599,78
13	Devizne investicije i potraživanja	7.843.721.150,31	8.176.379.869,53
14	Imovina u nekonvertibilnim valutama	1.341.755,28	1.282.775,28
15	Krediti državi	3.500.658,52	10.508.229,57
17	Krediti finansijskim institucijama	1.105.133.804,53	1.545.017.040,92
19	Rezervacije	-52.397.475,27	-400.944.697,75
20	Dugotrajna imovina	53.292.325,73	64.635.831,15
21	Nematerijalna imovina	0,00	12.043.621,27
22	Sudjelovanje u temeljnog kapitalu	8.054.296,80	8.054.296,80
23	Numizmatika i ostale zbirke	14.591.515,56	14.368.965,23
24	Zalihe	510.285,14	652.971,69
28	Razni krediti	1.081.715,11	1.184.212,30
29	Ostala imovina	10.659.293.869,84	6.863.388.116,95
UKUPNO AKTIVA		31.691.385.589,10	35.177.821.948,72
PASIVA			
30	Emitirani novac	5.970.211.509,89	6.341.015.235,76
31	Blagajnički zapisi HNB-a u optjecaju (diskontirana vrijednost)	875.317.339,00	1.255.387.189,00
32	Devizne obveze	1.677.475.439,70	4.814.447.956,12
34	Blagajnički zapisi HNB-a u optjecaju nominirani u stranoj valuti (diskontirana vrijednost)	1.414.080.805,09	1.634.708.039,90
35	Obveze u domaćoj valuti prema nerezidentima	3.771.612.736,14	5.342.357.031,65
36	Depoziti države u domaćoj valuti	342.201.167,87	279.567.862,34
37	Depoziti finansijskih institucija u domaćoj valuti	4.050.005.632,28	4.316.690.836,00
38	Depoziti ostalih institucija u domaćoj valuti	119.123.365,41	166.198.349,04
39	Razne obveze	636.569.891,13	14.384.098,22
48	Računi za usklađenje, za poravnanje i prolazni računi	9.985.358.968,50	6.881.637.454,12
52	Pričuve	2.849.428.734,09	4.131.427.896,57
UKUPNO PASIVA		31.691.385.589,10	35.177.821.948,72

Napomena: Sukladno Odluci o prijenosu računa banka i štedionica iz Zavoda za platni promet u Hrvatsku narodnu banku i o početku rada Hrvatskog sustava velikih plaćanja ("Narodne novine", br. 32/99), Hrvatska narodna banka je 6. travnja 1999. godine uvela sustav velikih plaćanja (dalje: HSVP), u kojem se vode računi za namirenje banaka i štedionica, računi obvezne pričuve, računi obveznih depozita na devizne depozite banaka i štedionica, račun Hrvatske narodne banke i račun ZAP-a. Putem HSVP-a izvršavaju se međusobna plaćanja između navedenih sudionika. Banka i štedionica imaju u ZAP-u dnevni prolazni račun preko kojeg se obavlja opskrba banke i štedionice gotovim novcem, plaćanje između banke i štedionice i sudionika platnog prometa koji račune vode u ZAP-u te uključivanje sredstava deponenata na računima ZAP-a u račun za namirenje banke i štedionice. Stanje s dnevnog prolaznog računa prenosi se na kraju svakog radnog dana na račun za namirenje u Hrvatskoj narodnoj banci. U HSVP-u sudjeluje ZAP kao posredni sudionik kod prijenosa računa između računa za namirenje banke i štedionice u Hrvatskoj narodnoj banci i njegovog dnevnog prolaznog računa u ZAP-u. U Bilanci Hrvatske narodne banke vodi se obračunski račun u HSVP-u kao prolazni račun aktive za evidenciju svih dugovnih i potražnih transakcija po računu Hrvatske narodne banke, računima banaka i štedionica kao i račun ZAP-a. Dnevno stanje ovog

FINANCIJSKO IZVJEŠĆE

računa (račun 298 201) mora biti nula. U pasivi Bilance Hrvatske narodne banke vodi se glavni račun za poravnanje u HSVP-u kao emisioni račun za banke i štedionice u HSVP-u. Promet i stanje ovog računa (račun 482 101) predstavlja kumulativ promet svih sudionika HSVP-a. Na dan 31. prosinca 1999. godine saldo ovog računa iznosio je -8.703,9 milijuna kuna.

Tablica VII.5.

Bilanca Hrvatske narodne banke, stanje na dan
Izvanbilančno izvješće, u kunama

Konto	Naziv	Saldo 1.1.1999.	Saldo 31.12.1999.
AKTIVA			
94	/Ugovorne/ obveze za vrijednosnice	5.256.168.630,00	132.125.028,85
95	Devizne transakcije	191.989.272,00	0,00
97	Kolaterali (imovina kao zalog)	581.037.655,00	295.361.469,40
98	Kolaterali nominirani u stranoj valuti	0,00	251.237.400,71
99	Ostale /ugovorne/ obveze	597.912.902,27	1.743.980.612,22
UKUPNO IZVANBILANČNI KONTI		6.627.108.459,27	2.422.704.511,18
PASIVA			
84	Kontrakonti za obveze za poslovanje s vrijednosnicama	5.256.168.630,00	132.125.028,85
85	Izvanbilančni konti za devizne neto pozicije	191.989.272,00	0,00
87	Kontrakonti za kolaterale	581.037.655,00	295.361.469,40
88	Kontrakonto za kolaterale nom. u stran. val.	0,00	251.237.400,71
89	Kontrakonto za ostale obveze	597.912.902,27	1.743.980.612,22
UKUPNO IZVANBILANČNI KONTRAKONTI		6.627.108.459,27	2.422.704.511,18

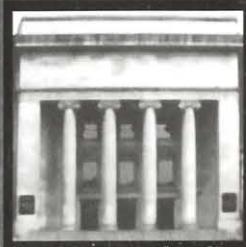
Tablica VII.6.

Bilanca Hrvatske narodne banke, stanje na dan
Sustav trezorskih zaliha, u kunama

Konto	Naziv	Saldo 1.1.1999.	Saldo 31.12.1999.
AKTIVA			
01	Gotov novac (kune i HRD-i)	87.363.859.150,23	85.345.639.637,50
02	Konti za čuvanje (custody)	378.341.281,33	432.187.233,67
03	Računi za poslove s inozemstvom (bivša YU)	504.975.747,33	581.085.280,47
04	Otpisana potraživanja	268.746.809,10	482.026.353,15
09	Ostalo	106.828.271,86	113.729.582,05
UKUPNO AKTIVA		88.622.751.259,85	86.954.668.086,84
PASIVA			
01	Gotov novac (kune i HRD-i)	87.363.859.150,23	85.345.639.637,50
02	Konti za čuvanje (custody)	378.341.281,33	432.187.233,67
03	Računi za poslove s inozemstvom (bivša YU)	504.975.747,33	581.085.280,47
04	Otpisana potraživanja	268.746.809,10	482.026.353,15
09	Ostalo	106.828.271,86	113.729.582,05
UKUPNO PASIVA		88.622.751.259,85	86.954.668.086,84

RUKOVODSTVO I UNUTRAŠNJI USTROJ HNB-a

31. prosinca 1999.

HRVATSKA NARODNA BANKA - GODIŠNJE IZVJEŠĆE 1999

ČLANOVI SAVJETA HRVATSKE NARODNE BANKE

Predsjednik Savjeta
dr. Marko Škreb

mr. Zdravko Rogić
Relja Martić

dr. Pero Jurković
Ivan Milas
dr. Gorazd Nikić
dr. Mate Babić
dr. Vlado Leko

RUKOVODSTVO HRVATSKE NARODNE BANKE

dr. Marko Škreb, Guverner
mr. Zdravko Rogić, Zamjenik guvernera
Relja Martić, Viceguverner

ODBOR IZVRŠNIH DIREKTORA

Sektor za istraživanja i statistiku - **Velimir Šonje**
Sektor za centralno bankarske operacije - **v.d. Irena Kovačec**
Sektor za odnose s inozemstvom - **Jadranka Granić**
Sektor nadzora i kontrole - **Čedo Maletić**
Sektor računovodstva, platnog prometa i trezora - **Đurđica Haramija**
Sektor organizacije i informatike - **Petar Ćurković**
Sektor pravnih, kadrovskeih i općih poslova - **v.d. Tomislav Presečan**

SAVJET HRVATSKE NARODNE BANKE

GUVERNER

prof. dr. sc. Marko Škreb

ZAMJENIK GUVERNERA

mr. sc. Zdravko Rogić

VICEGUVERNER

Relja Martić

INTERNA KONTROLA

dr. Ivica Prga

URED GUVERNERA

mr. sc. Tomislav Presečan, v.d.

ODBOR IZVRŠNIH DIREKTORA

SEKTOR ZA ISTRAŽIVANJA I STATISTIKU

mr. Velimir Šonje

DIREKCIJA ZA ISTRAŽIVANJA
dr. sc. Boris Vujčić

DIREKCIJA ZA STATISTIKU
mr. sc. Ljubenko Jankov

DIREKCIJA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAČKU DJELATNOST

SEKTOR ZA CENTRALNO BANKARSKE OPERACIJE

Irena Kovačec, v.d.

DIREKCIJA ZA PROVODENJE MONETARNE POLITIKE
Irena Kovačec

DIREKCIJA ZA PROVODENJE DEVIZNE POLITIKE
Zoran Jurak

DIREKCIJA ZA UPRAVLJANJE DEVIZnim SREDSTVIMA
Jadranka Marušić

SEKTOR ZA ODNOSE S INOZEMSTVOM

Jadranka Granić

DIREKCIJA ZA ODNOSE S MEDUNARODnim FINANCIJSKIM INSTITUCIJAMA
Maja Landsman

DIREKCIJA ZA MEDUNARODNI PLATNI PROMET I ODNOSE S INOZEMnim BANKAMA
Slavko Tešija

SEKTOR NADZORA I KONTROLE

Čedo Maletić

DIREKCIJA ZA IZRAVNI NADZOR BANAKA IŠTEDIONICA
Marija Mijatović - Jakšić

DIREKCIJA ZA NADZOR BANAKA I IŠTEDIONICA ANALIZOM FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA
Arnaldo Milinović

DIREKCIJA ZA UNAPREĐENJE NADZORA BANAKA I IŠTEDIONICA

DIREKCIJA ZA DEVIZNO DOKUMENTARNU KONTROLU
Ladislav Ciglar

SEKTOR RAČUNOVODSTVA, PLATNOG PROMETA I TREZORA

mr. sc. Đurđica Haramija

DIREKCIJA RAČUNOVODSTVA
Ivan Branimir Jurković

DIREKCIJA PLATNOG PROMETA
Gordana Grabovac

DIREKCIJA TREZORA
Boris Raguž

SEKTOR ORGANIZACIJE I INFORMATIKE

Petar Ćurković

DIREKCIJA ZA ORGANIZACIJSKE POSLOVE
mr. sc. Željko Dujmović

DIREKCIJA INFORMATIKE
Nikša Radović

SEKTOR PRAVNIH, KADROVSKIH I OPCIh POSLOVA

mr. sc. Tomislav Presečan, v.d.

DIREKCIJA PRAVNIH POSLOVA
Marijan Klanac

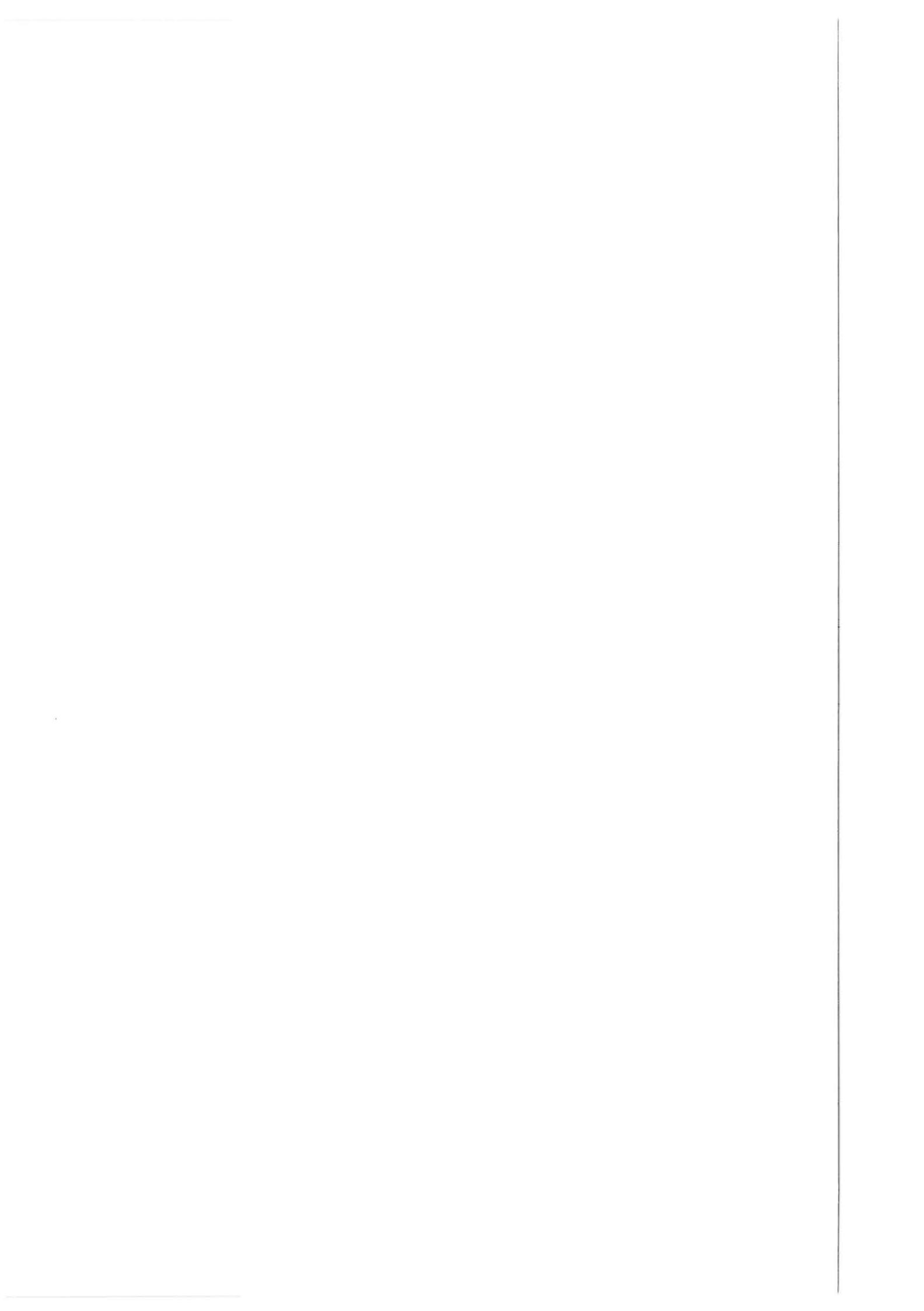
DIREKCIJA KADROVSKIH POSLOVA
mr. sc. Vesna Ožanić

DIREKCIJA OPĆIh EKONOMSKO-TEHNIČKIH POSLOVA
Ivica Vrkljan

POPIS BANAKA I ŠTEDIONICA
31. prosinca 1999.

HRVATSKA NARODNA BANKA - GODIŠNJE IZVJEŠĆE 1999.

POPIS BANAKA

- * **AGRO-OBRNIČKA BANKA d.d.**
Amruševa 8
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 4553 069
Fax: 01/ 4817 642
Tlx: 21608
SWIFT: AOBH HR 2X

- * **CASSA DI RISPARMIO DI TRIESTE
BANCA d.d. – ZAGREB /
TRŠČANSKA ŠTEDIONICA – BANKA d.d.**
Smičiklasova 23
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 4614 346, 4614 423
Fax: 01/ 4614 428, 4614 347
SWIFT: TSBZ HR 22

- * **ALPE JADRAN BANKA d.d.**
Starčevićeva 1
21000 SPLIT

Tel.: 021/ 305 305
Fax: 021/ 305 306
Tlx: 26647 ajbank rh
SWIFT: AJBK HR 2X

- * **CENTAR BANKA d.d.**
Jurišićeva 3
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 4803 444
Fax: 01/ 4803 441
Tlx: 21707
SWIFT: CBZG HR 2X

- * **BANK AUSTRIA CREDITANSTALT
CROATIA d.d.**
Jurišićeva 2
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 4800 777
Fax: 01/ 4800 891
SWIFT: BACX HR 22

- * **CIBALAE BANKA d.d.**
H. D. Genschera 2
32000 VINKOVCI

Tel.: 032/ 331 144, 331 307
Fax: 032/ 331 595, 331 172
Tlx: 28254 ciban rh
SWIFT: VKBK HR 2X

- * **BJELOVARSKA BANKA d.d.**
Jurja Haulika 19a
43000 BJELOVAR

Tel.: 043/ 2750, 275 100
Fax: 043/ 241 897
Tlx: 23330 bjelba rh
SWIFT: BJBA HR 2X

- ** **CONVEST BANKA d.d.**
Gajeva ulica 33
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 4556 633, 4922 333
Fax: 01/ 4819 153
SWIFT: CNVT HR 22

- * **BNP – DRESRDNER BANK
(CROATIA) d.d.**
Andrije Žage 61
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 3652 777
Fax: 01/ 352 779
Tlx: 21144 bndb hr
SWIFT: BNDB HR 2X

- * **CREDO BANKA d.d.**
Z. Frankopanska 58
21000 SPLIT

Tel.: 021/ 380 655
Fax: 021/ 380 683
SWIFT: CDBS HR 22

- * **BRODSKO-POSAVSKA BANKA d.d.**
Trg pobjede 29
35000 SLAVONSKI BROD

Tel.: 035/ 445 700, 445 800
Fax: 035/ 445 900
SWIFT : BROD HR 22

- * **CROATIA BANKA d.d.**
Kvaternikov trg 9
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 2391 111; 2331 778
Fax: 01/ 2332 470
SWIFT: CROA HR 2X

POPIS BANAKA I ŠTEDIONICA

* **ČAKOVEČKA BANKA d.d.**

Katarine Zrinski 1
40000 ČAKOVEC

Tel.: 040/ 311 434
Fax: 040/ 315 101
SWIFT: CAKB HR 22

* **DALMATINSKA BANKA d.d.**

Trg Sv. Stošije 3
23000 ZADAR

Tel.: 023/ 311 311
Fax: 023/ 437 867, 433 145
Tlx: 27224 dbk zd rh
SWIFT: DBZD HR 2X
Reuters: DBZH

* **DUBROVAČKA BANKA d.d.**

Put Republike 5
20000 DUBROVNIK

Tel.: 020/ 431 366, 356 333
Fax: 020/ 411 035, 356 778
Tlx: 27540 hrvdubank
27592 hrvdubank
SWIFT: DUBA HR 2X

* **GOSPODARSKO KREDITNA BANKA d.d.**

Draškovićeva 58
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 4802 555
Fax: 01/ 4802 577
Tlx: 22404 ccb zg hr
SWIFT: CCBZ HR 2X

* **HRVATSKA GOSPODARSKA BANKA d.d.**

Metalčeva 5
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 3651 888
Fax: 01/ 3651 891
Tlx: 21664, (ANSWERBAC) HGB RH
SWIFT: HGBK HR 2X

* **HRVATSKA POŠTANSKA BANKA d.d.**

Jurišićeva 4
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 4804 513
Fax: 01/ 4810 700, 4810 773
SWIFT: HPBZ HR 2X

* **HYP ALPE-ADRIA-BANK CROATIA d.d.**

Koturaška 47
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 6103 660, 6103 666
Fax: 01/ 6103 555
SWIFT: KLHB HR 22

** **HYPOBANKA d.o.o.**

Vodovodna 20a
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 3643 710
Fax: 01/ 3643 687
Tlx: 21621 hipzg rh
SWIFT: HYZG HR 22 BIC

* **IMEX BANKA d.o.o.**

Tolstojeva 6
21000 SPLIT

Tel.: 021/ 357 015, 357 025
Fax: 021/ 583 849
Tlx: 26191
SWIFT: IMXX HR 22

* **ISTARSKA BANKA d.d.**

Dalmatinova 4
52100 PULA

Tel.: 052/ 527 101, 527 309
Fax: 052/ 527 400, 527 444
Tlx: 24746, 24716 ibpu rh
SWIFT: IBPU HR 2X

* **ISTARSKA KREDITNA BANKA UMAG d.d.**

Ernesta Miloša 1
52470 UMAG

Tel.: 052/ 741 622, 741 536
Fax: 052/ 741 275, 741 396
Tlx: 24745 ikb rh
SWIFT: ISKB HR 2X

* **JADRANSKA BANKA d.d.**

Ante Starčevića 4
22000 ŠIBENIK

Tel.: 022/ 242 242
Fax: 022/ 335 881, 339 010
Tlx: 27435, 27 346 jbs rh
SWIFT: JADR HR 2X

* **KAPTOL BANKA d.d.**

Savska 66
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 6302 999
Fax: 01/ 6302 880
SWIFT: KPZG HR 22

** **NAVA BANKA d.d.**

Tratinska 27
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 3656 777
Fax: 01/ 3656 700
SWIFT: NAVB HR 22

* **KARLOVAČKA BANKA d.d.**

I. G. Kovačića 1
47000 KARLOVAC

Tel.: 047/ 614 300, 614 200
Fax: 047/ 614 206
Tlx: 23742 kb ka rh
SWIFT: KALC HR 2X

* **PARTNER BANKA d.d.**

Vončinina 2
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 460 2222
Fax: 01/ 460 2280
Tlx: 21212 parbaz rh
SWIFT: PAZG HR 2X

* **KRAPINSKO-ZAGORSKA BANKA d.d.**

Magistratska 3
49000 KRAPINA

Tel.: 049/ 370 770, 370 772
Fax: 049/ 370 771, 370 822
Tlx: 29239
SWIFT: KZBK HR 22

* **PODRAVSKA BANKA d.d.**

Opatička 1a
48300 KOPRIVNICA

Tel.: 048/ 65 50
Fax: 048/ 622 542
Tlx: 23368 pod kc rh
SWIFT: PDKC HR 2X

* **KREDITNA BANKA ZAGREB d.d.**

Ul. grada Vukovara 74
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 6167 333
Fax: 01/ 6116 466, 6116 468
Tlx: 21197 krez zg rh
SWIFT: KREZ HR 2X

* **POŽEŠKA BANKA d.d.**

Republike Hrvatske 1b
34000 POŽEGA

Tel.: 034/ 254 200
Fax: 034/ 254 258
Tlx: 28550 kb slp rh
SWIFT: POBK HR 2X

* **KVARNER BANKA d.d.**

Jadranski trg 4/l
51000 RIJEKA

Tel.: 051/ 353 555
Fax: 051/ 353 566
Tlx: 24564 kbri hr
SWIFT: KVRB HR 22

* **PRIVREDNA BANKA ZAGREB d.d.**

Račkoga 6 / P.O. Box 1032
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 4610 401, 4610 447, 4550 822
Fax: 01/ 4610 429
Tlx: 21120 pbz rh
SWIFT: PBZG HR 2X
Reuters: PBZH

* **MEĐIMURSKA BANKA d.d.**

Valenta Moradinija 37
40000 ČAKOVEC

Tel.: 040/ 370 500, 370 600
Fax: 040/ 314 610, 315 065
Tlx: 23251 banka rh
SWIFT: MBCK HR 2X

** **RAZVOJNA BANKA "DALMACIJA" d.o.o.**

Poljička cesta 39
21000 SPLIT

Tel.: 021/ 365 904, 371 000
Fax: 021/ 365 904, 371 000

* **RAIFFEISENBANK AUSTRIA d.d.**
Petrinjska 59
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 4566 466
Fax: 01/ 4811 624
Tlx: 21137 rba zg rh
SWIFT: RZBH HR 2X

* **RIADRIA BANKA d.d.**
Gjure Šporera 3
51000 RIJEKA

Tel.: 051/ 339 111, 339 803
Fax: 051/ 211 093, 211 013
Tlx: 24 161
SWIFT: ADRI HR 2X

* **RIJEČKA BANKA d.d.**
Jadranski trg 3a
51000 RIJEKA

Tel.: 051/ 208 211
Fax: 051/ 330 525, 331 880
Tlx: 24 143 bankom rh
SWIFT: RBRI HR 2X
Reuters: RBRH

** **SAMOBORSKA BANKA d.d.**
Trg Kralja Tomislava 8
10430 SAMOBOR

Tel.: 01/ 3362 530
Fax: 01/ 3361 523
Tlx: 21811 samba rh
SWIFT: SMBR HR 22

* **SISAČKA BANKA d.d.**
Trg U. Posavskog 1
44000 SISAK

Tel.: 044/ 549 100
Fax: 044/ 549 101
Tlx: 23645 sbdd sk rh
SWIFT: SSKB HR 2X

* **SLATINSKA BANKA d.d.**
Vladimira Nazora 2
33520 SLATINA

Tel.: 033/ 551 526, 551 354
Fax: 033/ 551 566
Tlx: 28277 slatb rh
SWIFT: SBSL HR 2X

* **SLAVONSKA BANKA d.d.**
Kapucinska 29
31000 OSIJEK

Tel.: 031/ 231 100, 231 115, 231 231
Fax: 031/ 127 125
Tlx: 28235, 28090 banka rh
SWIFT: SLBO HR 2X

* **SPLITSKA BANKA d.d.**
Ruđera Boškovića 16
21000 SPLIT

Tel.: 021/ 370 500, 370 516
Fax: 021/ 370 541
Tlx: 26252 st bank rh
SWIFT: SPLI HR 2X

* **ŠTEDBANKA d.o.o.**
Slavonska avenija 3
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 6306 666
Fax: 01/ 6187 015
SWIFT: STED HR 22

* **TRGOVAČKA BANKA d.d.**
Varšavska 3-5
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 4561 999
Fax: 01/ 4561 900, 4561 920
Tlx: 22370 tb rh
SWIFT: TRGB HR 2X

** **TRGOVAČKO-TURISTIČKA BANKA d.d.**
Kralja Petra Svačića 4
21000 SPLIT

Tel.: 021/ 361 755, 361 729
Fax: 021/ 362 122
Tlx: 26609

* **VARAŽDINSKA BANKA d.d.**
P. Preradovića 17
42000 VARAŽDIN

Tel.: 042/ 10 60, 106 190
Fax: 042/ 106 122
Tlx: 23224 banka rh
SWIFT: VBDD HR 2X
Reuters: VBVH

- * **VOLKSBANK d.d.**
Varšavska 9
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 4801 300
Fax: 01/ 4801 365
SWIFT: VBCR HR 22

- * **ZAGREBAČKA BANKA d.d.**
Paromlinska 2
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 6104 000, 6110 500
Fax: 01/ 6110 555
Tlx: 21462 zaba rh
SWIFT: ZABA HR 2X
Reuters: ZBZH

- * **ZAGREBAČKA BANKA – POMORSKA BANKA SPLIT d.d.**
Ivana Gundulića 26
21000 SPLIT

Tel.: 021/ 352 222
Fax: 021/ 357 079
Tlx: 26333, 26199 zg pbk rh
SWIFT: ZAPO HR 22

- * **PRIVREDNA BANKA – LAGUNA BANKA d.d.**
Prvomajska 4a
52440 Poreč

Tel.: 052/ 451 344
Fax: 052/ 451 320

POPIS PREDSTAVNIŠTVA INOZEMNIH BANAKA

ERSTE BANK DER ÖSTERREICHISCHEN SPARKASSEN AG, Zagreb

STEIERMARKISCHE BANK UND SPARKASSEN AG, Zagreb

LHB INTERNATIONALE HANDELSBANK AG, Zagreb

KREDITNA BANKA d.d. TUZLA, Zagreb

MARKET BANKA, Split

PRIVREDNA BANKA BIHAĆ, Zagreb

DEUTSCHE BANK AG, Zagreb

CASSA DI RISPARMIO DI UDINE E PORDENONE SPA, Zagreb

BANK FÜR KÄRNTEN UND STEIERMARK AG, Zagreb

COMMERZ BANK AKTIENGESELLSCHAFT, Zagreb

POPIS PODRUŽNICA INOZEMNIH BANAKA

- * **Podružnica SOCIETE GENERALE d.d. PARIS**
Ul. Alexandra von Humboldta 4
10000 ZAGREB

Tel.: 01/ 6159 206, 6159 198
Fax: 01/ 6159 197
SWIFT : SOGE HR 22

- * banke koje imaju veliko ovlaštenje
** banke koje imaju malo ovlaštenje

POPIS ŠTEDIONICA

ADRIA ŠTEDIONICA d.o.o.

10000 Zagreb, Poljička 31
Tel.: 01/ 6116 294, 6116 295
Fax: 01/ 6116 296

BANICA CREDO ŠTEDIONICA d.o.o.

21000 Split, Matica hrvatske 1
Tel.: 021/ 314 488
Fax: 021/ 314 488

GOLD ŠTEDIONICA d.o.o.

21000 Split, Poljička 39
Tel.: 021/ 313 645
Fax: 021/ 313 644

GOSPODARSKA ŠTEDIONICA ADRIATIC d.o.o.

10216 Vrbovec, Stjepana Radića 2
Tel.: 01/ 2792 888
Fax: 01/ 2792 855

HIBIS ŠTEDIONICA d.o.o.

10000 Zagreb, Vlaška 62
Tel.: 01/ 4550 210
Fax: 01/ 620 562

INVESTICIJSKO-KOMERCIJALNA ŠTEDIONICA d.d.

10000 Zagreb, Pantovčak 192a
Tel.: 01/ 4578 400
Fax: 01/ 4578 075

KRAPINSKA ŠTEDIONICA d.d.

49230 Krapina, Gajeva 2
Tel.: 049/ 370 627
Fax: 049/ 370 545

MARVIL ŠTEDIONICA d.o.o.

10000 Zagreb, Ivana Šibla 9
Tel.: 01/ 6601 668, 6637 922
Fax: 01/ 672 315

MEĐIMURSKA ŠTEDIONICA d.d.

40300 Čakovec, Kralja Tomislava 31
Tel.: 040/ 384 377, 395 393
Fax: 040/ 315 151

PRIMORSKA ŠTEDIONICA d.d.

51000 Rijeka, Riva 6
Tel.: 051/ 215 222
Fax: 051/ 214 022

* PRVA OBRTNIČKA ŠTEDIONICA d.o.o.

10000 Zagreb, Tkalčićeva 11
Tel.: 01/ 4800 111
Fax: 01/ 4800 144

SLAVONSKA ŠTEDIONICA d.d.

10000 Zagreb, Medvedgradska 47
Tel.: 01/ 4666 877, 4666 728
Fax: 01/ 4666 877

ŠTEDIONICA BROD d.o.o.

35000 Slavonski Brod, I. pl. Zajca 21
Tel.: 035/ 443 333
Fax: 035/ 447 142

ŠTEDIONICA DORA d.d.

10000 Zagreb, Nova cesta 89
Tel.: 01/ 3821 344
Fax: 01/ 3821 354

ŠTEDIONICA DUGI POGLED d.o.o.

10000 Zagreb, Planinska 1
Tel.: 01/ 2304 888, 2441 088
Fax: 01/ 2304 388, 2441 088

ŠTEDIONICA KOVANICA d.d.

42000 Varaždin, Zagrebačka 10
Tel.: 042/ 212 729
Fax: 042/ 212 148

ŠTEDIONICA MEDITERAN d.o.o.

21000 Split, Poljička cesta 39
Tel.: 021/ 313 645
Fax: 021/ 313 644

ŠTEDIONICA MORE d.o.o.

10000 Zagreb, Vlaška 67
Tel.: 01/ 4611 133
Fax: 01/ 4550 113

ŠTEDIONICA SA-GA d.o.o.

10090 Zagreb, Ljubljanska avenija 100
Tel.: 01/ 3880 599
Fax: 01/ 3880 545

* ŠTEDIONICA SONIC d.d.

10000 Zagreb, Savska cesta 131
Tel.: 1/ 6345 666
Fax: 1/ 6190 615

* ŠTEDIONICA SPLITSKO DALMATINSKA d.o.o.

21000 Split, Boktuljin put bb
Tel.: 021/ 352 444, 352 555
Fax: 021/ 352 500

ŠTEDIONICA ZA RAZVOJ I OBNOVU d.o.o.

10000 Zagreb, Koturaška 53
Tel.: 01/ 6171 319
Fax: 01/ 6170 652

ŠTEDIONICA ZAGIŠTED d.o.o.

10000 Zagreb, Hribarov prilaz 6a
Tel.: 01/ 672 101, 681 552
Fax: 01/ 6602 711

ŠTEDIONICA ZLATICA d.o.o.

10000 Zagreb, Gajeva 28
Tel.: 01/ 4818 282
Fax: 01/ 4558 588

ŠTEDIONICA ZLATNI VRUTAK d.d.

10000 Zagreb, Maksimirска 39
Tel.: 01/ 2301 949, 2301 951
Fax: 01/ 2301 950

TRGOVAČKA ŠTEDIONICA d.o.o.

10000 Zagreb, Utješinovićeva 7
Tel.: 01/ 2339 610, 2339 611
Fax: 01/ 2339 716

V i D ŠTEDIONICA d.o.o.

10000 Zagreb, Ulica grada Vukovara 52b
Tel.: 01/ 6111 330
Fax: 01/ 6111 477

ZAGREBAČKA ŠTEDIONICA d.d.

10000 Zagreb, Divka Budaka 1d
Tel.: 01/ 2301 333
Fax: 01/ 2300 453

KRIŽEVAČKA ŠTEDIONICA d.d.

Preradovićeva 14
48260 Križevci
Tel: 048/ 681 018
Fax: 048/ 681 018

**POPIS STAMBENIH
ŠTEDIONICA**

PRVA STAMBENA ŠTEDIONICA d.d.

10000 Zagreb, Jurišićeva 22
Tel.: 01/ 4801 514
Fax: 01/ 4801 571

**WÜSTENROT STAMBENA ŠTEDIONICA
d.d.**

10000 Zagreb, Ilica 14
Tel.: 01/ 4803 788
Fax: 01/ 4803 798

**** HRVATSKA STAMBENA ŠTEDIONICA
d.d.**

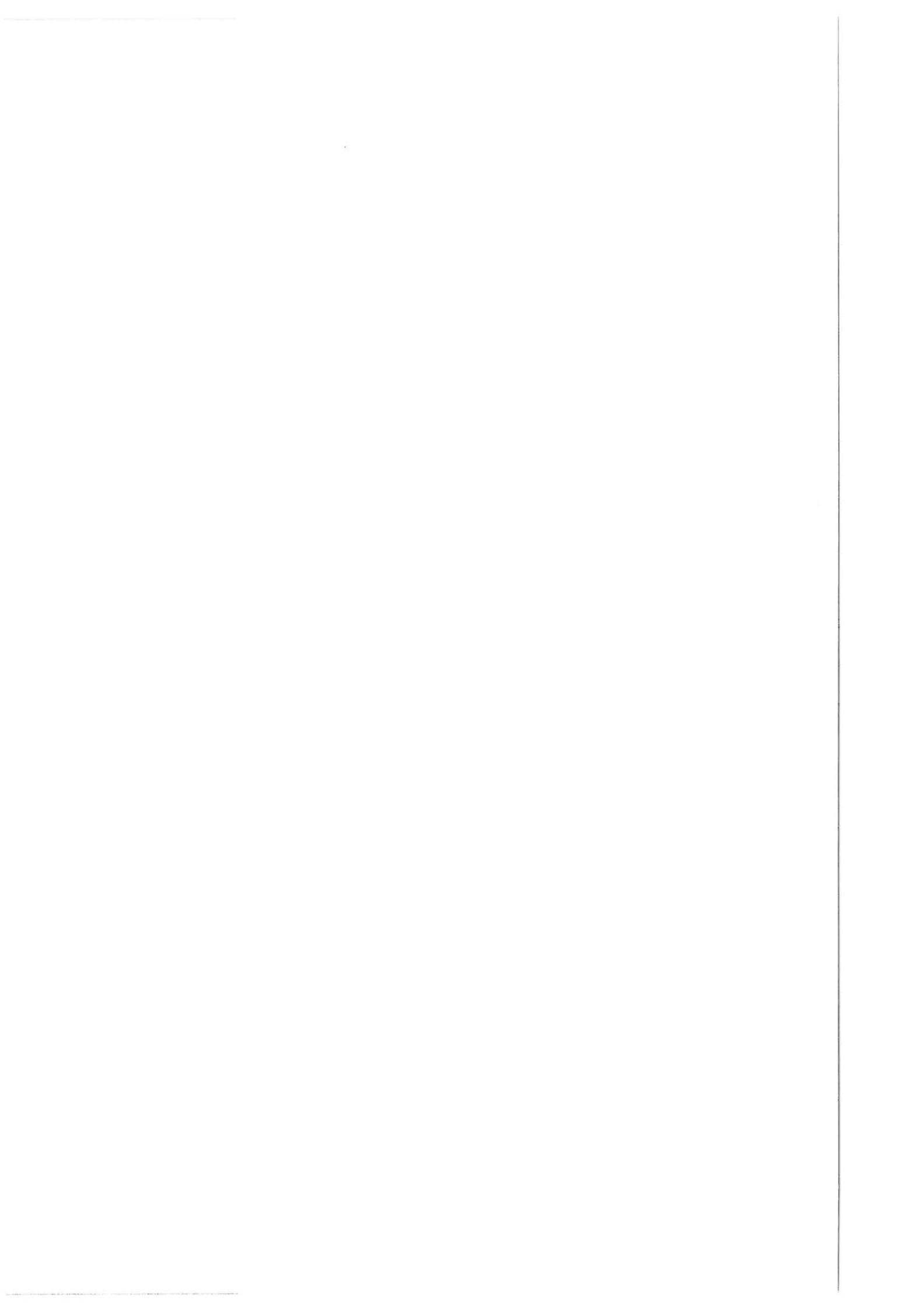
42000 Varaždin, Zagrebačka 38
Tel.: 042/ 290 555
Fax: 042/ 290 533

**RAIFFEISEN STAMBENA ŠTEDIONICA
d.d.**

10000 Zagreb, Ul. grada Vukovara 37b
Tel: 01/ 632 4100, 632 4102
Fax: 01/ 617 1099

* odobrenje za rad uključuje i prikupljanje devizne
štendne građana i mjenjačko poslovanje

** štedionica koja ima odobrenje za rad, ali još nije
počela s radom

STATISTIČKI DODATAK

HRVATSKA NARODNA BANKA - GODIŠNJE IZVIJEŠĆE 1999

SADRŽAJ STATISTIČKOG DODATKA

A. MONETARNI I KREDITNI AGREGATI

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati	139
---	-----

B. MONETARNE INSTITUCIJE

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija	140
Tablica B2: Broj poslovnih banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive	141

C. HRVATSKA NARODNA BANKA

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke	142
--	-----

D. POSLOVNE BANKE

Tablica D1: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka	144
Tablica D2: Inozemna aktiva poslovnih banaka	145
Tablica D3: Potraživanja poslovnih banaka od središnje države i fondova	146
Tablica D4: Potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora	147
Tablica D5: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima	148
Tablica D6: Depozitni novac kod poslovnih banaka	149
Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka	150
Tablica D8: Devizni depoziti kod poslovnih banaka	151
Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca	152
Tablica D10: Inozemna pasiva poslovnih banaka	153
Tablica D11: Depoziti središnje države kod poslovnih banaka	154
Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod poslovnih banaka	155

E. STAMBENE ŠTEDIONICE

Tablica E1: Agregirana bilanca poslovnih štedionica	156
---	-----

F. INSTRUMENTI MONETARNE POLITIKE I LIKVIDNOST

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke	157
Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke	158
Tablica F3: Obvezne pričuve poslovnih banaka	159
Tablica F4: Indikatori likvidnosti poslovnih banaka	160

G. FINANCIJSKA TRŽIŠTA

Tablica G1:	Aktivne kamatne stope poslovnih banaka	161
Tablica G2:	Pasivne kamatne stope poslovnih banaka	162
Tablica G3:	Trgovina poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja	163

H. GOSPODARSKI ODNOSSI S INOZEMSTVOM

Tablica H1:	Platna bilanca – Svodna tablica	164
Tablica H2:	Platna bilanca – Robe i usluge	165
Tablica H3:	Platna bilanca – Dohodak i tekući transferi	166
Tablica H4:	Platna bilanca – Ostala ulaganja	167
Tablica H5:	Platna bilanca – Svodna tablica	168
Tablica H6:	Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve poslovnih banaka	169
Tablica H7:	Godišnji i mjesecni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke	170
Tablica H8:	Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja	171
Tablica H9:	Indeksi efektivnih tečajeva kune	172
Tablica H10:	Inozemni dug, struktura prema domaćim sektorima	173
Tablica H11:	Inozemni dug, struktura prema inozemnim sektorima	174
Tablica H12:	Inozemni dug i projekcija otplate, struktura prema domaćim sektorima	175

I. DRŽAVNE FINANCIJE - IZABRANI PODACI

Tablica I1:	Ukupni prihodi i rashodi središnje države	176
Tablica I2:	Operacije državnog proračuna	177
Tablica I3:	Dug središnje države	178

J. NEFINANCIJSKE STATISTIKE - IZABRANI PODACI

Tablica J1:	Indeks cijena na malo, troškova života i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima	179
Tablica J2:	Prosječne mjesecne neto plaće	180

METODOLOŠKA OBAŠNJENJA

181

KRATICE I ZNAKOVI

191

Tablica A1: MONETARNI I KREDITNI AGREGATI
Na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postotcima

Godina	Mjesec	Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	Mjesečne stope rasta					
								Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani
1993.	prosinac	2 248,9	3 134,4	3 759,2	10 061,1	12 005,7	20 287,9	-	-	-	-	-	-
1994.	prosinac	4 714,2	6 642,6	6 996,7	17 679,9	16 540,1	27 661,5	11,73	2,20	3,83	2,26	11,84	3,45
1995.	prosinac	6 744,1	8 234,9	8 503,2	24 623,0	21 576,3	32 819,5	2,97	0,89	1,54	3,41	1,00	1,88
1996.	prosinac	8 770,4	11 368,9	11 494,9	36 701,1	24 960,4	33 831,2	11,35	7,83	7,67	4,88	-5,41	-11,61
1997.	prosinac	10 346,1	13 731,4	13 848,8	50 742,0	33 829,0	48 863,4	7,86	3,93	3,85	2,16	4,98	4,96
1998.	prosinac	9 954,2	13 531,4	13 615,2	57 340,3	44 626,8	59 792,0	7,24	6,92	6,59	2,51	3,73	0,25
1999.	siječanj	9 547,8	12 647,0	12 745,6	57 160,5	45 789,8	60 417,1	-4,08	-6,54	-6,39	-0,31	2,61	1,05
	veljača	9 308,3	12 022,8	12 082,1	57 840,7	47 035,2	59 475,3	-2,51	-4,94	-5,21	1,19	2,72	-1,56
	ožujak	8 966,1	11 982,4	12 036,7	56 635,4	46 018,9	60 061,2	-3,68	-0,34	-0,38	-2,08	-2,16	0,99
	travanj	9 014,3	12 034,5	12 111,4	55 576,4	46 039,2	60 166,5	0,54	0,43	0,62	-1,87	0,04	0,18
	svibanj	9 295,1	12 897,2	12 940,7	52 540,2	41 588,3	55 461,7	3,11	7,17	6,85	-5,46	-9,67	-7,82
	lipanj	9 493,9	13 269,5	13 348,2	53 355,2	41 309,2	54 971,4	2,14	2,89	3,15	1,55	-0,67	-0,88
	srpanj	10 242,5	14 051,1	14 226,7	54 627,8	41 599,0	58 281,0	7,89	5,89	6,58	2,39	0,70	6,02
	kolovoz	10 255,6	14 314,3	14 448,3	55 543,7	41 244,0	57 963,5	0,13	1,87	1,56	1,68	-0,85	-0,54
	rujan	9 906,7	13 559,5	13 656,3	55 337,8	40 976,1	58 078,6	-3,40	-5,27	-5,48	-0,37	-0,65	0,20
	listopad	10 278,2	13 809,0	13 952,5	55 838,1	39 897,9	58 411,6	3,75	1,84	2,17	0,90	-2,63	0,57
	studeni	9 863,1	13 140,9	13 239,8	55 434,3	39 865,7	58 559,0	-4,04	-4,84	-5,11	-0,72	-0,08	0,25
	prosinac ^D	10 310,0	13 858,9	13 965,7	56 698,6	40 003,8	55 875,1	4,53	5,46	5,48	2,28	0,35	-4,58

1) Plasmani su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

I Tablica B1: BILANCA MONETARNIH INSTITUCIJA
Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.		1999.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII. ¹⁾	
AKTIVA														
1. Inozemna aktiva (neto)	12 713,5	11 370,7	10 805,5	10 616,5	9 537,2	10 952,0	12 046,1	13 028,8	14 299,6	14 361,7	15 940,2	15 568,7	16 694,8	
2. Plasmani	66 923,1	68 531,2	69 608,7	69 126,1	69 435,9	64 697,9	64 190,7	66 958,7	66 529,9	66 623,1	65 841,2	66 337,2	65 937,9	
2.1. Potraživanja od središnje države (neto)	7 131,1	8 114,1	10 133,4	9 064,8	9 269,3	9 236,3	9 219,3	8 677,7	8 566,5	8 544,5	7 429,6	7 778,2	10 062,8	
2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	59 597,7	60 215,5	59 265,6	59 866,6	59 993,0	55 295,1	54 807,9	58 083,3	57 774,3	57 886,9	58 214,1	58 362,7	55 675,7	
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	0,4	0,4	0,4	0,4	-	-	-	53,5	54,5	47,1	47,3	46,0	45,4	
2.4. Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	193,9	201,3	209,3	194,3	173,5	166,6	163,5	144,2	134,6	144,6	150,2	150,3	154,0	
Ukupno (1+2)	79 636,5	79 901,9	80 414,2	79 742,6	78 973,1	75 649,9	76 236,8	79 987,5	80 829,6	80 984,8	81 781,4	81 905,8	82 632,6	
PASIVA														
1. Novčana masa	13 531,4	12 647,0	12 022,8	11 982,4	12 034,5	12 897,2	13 269,5	14 051,1	14 314,3	13 559,5	13 809,0	13 140,9	13 858,9	
2. Štedni i oročeni depoziti	5 683,8	5 675,4	5 638,4	5 353,1	5 246,5	4 944,1	4 977,2	4 872,0	5 078,7	5 253,3	5 344,2	5 321,1	5 397,5	
3. Devizni depoziti	37 970,9	38 689,1	40 040,3	39 165,5	38 163,3	34 567,0	34 970,5	35 206,2	35 614,5	36 014,3	36 189,6	36 482,1	36 966,0	
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	154,1	148,9	139,3	134,5	132,2	132,0	138,0	498,5	536,2	510,7	495,3	490,2	476,1	
5. Ograničeni i blokirani depoziti	4 315,2	4 222,1	4 256,7	4 598,2	4 123,4	4 300,8	4 375,0	4 013,0	3 996,7	3 886,4	3 863,8	3 806,4	3 814,7	
U tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	3 419,1	3 182,4	3 228,1	3 184,1	3 151,0	3 125,8	3 110,5	2 844,1	2 807,4	2 798,7	2 759,5	2 764,1	2 742,7	
6. Ostalo (neto)	17 981,1	18 519,4	18 316,8	18 509,0	19 273,2	18 808,9	18 506,6	21 346,7	21 289,2	21 760,6	22 079,5	22 665,1	22 119,3	
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	79 636,5	79 901,9	80 414,2	79 742,6	78 973,1	75 649,9	76 236,8	79 987,5	80 829,6	80 984,8	81 781,4	81 905,8	82 632,6	

1) Privatizacijom Privredne banke Zagreb došlo je do jednokratnog smanjenja njezine bilančne svote u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna: na strani aktive smanjili su se devizni krediti odobreni javnim poduzećima, a na strani pasive smanjile su se obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj. Devizni krediti odobreni javnim poduzećima uključeni su u stavku aktive "2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora". Obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj uključene su u stavku aktive "2.1. Potraživanja od središnje države (neto)".

Tablica B2: BROJ POSLOVNICH BANAKA I ŠTEDIONICA OBUHVAĆENIH MONETARNOM STATISTIKOM I NJIHOVA KLASIFIKACIJA PO VELIČINI BILANČNE AKTIVE

Godina	Mjesec	Ukupan broj poslovnih banaka	Poslovne banke klasificirane po veličini bilančne aktive						Ukupan broj štedionica	Štedionice klasificirane po veličini bilančne aktive		
			Manje od 100 mil. kn	Od 100 do manje od 500. mil. kn	Od 500 mil. do manje od 1 mldr. kn	Od 1 do manje od 2 mldr. kn	Od 2 do manje od 10 mldr. kn	10 i više mldr. kn		Manje od 10 mil. kn	Od 10 do manje od 100 mil. kn	100 i više mil. kn
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1993.	prosinac	43	16	12	7	4	2	2	0	0	0	0
1994.	prosinac	50	13	21	6	6	2	2	33	22	9	2
1995.	prosinac	53	15	20	7	7	2	2	21	7	13	1
1996.	prosinac	57	10	26	6	9	4	2	22	10	11	1
1997.	prosinac	60	4	28	9	8	9	2	33	12	18	3
1998.	prosinac	60	3	26	8	11	10	2	33	4	25	4
1999.	siječanj	60	4	24	9	12	9	2	33	4	25	4
	veljača	60	4	24	9	11	10	2	33	4	25	4
	ožujak	60	4	24	9	12	9	2	33	5	24	4
	travanj	59	4	23	9	12	9	2	33	5	24	4
	svibanj	54	4	22	8	11	7	2	33	6	23	4
	lipanj	54	4	22	9	9	8	2	31	5	22	4
	srpanj	54	4	24	7	8	9	2	31	7	20	4
	kolovoz	54	4	22	9	8	9	2	31	5	22	4
	rujan	54	3	25	7	8	9	2	31	4	23	4
	listopad	54	3	25	7	8	9	2	31	3	24	4
	studeni	54	3	25	7	7	10	2	31	3	24	4
	prosinac	53	4	23	7	7	10	2	30	5	21	4

142 Tablica C1: BILANCA HRVATSKE NARODNE BANKE (AKTIVA)
Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
AKTIVA													
1. Inozemna aktiva	17 592,5	16 917,1	16 464,0	17 376,5	17 277,1	18 769,0	19 157,8	19 552,5	20 678,3	20 414,5	21 899,2	21 392,3	23 135,7
1.1. Zlato	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2. Specijalna prava vučenja	1 444,4	1 455,7	1 515,9	1 551,3	1 490,4	1 504,4	1 505,3	1 471,9	1 504,6	1 521,6	1 392,3	1 431,6	1 449,2
1.3. Pričuvna pozicija kod MMF-a	1,0	1,1	1,1	1,3	1,3	1,4	1,4	1,3	1,4	1,6	1,6	1,6	1,6
1.4. Efektiva i depoziti po videnju u inozemnim bankama	342,0	347,9	378,0	1 118,7	1 431,4	1 437,4	1 441,7	743,9	721,2	722,5	729,5	1 104,9	1 109,6
1.5. Oročeni depoziti u inozemnim bankama	11 696,6	10 531,1	9 983,2	11 043,3	11 144,1	12 906,1	13 678,7	14 898,6	15 935,9	15 540,9	16 816,9	15 680,0	17 702,4
1.6. Plasmani u vrijednosne papire u devizama	4 107,2	4 580,1	4 584,5	3 660,6	3 208,6	2 918,6	2 529,5	2 435,4	2 513,9	2 626,6	2 957,5	3 172,8	2 871,6
1.7. Nekonvertibilna devizna aktiva	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
2. Potraživanja od središnje države	-	1 583,7	1 760,9	1 270,0	1 370,8	1 374,4	1 374,4	1 374,4	1 378,0	1 378,0	1 078,0	1 081,9	24,1
2.1. Potraživanja u kunama	-	1 583,7	1 760,9	1 270,0	1 370,8	1 374,4	1 374,4	1 374,4	1 378,0	1 378,0	1 078,0	1 081,9	24,1
Krediti za premošćivanje	-	1 583,7	1 631,6	1 270,0	1 370,0	1 370,0	1 370,0	1 370,0	1 370,0	1 370,0	1 070,0	1 070,0	0,0
Krediti po posebnim propisima	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	129,3	-	0,8	4,4	4,4	4,4	8,0	8,0	8,0	11,9
2.2. Potraživanja u devizama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	1,0	0,8	0,6	0,4	3,2	307,6	303,6	302,2	296,9	291,6	286,5	281,6	276,1
4. Potraživanja od banaka	1 053,8	803,5	1 723,8	1 638,0	2 204,4	1 184,6	1 309,4	1 384,8	1 423,4	1 609,5	1 126,5	1 336,2	1 139,4
4.1. Krediti poslovnim bankama	1 044,4	793,8	1 713,4	1 627,3	2 193,2	1 173,3	1 298,0	1 368,5	1 403,4	1 597,4	1 113,2	1 322,5	1 126,0
Krediti za refinanciranje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Krediti na temelju vrijednosnih papira	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lombardni krediti	252,3	18,7	498,0	206,0	224,4	22,5	136,8	39,7	237,9	165,8	68,0	327,1	176,7
Kratkoročni krediti za likvidnost	-	-	870,0	1 035,3	1 114,5	1 098,3	1 115,2	1 149,0	1 140,0	1 081,0	1 026,0	975,0	929,0
Ostali krediti	333,0	328,5	345,4	386,1	360,9	52,5	45,9	31,7	25,5	23,0	19,2	20,4	20,4
Reotkop blagajničkih zapisa	459,2	446,5	-	-	493,4	-	-	148,0	-	327,6	-	-	-
4.2. Depoziti središnje banke kod banaka	9,3	9,7	10,4	10,6	11,1	11,3	11,5	11,7	12,0	12,1	12,4	12,9	13,4
4.3. Dospjela nenaplaćena potraživanja	0,0	-	-	0,1	0,0	-	0,0	4,7	8,0	0,0	0,9	0,9	0,0
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	-												
Ukupno (1+2+3+4+5)	18 647,3	19 305,2	19 949,2	20 284,9	20 855,5	21 635,7	22 145,2	22 613,9	23 776,7	23 693,6	24 390,2	24 092,1	24 575,3

Tablica C1: BILANCA HRVATSKE NARODNE BANKE (PASIVA)
Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.		1999.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
PASIVA														
1. Primarni novac	9 954,2	9 547,8	9 308,3	8 966,1	9 014,3	9 295,1	9 493,9	10 242,5	10 255,6	9 906,7	10 278,2	9 863,1	10 310,0	
1.1. Gotov novac izvan banaka	5 718,8	5 405,8	5 266,1	5 029,7	5 099,5	5 378,8	5 608,4	6 251,5	5 937,1	5 533,5	5 825,9	5 453,8	5 958,9	
1.2. Blagajna banaka	251,4	220,0	214,6	207,6	224,5	233,4	245,9	260,1	263,5	260,3	266,8	259,1	382,1	
1.3. Depoziti banaka	3 980,2	3 919,4	3 825,5	3 726,5	3 686,5	3 674,4	3 637,1	3 727,1	4 041,4	4 110,5	4 181,9	4 143,8	3 960,4	
Računi za namirenje	467,5	361,3	371,9	378,3	326,4	426,1	304,9	258,7	369,6	385,5	421,4	344,7	247,9	
Izdvojena obvezna pričuva	3 512,7	3 558,1	3 453,6	3 348,3	3 360,1	3 248,3	3 332,1	3 468,4	3 671,8	3 725,0	3 760,5	3 799,1	3 712,5	
Obvezno upisani blagajnički zapisi HNB-a	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
1.4. Depoziti ostalih bankarskih institucija	2,4	2,2	1,3	1,5	1,1	7,7	1,7	2,7	12,7	1,8	2,8	5,6	8,5	
1.5. Depoziti ostalih domaćih sektora	1,3	0,4	0,7	0,8	2,8	0,8	0,8	1,0	0,9	0,6	0,8	0,7	-	
2. Ograničeni i blokirani depoziti	1 787,6	2 273,9	2 804,3	3 523,2	3 805,3	4 300,0	4 275,9	4 286,7	4 780,5	4 837,1	4 931,0	4 984,3	5 016,8	
2.1. Izdvojena devizna obvezna pričuva	1 668,4	2 138,4	2 673,2	3 381,7	3 656,7	3 965,5	3 939,8	3 944,5	4 436,7	4 477,9	4 560,0	4 610,8	4 636,2	
2.2. Ograničeni depoziti	119,1	135,4	131,0	141,5	148,6	334,5	336,2	342,2	343,7	359,1	371,0	373,5	380,6	
2.3. Blokirani devizni depoziti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3. Inozemna pasiva	1 465,4	1 478,6	1 545,5	1 589,6	1 528,9	1 548,7	1 549,6	1 515,6	1 555,8	1 573,3	1 444,0	1 568,5	1 671,2	
3.1. Krediti MMF-a	1 461,3	1 472,9	1 539,4	1 583,3	1 522,5	1 542,2	1 543,1	1 509,4	1 549,4	1 566,9	1 437,5	1 485,1	1 501,7	
3.2. Obveze prema međunarodnim organizacijama	4,1	5,7	6,1	6,3	6,3	6,4	6,5	6,3	6,4	6,4	6,5	6,7	6,8	
3.3. Obveze prema stranim bankama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	76,7	162,7	-	
4. Depoziti središnje države	434,8	750,6	644,7	530,5	556,9	494,6	600,0	577,5	589,0	467,6	661,9	547,1	397,2	
4.1. Depozitni novac	390,2	706,0	610,0	495,8	522,2	474,8	580,2	557,7	569,2	467,6	637,1	547,1	394,2	
Depozitni novac Republike Hrvatske	291,0	615,4	554,6	424,7	443,8	402,8	530,4	517,9	503,5	394,6	563,8	516,1	388,0	
Depozitni novac republičkih fondova	99,3	90,6	55,5	71,1	78,4	72,0	49,8	39,9	65,6	73,1	73,3	31,0	6,2	
4.2. Devizni depoziti Republike Hrvatske	-	-	-	-	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
4.3. Blagajnički zapisi HNB-a	44,6	44,6	34,7	34,7	34,7	19,8	19,8	19,8	19,8	-	24,7	-	2,9	
5. Blagajnički zapisi HNB-a	2 242,9	2 227,4	2 104,7	1 906,4	1 883,1	2 085,9	2 306,1	2 264,8	2 765,2	2 720,2	3 106,7	2 917,4	2 887,2	
5.1. Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	830,7	778,4	623,2	419,7	509,1	628,9	829,8	813,1	924,8	955,5	1 571,7	1 453,1	1 252,5	
5.1.1. Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	1 412,2	1 449,0	1 481,5	1 486,6	1 374,0	1 457,0	1 476,3	1 451,7	1 840,3	1 764,7	1 535,1	1 464,3	1 634,7	
6. Kapitalski računi	2 898,2	3 194,7	3 694,0	3 832,4	3 901,7	4 025,6	4 116,2	3 979,0	4 086,8	4 148,4	4 206,4	4 424,6	4 535,5	
7. Ostalo (neto)	-135,8	-167,8	-152,2	-63,1	165,3	-114,3	-196,6	-252,3	-256,1	40,3	-238,0	-212,9	-242,4	
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	18 647,3	19 305,2	19 949,2	20 284,9	20 855,5	21 635,7	22 145,2	22 613,9	23 776,7	23 693,6	24 390,2	24 092,1	24 575,3	

Tablica D1: KONSOLIDIRANA BILANCA POSLOVNIH BANAKA
Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.		1999.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII. ¹⁾	
AKTIVA														
1. Pričuve banaka kod središnje banke	5 908,1	6 276,5	6 729,0	7 325,4	7 907,3	7 919,4	7 844,8	7 925,1	8 762,7	8 856,4	8 998,7	9 031,4	8 987,9	
1.1. Kunske pričuve kod središnje banke	4 239,7	4 138,0	4 055,7	3 943,8	4 257,4	3 953,9	3 905,1	3 977,1	4 322,1	4 378,5	4 438,7	4 420,6	4 352,6	
1.2. Devizne pričuve kod središnje banke	1 668,4	2 138,4	2 673,2	3 381,6	3 649,9	3 965,5	3 939,8	3 948,0	4 440,6	4 477,9	4 560,0	4 610,8	4 635,3	
2. Inozemna aktiva	12 763,1	12 315,3	12 625,4	11 740,9	10 975,3	10 163,9	10 821,6	11 573,7	11 813,5	12 113,8	12 135,4	12 739,9	12 400,1	
3. Potraživanja od središnje države	14 864,2	14 888,3	16 893,7	16 571,6	16 611,9	16 406,9	16 590,9	16 128,6	16 155,7	15 876,3	15 372,1	15 797,6	16 264,4	
3.1. Obveznice za blokirano dev. štendnu građana	5 802,3	5 393,6	5 522,2	5 562,5	5 559,6	5 582,3	5 404,1	5 727,0	5 493,6	5 515,6	5 418,3	5 438,8	5 419,9	
3.2. Velike obveznice	2 103,1	2 101,0	2 108,2	2 088,8	2 109,4	2 058,3	2 055,6	1 686,3	1 695,4	1 702,7	1 652,6	1 670,2	1 680,0	
3.3. Ostala potraživanja	6 958,8	7 393,7	9 263,3	8 920,2	8 942,9	8 766,3	9 131,1	8 715,4	8 966,7	8 658,0	8 301,2	8 688,6	9 164,5	
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	59 596,7	60 214,7	59 265,0	59 866,2	59 989,8	54 987,5	54 504,3	57 781,2	57 477,4	57 595,3	57 927,6	58 081,0	55 399,7	
4.1. Potraživanja od lokalne države	654,0	690,0	732,5	731,9	702,8	715,7	763,3	857,7	853,6	869,4	844,2	859,5	905,6	
4.2. Potraživanja od poduzeća	41 225,5	41 756,0	40 382,4	40 742,9	40 856,0	36 424,3	35 684,8	38 022,8	37 869,7	37 829,1	37 979,5	38 066,2	35 244,3	
4.3. Potraživanja od stanovništva	17 717,2	17 768,7	18 150,1	18 391,4	18 431,1	17 847,6	18 056,2	18 900,7	18 754,0	18 896,9	19 103,9	19 155,3	19 249,8	
5. Potraživanja od ost. bankarskih institucija	0,4	0,4	0,4	0,4	-	-	-	53,5	54,5	47,1	47,3	46,0	45,4	
6. Potraživanja od ost. finansijskih institucija	193,9	201,3	209,3	194,3	173,5	166,6	163,5	144,2	134,6	144,6	150,2	150,3	154,0	
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	93 326,4	93 896,5	95 722,9	95 698,7	95 657,9	89 644,3	89 925,1	93 606,3	94 398,4	94 633,6	94 631,3	95 846,3	93 251,5	
PASIVA														
1. Depozitni novac	7 808,9	7 238,6	6 754,7	6 950,4	6 931,2	7 509,9	7 658,6	7 795,9	8 363,7	8 023,5	7 979,5	7 680,7	7 891,5	
2. Štedni i oročeni depoziti	5 683,8	5 675,4	5 638,4	5 353,1	5 246,5	4 944,1	4 977,2	4 872,0	5 078,7	5 253,3	5 344,2	5 321,1	5 397,5	
3. Devizni depoziti	37 970,9	38 689,1	40 040,3	39 165,5	38 163,3	34 567,0	34 970,5	35 206,2	35 614,5	36 014,3	36 189,6	36 482,1	36 966,0	
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	154,1	148,9	139,3	134,5	132,2	132,0	138,0	498,5	536,2	510,7	495,3	490,2	476,1	
5. Inozemna pasiva	16 176,8	16 383,1	16 738,4	16 911,3	17 186,4	16 432,4	16 383,7	16 581,8	16 636,4	16 593,3	16 650,4	16 995,1	17 169,9	
6. Depoziti središnje države	7 298,3	7 607,4	7 876,5	8 246,3	8 156,5	8 050,4	8 146,0	8 247,8	8 378,3	8 242,2	8 358,7	8 554,3	5 828,6	
7. Krediti primljeni od središnje banke	1 049,2	799,5	1 719,6	1 633,9	2 233,6	1 189,8	1 306,8	1 365,9	1 402,7	1 596,7	1 112,5	1 321,8	1 125,3	
8. Ograničeni i blokirani depoziti	4 196,0	4 086,6	4 125,7	4 456,7	3 974,8	3 966,4	4 038,8	3 670,8	3 653,0	3 527,3	3 492,8	3 433,0	3 434,2	
U tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	3 419,1	3 182,4	3 228,1	3 184,1	3 151,0	3 125,8	3 110,5	2 844,1	2 807,4	2 798,7	2 759,5	2 764,1	2 742,7	
9. Kapitalski računi	19 785,6	20 929,2	18 738,9	18 619,5	19 034,5	17 983,3	17 859,7	20 799,1	20 869,3	21 071,3	21 312,4	21 877,3	21 975,4	
10. Ostalo (neto)	-6 797,2	-7 661,4	-6 048,8	-5 772,4	-5 401,1	-5 130,9	-5 554,2	-5 431,7	-6 134,3	-6 199,0	-6 304,0	-6 309,3	-7 013,1	
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	93 326,4	93 896,5	95 722,9	95 698,7	95 657,9	89 644,3	89 925,1	93 606,3	94 398,4	94 633,6	94 631,3	95 846,3	93 251,5	

1) Privatizacijom Privredne banke Zagreb došlo je do jednokratnog smanjenja njezine bilančne svote u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna: na strani aktive smanjili su se devizni krediti odobreni javnim poduzećima, a na strani pasiva smanjile su se obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj. Devizni krediti odobreni javnim poduzećima uključeni su u stavku aktive "4.2. Potraživanja od poduzeća". Obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj uključene su u stavku pasive "6. Depoziti središnje države".

Tablica D2: INOZEMNA AKTIVA POSLOVNIH BANAKA
Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.		1999.											
	XII.		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Devizna inozemna aktiva	12 743,4	12 295,6	12 605,7	11 721,0	10 959,5	10 156,0	10 813,0	11 508,9	11 743,2	12 056,0	12 087,6	12 676,1	12 352,8	
1.1. Potraživanja od stranih banaka	11 980,5	11 450,2	11 862,4	11 097,0	10 319,4	9 790,2	10 439,6	10 999,8	11 194,6	11 411,9	11 329,6	11 878,4	11 598,5	
Efektivni strani novac	586,9	490,2	547,1	752,9	698,6	725,5	793,7	1 058,7	947,3	779,2	616,7	673,9	886,7	
Tekući računi	6 228,6	5 707,5	5 821,3	5 110,0	4 238,6	3 978,9	4 285,8	1 151,1	1 361,6	1 033,4	978,1	1 010,4	1 498,5	
Orečeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	4 637,1	4 721,3	4 978,6	4 732,5	4 887,8	4 564,7	4 815,8	8 136,0	8 230,0	8 935,6	9 077,4	9 522,1	8 509,4	
Vrijednosni papiri	51,1	50,4	50,1	50,0	43,0	50,0	57,4	-	-	-	-	-	-	
Krediti	343,4	348,4	356,5	343,9	343,5	369,1	384,5	555,0	556,8	564,3	563,6	578,1	569,8	
Dionice stranih banaka	133,5	132,4	108,8	107,7	107,9	102,0	102,5	98,9	98,9	99,4	93,8	94,0	134,1	
1.2. Potraživanja od stranaca	762,9	845,4	743,3	624,0	640,1	365,8	373,4	509,1	548,6	644,1	758,0	797,7	754,3	
Potraživanja od stranih država	-	59,9	78,6	78,6	92,0	124,7	124,7	131,9	147,3	232,9	344,2	375,2	399,9	
Potraživanja od stranih osoba	583,9	608,1	503,5	502,7	503,7	236,6	244,2	373,2	397,3	407,2	409,8	418,5	350,4	
Vrijednosni papiri	3,7	4,1	4,3	4,3	4,3	4,3	4,4	4,2	4,3	4,3	4,3	4,5	4,5	
Krediti	580,2	604,0	499,3	498,3	499,4	232,3	239,8	369,0	393,0	402,9	405,5	414,0	345,9	
Dionice stranih osoba	179,0	177,5	161,2	42,7	44,4	4,5	4,5	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	
2. Kumska inozemna aktiva	19,7	19,7	19,8	19,9	15,8	7,9	8,5	64,8	70,3	57,8	47,7	63,8	47,3	
2.1. Potraživanja od stranih banaka	3,1	3,1	3,1	3,4	3,7	3,7	3,9	48,4	51,6	30,6	31,0	47,0	16,6	
2.2. Potraživanja od stranaca	16,6	16,6	16,6	16,5	12,1	4,3	4,6	16,4	18,7	27,1	16,7	16,8	30,6	
U tome: Krediti	16,6	16,6	16,6	16,5	12,1	4,3	4,6	14,5	16,8	25,2	14,8	14,9	29,6	
Ukupno (1+2)	12 763,1	12 315,3	12 625,4	11 740,9	10 975,3	10 163,9	10 821,6	11 573,7	11 813,5	12 113,8	12 135,3	12 739,9	12 400,1	

146 Tablica D3: POTRAŽIVANJA POSLOVNIH BANAKA OD SREDIŠNJE DRŽAVE
Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Obveznice za blokirano dev. štednju građana	5 802,3	5 393,6	5 522,2	5 562,5	5 559,6	5 582,3	5 404,1	5 727,0	5 493,6	5 515,6	5 418,3	5 438,8	5 419,9
2. Velike obveznice	2 103,1	2 101,0	2 108,2	2 088,8	2 109,4	2 058,3	2 055,6	1 686,3	1 695,4	1 702,7	1 652,6	1 670,2	1 680,0
3. Ostala potraživanja	6 958,8	7 393,7	9 263,3	8 920,2	8 942,9	8 766,3	9 131,1	8 715,4	8 966,7	8 658,0	8 301,2	8 688,6	9 164,5
3.1. Kunska potraživanja	5 066,1	5 219,5	7 199,7	7 074,8	7 040,1	6 909,5	6 748,1	7 181,5	7 375,3	7 166,6	6 885,6	7 433,0	8 205,8
3.1.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	4 614,1	4 854,3	6 845,3	6 743,3	6 688,0	6 664,2	6 440,9	6 774,9	6 807,5	6 644,6	6 275,0	6 818,2	7 473,1
Vrijednosni papiri	4 426,9	4 665,8	6 655,9	6 553,0	6 497,7	6 475,2	6 241,2	6 573,4	6 605,9	6 439,9	6 034,1	6 581,2	6 539,1
Krediti	187,2	188,5	189,4	190,3	190,2	189,1	199,6	201,5	201,6	204,6	240,9	237,0	934,0
3.1.2. Potraživanja od republičkih fondova	452,0	365,2	354,4	331,5	352,1	245,3	307,2	406,7	567,8	522,0	610,5	614,8	732,7
Vrijednosni papiri	-	-	-	-	-	-	-	85,1	92,6	41,5	32,7	17,0	-
Krediti	452,0	365,2	354,4	331,5	352,1	245,3	307,2	321,6	475,2	480,5	577,9	597,8	732,7
3.2. Devizna potraživanja	1 892,7	2 174,2	2 063,6	1 845,4	1 902,9	1 856,8	2 383,1	1 533,8	1 591,4	1 491,4	1 415,6	1 255,6	958,8
3.2.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	1 879,5	2 122,5	2 050,2	1 828,1	1 889,3	1 824,8	2 369,5	1 496,8	1 581,7	1 453,9	1 378,4	1 218,3	921,4
Obveznice	1 182,2	1 483,7	1 310,7	1 145,6	1 204,5	1 209,2	1 379,0	809,5	834,4	779,6	703,1	527,5	518,1
Krediti	697,3	638,9	739,5	682,6	684,8	615,6	990,6	687,4	747,3	674,3	675,4	690,8	403,3
3.2.2. Potraživanja od republičkih fondova	13,2	51,7	13,5	17,3	13,6	32,0	13,5	37,0	9,7	37,5	37,2	37,3	37,4
Vrijednosni papiri	0,2	38,6	0,0	3,8	0,1	18,5	0,1	27,3	-	27,8	27,4	27,5	27,6
Krediti	13,0	13,1	13,4	13,5	13,5	13,5	13,5	9,7	9,7	9,8	9,8	9,8	9,8
Ukupno (1+2+3)	14 864,2	14 888,3	16 893,7	16 571,6	16 611,9	16 406,9	16 590,9	16 128,6	16 155,7	15 876,3	15 372,1	15 797,6	16 264,4

Tablica D4: POTRAŽIVANJA POSLOVNIH BANAKA OD OSTALIH DOMAĆIH SEKTORA
Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.		1999.											
	XII.		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII. ¹⁾
1. Kunsko potraživanja	50 509,7	50 871,8	50 148,3	50 586,3	50 719,0	46 138,7	46 119,1	48 458,9	48 097,8	48 119,0	48 331,9	48 250,2	48 336,4	
1.1. Instrumenti tržišta novca	101,8	130,5	176,6	242,3	289,3	258,2	243,0	217,2	173,0	176,0	139,2	117,7	365,7	
1.2. Obveznice	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	-	-	0,7	0,0	
1.3. Krediti	45 956,0	46 123,6	46 017,0	46 283,0	46 331,9	41 933,7	41 323,1	44 222,9	43 943,3	43 949,8	44 282,1	44 234,3	44 505,1	
1.4. Dionice	4 451,3	4 617,0	3 953,9	4 060,2	4 096,9	3 946,0	4 552,3	4 017,9	3 980,6	3 993,2	3 910,6	3 897,5	3 465,5	
2. Devizna potraživanja	9 087,0	9 342,9	9 116,7	9 279,9	9 270,9	8 848,8	8 385,1	9 322,3	9 379,6	9 476,3	9 595,7	9 830,9	7 063,3	
2.1. Vrijednosni papiri	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	4,2	0,2	0,2	0,2	72,0	73,3	74,9	
2.2. Krediti	9 086,3	9 342,3	9 116,1	9 279,3	9 270,2	8 848,2	8 380,9	9 322,1	9 379,4	9 476,1	9 523,7	9 757,6	6 988,5	
Ukupno (1+2)	59 596,7	60 214,7	59 265,0	59 866,2	59 989,8	54 987,5	54 504,3	57 781,2	57 477,4	57 595,3	57 927,6	58 081,0	55 399,7	

1) Devizni krediti jednokratno su smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

88 Tablica D5: DISTRIBUCIJA KREDITA POSLOVNIH BANAKA PO INSTITUCIONALnim SEKTORIMA
Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.		1999.											
	XII.		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII. ¹⁾
KUNSKI KREDITI														
1. Krediti središnjoj državi	633,2	548,5	542,5	519,7	540,6	432,9	505,7	523,1	676,7	685,2	818,8	834,8	1 666,6	
1.1. Krediti Republiци Hrvatskoj	181,9	183,8	188,1	188,7	188,5	188,0	199,2	201,5	201,6	204,6	240,9	237,0	934,0	
1.2. Krediti republičkim fondovima	451,3	364,7	354,4	330,9	352,1	244,9	306,5	321,6	475,2	480,5	577,9	597,8	732,7	
2. Krediti lokalnoj državi	623,5	604,2	644,7	642,0	613,2	626,7	676,4	767,4	761,9	743,7	721,5	737,7	785,7	
3. Krediti poduzećima	27 660,0	27 796,2	27 268,0	27 299,4	27 338,9	23 497,2	22 630,0	24 613,3	24 486,5	24 372,8	24 522,3	24 405,9	24 533,4	
4. Krediti stanovništvu	17 672,5	17 723,2	18 104,4	18 341,5	18 379,8	17 809,8	18 016,7	18 842,2	18 695,0	18 833,4	19 038,3	19 090,6	19 186,1	
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	0,4	0,4	0,4	0,4	-	-	-	40,9	42,2	34,7	33,8	31,9	31,3	
6. Krediti ostalim finansijskim institucijama	114,2	121,7	124,2	108,4	105,9	103,9	100,9	120,2	110,1	120,2	125,8	124,4	138,6	
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	46 703,7	46 794,2	46 684,1	46 911,4	46 978,4	42 470,5	41 929,7	44 907,0	44 772,3	44 789,8	45 260,5	45 225,5	46 341,6	
DEVIZNI KREDITI														
1. Krediti središnjoj državi	637,4	645,0	745,8	682,8	682,2	611,7	904,4	697,1	757,0	684,0	685,2	700,6	413,1	
1.1. Krediti Republići Hrvatskoj	624,5	631,9	732,4	669,4	668,7	598,2	890,9	687,4	747,3	674,3	675,4	690,8	403,3	
1.2. Krediti republičkim fondovima	13,0	13,1	13,4	13,5	13,5	13,5	13,5	9,7	9,7	9,8	9,8	9,8	9,8	
2. Krediti lokalnoj državi	30,5	85,8	87,9	88,3	88,2	87,5	85,2	85,4	85,4	121,0	121,1	120,7	118,7	
3. Krediti poduzećima	9 009,8	9 209,7	8 981,3	9 139,6	9 129,1	8 721,8	8 256,0	9 178,1	9 234,9	9 291,5	9 337,0	9 572,2	6 806,1	
4. Krediti stanovništvu	46,0	46,8	46,9	51,4	52,9	38,9	39,8	58,5	59,0	63,5	65,6	64,7	63,7	
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	-	-	-	-	-	-	-	1,7	1,5	1,5	1,7	1,7	1,7	
6. Krediti ostalim finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	9 723,8	9 987,3	9 861,8	9 962,1	9 952,4	9 459,8	9 285,3	10 020,8	10 137,8	10 161,6	10 210,5	10 459,8	7 403,2	
UKUPNO (A+B)	56 427,5	56 781,4	56 545,9	56 873,5	56 930,8	51 930,3	51 215,0	54 927,9	54 910,2	54 951,4	55 471,1	55 685,3	53 744,9	

1) Devizni krediti javnim poduzećima jednokratno su smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica D6: DEPOZITNI NOVAC KOD POSLOVNIH BANAKA
Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Lokalna država	514,3	441,3	404,1	439,2	472,7	398,0	457,2	290,2	320,2	351,4	351,8	356,8	314,7
2. Poduzeća	4 794,2	4 216,3	3 845,7	4 128,0	4 019,5	4 512,4	4 450,2	4 608,3	5 012,1	4 721,5	4 671,0	4 467,0	4 695,6
3. Stanovništvo	2 492,2	2 461,7	2 367,1	2 236,2	2 280,3	2 437,1	2 565,7	2 700,2	2 810,1	2 749,4	2 737,5	2 652,4	2 686,5
4. Ostale bankarske institucije	-	-	-	-	-	-	-	4,3	4,9	6,0	6,2	6,0	6,9
5. Ostale finansijske institucije	190,0	185,7	164,8	166,3	175,3	181,6	214,9	196,8	219,6	197,5	215,4	201,3	190,0
6. Manje: Čekovi banaka i obračun čekova banaka	-181,8	-66,4	-27,0	-19,2	-16,7	-19,2	-29,3	-3,8	-3,2	-2,3	-2,4	-2,8	-2,2
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	7 808,9	7 238,6	6 754,7	6 950,4	6 931,2	7 509,9	7 658,6	7 795,9	8 363,7	8 023,5	7 979,5	7 680,7	7 891,5

150 Tablica D7: ŠTEDNI I OROČENI DEPOZITI KOD POSLOVNIH BANAKA
Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.		1999.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
1. Štedni depoziti	1 117,5	1 145,2	1 112,5	1 049,2	1 050,1	1 021,6	1 077,9	1 294,4	1 352,5	1 290,7	1 299,7	1 298,6	1 371,4	
1.1. Lokalna država	-	-	-	-	-	-	-	97,7	99,5	106,5	107,0	96,4	91,7	
1.2. Poduzeća	-	-	-	-	-	-	-	79,9	87,9	73,1	79,5	74,8	92,1	
1.3. Stanovništvo	1 117,5	1 145,2	1 112,5	1 049,2	1 050,1	1 021,6	1 077,9	1 093,0	1 144,5	1 085,4	1 093,7	1 108,4	1 167,3	
1.4. Ostale bankarske institucije	-	-	-	-	-	-	-	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,6	
1.5. Ostale finansijske institucije	-	-	-	-	-	-	-	20,9	17,6	22,8	16,6	16,1	17,8	
2. Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	4 566,3	4 530,2	4 525,9	4 303,9	4 196,3	3 922,6	3 899,3	3 577,6	3 726,1	3 962,6	4 044,5	4 022,5	4 026,2	
2.1. Lokalna država	185,3	289,6	291,4	240,9	199,0	200,5	191,3	162,6	173,7	181,8	187,1	183,3	176,1	
2.2. Poduzeća	1 569,2	1 522,0	1 544,1	1 490,1	1 457,3	1 316,4	1 365,5	1 273,0	1 386,6	1 420,4	1 587,7	1 541,5	1 417,0	
2.3. Stanovništvo	1 998,7	1 984,9	1 910,4	1 790,9	1 766,9	1 656,9	1 605,7	1 474,5	1 475,1	1 520,5	1 535,7	1 541,1	1 531,7	
2.4. Ostale bankarske institucije	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	14,7	14,9	18,4	18,0	17,9	33,5	
2.5. Ostale finansijske institucije	813,1	733,8	779,9	782,0	773,0	748,8	736,7	652,7	676,0	821,4	716,0	738,8	867,8	
Ukupno (1+2)	5 683,8	5 675,4	5 638,4	5 353,1	5 246,5	4 944,1	4 977,2	4 872,0	5 078,7	5 253,3	5 344,2	5 321,1	5 397,5	

Tablica D8: DEVIZNI DEPOZITI KOD POSLOVNIH BANAKA
Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.		1999.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
1. Štedni depoziti	12 140,3	12 554,0	13 034,1	13 007,3	12 816,1	11 186,3	11 435,0	11 701,2	11 911,9	11 978,5	11 883,5	12 080,9	12 228,1	
1.1. Lokalna država	19,5	20,2	21,1	31,5	34,4	42,5	57,1	54,1	55,1	44,4	28,8	24,7	29,5	
1.2. Poduzeća	2 091,9	2 000,4	2 045,4	2 098,5	1 943,2	1 734,0	1 946,0	2 004,7	2 048,7	2 095,0	2 032,0	2 042,3	1 842,6	
1.3. Stanovništvo	9 976,4	10 467,0	10 891,4	10 781,8	10 732,1	9 296,1	9 309,2	9 525,1	9 682,3	9 713,9	9 737,1	9 905,3	10 256,6	
1.4. Ostale bankarske institucije	-	-	-	-	-	-	-	-	9,6	11,3	10,6	6,2	7,4	
1.5. Ostale finansijske institucije	52,5	66,4	76,3	95,4	106,4	113,7	122,7	107,7	114,3	114,6	79,5	101,1	93,0	
2. Oročeni depoziti	25 830,6	26 135,1	27 006,2	26 158,1	25 347,2	23 380,6	23 535,5	23 505,0	23 702,6	24 035,8	24 306,2	24 401,3	24 737,9	
2.1. Lokalna država	-	-	-	-	-	-	-	-	11,7	12,1	12,1	18,4	16,7	
2.2. Poduzeća	1 579,4	1 554,5	1 686,6	1 609,8	1 585,2	1 613,6	1 762,2	1 549,5	1 507,2	1 548,2	1 576,1	1 522,4	1 442,3	
2.3. Stanovništvo	23 994,7	24 328,6	25 024,3	24 256,8	23 510,8	21 538,0	21 621,9	21 764,4	22 004,8	22 294,6	22 485,9	22 597,3	22 957,7	
2.4. Ostale bankarske institucije	-	-	-	-	-	-	-	-	3,7	4,3	4,4	3,5	2,6	
2.5. Ostale finansijske institucije	256,5	252,1	295,2	291,5	251,2	229,1	151,4	175,8	174,2	176,5	222,3	262,1	320,0	
Ukupno (1+2)	37 970,9	38 689,1	40 040,3	39 165,5	38 163,3	34 567,0	34 970,5	35 206,2	35 614,5	36 014,3	36 189,6	36 482,1	36 966,0	

52
Tablica D9: OBVEZNICE I INSTRUMENTI TRŽIŠTA NOVCA
Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.		1999.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
1. Instrumenti tržišta novca (neto)	4,5	3,7	-2,6	2,7	2,1	1,4	1,6	3,4	2,8	2,7	2,8	2,6	1,4	
2. Obveznice (neto)	24,1	24,2	22,1	22,8	22,8	42,8	42,8	420,4	460,8	434,8	428,5	425,0	423,4	
3. Primljeni krediti	125,6	121,1	119,8	108,9	107,2	87,8	93,6	74,7	72,6	73,2	64,0	62,6	51,2	
3.1. Lokalna država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-	-	-	
3.2. Poduzeća	22,5	22,1	21,8	20,0	19,9	14,1	15,8	13,2	13,5	13,2	12,0	13,6	13,7	
3.3. Ostale bankarske institucije	54,2	52,3	53,1	53,0	51,8	50,8	54,2	39,2	35,7	34,8	34,9	25,3	15,7	
3.4. Ostale finansijske institucije	48,9	46,6	44,8	35,8	35,5	22,9	23,6	22,2	23,4	25,2	17,1	23,7	21,8	
Ukupno (1+2+3)	154,1	148,9	139,3	134,5	132,2	132,0	138,0	498,5	536,2	510,7	495,3	490,2	476,1	

Tablica D10: INOZEMNA PASIVA POSLOVNIH BANAKA
Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.		1999.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
1. Devizna inozemna pasiva	15 878,2	16 094,9	16 486,6	16 695,0	16 973,9	16 291,6	16 214,9	16 428,4	16 487,6	16 490,7	16 526,6	16 777,3	17 026,8	
1.1. Obveze prema stranim bankama	10 557,0	10 631,0	10 858,2	11 013,5	11 416,6	11 239,8	11 214,9	11 323,0	11 259,6	11 448,4	11 426,0	11 533,7	11 525,4	
Tekući računi	242,3	223,3	270,2	320,4	305,0	217,1	158,9	258,8	283,9	277,6	252,8	250,3	157,1	
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	411,5	457,5	407,9	439,8	393,1	426,0	631,8	719,4	776,7	949,3	948,5	939,9	1 267,0	
Krediti	9 903,2	9 950,1	10 180,1	10 253,3	10 718,4	10 596,7	10 424,2	10 344,8	10 199,0	10 221,4	10 224,7	10 343,5	10 101,2	
1.2. Obveze prema strancima	5 321,2	5 463,9	5 628,4	5 681,5	5 557,4	5 051,8	4 999,9	5 105,4	5 228,0	5 042,3	5 100,6	5 243,6	5 501,4	
Štedni i oročeni depoziti	2 892,6	3 008,7	3 119,3	3 120,2	2 989,4	2 473,1	2 393,7	2 393,5	2 512,1	2 320,6	2 373,8	2 444,6	2 545,9	
Depoziti po videnju	620,5	639,0	640,7	655,0	674,4	563,3	611,5	622,3	661,5	618,0	645,9	695,0	754,0	
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	2 272,1	2 369,7	2 478,6	2 465,1	2 315,0	1 909,8	1 782,2	1 771,2	1 850,6	1 702,7	1 728,0	1 749,6	1 791,9	
Krediti	2 428,6	2 455,3	2 509,1	2 561,4	2 568,0	2 578,7	2 606,2	2 711,9	2 715,9	2 721,7	2 726,8	2 799,0	2 955,5	
2. Kunска inozemna pasiva	298,6	288,2	251,7	216,4	212,5	140,8	168,8	153,4	148,8	102,6	123,7	217,8	143,1	
2.1. Obveze prema stranim bankama	156,3	164,7	128,1	93,6	74,2	68,9	93,2	75,8	23,3	29,4	50,1	142,2	65,0	
Depozitni novac	70,5	87,2	48,9	47,2	33,5	28,2	51,3	72,3	19,5	25,6	38,0	129,3	52,6	
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	85,8	77,5	79,2	46,5	40,7	40,7	41,9	3,1	3,2	3,2	7,9	8,7	11,7	
Krediti	-	-	-	-	-	-	-	0,3	0,7	0,7	4,2	4,2	0,7	
2.2. Obveze prema strancima	142,3	123,5	123,6	122,7	138,3	71,9	75,5	77,6	125,5	73,1	73,6	75,5	78,1	
Depozitni novac	41,0	41,9	42,7	41,5	32,7	34,3	35,8	44,5	90,0	38,4	36,6	39,5	42,1	
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	96,1	76,4	75,7	75,9	100,3	32,3	34,4	32,7	35,3	34,6	36,9	35,9	35,9	
Krediti	5,2	5,2	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	
Ukupno (1+2)	16 176,8	16 383,1	16 738,4	16 911,3	17 186,4	16 432,4	16 383,7	16 581,8	16 636,4	16 593,3	16 650,4	16 995,1	17 169,9	

Tablica D11: DEPOZITI SREDIŠNJE DRŽAVE KOD POSLOVNIH BANAKA
Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.		1999.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII. ¹⁾	
1. Kunski depoziti	3 033,3	3 163,5	3 200,3	3 214,8	3 229,7	3 122,4	3 179,1	3 239,7	3 272,9	3 149,6	3 227,3	3 182,7	3 269,6	
1.1. Depoziti Republike Hrvatske	130,1	143,3	133,3	127,4	141,8	126,8	126,7	232,4	218,8	255,3	270,2	262,5	330,9	
Depozitni novac	4,5	6,1	1,8	1,5	27,7	12,4	9,1	96,4	52,2	53,8	62,6	57,0	74,7	
Štedni depoziti	-	-	-	-	-	-	-	5,8	15,7	16,1	26,7	19,6	15,9	
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	100,4	112,0	106,2	100,5	88,7	87,0	90,0	95,6	116,3	149,8	145,2	150,4	202,3	
Krediti	25,2	25,2	25,2	25,4	25,4	27,4	27,6	34,5	34,5	35,6	35,6	35,6	38,1	
1.2. Depoziti republičkih fondova	2 903,2	3 020,2	3 067,0	3 087,4	3 088,0	2 995,6	3 052,4	3 007,4	3 054,1	2 894,3	2 957,1	2 920,2	2 938,8	
Depozitni novac	83,0	95,1	59,5	55,1	53,0	39,6	72,1	82,8	95,3	45,5	84,5	48,3	40,6	
Štedni depoziti	-	-	-	-	-	-	-	2,9	8,5	4,8	3,8	4,1	4,5	
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	33,9	39,9	44,1	37,4	45,6	49,3	50,2	55,8	57,9	75,1	77,9	78,6	57,2	
Krediti	2 786,4	2 885,2	2 963,4	2 994,8	2 989,3	2 906,7	2 930,0	2 865,9	2 892,4	2 768,9	2 790,9	2 789,1	2 836,5	
2. Devizni depoziti	4 265,0	4 443,9	4 676,2	5 031,4	4 926,7	4 928,0	4 966,9	5 008,1	5 105,4	5 092,6	5 131,4	5 371,6	2 559,0	
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	4 249,5	4 423,4	4 638,7	4 992,5	4 879,1	4 883,8	4 943,0	4 985,1	5 083,1	5 073,6	5 110,4	5 354,9	2 497,6	
Štedni depoziti	83,2	142,8	142,1	321,0	161,8	129,8	139,2	101,4	89,7	89,0	79,1	148,7	59,1	
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	9,5	9,5	9,6	10,8	10,7	10,5	
Refinancirani krediti	4 166,2	4 280,6	4 496,5	4 671,4	4 717,3	4 753,9	4 803,7	4 874,2	4 983,9	4 975,1	5 020,5	5 195,5	2 428,0	
2.2. Depoziti republičkih fondova	15,5	20,5	37,6	38,9	47,6	44,2	23,9	23,0	22,3	19,0	21,0	16,7	61,4	
Štedni depoziti	8,0	6,5	26,4	27,7	35,8	29,4	17,9	19,2	19,3	17,8	14,8	10,6	55,2	
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	7,5	14,0	11,2	11,2	11,8	14,8	6,1	3,8	3,0	1,1	6,1	6,1	6,1	
Ukupno (1+2)	7 298,3	7 607,4	7 876,5	8 246,3	8 156,5	8 050,4	8 146,0	8 247,8	8 378,3	8 242,2	8 358,7	8 554,3	5 828,6	

1) Refinancirani krediti su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica D12: OGRANIČENI I BLOKIRANI DEPOZITI KOD POSLOVNIH BANAKA
Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.		1999.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
1. Ograničeni depoziti	700,6	826,5	817,3	1 190,2	740,6	753,8	839,6	826,7	845,6	728,6	733,3	668,9	691,4	
1.1. Kunski depoziti	202,5	250,2	248,1	239,5	245,5	221,2	240,1	157,9	75,8	59,3	91,4	76,2	81,8	
1.2. Devizni depoziti	498,0	576,2	569,2	950,7	495,1	532,6	599,6	668,8	769,8	669,3	641,9	592,7	609,7	
2. Blokirani devizni depoziti	3 495,5	3 260,2	3 308,4	3 266,5	3 234,3	3 212,6	3 199,2	2 844,1	2 807,4	2 798,7	2 759,5	2 764,1	2 742,7	
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	74,0	75,7	78,2	80,3	81,2	81,5	81,9	-	-	-	-	-	-	
2.2. Depoziti poduzeća	2,4	2,0	2,1	2,1	2,1	5,2	6,8	-	-	-	-	-	-	
2.3. Blokirani devizni depoziti stanovništva	3 419,1	3 182,4	3 228,1	3 184,1	3 151,0	3 125,8	3 110,5	2 844,1	2 807,4	2 798,7	2 759,5	2 764,1	2 742,7	
Ukupno (1+2)	4 196,0	4 086,6	4 125,7	4 456,7	3 974,8	3 966,4	4 038,8	3 670,8	3 653,0	3 527,3	3 492,8	3 433,0	3 434,2	

156 Tablica E1: AGREGIRANA BILANCA STAMBENIH ŠTEDIONICA
Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.											
		XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XII.
AKTIVA													
1. Pričuve kod središnje banke	2,4	2,2	1,3	1,5	1,1	7,7	1,8	2,7	12,7	1,8	2,8	5,6	8,6
2. Potraživanja od središnje države	49,7	49,7	51,8	53,5	56,1	56,8	54,9	69,4	70,4	78,5	77,2	79,5	81,4
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	-	-	-	-	0,3	0,5	5,3	-	-	-	0,0	-	5,3
U tome: Potraživanja od stanovništva	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Potraživanja od banaka	54,2	52,3	53,1	53,0	51,8	50,8	54,2	42,9	41,8	42,3	38,3	33,1	57,0
Ukupno (1+2+3+4)	106,3	104,3	106,3	108,1	109,3	115,8	116,1	115,0	124,9	122,6	118,3	118,2	152,3
PASIVA													
1. Oročeni depoziti	8,7	10,5	12,3	13,5	15,1	16,7	19,2	21,4	24,1	27,9	33,2	42,5	87,6
2. Obveznice i instrumenti tržišta novca	0,4	0,4	0,4	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Kapitalski računi	108,3	108,8	108,6	107,4	106,4	114,2	111,2	110,0	118,8	116,0	114,0	109,8	117,4
4. Ostalo (neto)	-11,0	-15,4	-14,9	-13,2	-12,2	-15,1	-14,3	-16,4	-18,0	-21,3	-28,9	-34,0	-52,7
Ukupno (1+2+3+4)	106,3	104,3	106,3	108,1	109,3	115,8	116,1	115,0	124,9	122,6	118,3	118,2	152,3

Tablica F1: AKTIVNE KAMATNE STOPE HRVATSKE NARODNE BANKE
U postotcima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Eskontna stopa HNB-a	Aktivne kamatne stope							
			Na lombardne kredite ¹⁾	Na interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti	Na kredite korištene unutar jednog dana ¹⁾	Na kratkoročni kredit za likvidnost	Na korištena sredstva obv. prič. za održavanje dnevne likvidnosti ¹⁾	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu ¹⁾	Na nepropisno korištena sredstva i dospjele nenaplaćene obveze	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1992.	prosinac	1 889,39	2 840,09	-	6 881,51	-	4 191,93	6 881,51	4 191,93	
1993.	prosinac	34,49	46,78	-	289,60	-	101,22	289,60	166,17	
1994.	prosinac	8,50	18,00	19,00	17,00	14,00	-	19,00	22,00	
1995.	prosinac	8,50	25,49	19,00	17,00	-	-	19,00	22,00	
1996.	prosinac	6,50	11,00	19,00	17,00	-	-	19,00	18,00	
1997.	prosinac	5,90	9,50	19,00	17,00	-	-	19,00	18,00	
1998.	prosinac	5,90	12,00	19,00	7,00	14,00	-	19,00	18,00	
1999.	siječanj	5,90	12,00	19,00	7,00	14,00	-	19,00	18,00	
	veljača	5,90	12,00	19,00	7,00	14,00	-	19,00	18,00	
	ožujak	7,90 ²⁾	13,00 ³⁾	19,00	7,00	14,00	-	19,00	18,00	
	travanj	7,90	13,00	19,00	7,00	14,00	-	19,00	18,00	
	svibanj	7,90	13,00	19,00	-	14,00	-	19,00	18,00	
	lipanj	7,90	13,00	19,00	-	14,00	-	19,00	18,00	
	srpanj	7,90	13,00	19,00	-	14,00	-	19,00	18,00	
	kolovoz	7,90	13,00	19,00	-	14,00	-	19,00	18,00	
	rujan	7,90	13,00	19,00	-	14,00	-	19,00	18,00	
	listopad	7,90	13,00	19,00	-	14,00	-	19,00	18,00	
	studeni	7,90	13,00	19,00	-	14,00	-	19,00	18,00	
	prosinac	7,90	13,00	19,00	-	14,00	-	19,00	18,00	

1) Lomovi u serijama podataka nastali uslijed izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim obrazloženjima.

2) Od 17. ožujka 1999.

3) Od 10. ožujka 1999.

158 Tablica F2: PASIVNE KAMATNE STOPE HRVATSKE NARODNE BANKE
U postotcima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve ¹⁾		Kamatne stope na obvezno upisane blag. zapise HNB-a		Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a s rokom dospijeća ¹⁾				Kamatne stope na dragovoljno upisane blag. zapise HNB-a u stranoj valuti s rokom dospijeća		
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1992.	prosinac	367,60		556,66		1 057,67	1 889,39	-	-	-	-	-
1993.	prosinac	0,00		-		67,84	63,08	97,38	-	-	-	-
1994.	prosinac	5,15		-		9,00	12,00	14,00	-	-	-	-
1995.	prosinac	5,50		16,50		12,00	25,54	27,00	-	-	-	-
1996.	prosinac	5,50		-		-	8,00	9,50	-	-	-	-
1997.	prosinac	4,50		-		-	8,00	9,00	10,00	-	-	-
1998.	prosinac	5,90		-		-	9,50	10,50	11,00	4,60	3,12	3,08
1999.	siječanj	5,90		-		-	9,50	10,50	11,00	3,90	2,98	-
	veljača	5,90		-		-	9,50	10,50	11,50	4,01	2,92	2,87
	ožujak	5,90		-		-	9,71	10,80	11,78	3,81	3,78	-
	travanj	5,90		-		-	10,06	11,00	12,00	3,95	2,56	-
	svibanj	5,90		-		-	10,09	11,00	12,00	3,44	2,59	-
	lipanj	5,90		-		-	10,10	11,14	12,13	3,93	2,44	5,15
	srpanj	5,90		-		-	10,10	11,18	12,15	4,09	2,54	-
	kolovoz	5,90		-		-	10,10	11,25	12,20	3,76	2,51	-
	rujan	5,90		-		-	10,26	11,31	12,28	4,02	2,69	5,75
	listopad	5,90		-		-	10,40	11,54	12,39	4,28	4,04	-
	studeni	5,90		-		-	10,50	11,55	12,50	4,58	3,61	-
	prosinac	5,90		-		-	10,50	11,55	12,50	4,83	3,56	-

1) Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim obrazloženjima.

Tablica F3: OBVEZNE PRIČUVE POSLOVNIH BANAKA
Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postotcima

Godina	Mjesec	Obračunana obvezna pričuva	Vagana prosječna stopa OP-a	Izdvojena obvezna pričuva	Prosječna stopa izdvajanja OP-a	Ostali obvezni depoziti kod HNB-a	Ukupno imobilizirana sredstva	Prosječna stopa ukupnih obveza	Prosječna stopa remuneracije	Korištenje imobiliziranih sredstava
1	2	3	4	5	6=[5/3]*100	7	8=3+7	9	10	11
1993.	prosinac	894,9	25,32	804,0	89,84	19,8	914,7	25,88	1,97	143,6
1994.	prosinac	1 826,0	26,20	1 779,2	97,44	188,3	2 014,3	28,90	5,63	3,5
1995.	prosinac	2 431,8	30,90	2 215,9	91,12	826,5	3 258,4	41,40	7,93	45,9
1996.	prosinac	3 652,9	35,91	3 312,0	90,67	-	3 652,9	35,91	5,50	0,1
1997.	prosinac	4 348,8	32,02	3 914,2	90,01	-	4 348,8	32,02	4,50	0,5
1998.	prosinac	3 967,2	29,57	3 469,8	87,46	57,4	4 024,7	30,00	5,28	9,6
1999.	siječanj	3 969,1	29,50	3 441,8	86,72	47,9	4 016,9	29,86	5,66	13,6
	veljača	3 878,5	29,50	3 388,8	87,37	44,7	3 923,2	29,84	5,74	9,2
	ožujak	3 792,7	30,04	3 307,8	87,21	41,0	3 833,7	30,37	5,63	6,4
	travanj	3 722,2	30,50	3 258,7	87,55	35,8	3 758,0	30,79	5,61	0,1
	svibanj	3 652,5	30,50	3 208,1	87,83	29,5	3 682,0	30,75	5,62	0,0
	lipanj	3 661,6	30,50	3 211,1	87,70	27,2	3 688,8	30,73	5,59	0,0
	srpanj	3 867,7	30,50	3 386,2	87,55	28,9	3 896,6	30,73	5,58	1,1
	kolovoz	3 863,9	30,50	3 398,8	87,96	33,4	3 897,3	30,76	5,59	7,1
	rujan	4 170,6	30,50	3 666,5	87,91	33,6	4 204,2	30,75	5,60	1,8
	listopad	4 195,5	30,50	3 695,4	88,08	35,0	4 230,5	30,75	5,72	0,4
	studeni	4 294,4	30,50	3 765,3	87,68	33,0	4 327,5	30,73	5,60	1,3
	prosinac	4 210,1	30,50	3 695,1	87,77	37,3	4 247,4	30,77	5,62	0,9

160 Tablica F4: INDIKATORI LIKVIDNOSTI POSLOVNIH BANAKA
Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postotcima

Godina	Mjesec	Slobodna novčana sredstva	Stopa primarne likvidnosti	Korišteni sekundarni izvori likvidnosti	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti
1	2	3	4	5	6	7
1993.	prosinac	-18,5	-0,52	188,0	1,9	-
1994.	prosinac	119,5	1,72	393,7	210,2	-
1995.	prosinac	49,4	0,63	199,4	218,7	-
1996.	prosinac	267,9	2,63	98,5	780,9	-
1997.	prosinac	396,3	2,92	32,7	728,9	-
1998.	prosinac	221,9	1,65	445,5	850,4	1 377,4
1999.	siječanj	177,3	1,32	406,4	772,5	1 425,1
	veljača	287,2	2,18	955,9	733,6	1 474,1
	ožujak	150,3	1,19	1 622,0	456,9	1 558,6
	travanj	152,7	1,25	1 571,7	443,3	1 402,6
	svibanj ¹⁾	112,4	0,94	1 397,2	546,7	1 428,0
	lipanj	91,4	0,76	1 276,9	745,0	1 484,0
	srpanj	109,4	0,86	1 253,1	832,7	1 471,3
	kolovoz	126,5	1,00	1 389,5	847,5	1 670,0
	rujan	120,5	0,88	1 375,1	937,0	1 813,0
	listopad	324,0	2,36	1 134,3	1 255,7	1 702,8
	studeni	102,9	0,73	1 291,2	1 514,7	1 440,6
	prosinac	179,6	1,30	1 183,6	1 348,7	1 507,6

1) Od 10. svibnja 1999. g. iz monetarne statistike isključene su banke nad kojima je pokrenut stečajni postupak.

Tablica G1:AKTIVNE KAMATNE STOPE POSLOVNIH BANAKA
Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postotcima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na tržištu novca		Kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule			Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom			Kamatne stope na devizne kredite		
		Na dnevnom tržištu	Na prekočnom tržištu	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1992.	prosinac	2 182,26	2 182,26	2 332,92	2 384,89	1 166,29	20,41	9,90	21,41
1993.	prosinac	86,90	34,49	59,00	59,00	78,97	21,84	19,00	23,14
1994.	prosinac	17,76	8,50	15,39	15,43	13,82	11,99	12,38	11,65
1995.	prosinac	27,15	27,26	22,32	22,56	13,48	19,56	21,62	14,33	15,73	16,56	12,27
1996.	prosinac	10,41	9,66	18,46	19,35	11,51	18,97	22,56	12,12	19,28	21,11	10,95
1997.	prosinac	9,41	8,46	14,06	14,12	13,24	14,40	16,92	12,25	13,56	14,58	10,05
1998.	prosinac	15,81	10,00	16,06	16,22	11,73	13,04	14,28	11,15	6,96	8,29	5,92
1999.	siječanj	16,13	10,00	16,13	16,19	11,90	13,90	15,08	11,15	6,91	7,73	6,12
	veljača	15,50	10,00	16,92	16,98	12,18	13,62	14,91	11,58	6,30	6,99	5,08
	ožujak	15,47	10,00	16,25	16,42	11,62	13,22	14,49	10,73	5,72	6,25	4,79
	travanj	15,21	10,00	16,01	16,17	10,81	13,42	14,76	11,00	6,32	6,58	5,92
	svibanj	14,55	10,00	16,56	16,60	15,33	13,40	14,64	11,31	5,54	5,74	5,07
	lipanj	12,37	10,00	14,16	14,56	9,99	13,34	14,66	11,11	5,24	5,14	5,47
	srpanj	12,60	10,00	14,56	14,57	13,67	12,68	13,75	10,83	6,64	6,29	6,95
	kolovoz	12,80	10,00	14,55	14,54	17,17	13,11	13,87	10,89	5,65	4,87	6,87
	rujan	12,90	10,00	14,02	14,03	13,25	12,93	13,82	10,58	6,00	5,68	6,42
	listopad	11,55	8,83	13,28	13,36	10,29	12,73	13,99	10,88	6,30	6,25	6,38
	studeni	12,79	10,00	13,35	13,37	11,48	13,28	13,85	11,82	6,62	6,63	6,60
	prosinac	12,72	10,00	13,54	13,52	15,14	12,53	13,66	10,81	6,89	7,27	6,57
Relativni značaj¹⁾		2,44	47,56	23,68	23,35	0,33	24,22	14,59	9,63	2,09	0,96	1,13

1) Relativni značaj predstavlja postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

162 Tablica G2: PASIVNE KAMATNE STOPE POSLOVNIH BANAKA
Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postotcima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske depozite			Kamatne stope na štedne i oroč. depozite s valutnom klauzulom	Kamatne stope na devizne depozite		
		Ukupni prosjek	Na depozite po viđenju	Na štedne i oročene depozite ¹⁾		Ukupni prosjek	Na depozite po viđenju	Na štedne i oročene depozite ¹⁾
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1992.	prosinac	434,47	184,69	1 867,18	6,04
1993.	prosinac	27,42	18,16	52,16	5,91
1994.	prosinac	5,03	3,55	9,65	6,95
1995.	prosinac	6,10	3,88	13,65	12,69	4,57	2,82	6,83
1996.	prosinac	4,15	2,19	10,19	9,46	5,09	1,44	7,77
1997.	prosinac	4,35	2,19	9,10	7,63	4,77	1,75	6,36
1998.	prosinac	4,11	2,31	7,73	7,47	3,98	2,09	4,89
1999.	siječanj	4,48	2,28	8,66	6,49	4,34	2,15	5,41
	veljača	4,57	2,24	8,73	6,99	4,21	2,05	5,27
	ožujak	4,51	2,23	8,92	7,47	4,05	1,96	5,11
	travanj	4,34	2,21	8,53	6,46	4,17	1,96	5,31
	svibanj	4,33	2,21	9,14	7,35	4,18	1,89	5,30
	lipanj	4,17	2,21	8,66	6,22	4,05	1,90	5,11
	srpanj	4,08	2,21	8,60	5,91	3,91	1,87	4,91
	kolovoz	4,13	2,22	8,88	6,24	4,27	1,78	5,50
	rujan	4,28	2,23	8,89	6,64	4,09	1,80	5,24
	listopad	4,35	2,21	9,03	5,43	4,33	1,80	5,56
	studeni	4,22	2,21	8,48	5,42	4,10	1,77	5,26
	prosinac	4,27	2,24	8,87	6,62	4,23	1,80	5,43

1) Do lipnja 1995. u koloni 5 iskazuju se prosječne kamatne stope vagane prema stanjima depozita koncem mjeseca, a od srpnja 1995. vagane prema iznosima depozita zaprimljenih tijekom izvještajnog mjeseca.

Tablica G3: TRGOVINA POSLOVNIM BANAKA INOZEMNIM SREDSTVIMA PLAĆANJA
U milijunima EUR, tekući tečaj

	1998.	1999.											
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
A. Kupnja inozemnih sredstava plaćanja													
1. Pravne osobe	3 186,0	172,7	197,2	282,7	242,1	230,4	232,3	306,2	213,9	258,4	244,6	235,2	309,2
2. Fizičke osobe	2 273,5	113,4	101,5	147,1	196,5	188,0	212,6	295,4	303,0	190,8	155,0	130,4	136,3
2.1. Domaće fizičke osobe	1 854,5	106,4	95,2	137,0	178,1	164,2	175,4	215,9	186,3	151,4	137,7	120,2	126,9
2.2. Strane fizičke osobe	419,1	7,0	6,3	10,1	18,4	23,8	37,2	79,5	116,7	39,4	17,3	10,2	9,4
3. Banke	1 138,2	54,4	47,0	76,1	79,5	92,7	80,1	185,8	169,6	124,7	89,4	95,5	109,6
4. Hrvatska narodna banka	582,2	156,0	162,4	120,0	40,5	33,8	63,3	-	-	51,8	74,1	110,8	122,1
Ukupno (1+2+3+4)	7 179,9	496,5	508,1	625,9	558,5	544,8	588,3	787,4	686,5	625,7	563,1	571,9	677,1
B. Prodaja inozemnih sredstava plaćanja													
1. Pravne osobe	4 656,0	312,3	299,2	369,8	320,1	344,3	392,5	398,3	385,1	414,4	397,2	385,4	468,4
2. Fizičke osobe	1 011,8	77,9	134,1	104,1	53,2	48,8	48,0	55,2	52,0	57,1	65,1	79,3	118,3
2.1. Domaće fizičke osobe	1 011,5	77,9	134,1	104,1	53,2	48,8	48,0	55,2	52,0	57,0	65,0	79,2	118,2
2.2. Strane fizičke osobe	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,1	0,1	0,1	0,1
3. Banke	1 138,2	54,4	47,0	76,1	79,5	92,7	80,1	185,8	169,6	124,7	89,4	95,5	109,6
4. Hrvatska narodna banka	217,0	4,5	0,0	5,6	7,1	4,6	0,6	9,7	8,6	6,1	0,5	1,0	-
Ukupno (1+2+3+4)	7 022,9	449,1	480,3	555,6	459,9	490,3	521,2	649,0	615,3	602,3	552,2	561,2	696,3
C. Neto kupnja poslovnih banaka (A-B)													
1. Pravne osobe	-1 470,1	-139,6	-102,0	-87,1	-78,1	-113,9	-160,2	-92,1	-171,2	-156,0	-152,6	-150,2	-159,2
2. Fizičke osobe	1 261,7	35,5	-32,6	43,0	143,2	139,2	164,5	240,2	251,0	133,7	89,9	51,1	17,9
2.1. Domaće fizičke osobe	843,0	28,5	-39,0	32,9	124,9	115,4	127,3	160,7	134,3	94,4	72,6	41,0	8,7
2.2. Strane fizičke osobe	418,7	7,0	6,3	10,1	18,3	23,8	37,2	79,5	116,7	39,3	17,2	10,1	9,3
3. Hrvatska narodna banka	365,2	151,5	162,4	114,5	33,4	29,2	62,7	-9,7	-8,6	45,7	73,6	109,8	122,1
Ukupno (1+2+3)	156,8	47,4	27,8	70,4	98,5	54,5	67,0	138,4	71,2	23,4	10,9	10,7	-19,2
Memo: Ostale transakcije Hrvatske narodne banke													
Kupnja inozemnih sredstava plaćanja	0,0	0,0	0,0	106,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodaja inozemnih sredstava plaćanja	171,0	49,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	48,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

14 Tablica H1: PLATNA BILANCA - SVODNA TABLICA (preliminarni podaci nakon 2. faze revizije)
U milijunima USD

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	1999.			
								1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr.
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	606,1	826,1	-1 451,5	-1 147,5	-2 344,0	-1 549,7	-1 468,5	-590,0	-525,4	410,9	-764,2
1. Robe, usluge i dohodak (2+5)	276,9	297,0	-2 255,5	-2 179,9	-3 215,7	-2 257,8	-1 968,4	-718,3	-647,1	286,8	-889,8
1.1. Prihodi	6 317,7	7 266,5	7 302,8	8 112,6	8 585,0	8 963,5	8 344,6	1 639,1	1 975,0	2 895,3	1 835,1
1.2. Rashodi	-6 040,9	-6 969,5	-9 558,3	-10 292,5	-11 800,7	-11 221,3	-10 313,0	-2 357,3	-2 622,2	-2 608,5	-2 725,0
2. Robe i usluge (3+4)	396,4	461,5	-2 226,9	-2 110,2	-3 193,4	-2 094,1	-1 622,0	-625,0	-536,4	371,8	-832,4
2.1. Prihodi	6 189,6	7 117,5	7 084,0	7 842,7	8 221,3	8 568,6	8 079,1	1 565,8	1 921,3	2 809,0	1 782,9
2.2. Rashodi	-5 793,1	-6 656,0	-9 310,9	-9 953,0	-11 414,7	-10 662,7	-9 701,1	-2 190,9	-2 457,7	-2 437,2	-2 615,3
3. Robe	-741,7	-1 171,8	-3 268,0	-3 690,2	-5 224,3	-4 168,9	-3 300,7	-663,7	-948,1	-716,9	-971,9
3.1. Prihodi	3 903,8	4 260,4	4 632,7	4 545,7	4 210,3	4 604,5	4 371,2	982,2	1 050,5	1 204,9	1 133,5
3.2. Rashodi	-4 645,5	-5 432,2	-7 900,7	-8 235,9	-9 434,6	-8 773,4	-7 671,8	-1 646,0	-1 998,7	-1 921,8	-2 105,4
4. Usluge	1 138,1	1 633,3	1 041,1	1 580,0	2 030,9	2 074,8	1 678,7	38,7	411,8	1 088,7	139,5
4.1. Prihodi	2 285,8	2 857,1	2 451,3	3 297,0	4 011,0	3 964,1	3 707,9	583,6	870,8	1 604,1	649,4
4.2. Rashodi	-1 147,7	-1 223,8	-1 410,2	-1 717,0	-1 980,1	-1 889,3	-2 029,3	-544,9	-459,0	-515,4	-509,9
5. Dohodak	-119,6	-164,5	-28,6	-69,7	-22,2	-163,7	-346,4	-93,2	-110,8	-85,0	-57,4
5.1. Prihodi	128,2	149,0	218,8	269,8	363,8	394,9	265,5	73,2	53,7	86,3	52,3
5.2. Rashodi	-247,7	-313,4	-247,4	-339,5	-386,0	-558,6	-611,9	-166,4	-164,5	-171,3	-109,7
6. Tekući transferi	329,2	529,1	804,0	1 032,3	871,7	708,1	499,9	128,3	121,8	124,1	125,7
6.1. Prihodi	509,0	671,9	972,9	1 183,1	966,3	921,1	833,2	203,8	199,3	200,9	229,1
6.2. Rashodi	-179,8	-142,8	-168,8	-150,8	-94,6	-213,1	-333,3	-75,5	-77,5	-76,9	-103,4
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	-395,6	-240,8	1 092,5	2 050,8	2 651,9	1 459,2	1 410,9	946,7	11,2	-151,1	604,1
B1. Kapitalne transakcije	-	-	-	16,2	21,5	19,1	24,9	5,6	5,8	6,3	7,2
B2. Financijske transakcije, isključujući med. pričuve	70,9	502,6	1 535,6	2 567,8	3 058,5	1 591,6	1 814,5	700,0	215,4	14,1	885,1
1. Izravna ulaganja	77,8	106,3	95,7	509,1	323,7	800,6	1 304,4	99,3	173,5	102,7	928,9
1.1. U inozemstvo	-18,5	-6,8	-5,6	-24,4	-186,1	-93,3	-42,9	-12,2	0,7	-3,9	-27,5
1.2. U Hrvatsku	96,3	113,1	101,2	533,4	509,8	893,9	1 347,3	111,5	172,7	106,6	956,5
2. Portfolio ulaganja	-0,1	8,6	4,8	628,3	576,5	14,9	575,8	325,2	-13,4	10,0	254,0
2.1. Sredstva	-0,5	1,0	0,1	6,2	11,1	-0,1	-0,3	-0,1	0,0	-0,2	-0,1
2.2. Obveze	0,4	7,7	4,6	622,1	565,4	15,0	576,1	325,3	-13,4	10,2	254,1
3. Ostala ulaganja	-6,8	387,7	1 435,2	1 430,5	2 158,3	776,2	-65,7	275,5	55,4	-98,6	-297,9
3.1. Sredstva	-148,8	11,4	429,5	850,8	190,4	368,2	-523,4	460,4	-478,3	-547,9	42,5
3.2. Obveze	142,0	376,3	1 005,6	579,6	1 967,9	407,9	457,7	-184,9	533,7	449,3	-340,4
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-466,5	-743,4	-443,1	-533,3	-428,0	-151,5	-428,5	241,1	-210,0	-171,5	-288,1
C. NETO POGREŠKE I PROPUSI	-210,5	-585,3	359,0	-903,2	-307,9	90,6	57,6	-356,7	514,1	-259,8	160,0

Tablica H2: PLATNA BILANCA - ROBE I USLUGE (preliminarni podacij nakon 2. faze revizije)
U milijunima USD

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	1999.			
								1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr.
1. Robe	-741,7	-1 171,8	-3 268,0	-3 690,2	-5 224,3	-4 168,9	-3 300,7	-663,7	-948,1	-716,9	-971,9
1.1. Prihodi	3 903,8	4 260,4	4 632,7	4 545,7	4 210,3	4 604,5	4 371,2	982,2	1 050,5	1 204,9	1 133,5
1.1.1. Izvoz fob u vanjskotrgovinskoj statistici	3 903,8	4 260,4	4 632,7	4 511,8	4 170,7	4 541,1	4 279,7	961,4	1 029,5	1 179,6	1 109,2
1.1.2. Prilagodbe za obuhvat	0,0	0,0	0,0	33,9	39,6	63,4	91,5	20,8	21,1	25,4	24,2
1.2. Rashodi	-4 645,5	-5 432,2	-7 900,7	-8 235,9	-9 434,6	-8 773,4	-7 671,8	-1 646,0	-1 998,7	-1 921,8	-2 105,4
1.2.1. Uvoz cif u vanjskotrgovinskoj statistici	-4 666,4	-5 229,3	-7 509,9	-7 787,9	-9 104,0	-8 383,1	-7 777,4	-1 665,7	-2 035,5	-1 942,9	-2 133,3
1.2.2. Prilagodbe za obuhvat	-310,4	-574,2	-924,0	-1 001,0	-977,0	-985,5	-446,6	-98,5	-107,7	-116,9	-123,5
1.2.3. Prilagodbe za klasifikaciju	331,3	371,3	533,2	552,9	646,4	595,2	552,2	118,3	144,5	137,9	151,5
2. Usluge	1 138,1	1 633,3	1 041,1	1 580,0	2 030,9	2 074,8	1 678,7	38,7	411,8	1 088,7	139,5
2.1. Prijevoz	314,4	321,0	313,8	310,0	282,5	227,6	77,6	13,8	20,9	39,0	3,8
2.1.1. Prihodi	646,2	665,1	707,3	710,6	681,5	565,7	461,6	109,4	120,1	139,0	93,2
2.1.2. Rashodi	-331,8	-344,0	-393,5	-400,6	-399,0	-338,1	-384,0	-95,6	-99,2	-99,9	-89,4
2.2. Putovanja - turizam	935,2	1 405,5	924,3	1 503,9	1 999,7	2 133,2	1 790,0	79,7	429,7	1 105,3	175,2
2.2.1. Prihodi	1 309,8	1 801,4	1 345,9	2 014,3	2 529,8	2 733,4	2 501,6	307,4	560,0	1 283,4	350,7
2.2.2. Rashodi	-374,6	-395,9	-421,6	-510,4	-530,1	-600,3	-711,6	-227,7	-130,3	-178,1	-175,5
2.3. Ostale usluge	-111,6	-93,2	-196,9	-233,9	-251,4	-286,0	-188,9	-54,9	-38,9	-55,6	-39,6
2.3.1. Prihodi	329,7	390,7	398,2	572,1	799,6	665,0	744,7	166,8	190,7	181,7	205,5
2.3.2. Rashodi	-441,3	-483,9	-595,1	-806,0	-1 051,0	-951,0	-933,6	-221,7	-229,6	-237,3	-245,0
Ukupno (1+2)	396,4	461,5	-2 226,9	-2 110,2	-3 193,4	-2 094,1	-1 622,0	-625,0	-536,4	371,8	-832,4

Tablica H3: PLATNA BILANCA - DOHODAK I TEKUĆI TRANSFERI (preliminarni podaci nakon 2. faze revizije)
U milijunima USD

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	1999.			
								1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr.
1. Dohodak	- 119,6	- 164,5	- 28,6	- 69,7	- 22,2	- 163,7	- 346,4	- 93,2	- 110,8	- 85,0	- 57,4
1.1. Naknade zaposlenima	17,1	35,3	38,7	38,9	55,6	69,7	60,1	16,3	14,4	14,2	15,2
1.1.1. Prihodi	17,1	35,3	38,7	46,7	70,2	81,0	74,9	19,9	17,4	17,8	19,7
1.1.2. Rashodi	0,0	0,0	0,0	- 7,8	- 14,6	- 11,4	- 14,8	- 3,6	- 3,1	- 3,7	- 4,5
1.2. Dohodak od izravnih ulaganja	0,3	12,3	0,8	10,1	- 51,9	- 100,3	- 80,0	- 3,3	- 60,1	- 13,2	- 3,4
1.2.1. Prihodi	0,4	13,2	7,0	17,5	16,9	5,3	3,9	0,8	1,0	1,1	1,0
1.2.2. Rashodi	- 0,1	- 0,9	- 6,2	- 7,4	- 68,8	- 105,6	- 84,0	- 4,1	- 61,1	- 14,2	- 4,5
1.3. Dohodak od portfolio ulaganja	0,0	0,1	- 0,1	- 2,0	- 91,5	- 102,6	- 129,2	- 63,5	- 3,5	- 61,5	- 0,7
1.3.1. Prihodi	0,0	0,1	0,2	0,2	2,6	0,2	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
1.3.2. Rashodi	0,0	0,0	- 0,3	- 2,2	- 94,1	- 102,8	- 129,3	- 63,5	- 3,5	- 61,6	- 0,7
1.4. Dohodak od ostalih ulaganja	- 137,0	- 212,2	- 68,0	- 116,6	65,6	- 30,4	- 197,2	- 42,7	- 61,6	- 24,4	- 68,5
1.4.1. Prihodi	110,6	100,3	173,0	205,6	274,1	308,4	186,6	52,6	35,2	67,3	31,5
1.4.2. Rashodi	- 247,6	- 312,5	- 240,9	- 322,2	- 208,5	- 338,8	- 383,8	- 95,3	- 96,8	- 91,7	- 100,0
2. Tekući transferi	329,2	529,1	804,0	1 032,3	871,7	708,1	499,9	128,3	121,8	124,1	125,7
2.1. Država	245,1	234,5	279,8	154,5	32,8	- 9,2	- 130,1	- 24,6	- 30,8	- 30,7	- 44,0
2.1.1. Prihodi	252,0	261,1	309,2	193,4	55,6	77,6	76,2	17,8	16,7	16,5	25,1
2.1.2. Rashodi	- 6,9	- 26,6	- 29,3	- 38,9	- 22,8	- 86,8	- 206,3	- 42,5	- 47,5	- 47,2	- 69,1
2.2. Ostali sektori	84,1	294,6	524,2	877,8	838,9	717,3	630,0	152,9	152,6	154,8	169,7
2.2.1. Prihodi	257,0	410,8	663,7	989,7	910,7	843,5	757,0	186,0	182,6	184,4	204,1
2.2.2. Rashodi	- 172,9	- 116,2	- 139,5	- 111,9	- 71,9	- 126,3	- 127,0	- 33,0	- 30,0	- 29,6	- 34,3
Ukupno (1+2)	209,6	364,6	775,4	962,7	849,4	544,4	153,5	35,1	11,0	39,1	68,3

Tablica H4: PLATNA BILANCA - OSTALA ULAGANJA (preliminarni podaci nakon 2. faze revizije)
U milijunima USD

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	1999.			
								1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr.
1. Sredstva	-148,8	11,4	429,5	850,8	190,4	368,2	-523,4	460,4	-478,3	-547,9	42,5
1.1. Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	36,3	18,1	-19,5	-153,8	163,7	-235,5	-51,8	-30,2
1.1.1. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	36,3	18,1	-19,5	-153,8	163,7	-235,5	-51,8	-30,2
1.1.1.1. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	36,3	18,1	-19,5	-153,8	163,7	-235,5	-51,8	-30,2
1.2. Valuta i depoziti	-148,8	11,4	429,5	814,5	172,3	387,7	-369,6	296,7	-242,8	-496,2	72,7
1.2.1. Banke	-210,6	-189,5	-467,1	-622,6	-341,1	383,8	340,6	491,5	-86,9	-178,4	114,3
1.2.2. Ostali sektori	61,8	200,9	896,6	1 437,1	513,4	4,0	-710,2	-194,9	-155,9	-317,7	-41,6
2. Obvezne	142,0	376,3	1 005,6	579,6	1 967,9	407,9	457,7	-184,9	533,7	449,3	-340,4
2.1. Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	390,1	217,9	-466,9	36,8	-236,4	174,9	121,6	-23,4
2.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	-0,1	0,3	-0,1	0,5
2.1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,0	-0,1	-0,4	-0,1	-0,4
2.1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6	0,0	0,7	0,0	1,0
2.1.2. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	390,1	217,9	-466,9	36,2	-236,3	174,7	121,7	-23,9
2.1.2.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-36,7	-4,6	-13,8	-2,2	-16,1
2.1.2.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	390,1	217,9	-466,9	72,9	-231,7	188,5	123,9	-7,8
2.2. Krediti	-116,3	-29,6	425,6	643,0	1 478,9	1 050,7	385,2	88,9	367,2	280,4	-351,3
2.2.1. Hrvatska narodna banka	-24,0	105,5	97,6	-4,3	37,3	-8,9	-31,4	-2,3	-9,5	-2,2	-17,5
2.2.1.1. Krediti i zajmovi MMF-a	-24,0	105,5	97,6	-4,3	37,3	-8,9	-31,4	-2,3	-9,5	-2,2	-17,5
2.2.1.1.1. Korištenja	0,0	114,2	103,0	0,0	39,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.2. Oplate	-24,0	-8,7	-5,4	-4,3	-2,2	-8,9	-31,4	-2,3	-9,5	-2,2	-17,5
2.2.2. Država	-119,3	-131,5	-47,2	268,6	95,7	-61,4	182,6	4,0	247,2	236,6	-305,2
2.2.2.1. Dugoročni krediti	-119,3	-131,5	-147,2	260,4	104,2	-12,2	229,8	54,0	88,6	31,7	55,6
2.2.2.1.1. Korištenja	3,7	10,4	9,4	349,8	180,7	248,0	297,2	72,0	98,7	55,1	71,4
2.2.2.1.2. Oplate	-123,0	-141,9	-156,6	-89,4	-76,4	-260,2	-67,4	-18,0	-10,1	-23,4	-15,9
2.2.2.2. Kratkoročni krediti (neto)	0,0	0,0	100,0	8,2	-8,6	-49,2	-47,2	-50,0	158,6	205,0	-360,8
2.2.3. Banke	-20,6	6,3	218,3	200,4	401,1	313,2	-66,9	-24,0	33,4	-44,3	-32,0
2.2.3.1. Dugoročni krediti	-38,0	-8,7	-52,1	64,4	339,3	363,9	-53,9	-20,5	41,6	-43,5	-31,6
2.2.3.1.1. Korištenja	55,2	69,4	72,0	167,5	589,9	518,6	589,4	30,1	299,1	234,5	25,7
2.2.3.1.2. Oplate	-93,2	-78,1	-124,1	-103,1	-250,6	-154,7	-643,3	-50,6	-257,4	-278,0	-57,3
2.2.3.2. Kratkoročni krediti (neto)	17,4	15,0	270,4	135,9	61,9	-50,7	-13,0	-3,6	-8,2	-0,8	-0,4
2.2.4. Ostali sektori	47,6	-9,8	156,9	178,4	944,7	807,8	300,9	111,3	96,0	90,2	3,4
2.2.4.1. Dugoročni krediti	-32,2	-4,6	57,4	128,8	749,8	671,4	247,2	28,3	69,0	51,6	98,3
2.2.4.1.1. Korištenja	94,7	104,5	233,7	327,0	1 009,6	973,2	770,9	161,2	224,7	157,4	227,6
2.2.4.1.2. Oplate	-126,9	-109,1	-176,3	-198,2	-259,8	-301,8	-523,6	-132,9	-155,7	-105,7	-129,3
2.2.4.2. Kratkoročni krediti (neto)	79,8	-5,2	99,5	49,7	194,9	136,4	53,7	83,0	27,0	38,6	-94,9
2.3. Valuta i depoziti	0,0	46,3	274,3	25,9	271,1	-175,9	35,6	-37,5	-8,4	47,2	34,3
2.3.1. Hrvatska narodna banka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3.2. Banke	0,0	46,3	274,3	25,9	271,1	-175,9	35,6	-37,5	-8,4	47,2	34,3
2.4. Ostale obvezne (kratkoročne)	258,4	359,5	305,7	-479,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4.1. Država	189,6	243,9	213,1	125,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4.2. Banke	50,0	78,4	78,8	-604,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4.3. Ostali sektori	18,8	37,3	13,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2)	-6,8	387,7	1 435,2	1 430,5	2 158,3	776,2	-65,7	275,5	55,4	-98,6	-297,9

58 Tablica H5: PLATNA BILANCA - SVODNA TABLICA (preliminarni podaci nakon 2. faze revizije)
U milijunima kuna

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	1999.				
								1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr.	
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)												
1. Robe, usluge i dohodak (2+5)	4 298,4	5 462,6	-7 873,9	-6 322,8	-14 192,9	-9 845,9	-10 406,5	-3 775,9	-3 790,9	2 818,5	-5 658,2	
1.1. Prihodi	2 917,3	1 707,7	-12 077,2	-11 942,9	-19 549,4	-14 355,5	-14 040,0	-4 703,8	-4 680,6	1 931,0	-6 586,6	
1.2. Rashodi	24 094,3	43 154,9	38 264,5	44 011,7	53 137,4	57 052,8	59 358,7	10 887,8	14 155,2	20 839,1	13 476,6	
21 177,0	-41 447,1	-50 341,6	-55 954,6	-72 686,8	-71 408,2	-73 398,7	-15 591,6	-18 835,9	-18 908,1	-20 063,2		
2. Robe i usluge (3+4)	3 354,6	2 668,7	-11 924,6	-11 555,0	-19 478,7	-13 287,4	-11 453,7	-4 083,3	-3 855,9	2 630,9	-6 145,5	
2.1. Prihodi	23 588,8	42 270,2	37 118,4	42 546,1	50 872,5	54 546,5	57 608,3	10 406,3	13 792,8	20 301,7	13 107,5	
2.2. Rashodi	-20 234,2	-39 601,6	-49 043,0	-54 101,2	-70 351,3	-67 833,9	-69 062,0	-14 489,6	-17 648,7	-17 670,8	-19 253,0	
3. Robe	-1 788,2	-6 864,0	-17 347,2	-20 063,7	-32 376,0	-26 556,5	-23 580,2	-4 403,5	-6 824,0	-5 208,0	-7 144,8	
3.1. Prihodi	13 270,6	25 480,6	24 294,4	24 693,7	25 758,2	29 278,2	31 177,3	6 528,7	7 541,6	8 752,9	8 354,1	
3.2. Rashodi	-15 058,8	-32 344,7	-41 641,5	-44 757,4	-58 134,2	-55 834,7	-54 757,5	-10 932,2	-14 365,6	-13 960,8	-15 498,8	
4. Usluge	5 142,8	9 532,7	5 422,6	8 508,7	12 897,3	13 269,0	12 126,5	320,1	2 968,1	7 838,9	999,3	
4.1. Prihodi	10 318,2	16 789,6	12 824,1	17 852,5	25 114,4	25 268,3	26 431,0	3 877,6	6 251,2	11 548,9	4 753,4	
4.2. Rashodi	-5 175,4	-7 256,9	-7 401,5	-9 343,7	-12 217,1	-11 999,2	-14 304,6	-3 557,4	-3 283,1	-3 709,9	-3 754,1	
5. Dohodak	-437,3	-960,9	-152,6	-387,9	-70,7	-1 068,0	-2 586,3	-620,5	-824,7	-700,0	-441,1	
5.1. Prihodi	505,5	884,6	1 146,0	1 465,6	2 264,8	2 506,3	1 750,4	481,5	362,4	537,3	369,1	
5.2. Rashodi	-942,8	-1 845,6	-1 298,7	-1 853,5	-2 335,5	-3 574,3	-4 336,7	-1 102,0	-1 187,2	-1 237,3	-810,2	
6. Tekući transferi	1 381,1	3 754,9	4 203,3	5 620,1	5 356,5	4 509,6	3 633,5	927,9	889,8	887,5	928,4	
6.1. Prihodi	2 055,6	5 064,7	5 085,5	6 442,6	5 939,1	5 859,0	5 881,0	1 338,1	1 417,2	1 435,5	1 690,3	
6.2. Rashodi	-674,5	-1 309,8	-882,2	-822,5	-582,6	-1 349,4	-2 247,5	-410,2	-527,4	-548,0	-761,9	
B. KAPITALNE I FINANSIJSKE TRANSAKCIJE	-1 230,1	-1 358,4	5 770,9	13 752,3	17 171,4	9 160,9	10 387,4	6 634,2	456,3	-1 049,8	4 346,8	
B1. Kapitalne transakcije	0,0	0,0	0,0	87,3	132,4	121,9	173,4	35,3	40,6	44,7	52,8	
B2. Finansijske transakcije, isključujući med. pričuve	618,3	2 975,2	8 038,8	16 545,7	19 724,2	10 093,6	13 514,9	5 035,7	1 923,7	144,5	6 411,1	
1. Izravna ulaganja	166,0	620,2	504,0	2 765,7	1 991,8	5 134,0	9 323,6	673,6	1 249,8	748,7	6 651,6	
1.1. U inozemstvo	-90,7	-40,9	-29,3	-132,8	-1 149,4	-592,2	-313,2	-83,6	5,4	-28,5	-206,5	
1.2. U Hrvatsku	256,7	661,1	533,4	2 898,6	3 141,2	5 726,2	9 636,8	757,2	1 244,4	777,2	6 858,0	
2. Portfolio ulaganja	-3,3	50,5	24,7	3 349,8	3 520,2	107,5	4 010,2	2 163,8	-97,1	72,5	1 871,0	
2.1. Sredstva	-1,5	6,2	0,7	33,7	70,6	-0,9	-2,1	-0,5	0,0	-1,1	-0,5	
2.2. Obvezne	-1,8	44,3	24,0	3 316,1	3 449,6	108,4	4 012,4	2 164,3	-97,1	73,6	1 871,5	
3. Ostala ulaganja	455,6	2 304,5	7 510,1	10 430,2	14 212,2	4 852,1	181,1	2 198,3	771,0	-676,7	-2 111,5	
3.1. Sredstva	-152,9	120,5	2 203,3	4 635,1	765,9	2 257,0	-4 771,0	2 762,4	-3 712,4	-4 033,3	212,3	
3.2. Obvezne	608,6	2 184,0	5 306,8	5 795,0	13 446,3	2 595,1	4 952,0	-564,2	4 483,4	3 356,6	-2 323,8	
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-1 848,4	-4 333,5	-2 267,9	-2 880,7	-2 685,2	-1 054,5	-3 300,9	1 563,2	-1 508,0	-1 239,0	-2 117,1	
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-3 068,3	-4 104,2	2 103,0	-7 429,5	-2 978,5	684,9	19,1	-2 858,2	3 334,6	-1 768,7	1 311,4	

**Tablica H6: MEĐUNARODNE PRIČUVE HRVATSKE NARODNE BANKE I DEVIZNE
PRIČUVE POSLOVNIH BANAKA¹⁾, Na kraju razdoblja, u milijunima USD**

Godina	Mjesec	Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke					Devizne pričuve poslovnih banaka
		Ukupno	Specijalna prava vučenja	Pričuvna pozicija u MMF-u	Devize		
					Ukupno	Valuta i depoziti	Obveznice i zadužnice
1991.	prosinac	-	-	-	-	-	200,9
1992.	prosinac	166,8	-	-	166,8	166,8	502,3
1993.	prosinac	616,2	3,7	-	612,5	612,5	712,9
1994.	prosinac	1 405,0	4,5	-	1 400,5	1 400,5	902,4
1995.	prosinac	1 895,2	139,8	-	1 755,4	1 651,0	104,3
1996.	prosinac	2 314,0	125,6	-	2 188,4	2 016,6	171,8
1997.	prosinac	2 539,1	147,1	0,1	2 391,9	2 011,7	380,2
1998.	prosinac	2 815,7	231,2	0,2	2 584,4	1 927,0	657,4
1999.	siječanj	2 610,3	224,6	0,2	2 385,5	1 678,7	706,8
	veljača	2 396,5	220,7	0,2	2 175,7	1 508,3	667,4
	ožujak	2 451,0	218,8	0,2	2 232,0	1 715,6	516,4
	travanj	2 413,3	208,2	0,2	2 204,9	1 756,7	448,2
	svibanj	2 584,1	207,1	0,2	2 376,8	1 984,9	391,9
	lipanj	2 610,3	205,1	0,2	2 405,0	2 060,3	344,7
	srpanj	2 755,2	207,4	0,2	2 547,6	2 204,4	343,2
	kolovoz	2 847,6	207,2	0,2	2 640,2	2 294,0	346,2
	rujan	2 816,0	209,9	0,2	2 605,9	2 243,5	362,3
	listopad	2 993,4	190,3	0,2	2 803,1	2 398,8	404,3
	studen	2 825,6	189,1	0,2	2 636,3	2 217,2	419,1
	prosinac	3 025,0	189,5	0,2	2 835,3	2 459,8	375,5

1) Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve Hrvatske narodne banke.

170 Tablica H7: GODIŠNJI I MJESEČNI PROSJECI SREDNJIH DEVIZNIH TEČAJEVA HRVATSKE NARODNE BANKE

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1992.		0,340174	0,024304	0,050419	0,020916	0,190597	0,375277	0,264299	0,171018
1993.		4,133563	0,305485	0,621058	0,224018	2,433869	5,369428	3,577417	2,155526
1994.		7,087400	0,524804	1,079560	0,371475	4,381763	9,166192	5,995300	3,692018
1995.		6,757758	0,518734	1,047969	0,321342	4,425311	8,252950	5,229967	3,649342
1996.		6,804708	0,513722	1,062735	0,352150	4,404976	8,479850	5,433800	3,614536
1997.		6,959708	0,505322	1,056355	0,361942	4,246962	10,081567	6,157050	3,555932
1998.		7,136608	0,514421	1,079581	0,366683	4,395149	10,539883	6,362292	3,619321
1999.		7,579622	0,550834	1,155501	0,391455	4,738375	11,504100	7,112441	3,875409
1999.	siječanj	7,340488	0,533474	1,118992	0,379103	4,575519	10,430367	6,316871	3,753243
	veljača	7,482794	0,543796	1,140745	0,386454	4,683296	10,870117	6,673312	3,825892
	ožujak	7,599532	0,552280	1,158541	0,392483	4,767060	11,303258	6,975289	3,885579
	travanj	7,597745	0,552150	1,158269	0,392391	4,749492	11,410040	7,090183	3,884665
	svibanj	7,591294	0,551681	1,157285	0,392058	4,736886	11,522752	7,140947	3,881367
	lipanj	7,595332	0,551974	1,157901	0,392266	4,764788	11,681765	7,309009	3,883431
	srpanj	7,593833	0,551865	1,157672	0,392189	4,735407	11,562606	7,351939	3,882665
	kolovoz	7,586515	0,551334	1,156557	0,391811	4,742031	11,483185	7,143127	3,878924
	rujan	7,616564	0,553517	1,161138	0,393363	4,758611	11,763126	7,252575	3,894288
	listopad	7,636978	0,555001	1,164250	0,394417	4,791597	11,810949	7,128088	3,904725
	studeni	7,646675	0,555706	1,165728	0,394918	4,765402	11,995839	7,393988	3,909683
	prosinac	7,667716	0,557235	1,168936	0,396005	4,790407	12,215193	7,573963	3,920441

Tablica H8: SREDNJI DEVIZNI TEČAJEVI HRVATSKE NARODNE BANKE NA KRAJU RAZDOBLJA

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1992.		0,964508	0,070357	0,145244	0,054153	0,546218	1,206464	0,798188	0,495000
1993.		7,262200	0,540504	1,120052	0,381300	4,471653	9,714800	6,561900	3,801812
1994.		6,902400	0,516285	1,052510	0,346500	4,288893	8,784200	5,628700	3,632100
1995.		6,812200	0,526742	1,085365	0,335800	4,618693	8,234500	5,316100	3,705900
1996.		6,863600	0,506253	1,055662	0,362600	4,098835	9,359000	5,539600	3,562200
1997.		6,947200	0,499445	1,050510	0,357700	4,332003	10,475600	6,303100	3,511000
1998.		7,329100	0,531546	1,114954	0,377700	4,567584	10,451000	6,247500	3,739700
1999.		7,679009	0,558055	1,170657	0,396588	4,784268	12,340257	7,647654	3,926215
1999.	siječanj	7,387139	0,536844	1,126162	0,381514	4,581811	10,668874	6,480515	3,776984
	veljača	7,567448	0,549948	1,153650	0,390826	4,769165	10,996704	6,869506	3,869175
	ožujak	7,596698	0,552074	1,158109	0,392337	4,768037	11,455302	7,089117	3,884130
	travanj	7,591112	0,551668	1,157258	0,392048	4,722115	11,560627	7,158725	3,881274
	svibanj	7,591861	0,551722	1,157372	0,392087	4,775680	11,602407	7,262854	3,881657
	lipanj	7,596586	0,552065	1,158092	0,392331	4,752307	11,605141	7,338988	3,884073
	srpanj	7,591331	0,551684	1,157291	0,392060	4,752867	11,501250	7,096028	3,881386
	kolovoz	7,589463	0,551548	1,157006	0,391963	4,739723	11,533770	7,261254	3,880431
	rujan	7,632555	0,554679	1,163576	0,394189	4,771957	11,926911	7,249079	3,902463
	listopad	7,640805	0,555279	1,164833	0,394615	4,767515	11,962664	7,315275	3,906682
	studeni	7,658211	0,556544	1,167487	0,395514	4,779893	12,133838	7,570394	3,915581
	prosinac	7,679009	0,558055	1,170657	0,396588	4,784268	12,340257	7,647654	3,926215

172 Tablica H9: INDEKSI EFEKTIVNIH TEČAJEVA KUNE, Indeksi 1995.=100

Godina	Mjesec	Nominalni efektivni tečaj kune	Realni efektivni tečaj kune; deflator	
			Indeks cijena pri proizvođačima	Indeks cijena na malo
1997.	prosinac	107,96	104,89	103,27
1998.	siječanj	108,31	105,63	101,17
	veljača	108,53	105,79	101,24
	ožujak	109,32	108,41	101,92
	travanj	110,08	108,92	102,50
	svibanj	110,10	109,02	102,24
	lipanj	111,57	110,00	103,70
	srpanj	111,81	110,45	104,17
	kolovoz	110,41	108,80	102,80
	rujan	109,96	108,20	101,51
	listopad	110,74	108,33	101,74
	studeni	111,99	108,62	102,68
	prosinac	111,87	108,03	102,41
1999.	siječanj	112,30	108,16	102,31
	veljača	115,78	110,38	105,40
	ožujak	118,67	114,14	107,92
	travanj	119,26	114,79	108,59
	svibanj	119,46	115,49	108,10
	lipanj	120,40	116,56	108,96
	srpanj	120,56	116,38	108,13
	kolovoz	119,41	114,91	107,28
	rujan	120,33	115,83	107,62
	listopad	119,92	115,26	106,97
	studeni	121,40	115,15	108,50
	prosinac	122,56	116,29	109,50

**Tablica H10: INOZEMNI DUG, struktura prema domaćim sektorima
U milijunima USD**

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.
1. Izravna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	476,3	474,4	493,3	521,5	535,0
2. Država	123,1	134,0	240,7	2 397,3	2 905,7	3 400,4	3 582,8	3 858,3	4 016,0	3 892,5
2.1. Portfolio ulaganja	0,0	0,0	0,0	1 462,2	1 954,5	2 049,3	2 329,7	2 308,1	2 306,7	2 522,9
Obveznice	0,0	0,0	0,0	1 462,2	1 954,5	2 049,3	2 329,7	2 308,1	2 306,7	2 522,9
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Ostala ulaganja	123,1	134,0	240,7	935,1	951,2	1 351,1	1 253,1	1 550,3	1 709,3	1 369,6
2.2.1. Trgovački krediti	1,4	2,6	5,4	12,2	18,1	2,7	2,5	2,7	2,6	3,3
Dugoročni	0,1	2,6	5,4	3,6	18,1	1,8	1,6	1,1	1,1	0,6
Kratkoročni	1,3	0,0	0,0	8,6	0,0	0,8	0,9	1,6	1,5	2,7
2.2.2. Krediti	121,7	131,4	235,3	922,9	933,1	1 348,4	1 250,6	1 547,6	1 706,7	1 366,3
Dugoročni	121,7	131,4	134,9	822,9	833,1	1 298,4	1 250,6	1 288,8	1 338,1	1 366,3
Kratkoročni	0,0	0,0	100,4	100,0	100,0	50,0	0,0	258,8	368,5	0,0
3. Središnja banka (HNB)	20,6	126,1	222,5	208,3	231,8	233,9	223,3	210,3	216,2	196,6
U tome: Krediti MMF-a	20,6	126,1	222,5	208,3	231,8	233,9	223,3	210,3	216,2	196,6
4. Banke	1 876,7	2 066,6	2 434,9	1 251,8	2 215,6	2 269,6	2 096,0	1 965,1	1 987,7	1 957,2
4.1. Portfolio ulaganja	941,1	992,9	999,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	941,1	992,9	999,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2. Ostala ulaganja	935,6	1 073,7	1 435,0	1 251,8	2 215,6	2 269,6	2 096,0	1 965,1	1 987,7	1 957,2
4.2.1. Valuta i depoziti	151,9	198,3	472,7	499,2	789,9	614,6	577,1	456,2	503,4	537,7
4.2.2. Krediti	783,7	875,4	962,3	752,6	1 425,7	1 655,0	1 518,9	1 508,9	1 484,3	1 419,5
Dugoročni	782,1	871,9	957,0	630,2	1 382,0	1 620,1	1 484,3	1 483,0	1 459,2	1 387,6
Kratkoročni	1,6	3,5	5,3	122,4	43,7	34,9	34,7	25,9	25,1	32,0
5. Ostali sektori	617,4	693,1	911,0	1 450,2	2 098,5	3 267,9	3 130,4	3 148,1	3 376,0	3 274,5
5.1. Portfolio ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,7	18,7	13,9	46,8	48,5
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	32,6	31,1
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,7	18,7	13,9	14,2	17,4
5.2. Ostala ulaganja	617,4	693,1	911,0	1 450,2	2 098,5	3 259,2	3 111,8	3 134,1	3 329,2	3 226,0
5.2.1. Trgovački krediti	160,4	216,7	356,7	419,2	608,4	440,2	391,9	386,2	393,7	365,9
Dugoročni	117,9	182,0	268,5	296,7	442,8	321,1	289,3	273,8	278,8	253,3
Kratkoročni	42,5	34,7	88,2	122,5	165,6	119,0	102,5	112,4	114,9	112,7
5.2.2. Krediti	457,0	476,4	554,3	1 031,0	1 490,1	2 819,0	2 719,9	2 747,9	2 935,5	2 860,0
Dugoročni	447,9	464,1	523,1	973,3	1 260,9	2 427,0	2 325,4	2 349,8	2 487,3	2 532,6
Kratkoročni	9,1	12,3	31,2	57,7	229,2	392,1	394,5	398,1	448,2	327,4
Ukupno (1+2+3+4+5)	2 637,8	3 019,8	3 809,1	5 307,6	7 451,6	9 648,0	9 507,0	9 675,1	10 117,3	9 855,8

**Tablica H11: INOZEMNI DUG, struktura prema inozemnim sektorima
U milijunima USD**

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.
1. Portfolio ulaganja	941,1	992,9	999,9	1 462,2	1 954,8	2 058,0	2 348,4	2 322,0	2 353,5	2 571,4
Obveznice	941,1	992,9	999,9	1 462,2	1 954,8	2 049,3	2 329,7	2 308,1	2 339,4	2 554,0
U tome: Londonski klub	941,1	992,9	999,9	1 462,2	1 428,4	1 404,7	1 392,8	1 392,8	1 380,9	1 380,9
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,7	18,7	13,9	14,2	17,4
2. Ostala ulaganja	1 696,7	2 026,9	2 809,2	3 845,4	5 496,8	7 590,0	7 158,6	7 353,1	7 763,7	7 284,4
2.1. Valuta i depoziti	151,9	198,3	472,7	499,2	789,9	614,6	577,1	456,2	503,4	537,7
2.2. Dugoročni krediti	1 490,2	1 778,1	2 111,4	2 935,0	4 168,4	6 309,8	5 969,1	6 023,0	6 220,1	6 172,7
A) Javni kreditori	1 047,2	1 202,2	1 340,2	1 889,6	1 867,0	2 196,7	2 078,7	2 042,1	2 095,6	2 063,0
1. Međunarodne finansijske organizacije	319,6	404,0	493,7	673,1	851,0	1 039,2	1 001,9	964,9	1 025,2	1 013,9
a) MMF	20,6	126,1	222,5	208,3	231,8	233,9	223,3	210,3	216,2	196,6
b) IBRD	88,8	71,4	59,6	188,4	294,5	344,1	345,1	340,2	383,0	395,0
c) IFC	2,1	2,3	2,5	0,0	0,0	30,9	29,7	28,7	30,0	28,6
d) EBRD	0,0	0,0	16,2	108,4	171,2	251,3	226,6	215,0	220,3	218,8
e) EUROFIMA	59,6	48,1	38,9	32,8	42,9	72,6	76,8	73,9	82,5	78,5
f) EIB	138,6	145,7	143,7	131,0	108,3	105,2	91,9	88,3	85,4	81,0
g) CEF	9,9	10,4	10,3	4,2	2,3	1,1	8,5	8,5	7,8	15,4
2. Vlade i vladine agencije	727,6	798,2	846,5	1 216,5	1 016,0	1 157,5	1 076,8	1 077,2	1 070,4	1 049,1
a) Pariški klub	666,2	709,5	750,6	1 014,1	852,5	884,8	822,2	802,8	793,6	770,1
b) Ostalo	61,4	88,7	95,9	202,4	163,5	272,7	254,6	274,4	276,8	279,0
B) Privatni kreditori	443,0	575,9	771,2	1 045,4	2 301,4	4 113,1	3 890,3	3 980,9	4 124,6	4 109,7
1. Banke	319,6	385,5	486,7	736,0	1 833,3	3 320,3	3 174,5	3 310,5	3 404,9	3 402,1
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	244,9	301,9	297,3	191,8	167,0	213,7	221,5	292,6	317,6	346,3
2. Ostali sektori	123,4	190,4	284,5	309,4	468,1	792,8	715,8	670,4	719,7	707,6
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	18,0	29,5	37,5	21,9	17,6	28,5	24,1	20,8	19,3	44,5
2.3. Kratkoročni krediti	54,6	50,5	225,1	411,2	538,5	665,6	612,4	873,9	1 040,2	574,1
A) Javni kreditori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
B) Privatni kreditori	54,6	50,5	225,1	411,2	538,5	665,6	612,4	873,8	1 040,2	574,1
1. Banke	10,5	15,7	136,2	278,6	370,1	381,1	319,9	564,0	689,5	227,6
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,6
2. Ostali sektori	44,1	34,8	88,9	132,6	168,4	284,5	292,5	309,7	350,6	346,4
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	24,4
Ukupno (1+2)	2 637,8	3 019,8	3 809,1	5 307,6	7 451,6	9 648,0	9 507,0	9 675,1	10 117,3	9 855,8

**Tablica H12: INOZEMNI DUG I PROJEKCIJA OTPLATE, struktura prema domaćim sektorima
U milijunima USD**

	Stanje duga 31. 12. 1999.	Neevidentirane otplate glavnice	Projekcija otplata glavnice									
			1. tr. 2000.	2. tr. 2000.	3. tr. 2000.	4. tr. 2000.	2000.	2001.	2002.	2003.	Ostalo	
1. Izravna ulaganja	249,7	9,7	7,8	12,6	3,7	26,0	50,1	31,8	23,3	83,1	51,7	
2. Država	3 916,7	0,8	75,1	121,3	175,3	25,9	397,6	414,4	610,8	293,9	2 199,3	
2.1. Portfolio ulaganja	2 522,9	0,0	50,9	0,0	74,7	0,0	125,5	239,8	500,4	161,2	1 495,9	
Obveznice	2 522,9	0,0	50,9	0,0	74,7	0,0	125,5	239,8	500,4	161,2	1 495,9	
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
2.2. Ostala ulaganja	1 393,9	0,8	24,3	121,3	100,6	25,9	272,0	174,5	110,4	132,7	703,4	
2.2.1. Trgovački krediti	3,1	0,3	0,9	1,4	0,0	0,4	2,7	0,1	0,0	0,0	0,0	
Dugoročni	0,6	0,0	0,1	0,4	0,0	0,1	0,5	0,1	0,0	0,0	0,0	
Kratkoročni	2,5	0,3	0,8	1,0	0,0	0,3	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
2.2.2. Krediti	1 390,8	0,5	23,4	119,9	100,6	25,5	269,3	174,5	110,4	132,7	703,4	
Dugoročni	1 390,7	0,4	23,4	119,9	100,6	25,5	269,3	174,5	110,4	132,7	703,4	
Kratkoročni	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
3. Središnja banka (HNB)	196,6	0,0	0,0	15,0	0,0	15,0	29,9	30,5	32,6	34,6	69,1	
U tome: Krediti MMF-a	196,6	0,0	0,0	15,0	0,0	15,0	29,9	30,5	32,6	34,6	69,1	
4. Banke	1 955,6	61,6	62,8	116,2	58,0	53,8	290,8	458,0	156,4	129,3	859,4	
4.1. Portfolio ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
4.2. Ostala ulaganja	1 955,6	61,6	62,8	116,2	58,0	53,8	290,8	458,0	156,4	129,3	859,4	
4.2.1. Valuta i depoziti	537,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	537,7	
4.2.2. Krediti	1 417,9	61,6	62,8	116,2	58,0	53,8	290,8	458,0	156,4	129,3	321,7	
Dugoročni	1 377,8	35,8	54,1	112,8	56,0	53,7	276,5	458,0	156,4	129,3	321,7	
Kratkoročni	40,0	25,8	8,8	3,4	2,0	0,1	14,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
5. Ostali sektori	3 445,1	494,1	331,1	196,1	173,8	146,7	847,8	537,6	470,3	230,1	865,1	
5.1. Portfolio ulaganja	52,1	5,9	3,4	9,6	0,5	0,0	13,5	1,0	0,5	0,0	31,1	
Obveznice	33,7	0,0	0,5	0,0	0,5	0,0	1,0	1,0	0,5	0,0	31,1	
Instrumenti tržišta novca	18,4	5,9	2,9	9,6	0,0	0,0	12,5	0,0	0,0	0,0	0,0	
5.2. Ostala ulaganja	3 393,0	488,3	327,7	186,5	173,3	146,7	834,3	536,5	469,8	230,1	834,0	
5.2.1. Trgovački krediti	373,1	123,7	48,3	36,2	22,4	31,4	138,3	52,6	30,9	16,8	10,8	
Dugoročni	250,5	56,0	24,0	22,7	17,8	19,6	84,0	52,0	30,9	16,8	10,8	
Kratkoročni	122,6	67,6	24,2	13,5	4,6	11,9	54,3	0,6	0,0	0,0	0,0	
5.2.2. Krediti	3 019,9	364,6	279,4	150,3	150,9	115,3	895,9	484,0	438,9	213,3	823,2	
Dugoročni	2 556,0	166,4	153,6	101,9	119,7	101,7	476,9	478,7	399,3	212,1	822,5	
Kratkoročni	463,9	198,2	125,8	48,5	31,2	13,6	219,0	5,2	39,6	1,2	0,7	
Ukupno (1+2+3+4+5)	9 763,7	566,2	476,9	461,1	410,8	267,4	1 616,2	1 472,3	1 293,4	771,0	4 044,6	
Dodatak: Procjena plaćanja kamata		54,2	176,0	91,6	133,6	78,8	480,0	394,3	306,4	246,2	647,2	
Napomena:												
Inozemni dug koji garantira središnja država	1 459,9											
U tome: banke i ostali sektori	1 070,1											

176 Tablica I1: UKUPNI PRIHODI I RASHODI KONSOLIDIRANE SREDIŠNJE DRŽAVE
U milijunima kuna

	1998.	1999.											
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
PRIHODI I POTPORE													
1. Državni proračun	43 808,6	2 312,2	2 867,9	3 180,5	3 501,0	3 130,1	3 488,8	3 618,1	3 478,9	3 698,6	9 034,6	3 388,8	4 655,9
2. Republički fondovi	21 302,1	1 646,7	1 570,6	1 678,1	1 705,1	1 746,3	1 838,8	1 842,4	1 743,6	1 770,4	1 769,6	1 843,7	2 030,1
2.1. Fond mirov. i inv. osiguranja	10 713,4	861,5	817,1	880,4	883,3	884,3	919,6	942,5	891,9	903,1	906,3	943,4	966,5
2.2. Fond zdravstvenog osiguranja	8 269,0	653,2	651,2	682,5	698,3	734,0	774,0	761,2	717,5	725,5	715,2	723,2	850,7
2.3. Fond za zapošljavanje	718,2	58,4	57,6	63,3	61,4	63,2	75,7	66,6	64,9	69,7	64,3	61,7	53,8
2.4. Sredstva doplatka za djecu	542,8	0,8	0,6	0,7	1,1	1,1	0,9	1,0	0,5	0,9	0,5	0,4	0,6
2.5. Hrvatske ceste ¹⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.6. Hrvatska vodopрivreda	1 058,6	72,9	44,1	51,2	61,0	63,7	68,6	71,1	68,8	71,3	83,3	115,1	158,5
A. Ukupno (1+2)	65 110,7	3 959,0	4 438,5	4 858,7	5 206,1	4 876,4	5 327,5	5 460,5	5 222,4	5 469,1	10 804,2	5 232,5	6 686,0
RASHODI I NETO POSUDBE (umanjeni za otplate)													
3. Državni proračun	34 125,4	2 124,4	2 423,3	3 087,1	2 262,8	3 200,1	2 993,1	2 907,8	2 379,4	2 545,6	4 543,9	2 478,3	5 033,2
4. Republički fondovi	30 103,1	2 695,4	2 502,4	2 640,1	2 722,1	2 713,3	2 839,7	2 978,8	2 669,0	3 047,3	3 088,6	2 952,7	3 514,6
4.1. Fond mirov. i inv. osiguranja	16 170,4	1 533,9	1 483,2	1 522,1	1 630,3	1 494,2	1 686,8	1 545,3	1 562,8	1 614,2	1 633,1	1 622,9	1 669,7
4.2. Fond zdravstvenog osiguranja	10 776,0	907,3	800,7	908,3	856,0	946,4	885,5	1 126,7	928,9	1 056,5	1 136,7	1 007,9	1 358,6
4.3. Fond za zapošljavanje	571,2	52,5	56,9	57,4	62,3	67,0	63,9	69,2	66,6	70,2	71,6	82,8	104,6
4.4. Sredstva doplatka za djecu	1 032,1	99,8	86,7	84,1	79,2	90,6	108,0	107,2	5,9	187,0	93,7	93,6	100,2
4.5. Hrvatske ceste ¹⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.6. Hrvatska vodopрivreda	1 553,3	101,9	74,8	68,2	94,3	115,1	95,5	130,4	104,7	119,4	153,5	145,6	281,5
B. Ukupno (3+4)	64 228,6	4 819,8	4 925,7	5 727,2	4 984,8	5 913,4	5 832,8	5 886,6	5 048,3	5 592,9	7 632,6	5 431,0	8 547,8
C. Ukupni višak/manjak (A-B)	882,1	-860,8	-487,2	-868,5	221,3	-1 036,9	-505,3	-426,0	174,1	-123,9	3 171,6	-198,5	-1 861,8
5. Državni proračun (1-3)	9 683,1	187,8	444,6	93,4	1 238,3	-70,0	495,6	710,3	1 099,5	1 153,0	4 490,7	910,5	-377,3
6. Republički fondovi (2-4)	-8 801,1	-1 048,6	-931,8	-962,0	-1 017,0	-967,0	-1 000,9	-1 136,3	-925,4	-1 276,9	-1 319,0	-1 109,0	-1 484,6

1) U 1995. godini uključene u državni proračun.

Izvor: Ministarstvo finansija

Tablica I2: OPERACIJE DRŽAVNOG PRORAČUNA
U milijunima kuna

	1998.	1999.											
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Ukupni prihodi	43 808,6	2 312,2	2 867,9	3 180,5	3 501,0	3 130,1	3 488,8	3 618,1	3 478,9	3 698,6	9 034,6	3 388,8	4 655,9
1.1. Tekući prihodi	42 019,4	2 278,2	2 846,0	3 144,3	3 486,5	3 107,9	3 473,6	3 600,5	3 464,2	3 680,4	3 759,2	3 368,3	3 835,5
1.1.1. Porezni prihodi	39 899,7	2 236,7	2 725,8	2 989,3	3 322,0	2 960,9	3 345,3	3 437,9	3 308,6	3 505,8	3 620,0	3 215,0	3 650,2
1.1.2. Neporezni prihodi	2 119,7	41,5	120,1	154,9	164,5	147,1	128,3	162,5	155,6	174,6	139,2	153,3	185,3
1.2. Kapitalni prihodi	1 789,2	34,1	21,9	36,3	14,5	22,2	15,2	17,6	14,7	18,2	5 275,4	20,5	820,4
2. Potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1. Tekuće potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Kapitalne potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A. Ukupno prihodi i potpore (1+2)	43 808,6	2 312,2	2 867,9	3 180,5	3 501,0	3 130,1	3 488,8	3 618,1	3 478,9	3 698,6	9 034,6	3 388,8	4 655,9
3. Ukupni rashodi	41 390,4	2 936,0	3 259,0	3 801,8	3 508,6	3 998,4	3 880,2	3 927,4	3 211,9	3 761,1	5 771,5	3 384,5	5 939,3
3.1. Tekući rashodi	34 883,0	2 885,5	2 685,1	3 539,1	3 020,8	3 457,8	3 451,2	2 937,9	2 369,5	2 777,7	4 277,9	2 878,4	4 195,1
3.2. Kapitalni rashodi	6 507,3	50,5	573,9	262,7	487,8	540,6	428,9	989,5	842,4	983,3	1 493,6	506,1	1 744,2
4. Neto posudbe umanjene za oplate	1 161,5	25,7	50,5	124,9	72,8	176,2	231,6	53,0	122,8	29,7	131,0	197,3	283,7
B. Ukupno rashodi i neto posudbe (3+4)	42 551,9	2 961,7	3 309,5	3 926,7	3 581,4	4 174,7	4 111,7	3 980,4	3 334,7	3 790,8	5 902,5	3 581,8	6 222,9
5. Višak na tekućim računima bez potpora (1.-3.1.)	7 136,4	-607,3	160,9	-394,8	465,7	-349,9	22,4	662,6	1 094,7	902,7	-518,7	489,9	-359,6
6. Višak na tekućim računima s tekućim potporama (5+2.1.)	7 136,4	-607,3	160,9	-394,8	465,7	-349,9	22,4	662,6	1 094,7	902,7	-518,7	489,9	-359,6
7. Stvaranje bruto fiksнog kapitala¹⁾	976,1	11,1	383,3	108,6	185,3	213,5	159,4	121,3	164,4	223,7	-4 491,8	79,9	624,3
8. Stvaranje bruto kapitala²⁾	976,1	11,1	383,3	108,6	185,3	213,5	159,4	121,3	164,4	223,7	-4 491,8	79,9	624,3
C. Ukupni višak/manjak (A-B)	1 256,7	-649,5	-441,6	253,9	-1 080,4	-1 044,6	-623,0	-362,3	144,2	-92,1	3 132,1	-193,0	-1 567,0
9. Inozemno finansiranje	-9,1	-149,7	203,7	1 387,2	0,2	1 140,1	737,6	589,5	34,4	23,0	-2 009,3	232,4	2 426,0
10. Domaće finansiranje	-1 247,6	799,2	237,9	-641,0	80,1	-95,6	-114,7	-227,2	-178,6	69,1	-1 122,7	-39,4	-859,0
10.1. Od središnje i lokalne države	190,0	0,0	50,0	-20,0	31,0	-51,0	-22,0	-20,0	-10,0	0,0	-30,0	0,0	-15,0
10.2. Od monetarnih vlasti	112,4	1 107,3	16,8	3,5	217,2	74,2	-53,0	6,0	-79,1	60,8	-659,5	-19,5	-672,7
10.3. Od depozitnih banaka	-1 638,6	-308,1	171,1	-606,3	-168,1	-66,0	-36,1	-213,2	-89,5	8,3	-360,4	-19,9	-171,3
10.4. Ostalo domaće finansiranje	88,7	0,0	0,0	-18,3	0,0	-52,8	-3,5	0,0	0,0	0,0	-72,9	0,0	0,0
D. Ukupno finansiranje (9+10)	-1 256,7	649,5	441,6	746,1	80,4	1 044,6	623,0	362,3	-144,2	92,1	-3 132,1	193,0	1 567,0

1) Neto kupnja fiksne kapitalne imovine.

2) Neto kupnja fiksne kapitalne imovine i neto kupnja dionica.

Izvor: Ministarstvo finansija

178 Tablica I3: DUG SREDIŠNJE DRŽAVE
Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.
1. Unutarnji dug središnje države	22 865,2	18 674,1	17 741,2	17 274,8	15 541,2	15 048,1	17 936,2	17 491,3	16 922,7	16 782,2
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	22 542,3	18 410,0	17 631,2	17 260,7	15 467,1	14 582,9	17 587,4	17 067,7	16 363,2	16 012,1
Trezorski zapisi	-	-	-	272,1	449,6	565,8	627,9	501,6	767,4	776,7
Instrumenti tržišta novca	-	141,6	134,5	254,3	44,0	96,8	543,8	348,6	164,0	153,3
Obveznice	21 036,7	17 269,1	16 019,5	16 055,2	14 159,2	13 035,8	14 272,9	14 036,3	13 174,9	13 720,7
Krediti Hrvatske narodne banke	517,2	250,6	390,1	218,8	-	0,0	1 270,0	1 374,4	1 378,0	24,1
Krediti banaka	988,4	748,7	1 087,1	460,2	814,3	884,4	872,9	806,8	878,9	1 337,3
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	322,9	264,1	110,0	14,1	74,1	465,2	348,8	423,6	559,5	770,1
Instrumenti tržišta novca	-	-	-	-	-	-	-	78,0	41,5	-
Obveznice	-	-	-	11,8	2,8	0,2	3,8	27,3	27,8	27,6
Krediti banaka	322,9	264,1	110,0	2,3	71,3	465,0	344,9	318,3	490,3	742,5
2. Inozemni dug središnje države	833,4	754,2	1 279,6	13 477,8	18 314,9	21 059,0	25 076,8	27 931,9	28 668,9	29 289,1
2.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	19 920,0	23 891,2	26 670,3	27 363,5	27 902,7
Instrumenti tržišta novca	-	-	-	-	-
Obveznice	12 431,1	16 129,4	16 552,3	16 333,5	18 903,3
Krediti	7 489,0	7 761,7	10 118,0	11 030,0	8 999,4
2.2. Inozemni dug republičkih fondova	1 139,0	1 185,7	1 261,5	1 305,3	1 386,4
Instrumenti tržišta novca	-	-	-	-	-
Obveznice	372,1	386,5	386,4	388,3	390,6
Krediti	766,9	799,2	875,1	917,0	995,8
3. Ukupno (1+2)	23 698,6	19 428,3	19 020,8	30 752,7	33 856,1	36 107,1	43 013,0	45 423,1	45 591,6	46 071,3

Tablica J1: INDEKSI CIJENA NA MALO, TROŠKOVA ŽIVOTA I CIJENA INDUSTRIJSKIH PROIZVODA PRI PROIZVOĐAČIMA

Godina	Mjesec	Lančani indeksi			Međugodišnji mješevni indeksi			Međugodišnji kumulativni indeksi		
		Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača	Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača	Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača
1992.	prosinac	122,4	125,3	129,1	1 053,4	1 026,3	1 120,9	745,4	694,7	846,6
1993.	prosinac	99,5	100,6	98,5	1 249,7	1 225,1	1 175,6	1 616,6	1 591,3	1 610,4
1994.	prosinac	100,2	100,9	100,2	97,0	102,5	94,5	197,5	207,2	177,7
1995.	prosinac	100,2	100,7	100,5	103,7	104,6	101,6	102,0	104,0	100,8
1996.	prosinac	100,0	100,4	100,3	103,4	103,7	101,5	103,5	104,3	101,4
1997.	prosinac	100,7	101,2	99,9	103,8	104,9	101,6	103,6	104,1	102,3
1998.	prosinac	100,2	100,7	100,0	105,4	105,3	97,9	105,7	106,4	98,8
1999.	siječanj	100,5	100,9	100,1	103,1	103,3	99,1	103,1	103,3	99,1
	veljača	100,3	100,6	100,8	103,4	103,2	100,0	103,4	103,2	99,5
	ožujak	100,4	100,5	99,4	103,5	103,3	101,3	103,4	103,3	100,1
	travanj	100,3	100,4	100,6	103,6	103,2	101,7	103,5	103,2	100,6
	svibanj	100,7	100,8	99,9	103,8	103,2	101,7	103,5	103,2	100,8
	lipanj	100,0	99,3	100,1	103,8	102,7	101,5	103,6	103,2	100,9
	srpanj	101,1	100,3	100,9	105,1	104,4	102,7	103,8	103,3	101,1
	kolovoz	100,0	99,4	100,9	105,0	104,2	103,6	104,0	103,4	101,5
	rujan	100,6	100,4	100,6	104,7	103,9	104,3	104,0	103,5	101,8
	listopad	100,4	100,2	100,4	104,5	104,0	104,4	104,1	103,5	102,0
	studen	99,9	99,8	101,8	104,3	103,3	105,6	104,1	103,5	102,3
	prosinac	100,3	101,0	100,3	104,4	103,6	105,9	104,2	103,5	102,6

Izvor: Državni zavod za statistiku

08| Tablica J2: PROSJEČNE MJESEČNE NETO PLAĆE
U tekućim cijenama, u kunama

Godina	Mjesec	Prosječne mješecne neto plaće	Lančani indeksi	Međugodišnji mješecni indeksi	Međugodišnji kumulativni indeksi
1992.	prosinac	74,4	120,2	681,7	409,4
1993.	prosinac	1 073,2	105,2	1 442,1	1 605,3
1994.	prosinac	1 646,0	119,0	153,4	233,2
1995.	prosinac	1 883,0	99,4	114,4	145,7
1996.	prosinac	2 217,0	104,4	117,7	111,8
1997.	prosinac	2 544,0	100,8	114,8	116,9
1998.	prosinac	2 935,0	104,6	115,4	112,8
1999.	siječanj	2 946,0	100,4	117,8	117,8
	veljača	2 884,0	97,9	116,5	117,2
	ožujak	2 992,0	103,7	117,4	117,3
	travanj	3 045,0	101,8	117,5	117,3
	svibanj	3 039,0	99,8	115,7	117,0
	lipanj	3 076,0	101,2	114,0	116,5
	srpanj	3 043,0	99,0	110,4	115,5
	kolovoz	3 064,0	100,7	112,7	115,2
	rujan	3 041,0	99,3	111,4	114,7
	listopad	3 041,0	100,0	108,9	114,1
	studen	3 232,0	106,3	115,2	114,2
	prosinac	3 262,0	100,9	111,2	114,0

Izvor: Državni zavod za statistiku

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

KLASIFIKACIJA I ISKAZIVANJE PODATAKA O POTRAŽIVANJIMA I OBVEZAMA

Podaci o potraživanjima i obvezama finansijskih institucija klasificiraju se prema institucionalnim sektorima i finansijskim instrumentima. Institucionalni sektori su sljedeći: finansijske institucije, središnja država, ostali domaći sektori i inozemstvo.

Sektor finansijske institucije obuhvaća sljedeće podsektore: središnju banku, poslovne banke, ostale bankarske institucije i ostale finansijske institucije. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Poslovne banke su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala dozvolu za obavljanje bankarskih poslova u skladu sa Zakonom o bankama, uključujući i štedionice u prijelaznom razdoblju. U poslovne banke ne uključuju se banke u stečaju i bivše filijale banaka sa sjedištem u bivšoj SFRJ. Ostale bankarske institucije su stambene štedionice, štedno-kreditne zadruge i investički fondovi. Ostale finansijske institucije su finansijske institucije koje nisu klasificirane kao banke ili kao ostale bankarske institucije (npr. osiguravajuća društva).

Središnja država obuhvaća organe državne uprave uključujući poduzeće Hrvatska uprava za ceste, Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka i Hrvatsku garancijsku agenciju, te sljedeće republičke fondove: Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski fond za privatizaciju, Hrvatske vode i Hrvatsku banku za obnovu i razvitak. Ostali domaći sektori su organi lokalne uprave i lokalni fondovi, javna i privatna poduzeća te stanovništvo, uključujući obrtnike i neprofitne organizacije koje pružaju usluge stanovništvu. U pojedinim tablicama ostali domaći sektori dijele se na sljedeće podsektore: lokalnu državu, koja obuhvaća jedinice lokalne uprave i lokalne fondove, poduzeća, koja obuhvaćaju javna i privatna poduzeća, te stanovništvo, koje uključuje i obrtnike i neprofitne organizacije.

Sektor inozemstvo obuhvaća strane fizičke i pravne osobe.

Svi podaci o potraživanjima i obvezama odnose se na stanje na kraju razdoblja, pri čemu se devizne pozicije iskazuju u kunskoj protuvrijednosti po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

U tablici se iskazuju podaci o nekim osnovnim monetarnim i kreditnim agregatima te njihove mjesecne stope rasta. U rujnu 1999. godine izvršena je revizija svih monetarnih agregata. U starijim publikacijama HNB-a podaci o potraživanjima i obvezama štedionica nisu obuhvaćeni u izračunu monetarnih agregata.

Primarni novac u cijelosti je preuzet iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1).

Novčana masa (M1) definirana je na isti način kao i istoimena pozicija u Bilanci monetarnih institucija (Tablica B1) te obuhvaća gotov novac izvan banaka, depozite ostalih bankarskih institucija i ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke te depozitni novac kod poslovnih banaka. Novčana masa (M1a) obuhvaća gotov novac izvan banaka i depozitni novac kod poslovnih banaka, uvećan za depozitni novac središnje države kod poslovnih banaka.

Ukupna likvidna sredstva (M4) obuhvaćaju novčanu masu (M1), štedne i oročene depozite, devizne de-

pozite te obveznice i instrumente tržista novca (navedene komponente preuzete su iz Bilance monetarnih institucija (Tablica B1)).

Neto domaća aktiva definirana je kao razlika ukupnih likvidnih sredstava i inozemne aktive (neto).

Plasmani su potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih finansijskih institucija.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad određenim brojem banaka koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj udjel ovih banaka u monetarnom agregatu M1 iznosio je 259,3 milijuna kuna, a u monetarnom agregatu M4 iznosio je 4.035,8 milijuna kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ukoliko se Plasmani banaka povećaju za iznos od 3.513,5 milijuna kuna.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Bilanca monetarnih institucija prikazuje konsolidirane podatke iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1) i Konsolidirane bilance poslovnih banaka (Tablica D1).

Inozemna aktiva (neto) razlika je između sume inozemnih aktiva Hrvatske narodne banke i poslovnih banaka i sume inozemnih pasiva Hrvatske narodne banke i poslovnih banaka.

Plasmani su zbroj odgovarajućih pozicija iz Bilance Hrvatske narodne banke i Konsolidirane bilance poslovnih banaka, s tim da su potraživanja od središnje države iskazana neto, tj. umanjena za depozite središnje države kod Hrvatske narodne banke i kod poslovnih banaka.

Novčana masa je suma gotovog novca izvan banaka, depozita ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke, depozita ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke i depozitnog novca kod poslovnih banaka (pozicija Depozitni novac iz Konsolidirane bilance poslovnih banaka, Tablica D1).

Pozicije štedni i oročeni depoziti, devizni depoziti te obveznice i instrumenti tržista novca u cijelosti su preuzete iz Konsolidirane bilance poslovnih banaka, dok pozicija ograničeni i blokirani depoziti predstavlja sumu pridružnih pozicija iz Bilance Hrvatske narodne banke (isključujući blokirane depozite poslovnih banaka kod Hrvatske narodne banke) i Konsolidirane bilance poslovnih banaka. Ostalo (neto) su neraspoređene pozicije pasive umanjene za neraspoređene pozicije aktive.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad određenim brojem banaka koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj njihov udjel u ukupnoj bilančnoj sumi iznosio je 4.296,3 milijuna kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ukoliko se bilančne stavke Potraživanja od ostalih domaćih sektora i Ostalo (neto) povećaju za 3.513,5 milijuna kuna.

Tablica B2: Broj poslovnih banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija po veličini bilančne aktive

U tablici se iskazuje ukupan broj poslovnih banaka i štedionica koje mjesечно izvješćuju Hrvatsku narodnu banku i čije je poslovanje prikazano u Konsolidiranoj bilanci poslovnih banaka.

Posebna pravila izvješćivanja vrijedila su za štedionice do lipnja 1995. godine. Štedionice nisu bile obvezne izvješćivati središnju banku o svom poslovanju tako

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

da su podacima do lipnja 1995. obuhvaćene samo štedionice koje su o svom poslovanju dragovoljno izvješčivale Hrvatsku narodnu banku. Od srpnja 1995. godine podacima su obuhvaćene sve registrirane štedionice. U skladu sa Zakonom o bankama, štedionice su dužne do 31. prosinca 2001. uskladiti svoje poslovanje s odredbama ovog Zakona ili će biti proveden postupak njihove likvidacije.

U tablici se također iskazuje i klasifikacija poslovnih banaka i štedionica prema veličini bilančne aktive.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad određenim brojem banaka koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

U tablici se iskazuju podaci o potraživanjima i obvezama monetarnih vlasti. U rujnu 1999. izvršena je revizija podataka reklassificiranjem štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke. U skladu s tim revidirana je cijela serija podataka.

Inozemna aktiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunske potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: monetarno zlato, specijalna prava vučenja, efektivni strani novac u blagajni, rezervnu poziciju kod Međunarodnog monetarnog fonda, sredstva na tekućim računima kod stranih banaka, oročene depozite kod stranih banaka, plasmane u vrijednosne papire u devizama i ostala potraživanja.

Potraživanja od središnje države su krediti i dospjela potraživanja od Državnog proračuna Republike Hrvatske. Kunske krediti Državnom proračunu su kratkoročni krediti odobreni za premoščivanje neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja rashoda Državnog proračuna, dugoročni krediti odobreni temeljem posebnih uredbi Vlade Republike Hrvatske i dospjela potraživanja od Državnog proračuna po obvezama izvršenim prema Međunarodnom monetarnom fondu i stranim bankama. Devizni kredit Državnom proračunu bio je protustavka obvezi prema Međunarodnom monetarnom fondu nastaloj po osnovi sukcesije članstva u toj instituciji.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora su krediti i dospjela nenačplaćena potraživanja od ostalih domaćih sektora, uključujući i banke u stečaju.

Potraživanja od poslovnih banaka su krediti poslovnim bankama, depoziti Hrvatske narodne banke kod poslovnih banaka i dospjela nenačplaćena potraživanja od poslovnih banaka. Krediti poslovnim bankama klasificirani su po vrstama finansijskih instrumenata. Krediti za refinanciranje uključuju kredite odobravane u okviru opće i namjenskih kvota do kraja 1993. godine te avanse poslovnim bankama za obavljanje mjenjačkih poslova. Krediti za refinanciranje odobravani u okviru opće i namjenskih kvota u cijelosti su naplaćeni do kraja travnja 1994. godine a formalno su ukinuti u srpnju 1994. godine. U poziciji lombardni krediti uključeni su i krediti poslovnim bankama za premoščivanje nelikvidnosti, koji su u prosincu 1994. godine zamijenjeni lombardnim kreditima. Kratkoročni krediti za likvidnost, koji se odobravaju od početka 1999. godine, također služe za premoščivanje nelikvidnosti. Ostali krediti jesu: interventni krediti, specijalni krediti za premoščivanje nelikvidnosti banaka odobravani u ranijim godinama (inicijalni krediti, predsanacijski krediti) i dospjeli i nenačplaćeni krediti. Dospjela nenačplaćena potraživanja od poslovnih banaka uključuju prekoračenja raspoloživih sredstava na njihovim računima za namirenje (do polovice 1994.) te neurednosti banaka pri izdvajanju i održavanju obvezne pričuve.

Od svibnja 1999. potraživanja od ostalih domaćih sektora uključuju i potraživanja HNB-a po kreditima iz primarne emisije nenačplaćenih od banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak. Radi reklassifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u statkama Potraživanja od banaka i Potraživanja od ostalih bankarskih institucija.

Primarni novac čine gotov novac izvan banaka, novčana sredstva u blagajni banaka, depoziti banaka kod Hrvatske narodne banke, depoziti ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke i depoziti ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke. Depoziti banaka su novčana sredstva na računima za namirenje banaka, obvezne pričuve izdvojene na posebne račune kod Hrvatske narodne banke te obvezno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke. Depoziti ostalih bankarskih institucija su novčana sredstva na računima za namirenje stambenih štedionica. Depoziti ostalih domaćih sektora su novčana sredstva na žiroračunima ostalih domaćih sektora, koji se temeljem zakonskih propisa i drugih pravnih akata uključuju u depozit kod Hrvatske narodne banke.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju izdvojenu deviznu obveznu pričuvu, ograničene depozite i blokirane devizne depozite. Banke i štedionice na određene devizne depozite izdvajaju na račune HNB-a deviznu obveznu pričuvu. Ograničeni depoziti su kunska sredstva izdvojena po nalogu suda ili temeljem propisa i depoziti banaka u stečaju. Blokirani devizni depoziti su sredstva koja su bila izdvajana na posebne račune kod Hrvatske narodne banke za podmirenje dospjelih nečplaćenih obveza prema inozemnim vjerovnicima.

Inozemna pasiva obuhvaća kredite primljene od Međunarodnog monetarnog fonda, obveze prema međunarodnim finansijskim institucijama i stranim bankama.

Depoziti središnje države su depozitni novac i devizni računi Republike Hrvatske i republičkih fondova kod Hrvatske narodne banke, te blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Blagajnički zapisi su dragovoljno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama i stranoj valuti, osim blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Kapitalski računi uključuju pričuve, rezervacije i račune prihoda i troškova.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive Bilance Hrvatske narodne banke.

Radi reklassifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u statkama Gotov novac izvan banaka, Blagajna banaka, Depoziti banaka i Depoziti ostalih bankarskih institucija. Od svibnja 1999. uključena su i sredstva na računima banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak.

Tablica D1: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka

U konsolidiranu bilancu poslovnih banaka uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama poslovnih banaka. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između poslovnih banaka. U rujnu 1999. godine izvršena je revizija podataka uključivanjem podataka štedionica. U skladu s tim revidirane su cijelokupne serije podataka.

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Pričuve banaka kod središnje banke su kunske i devizne pričuve. Kunske pričuve su novčana sredstva banaka u blagajni i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke. Devizne pričuve su devizna novčana sredstva na računima kod središnje banke.

Inozemna aktiva su sljedeći oblici deviznih i kunske potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: strana efektiva u blagajni, tekući računi i oročeni depoziti kod stranih banaka (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Potraživanja od središnje države su sljedeći oblici kunske i devizne potraživanja: vrijednosni papiri, i krediti. Glavni oblici potraživanja od središnje države iskazani su posebno: obveznice izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske i obveznice izdane na temelju Zakona o izdavanju obveznika za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju sljedeće oblike kunske i devizne potraživanja: instrumente tržista novca, obveznice, kredite (uključujući akceptne kredite) i dionice.

Iste oblike kunske i devizne potraživanja obuhvačaju i potraživanja od ostalih bankarskih institucija i ostalih finansijskih institucija, s tim da potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju i depozite.

Pozicije Depozitni novac, Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržista novca obuhvačaju obveze banaka prema ostalim domaćim sektorima, ostalim bankarskim institucijama te ostalim finansijskim institucijama.

Depozitni novac uključuje novčana sredstva na žiro i tekućim računima te obveze banaka po izdanim kunske instrumentima plaćanja, a umanjuje se za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajni banaka i čekove poslane na naplatu).

Štedni i oročeni depoziti su kunci štedni depoziti po viđenju te kunci oročeni depoziti i kunci depoziti s otakznim rokom.

Devizni depoziti su devizni depoziti po viđenju, oročeni devizni depoziti i devizni depoziti s otakznim rokom.

Obveznice i instrumenti tržista novca su neto obveze banaka po izdanim vrijednosnim papirima i primljjeni krediti.

Inozemna pasiva obuhvača sljedeće oblike deviznih i kunske obveza prema stranim fizičkim i pravnim osobama: žiro i tekuće račune, štedne depozite (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), oročene depozite, primljene kredite i dospjele obveze.

Depoziti središnje države su svi oblici kunske i devizne obveza (osim ograničenih i blokiranih depozita) poslovnih banaka prema središnjoj državi.

Krediti primljeni od središnje banke su krediti primljeni od Hrvatske narodne banke i depoziti Hrvatske narodne banke kod poslovnih banaka, pri čemu se kao krediti tretiraju i poslovi reotkupa vrijednosnih papira.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvačaju sljedeće obveze poslovnih banaka: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, ostalih finansijskih institucija, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske

pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve i rezerviranja za identificirane i neidentificirane gubitke.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad određenim brojem banaka koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj njihov udjel u ukupnoj bilančnoj sumi iznosio je 5.701,4 milijuna kuna. U tome najveći udjel u aktivi imale su sljedeće pozicije: potraživanja od poduzeća 4.378,7 milijuna kuna i potraživanja od stanovništva 701,4 milijuna kuna. U pasivi najveće smanjenje odnosilo se na sljedeće pozicije: devizni depoziti 3.443,7 milijuna kuna; inozemna pasiva 1.024,6 milijuna kuna i kapitalski računi 854,6 milijuna kuna. Od srpnja 1999. godine cijelokupni iznos posebnih rezervi za identificirane gubitke iskazuje se u stavci Kapitalski računi.

Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ukoliko se stavke Potraživanja od ostalih domaćih sektora i Kapitalski računi povećaju za 3.513,5 milijuna kuna. Ostale stavke korigirane su za male iznose.

Tablice D2 - D12

Ovaj skup tablica (s iznimkom tablice D5) predstavlja razrađeni prikaz odgovarajućih pozicija aktive i pasive Konsolidirane bilance poslovnih banaka (Tablica D1).

Tablica D2: Inozemna aktiva poslovnih banaka

U tablici se iskazuju potraživanja poslovnih banaka od stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna aktiva poslovnih banaka obuhvaća deviznu inozemnu aktiju, i kunsu inozemnu aktiju. U okviru devizne i kunske inozemne aktive izdvojeno su prikazana potraživanja od stranih banaka i potraživanja od stranaca (ukupno i po finansijskim instrumentima).

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad određenim brojem banaka koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj inozemna aktiva ovih banaka iznosila je 402,3 milijuna kuna. Do lipnja 1999. godine u stavku Tekući računi uključen je i dio depozita s osnove devizne štednje stanovništva.

Tablica D3: Potraživanja poslovnih banaka od središnje države

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja poslovnih banaka od središnje države.

Obveznice za blokirano deviznu štednju građana su obveznice izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Velike obveznice su obveznice izdane na temelju Zakona o izdavanju obveznika za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj.

Ostala potraživanja su sva ostala kunska i devizna potraživanja poslovnih banaka od Republike Hrvatske i republičkih fondova: vrijednosni papiri, krediti, i dionice.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad određenim brojem banaka koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj potraživanja ovih banaka od središnje države iznosila su 17,8 milijuna kuna.

Tablica D4: Potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora, klasificirana po finansijskim instrumentima: instrumenti tržišta novca, krediti (uključujući akceptne kredite i kupljena potraživanja), i dionice.

Do listopada 1994. godine, odobravanje deviznih kredita bilo je dozvoljeno samo ako se poslovna banka istodobno zaduživala u inozemstvu u svoje ime a za račun krajnjeg korisnika kredita.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad određenim brojem banaka koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj potraživanja ovih banaka od ostalih domaćih sektora iznosila su 5.088,0 milijuna kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ukoliko se u okviru kunske potraživanja stavka Krediti poveća za iznos od 2.904,3 milijuna kuna, a stavka Dionice umanji za iznos od 520,3 milijuna kuna, te ako se u okviru deviznih potraživanja stavka Krediti poveća za iznos od 1.129,4 milijuna kuna.

Tablica D5: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima

U tablici se iskazuju podaci o kunske i deviznim kreditima poslovnih banaka domaćim sektorima, pri čemu krediti obuhvaćaju i akceptne kredite, finansijski lizing, izvršena plaćanja po garancijama i drugim jamstvima i kupljena potraživanja.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad određenim brojem banaka koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj krediti ovih banaka iznosili su 4.463,3 milijuna kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ukoliko se ukupni kunske krediti povećaju za iznos od 2.972,6 milijuna kuna, a ukupni devizni krediti za iznos od 840,9 milijuna kuna.

Tablica D6: Depozitni novac kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuje depozitni novac kod poslovnih banaka, klasificiran po domaćim institucionalnim sektorima.

Depozitni novac je suma novčanih sredstava na žiro i tekućim računima ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih finansijskih institucija umanjena za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajni banaka i čekove poslane na naplatu). Obvezne banaka po izdanim kunske instrumentima plaćanja uključene su u sektor stanovništvo.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad određenim brojem banaka koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj depozitni novac kod ovih banaka iznosio je 259,3 milijuna kuna.

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju kunske štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih finansijskih institucija kod poslovnih banaka.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad određenim brojem banaka koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj štedni i oročeni depoziti kod ovih banaka iznosili su 323,7 milijuna kuna. U srpnju 1999. godine određeni depoziti sektora lokalna država, poduzeća, ostale bankarske institucije i ostale finansijske institucije reklasificirani su iz štednih u oročene depozite.

Tablica D8: Devizni depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju štedni i oročeni devizni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih finansijskih institucija kod poslovnih banaka. Devizni štedni depoziti su svi devizni depoziti po viđenju i izdani devizni instrumenti plaćanja, a oročeni devizni depoziti obuhvaćaju i devizne depozite s otakznim rokom.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad određenim brojem banaka koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj devizni depoziti kod ovih banaka iznosili su 3.443,7 milijuna kuna.

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

U tablici se iskazuju neto obveze poslovnih banaka po izdanim vrijednosnim papirima i krediti primljeni od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih finansijskih institucija.

Instrumenti tržišta novca (neto) obuhvaćaju neto obveze poslovnih banaka po izdanim blagajničkim zapisi, izdanim mjenicama, akceptiranim mjenicama i izdanim ostalim vrijednosnim papirima.

Obveznice (neto) obuhvaćaju neto obveze poslovnih banaka po izdanim kunske i deviznim obveznicama, te ostalim dužničkim i hibridnim instrumentima koji se pod određenim uvjetima priznaju u dopunski kapital banaka.

Primaljeni krediti iskazani su ukupno i klasificirani prema institucionalnim sektorima.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad određenim brojem banaka koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj obveznice i instrumenti tržišta novca ovih banaka iznosili su 9 milijuna kuna. U srpnju 1999. godine izdati dužnički i hibridni instrumenti reklasificirani su iz stavka Oročeni depoziti u stavku Obveznice (neto) u iznosu od 3.513,5 milijuna kuna.

Tablica D10: Inozemna pasiva poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ukupne devizne i kunske obveze poslovnih banaka prema stranim fizičkim i pravnim osobama, uz iznimku ograničenih kunske i devizne depozita stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna pasiva poslovnih banaka obuhvaća deviznu inozemnu pasivu, i kunske inozemne pasive.

U okviru devizne i kunske inozemne pasive izdvojeno su prikazane obveze prema stranim bankama i obveze prema strancima (ukupno i po finansijskim instrumentima).

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad određenim brojem banaka koje su zbog toga

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj inozemna pasiva ovih banaka iznosila je 1.024,6 milijuna kuna.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ukupne kunske i devizne obveze poslovnih banaka prema središnjoj državi, s iznimkom ograničenih (kunske i devizne) depozita središnje države kod poslovnih banaka.

U tablici su odvojeno iskazani kunki i devizni depoziti Republike Hrvatske i republičkih fondova. Kunki depoziti obuhvaćaju depozitni novac, štedne depozite, kunske oročene depozite i kunske depozite s otakznim rokom te kunske kredite primljene od središnje države. Devizni depoziti obuhvaćaju devizne depozite po viđenju, štedne depozite, te oročene devizne depozite i devizne depozite s otakznim rokom.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad određenim brojem banaka koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj depoziti središnje države kod ovih banaka iznosili su 193,5 milijuna kuna.

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ograničeni i blokirani depoziti središnje države, ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, ostalih finansijskih institucija te stranih fizičkih i pravnih osoba kod poslovnih banaka.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju dvije kategorije depozita: ograničene (kunske i devizne) depozite i blokirane devizne depozite.

Blokirani devizni depoziti uključuju devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad određenim brojem banaka koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj ograničeni i blokirani depoziti kod ovih banaka iznosili su 39,9 milijuna kuna. U srpnju 1999. godine revidirani su podaci o blokiranim depozitima Republike Hrvatske i poduzeća.

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

U agregiranu bilancu stambenih štedionica uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama hrvatskih stambenih štedionica. Sva potraživanja i obveze stambenih štedionica odnose se isključivo na domaće sektore.

Potraživanja stambenih štedionica kod središnje banke su kunka novčana sredstva banaka u blagajni i kunka novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke.

Potraživanja od središnje države su kunka potraživanja od Republike Hrvatske i republičkih fondova.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju u prvom redu kunkse kredite dane lokalnoj državi i stanovništvu.

Potraživanja od banaka obuhvaćaju kredite dane bankama kao i depozite kod banaka.

Pozicija Oročeni depoziti su oročeni depoziti lokalne države i stanovništva.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze stambenih štedionica po izdanim obveznicama i primljeni krediti.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve i rezerviranja za identificirane i neidentificirane gubitke.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope po kojima Hrvatske narodna banka obračunava i naplaćuje kamate na plasmane iz primarne emisije i na sva druga potraživanja.

Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke utvrđuju se posebnim odlukama Savjeta Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini. Iznimno, od lipnja 1995. godine Hrvatska narodna banka je na lombardne kredite obračunavala i naplaćivala kamatu po stopi koja je za 1,5 postotnih bodova veća od vagane prosječne kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, koji su služili kao zalog za lombardne kredite, u slučaju kad je ta vagana prosječna kamatna stopa bila veća od 16,5%. Sukladno tome, u tablici se od lipnja 1995. godine do kolovoza 1996. godine iskazuje vagana prosječna kamatna stopa na lombardne kredite. Kamatna stopa za rujan 1996. predstavlja vagani prosjek kamatnih stopa primjenjivanih u prvih 10 dana tog mjeseca prema navedenom režimu te fiksne kamatne stope koja se primjenjuje od 11. rujna 1996. godine.

Vremenske serije iskazane u tablici sadrže određene lomove, uslijed izmjena instrumentarija Hrvatske narodne banke.

Tako su u koloni 4 do studenog 1994. godine iskazane kamatne stope na kredite za održavanje dnevne likvidnosti, koji su odobravani na temelju portfelja vrijednosnih papira, a od prosinca 1994. godine, kamatne stope na lombardne kredite.

Nadalje, podaci iskazani u koloni 6 se do rujna 1994. godine odnose na kamatne stope na posebne kredite za isplate štednih uloga i za plaćanja s tekućih računa građana, a od listopada 1994. godine do rujna 1997. godine na kamatne stope na dnevne kredite za štedne uloge i tekuće račune građana u kunama. Za razliku od posebnih kredita, dnevni krediti se vraćaju istog dana. Od listopada 1997. godine ovaj instrument zamjenjuje se dnevnim kreditom za premoščivanje problema tekuće nelikvidnosti do visine nominalne vrijednosti blagajničkih zapisa HNB-a založenih za tu svrhu, a od prosinca 1998. godine do travnja 1999. godine inkorporira se u lombardni kredit, s diferenciranim kamatnom stopom za njegovo korištenje unutar jednog dana.

Podaci iskazani u koloni 7 odnose se, za razdoblje do prosinca 1994. godine, na kamatne stope na inicijalne kredite za premoščivanje nelikvidnosti, a od 18. ožujka 1998. godine na kamatnu stopu na kredit za premoščivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke, a od veljače 1999. godine na kamatnu stopu na kratkoročni kredit za likvidnost. Od prosinca 1999. godine ova kamatna stopa odnosi se na kratkoročne kredite za likvidnost korištene s rokom preko 3 mjeseca te se određuje kao kamatna

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

stopa na lombardni kredit uvećana za 1 postotni bod. Za korištenje kratkoročnog kredita za likvidnost s rokom do 3 mjeseca primjenjuje se kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 0,5 postotnih bodova.

Kamatne stope iskazane u koloni 8 odnose se na korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve, koja su banke do rujna 1994. godine mogle koristiti (u propisanim postotku) za održavanje dnevne likvidnosti. Na korištena sredstva izdvojene obvezne pričuve iznad dopuštenog iznosa i/ili roka do rujna 1994. godine primjenjivala se kamatna stopa iskazana u koloni 9. Od listopada 1994. godine, na svako korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve primjenjuje se kamatna stopa koja se primjenjuje i na ostale oblike finansijske nediscipline, u skladu s propisom o visini stope zatezne kamate (iskazane u koloni 10).

Na iznos sredstava korištenih iznad raspoloživih sredstava na žiroračunima do lipnja 1994. godine primjenjivala se ista kamatna stopa kao i na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu (iskazana u koloni 9). Od srpnja do rujna 1994. godine kamatna stopa na ovo korištenje sredstava primarne emisije iznosi je 21%, a od listopada 1994. godine primjenjuje se ista kamatna stopa kao i na ostale oblike finansijske nediscipline, iskazana u koloni 10.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope po kojima Hrvatska narodna banka obračunava i plaća kamate na sredstva deponirana kod Hrvatske narodne banke te na izdane vrijednosne papire.

Kamatne stope Hrvatske narodne banke na sredstva izdvojene obvezne pričuve utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Do 7. listopada 1993. godine Hrvatska narodna banka utvrđivala je različite kamatne stope na sredstva obvezne pričuve izdvojena na depozite po viđenju i na oročene depozite pa je za to razdoblje u tablici iskazana vagana prosječna kamatna stopa na sredstva izdvojene obvezne pričuve (kolona 3). Od 8. listopada 1993. godine do kraja veljače 1994. godine Hrvatska narodna banka nije plaćala kamatu na izdvojena sredstva obvezne pričuve, a od ožujka 1994. godine na ova sredstva obračunavaju se i plaćaju kamate po jedinstvenoj stopi.

Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1993. godine, odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke utvrđivala se i kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, a od studenog 1993. godine kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke oblikuje se na aukcijama blagajničkih zapisa. Sustavno tome, od studenog 1993. godine u kolonama 5, 6 i 7 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1994. godine, iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospijeća od 30 dana (kolona 6), odnosno 90 dana (kolona 7).

Od travnja 1998. godine u kolonama 9, 10 i 11 iskazuju se prosječne vagane kamatne stope postignute na aukcijama dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa u

stranoj valuti. Blagajnički zapisi upisuju se u EUR i USD (do prosinca 1998. godine u DEM i USD) s rokom dospijeća 63, 91, 182 i 365 dana. Kamatna stopa izračunata je kao vagani prosjek upisanih iznosa tih dviju valuta.

Tablica F3: Obvezne pričuve poslovnih banaka

U tablici se iskazuju osnovni podaci o mjesечnim prosjecima dnevnih stanja obveznih pričuva poslovnih banaka kod Hrvatske narodne banke. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine, a serija podataka nije revidirana unatrag.

Obračunata obvezna pričuva (kolona 3) je propisani iznos sredstava koje su banke dužne ili izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati u prosjeku na svojim računima za namirenje i u blagajni. Ovaj iznos poklapa se s instrumentom obvezne pričuve od siječnja 1995. godine, dok je do prosinca 1994. godine obuhvaćao dva instrumenta: obveznu pričuvi i zahtjev za održavanjem minimalne likvidnosti banaka (osim u dijelu u kojem su banke ovom zahtjevu udovoljavale dragovoljnim upisom blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke).

U koloni 4 iskazana je vagana prosječna stopa obvezne pričuve, kao postotni udjel ukupno obračunate obvezne pričuve (kolona 3) u njenoj osnovici za obračun.

U koloni 5 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine, ovaj iznos poklapa se s instrumentom obvezne pričuve, a od siječnja 1995. do svibnja 1998. godine banke su dužne izdvojiti na poseban račun kod Hrvatske narodne banke najmanje 75%, odnosno od svibnja 1998. godine najmanje 60% od ukupno obračunate obvezne pričuve).

U koloni 6 iskazan je postotni udjel izdvojene obvezne pričuve u ukupno obračunanoj obveznoj pričuvi.

U koloni 7 iskazuje se ukupan iznos ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke, koji obuhvaća obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koji su banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti, posebnu obveznu pričuvi (do srpnja 1995. godine), te obveznu pričuvi na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije po takvim kreditima.

U koloni 8 iskazuju se ukupno immobilizirana sredstva, kao suma ukupno obračunate obvezne pričuve i ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke, a u koloni 9 iskazuje se postotni udjel ukupno immobiliziranih sredstava u osnovici za obračun obvezne pričuve.

U koloni 10 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije svih oblika immobiliziranih sredstava.

U koloni 11 iskazuje se ukupno korištenje immobiliziranih sredstava, koje obuhvaća korištenje izdvojenih sredstava obvezne pričuve (dozvoljeno i nedozvoljeno), neizdvojenu obveznu pričuvu, neodržavanje propisane minimalne likvidnosti, odnosno (od siječnja 1995. godine) neodržavanje minimalnog prosječnog stanja računa za namirenje i blagajne (utvrđenog prema obračunu obvezne pričuve), neupisani iznos obveznih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke, neizdvojenu posebnu obveznu pričuvu (do srpnja 1995. godine), te neizdvojenu obveznu pričuvu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije po takvim kreditima.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti poslovnih banaka

U tablici se iskazuju mjesecni prosjeci dnevnih stanja nekih indikatora likvidnosti poslovnih banaka. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine, a serija podataka nije revidirana unatrag.

Kolona 3 iskazuje slobodna novčana sredstva, definirana kao ukupna novčana sredstva banke (na računima za namirenje i u blagajni) umanjena za minimalno prosječno stanje računa za namirenje i blagajne, propisano instrumentima Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine zahtjevom za održavanjem minimalne likvidnosti banaka, a od siječnja 1995. godine obveznom pričuvom).

U koloni 4 iskazuje se stopa primarne likvidnosti kao postotni udjel mjesecnog prosjeka dnevnih stanja slobodnih novčanih sredstava u mjesecnom prosjeku dnevnih stanja depozita koji čine osnovicu za obračun obvezne pričuve.

U koloni 5 iskazuje se mjesecni prosjek dnevnih stanja korištenih sekundarnih izvora likvidnosti. Sekundarni izvori likvidnosti obuhvaćaju: korištenje obvezne pričuve (do listopada 1994. godine), kredit za održavanje dnevne likvidnosti (do studenog 1994. godine), korištenje sredstava iznad raspoloživih sredstava na žiro-računu banke (do listopada 1994. godine), izvanredni kredit za premoščivanje nelikvidnosti (inicijalni kredit, kredit za premoščivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opredavanosti sanacije i restrukturiranja banke), lombardni kredit (od prosinca 1994. godine), interventni kredit za premoščivanje nelikvidnosti (od listopada 1994. godine), kratkoročni kredit za likvidnost (od veljače 1999. godine) te dospjele neplaćene obveze prema Hrvatskoj narodnoj banci.

U koloni 6 iskazuje se mjesecni prosjek dnevnih stanja dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama (do prosinca 1994. godine, ovaj iznos umanjen je za dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti).

U koloni 7 iskazuje se mjesecni prosjek dnevnih stanja upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti (u EUR i USD).

Tablica G1: Aktivne kamatne stope poslovnih banaka

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa poslovnih banaka (bez štedionica) na kunski i devizne kredite, iskazani na godišnjoj razini.

U kolonama 3 i 4 iskazuju se kamatne stope na međubankarskom dnevnom i prekonočnom tržištu novca, prema podacima dobivenim od Tržišta novca Zagreb.

Podaci o kamatnim stopama poslovnih banaka na kunski i devizne kredite dobiveni su na temelju redovitih izvješća poslovnih banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadnu kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu, uz iznimku kamatnih stopa na okvirne kredite po žiro i tekućim računima, za koje su vagani prosjeci izračunavani na temelju stanja ovih kredita na kraju izvještajnog mjeseca.

U koloni 5 iskazuju se kamatne stope na ukupne (kratkoročne i dugoročne) kunski kredite bez valutne klauzule, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kunski

kredite (iskazane u koloni 6) obuhvaćaju i kamatne stope na diskont kratkoročnih vrijednosnih papira (bez valutne klauzule), vagane na temelju njihove nominalne vrijednosti.

U kolonama 8, 9, 10 iskazuju se kamatne stope na ukupne, kratkoročne i dugoročne kunski kredite s valutnom klauzulom, analogno uključujući i kamatne stope na diskont kratkoročnih vrijednosnih papira s valutnom klauzulom.

Kamatne stope na devizne kredite (kolone 11, 12 i 13) odnose se na kredite puštene u tečaj u valutama DEM ili USD u izvještajnom mjesecu, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na temelju njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Krediti pušteni u tečaj u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni u ovoj tablici.

Relativni značaj pojedinih kamatnih stopa (iskazan u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno u tablici, a izračunava se kao postotni udjel pripadne kategorije kredita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim kreditima koji su obuhvaćeni pri izračunavanju vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G2: Pasivne kamatne stope poslovnih banaka

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa poslovnih banaka (bez štedionica) na kunski i devizne depozite, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na depozite poslovnih banaka dobiveni su na temelju redovitih izvješća poslovnih banaka.

U koloni 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa na ukupne kunski depozite (depozite po viđenju, štedne i oročene depozite) bez valutne klauzule, dok su vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa na ukupne kunski depozite s valutnom klauzulom iskazani u koloni 6.

Kamatne stope na devizne depozite odnose se na depozite zaprimljene u valutama DEM ili USD, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na temelju njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Depoziti zaprimljeni u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni podacima iskazanim u ovoj tablici.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su stanja depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Iznimka su kunski i devizni štedni i oročeni depoziti, za koje se vagani prosjeci (od srpnja 1995. godine) izračunavaju na temelju iznosa depozita koji su zaprimljeni tijekom izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunski, odnosno devizne depozite (kolone 3 i 7), sve komponente vagane su na temelju stanja pripadnih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Kunski i devizni depoziti koji služe kao polog za odobravanje kredita obuhvaćeni su podacima u tablici, dok se ograničeni depoziti (sredstva deponirana za plaćanje uvoza i ostali ograničeni depoziti) ne uključuju u izračunavanje vaganih prosjeka.

Tablica G3: Trgovina poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja

Podaci o trgovini poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja obuhvaćaju transakcije kupnje i prodaje inozemnih sredstava plaćanja na domaćem deviznom tržištu. Transakcije su klasificirane prema kategori-

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

jama sudionika (pravne i fizičke osobe, banke, Hrvatska narodna banka). Izvor podataka su izvješća poslovnih banaka o trgovini inozemnim sredstvima plaćanja, koja se redovito dostavljaju Hrvatskoj narodnoj banci. Iznosi su iskazani u Euru (EUR), prethodnom konverzijom iz originalnih valuta prema prosječnom tečaju HNB-a za izveštajno razdoblje. Ostale transakcije HNB-a se odnose na prodaje i kupnje inozemnih sredstava plaćanja koje Hrvatska narodna banka obavlja za Ministarstvo financija.

Tablice H1 – H5: Platna bilanca

Platna bilanca sastavlja se u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond (Balance of Payments Manual, peto izdanje, 1993.). Skupine izvora podataka za sastavljanje su: izvješća Državnog zavoda za statistiku, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Zavoda za platni promet, poslovnih banaka, poduzeća i Hrvatske narodne banke, te statistička istraživanja Instituta za turizam i Hrvatske narodne banke.

Platna bilanca Republike Hrvatske iskazuje se u američkim dolarima (USD) i domicilnoj valuti (HRK). Pri sastavljanju platne bilance u obje izveštajne valute koriste se identične skupine izvora podataka, te identična načela obuhvata transakcija i procedure sastavljanja pojedinih pozicija. Ovisno o raspoloživim izvorima podataka, preračunavanje vrijednosti transakcija iz originalnih valuta u izveštajne valute obavlja se:

- a) primjenom srednjih tečajeva Hrvatske narodne banke na dan transakcije;
- b) primjenom mjesечnih i tromjesečnih srednjih prosječnih tečajeva Hrvatske narodne banke;
- c) pri procjeni transakcija koje čine razliku stanja vrednovanih prema tečaju na kraju razdoblja, promjene stanja u originalnim valutama pretvaraju se u dolarske i kunske promjene korištenjem prosječnih mjesечnih tečajeva valuta u odnosu prema američkom dolaru.

Platnobilančne pozicije Izvoz i Uvoz robe iskazuju se prema fob. paritetu. Osnovni izvor podataka za te pozicije su Priopćenja Državnog zavoda za statistiku o robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Podaci Državnog zavoda za statistiku modifciraju se prema prihvaćenoj metodologiji za sastavljanje platne bilance: uvoz robe, u statistici međunarodne robne razmjene iskazan po cif paritetu, korigira se na fob paritet (prilagodba za klasifikaciju), a obje pozicije (izvoz i uvoz robe) prilagođuju se za obuhvat kako bi odgovarale definicijama robe kao platnobilančne kategorije, a nisu sadržane u statistici robne razmjene s inozemstvom.

Kod izvoza robe, počevši od prvog tromjesečja 1999. godine, obuhvat je uvećan za procjenu potrošnje o individualnim kupovinama inozemnih putnika u Republici Hrvatskoj, dobivenu na temelju Ankete o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam. Kod uvoza robe, razlika između cif i fob pariteta procjenjuje se na temelju statističkog istraživanja HNB-a na uzorcima najvećih i velikih uvoznika, a tako dobivena vrijednost uvoza fob dopunjava se podacima iz statistike ostvarenog platnog prometa s inozemstvom o popravcima brodova i njihovoj opskrbi u lukama te procjenom podataka o individualnim kupovinama hrvatskih građana u inozemstvu, dobivenom na temelju statističkog istraživanja HNB-a (od prvog tromjesečja 1999. godine koriste se procjene na temelju Ankete o potrošnji domaćih putnika u inozemstvu, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i

Institut za turizam). U razdoblju od 1993. do 1996. godine, uvoz robe iz statistike međunarodne robne razmjene dopunjava se i procjenom uvoza u slobodne carinske zone (izrađenom u HNB-u), dok su od 1997. godine podaci o ovom uvozu sadržani u statistici robne razmjene s inozemstvom.

Počevši od prvog tromjesečja 1999. godine, prihodi i rashodi vezani uz transportne usluge sastavljaju se korištenjem podataka iz novog istraživanja HNB-a o uslugama u međunarodnom prijevozu, uz dvije iznimke: prvo, prihodi i rashodi po osnovi cestovnog prijevoza sastavljaju se korištenjem podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom, drugo, dio rashoda od transportnih usluga koji se odnosi na prijevoz robe prilikom uvoza u RH temelji se na anketi najvećih hrvatskih uvoznika (a koja se provodi u kontekstu pretvorbe podataka o uvozu robe sa cif paritetu na fob paritet);

Prihodi od putovanja – turizam računaju se od prvog tromjesečja 1999. godine na temelju rezultata Ankete o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam, a dopunjaju se podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje o obavljenim zdravstvenim uslugama nerezidentima.

Rashodi za putovanja – turizam izračunavaju se od prvog tromjesečja 1999. godine na temelju rezultata Ankete o potrošnji domaćih putnika u inozemstvu, a dopunjaju podacima o deviznim rashodima HZZO-a.

Ostale usluge uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom koji se odnose na investicijske radove u inozemstvu, provizije za zastupanje, usluge osiguranja, usluge otpremništva, poštanske usluge te troškove hrvatskih predstavništava u inozemstvu. Tim se kategorijama dodaje i dio neklasificiranih usluga koji se može objasniti linearnim trendom te procjena izdataka međunarodnih mirovnih i humanitarnih misija na robu i usluge u Republici Hrvatskoj, izrađena na temelju statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke.

Račun dohotka uključuje podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o naknadama zaposlenima, plaćanjima i naplatama po osnovi kamata, podatke iz statističkog istraživanja HNB-a o isplaćenim i naplaćenim dohocima od inozemnih izravnih i portfeljnih ulaganja privatnih sektora, podatke Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet o isplaćenim dohocima od inozemnih portfeljnih ulaganja u službene sektore te procjenju prihoda od faktorskih usluga rezidenata mirovnim i humanitarnim misijama u Republici Hrvatskoj, izrađenu na temelju statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke. U razdoblju od 1993. do 1996. godine podaci o dohocima od inozemnih izravnih ulaganja ne sadrže podatke o zadržanoj dobiti.

Tekući transferi državi uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o isplatama mirovina i ostalih socijalnih potpora, novčane pomoći i darove te podatke iz statistike robne razmjene Republike Hrvatske s inozemstvom o izvozu i uvozu roba bez obvezne plaćanja protuvrijednosti.

Prihodi od transfera ostalim sektorima uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o ukupnoj vrijednosti deviznih doznaka primljenih iz inozemstva, koji se uvećavaju za procjenu neregistriranih transfera. Ta se procjena bilježi kao 15% razlike između neobjašnjenog deviznog priljeva i odljeva sektora stanovništva.

Devizni priljev sektora stanovništva obuhvaća otкуп strane efektive na mjenjačkim mjestima od rezide-

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

nata i polaganje strane efektive na devizne račune rezidenata kod domaćih banaka uvećan za podatke o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom o prihodima po osnovi poslovnih putovanja, obrazovanja i specijalizacija, doznaka u turizmu te ostalih prihoda u turizmu. Ukupni priljev umanjuje se za objašnjeni dio: procjenu turističkih prihoda i procjenu potrošnje o individualnim kupovinama inozemnih putnika u Republici Hrvatskoj (Anketa o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam), te procjenu potrošnje na robu i usluge pripadnika mirovnih i humanitarnih misija u Republici Hrvatskoj.

Devizni odljev sektora stanovništva obuhvaća kupovinu strane efektive na mjenjačkim mjestima i podizanje strane efektive s deviznih računa rezidenata kod domaćih banaka, uvećanu za podatke o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom o rashodima po osnovi poslovnih putovanja, obrazovanja i specijalizacija, doznaka u turizmu te ostalih rashoda u turizmu. Ukupni odljev umanjuje se za objašnjeni dio: procjenu turističkih rashoda i procjenu potrošnje o individualnim kupovinama domaćih putnika u inozemstvu (Anketa o potrošnji domaćih putnika u inozemstvu koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam). Rashodi od transfera ostalih sektora temelje se na podacima iz statistike platnog prometa s inozemstvom o ukupnoj vrijednosti deviznih doznaka u inozemstvo.

Kapitalni račun sastoji se od podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom u vezi s prihodima i rashodima po osnovi iseljeničkih transfera.

Inozemna izravna i portfeljna ulaganja uključuju podatke o tim ulaganjima iz statističkog istraživanja HNB-a te podatke iz registara vrijednosnih papira službenih sektora (središnje banke i središnje države) kod Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet. U razdoblju od 1993. do 1996. godine podaci o inozemnim izravnim ulaganjima privatnih sektora (banke i ostali sektori) ne sadrže dužnička izravna ulaganja, kao ni zadržanu dobit ulagača.

Ostala ulaganja klasificirana su prema sljedećim institucionalnim sektorima: Hrvatska narodna banka, država, banke i ostali sektori. Sektor država obuhvaća srednju državu, organe lokalne uprave i samouprave te lokalne fondove. Sektor banke uključuje poslovne banke.

Pozicija Sredstva – trgovinski krediti sastavlja se od prvog tromjesečja 1996. godine i obuhvaća podatke o plaćenim avansima za uvoz robe od strane hrvatskih uvoznika, a od prvog tromjesečja 1999. godine obuhvaća i podatke o kreditima s dospjećem do 90 dana koje su hrvatski izvoznici odobrili inozemnim kupcima.

Pozicija Sredstva – valuta i depoziti – banke prikazuje promjenu ukupnih likvidnih deviznih sredstava banaka ovlaštenih za poslovanje s inozemstvom umanjenu za dio deviznih sredstava koje poslovne banke deponiraju u HNB-u kao dio obvezne priče. Pozicija Sredstva – valuta i depoziti – ostali sektori obuhvaća dio neto deviznog priljeva sektora stanovništvo koji nije klasificiran na tekući račun, a što iznosi 85% neto neobjašnjenoj deviznog priljeva putem sektora stanovništva.

Pozicija Obveze – trgovinski krediti sastavlja se od prvog tromjesečja 1996. godine i uključuje podatke o kreditima s dospjećem do 90 dana koje hrvatski uvoznici koriste od inozemnih dobavljača. Od prvog tromjesečja 1999. godine ta pozicija obuhvaća i podatke o primljениh avansima za izvoz robe koje su hrvatski uvoznici primili od inozemnih kupaca, te podatke o dugoročnim i

kratkoročnim (od 91 dan do 1 godine) trgovinskim kreditima za sektor države i ostale sektore.

Podaci o kreditima i kašnjenjima dobivaju se iz statistike kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke, koja se temelji na probitno zaključenim kreditnim ugovorima, registriranim kod Hrvatske narodne banke.

Pozicija Obveze – Valuta i depoziti obuhvaća promjene dijelova devizne i kunske inozemne pasive sektora monetarne vlasti (HNB-a) i banaka, koji se odnose na tekuće račune, oročene depozite i depozite s otakznim rokom, depozite po viđenju te depozitni novac.

Promjene međunarodnih pričuve Hrvatske narodne banke na transakcijskoj osnovi procijenjene su korištenjem računovodstvenih podataka o stanjima deviznih pričuve u pojedinim valutama krajem mjeseca. Procjena transakcija za razdoblje 1993. – 1. tromjesečje 1999. napravljena je tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u dolarske promjene korištenjem prosječnih mjesecnih tečajeva valuta sadržanih u pričuvama u odnosu prema američkom dolaru. Počevši od drugog tromjesečja 1999. izvor podataka o promjenama međunarodnih pričuve je Izvješće o transakcijama deviznim pričuvama, koje sastavlja Direkcija računovodstva Hrvatske narodne banke.

Tablica H6: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve poslovnih banaka

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke iskazuju se sukladno Priručniku za platnu bilancu (Međunarodni monetarni fond, 1993.) i uključuju ona potraživanja Hrvatske narodne banke od inozemstva koja se mogu koristiti za premoščivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Međunarodne pričuve sastoje se od specijalnih prava vučenja, rezervne pozicije u MMF-u, strane valute i depozita kod stranih banaka, te obveznica i zadužnica.

Devizne pričuve poslovnih banaka uključuju stranu valutu i depozite domaćih poslovnih banaka kod stranih banaka. Ove devizne pričuve predstavljaju dopunsku rezervu likvidnosti za premoščivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja.

Tablica H9: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune je ponderirani geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune prema euru, američkom dolaru, švicarskom franku, britanskoj funti i slovenskom tolaru. Ponderi su određeni na temelju prosječnog udjela pojedine inozemne valute u strukturi tekućeg dijela devizne bilance platnog prometa s inozemstvom u razdoblju od srpnja 1996. do siječnja 2000. godine. Bazno razdoblje za izračunavanje indeksa je 1995. godina. Indeks nominalnoga efektivnog tečaja je agregativni pokazatelj prosječne vrijednosti domaće valute prema košarici stranih valuta. Povećanje indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u određenom razdoblju pokazatelj je deprecijacije tečaja kune prema košarici valuta i obratno. Indeks realnoga efektivnog tečaja je ponderirani geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune korigiranih odgovarajućim indeksima relativnih cijena (odnos indeksa cijena u zemljama partnerima i domaćih cijena). Koriste se indeksi cijena pri proizvođačima i indeksi cijena na malo, odnosno ukupni

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

harmonizirani indeks cijena na malo za države članice Ekonomске i monetarne unije. Podaci za posljedna dva mjeseca su preliminarni.

Tablica H10: Inozemni dug, struktura prema domaćim sektorima

Inozemni dug prema novoj metodologiji koja se primjenjuje od ožujka 2000. godine obuhvaća sve obveze rezidenata na temelju: depozita primljenih od stranih osoba (do sada nisu obuhvaćani), kredita primljenih od stranih osoba s ugovorenim rokom dospjeća preko 90 dana (iznimno, finansijski krediti uključeni su neovisno o roku dospjeća), te dužničkih vrijednosnih papira izdanih na inozemnim tržištima (prema nominalnoj vrijednosti).

Struktura inozemnog duga prikazuje se po domaćim sektorima identično kao u finansijskom računu platne bilance. Izravna ulaganja prikazuju dužničke transakcije između kreditora i dužnika, koji su međusobno vlasnički povezani (minimalni vlasnički ulog je 10 posto). Država prikazuje inozemne dugove široko definirane države, koja uključuje središnju državu, republičke fondove (uključujući HBOR) i lokalne organe uprave i fondove. Središnja banka prikazuje dugove Hrvatske narodne banke. Banke prikazuju dugove banaka i štedionica. Ostali domaći sektori prikazuju dugove nefinansijskih poduzeća, ostalih finansijskih institucija i stanovništva.

Unutar svakog sektora podaci se razvrstavaju na portfeljna i ostala ulaganja. Portfeljna ulaganja odnose se na dugoročne i kratkoročne dužničke vrijednosne papire. Ostala ulaganja uključuju valutu i depozite, te kredite. Krediti se dijele na trgovачke kredite tj. na komercijalne kredite koje kreditor odobrava za kupnju njegove robe, i sve ostale kredite.

Stanja duga iskazuju se prema srednjem deviznom tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Stanje duga uključuje tzv. neevidentirane otplate glavnice (koje su trebale biti plaćene, ali nije primljena statistička informacija o tome) i buduća dospjeća glavnice.

Tablica H11: Inozemni dug, struktura prema inozemnim sektorima

Tablica prikazuje strukturu inozemnog duga po inozemnim sektorima odnosno prema inozemnim vjerovnicima. Vrednovanje pozicija provedeno je na isti način kao u Tablici H10.

Tablica H12: Inozemni dug i projekcija otplate, struktura prema domaćim sektorima

Tablica prikazuje stanje duga i procijenjena buduća plaćanja glavnice i kamata po srednjem tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Procijenjena plaćanja kamata ne uključuju kamate na depozite nerezidenata, kao ni zatezne kamate. Buduća plaćanja kamata procijenjena su na temelju kamatne stope u trenutku zaključenja ugovora i ne odražavaju varijacije kamatnih stopa koje postoje kod kredita ugovorenih uz varijabilnu kamatnu stopu.

U napomeni je navedeno stanje javno garantiranog duga ukupno i stanje duga po garancijama izdanih sektoru banke i ostalim sektorima. Razlika predstavlja stanje duga po garancijama izdanih sektoru država (npr. HBOR-u, Hrvatskim cestama i sl. uključenim u široku definiciju sektora država).

Tablica I3: Dug središnje države

Podaci o dugu središnje države sastavljeni su iz raspoloživih podataka i nisu usklađeni s Ministarstvom finančija Republike Hrvatske. Dug središnje države sastoji se od unutarnjeg i inozemnog duga. Izvori podataka za unutarnji dug središnje države su: prvo, glasilo Ministarstva finančija "Mjesečni statistički prikaz Ministarstva finančija" za podatke o izdanim dužničkim vrijednosnim papirima Republike Hrvatske i drugo, Bilanca HNB-a i Konsolidirana bilanca poslovnih banaka za podatke o izdanim dužničkim vrijednosnim papirima republičkih fondova i primljenim kreditima. Izvor podataka za inozemni dug središnje države je statistika inozemnog duga koju sastavlja HNB.

KRATICE I ZNAKOVI

al.	- alokacija	NDA	- Neto domaća aktiva
apar.	- aparata	NIA	- Neto inozemna aktiva
BDP	- bruto domaći proizvod	nom.	- nominiran
blag.	- blagajničke	obv.	- obvezna
dep.	- depoziti	OP	- obvezna pričuva
dev.	- devizna	oroč.	- oročene
dom.	- domaćih	ost.	- ostalih
DZS	- Državni zavod za statistiku	pap.	- papira
g.	- godine	pr.	- proizvodi
HNB	- Hrvatska narodna banka	prič.	- pričuva
HRD	- hrvatski dinar	priv.	- privatizacija
HZMO	- Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	proiz.	- proizvodnja
HZZO	- Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	rn.	- račun
inoz.	- inozemnih	sred.	- sredstva
instr.	- instrumenata	stran.	- stranoj
inv.	- invalidsko	telef.	- telefoniranje
ist.	- istočno	tr.	- tromjesečje
kumul.	- kumulativna	tranz.	- tranzicijske
međ.	- međunarodne	trg.	- trgovačka
mil.	- milijun	tek.	- tekući
mirov.	- mirovinsko	TNZ	- Tržište novca Zagreb
mlrd.	- milijarda	val.	- valutna
MMF	- Međunarodni monetarni fond	vlad.	- vladinih
MO	- Ministarstvo obrane	vrij.	- vrijednosnih
MUP	- Ministarstvo unutrašnjih poslova	ZAP	- Zavod za platni promet

KRATICE ZA VALUTE

HRK	- hrvatska kuna
ATS	- austrijski šiling
FRF	- francuski franak
DEM	- njemačka marka
CHF	- švicarski franak
GBP	- britanska funta
ITL	- talijanska lira
USD	- američki dolar
SIT	- slovenski tolar
EUR	- euro

ZNAKOVI

-	- nema pojave
....	- ne raspolaže se podatkom
0	- podatak je manji od 0,5 upotrebljene jedinice mjere
Ø	- prosjek
1)	- oznaka za napomenu ispod tablice
*	- ispravljen podatak
()	- nepotpun, odnosno nedovoljno provjerjen podatak

Glavni i odgovorni urednik: mr. Ljubinko Jankov
Urednik: Romana Sinković
Uredništvo: mr. Igor Jemrić, Vanja Jelić, Ružica Vuger

Izdaje: Hrvatska narodna banka
Trg burze 3
10000 Zagreb
Tel. centrale: 01/ 4564 555

Direkcija za odnose s javnošću i izdavačku djelatnost
Telefoni: 01/ 4922 070, 01/ 4922 077
Fax: 01/ 4873 623

Web poslužitelj: <http://www.hnb.hr>

Oblikovanje i izvedba: Gandalf d.o.o., Zagreb i Tipotisak
Tiskano u 800 primjeraka.

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

ISSN 1331-6397

ISSN 1331-6397